

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA USTRZYKI DOLNE

lata 2007- 2015

/AKTUALIZACJA/

Zlecniodawca:

Urząd Miejski w Ustrzykach Dolnych
ul. Kopernika 1
38-700 Ustrzyki Dolne
tel. (013) 461-15-05 ; 460-80-00 ; 460-80-01
fax. (013) 461-11-23
email: um@ustrzyki-dolne.pl
www.ustrzyki-dolne.pl

Wstęp.....	4
I. Charakterystyka obecnej sytuacji na terenie Ustrzyk Dolnych. Obszary problemowe.	8
1. Zagospodarowanie przestrzenne.....	8
1.a. Granice stref ochrony konserwatorskiej oraz informacja na temat pojedynczych obiektów wpisanych do rejestru zabytków.	8
1.b. Uwarunkowania ochrony środowiska.	12
1.c. Własność gruntów i budynków.....	16
1.d. Infrastruktura techniczna.	22
1.e. Identyfikacja problemów.	30
2. Gospodarka.....	33
2.a. Główni pracodawcy – struktura i trendy.	33
2.b. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie gminy/powiatu – trendy.	35
2.c. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach – trendy.	38
2.e. Identyfikacja problemów.	40
3. Sfera społeczna.....	43
3.a. Struktura demograficzna i społeczna – trendy.	43
3.b. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.	63
3.c. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.	64
3.d. Struktura organizacji pozarządowych.	65
3.e. Identyfikacja problemów.	77
4. Raport z badań ankietowych.	82
4.1. Cel i metoda badań.	83
4.2. Ograniczenia interpretacji.	89
4.3. Wyniki badań ankietowych.....	90
4.4. Podsumowanie wyników badań ankietowych.	97
5. Analiza SWOT.	99
II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno społeczno gospodarczego terenu, który ma zostać poddany rewitalizacji.	102
1. Strategia Rozwoju Województwa.	102
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego.....	106
3. Plan zagospodarowania przestrzennego.	111
4. Dokumenty dotyczące polityk w różnych sektorach społeczno gospodarczych.	112
4.a. Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004–2015.	112
4.b. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne – studium historyczne.	112
4.c. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015.	112
III. Granice obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.	113
3.1. Ogólna charakterystyka obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.....	113
3.1.a. Obszar I – Osiedle PCK.	117
3.1.b. Obszar II - Śródmieście.	126
3.1.c. Obszar III - Rynek.	133
3.1.d. Obszar IV - Osiedle Fabryczne.	143
3.2. Identyfikacja problemów występujących na obszarach kryzysowych.....	148
3.2.a. Obszar I – Osiedle PCK.	149
3.2.b. Obszar II - Śródmieście.	154
3.2.c. Obszar III - Rynek.	158

3.2.d. Obszar IV – Osiedle Fabryczne.	163
3.3. Uzasadnienie delimitacji granic obszarów kryzysowych.....	168
IV. Streszczenie nietechniczne oceny oddziaływania programu na środowisko.	170
V. Plan finansowy realizacji rewitalizacji. Źródła finansowania lokalnego programu rewitalizacji.	171
VI. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem.	189
VII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....	191
1. System monitoringu programu rewitalizacji.....	191
2. Sposoby oceny programu rewitalizacji.	195
3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.	196
4. Public Relations programu rewitalizacji.	197
Spis wykresów:.....	199
Spis tabel:	201
Spis rysunków:	204
Spis rysunków:	204
Spis map:	205
Spis zdjęć:	206
Spis zdjęć:	206

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Ustrzyk Dolnych na lata 2007 - 2013. Aktualizacja dokumentu była niezbędna ze względu na dynamiczne zmiany zachodzące w polityce społeczno – gospodarczo przestrzennej miasta, a także zmiany formalno - prawne związane z nowym okresem programowania Funduszy Europejskich. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne powstawał w formule otwartej, wykorzystującej aktywność i partycypację przedstawicieli środowisk lokalnych. Jego opracowanie zostało poprzedzone działaniami o charakterze przygotowawczym tj.:

1. Podjęcie uchwały w sprawie opracowania programu rewitalizacji.
2. Powołanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz Zespołu Zadaniowego do opracowania założeń programu rewitalizacji.
 - Na mocy zarządzenia burmistrza utworzono Zespół Zadaniowy, w skład którego weszli reprezentanci kluczowych wydziałów Urzędu Miasta, komunalnych jednostek organizacyjnych, przedstawiciele organizacji społecznych, stowarzyszeń, kościoła, spółdzielni mieszkaniowej, przedsiębiorcy. Zespół Zadaniowy odpowiedzialny był za zarządzanie procesem planowania strategicznego, którego efektem stało się opracowanie LPR.
3. Dokonanie przez Zespół Zadaniowy aktualizacji i uzupełnień w wyniku przeprowadzonej analizy materiałów dotyczących zatwierdzonych założeń programu rewitalizacji.
 - Podczas etapu diagnozowania przeprowadzona została analiza aktualnej sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej w gminie. Na etap projektowania, złożyły się prace warsztatowe zespołów zadaniowych oraz praca indywidualna Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Zebrano i dokonano analizy oraz hierarchizacji projektów, zadań związanych z rewitalizacją miasta.

Nowym zjawiskiem w Polsce, ale już dobrze rozpoznanym w Europie jest degradacja obszarów miejskich. Wiąże się ona z problemami degradacji społecznej, jak również degradacji majątku trwałego o wartości kulturowej. Problemy te pogłębiane przez trudności polskich realiów społeczno – gospodarczych wpływają na znaczące obniżenie zainteresowania inwestorów, turystów, osadników poszczególnymi obszarami miast a niekiedy całym miastem. Zjawisko to posiada poważne konsekwencje dla rynku pracy i możliwości rozwoju całych regionów. Wspólnymi cechami tych zdegradowanych obszarów jest między innymi utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, niskie dochody, w których znaczna część stanowi pomoc socjalną, niski poziom wykształcenia ludności, patologie społeczne.

Programy rewitalizacyjne wdraża się w celu ograniczenia zjawisk patologii społecznych na terenach miast, podniesienia poziomu życia mieszkańców, wzrostu atrakcyjności miast w zakresie lokalizacji przedsiębiorstw, usprawnienia procesu budowy mieszkań. Tak jak do

niedawna podstawowe znaczenie dla rewitalizacji miał techniczny stan budynków, tak w ostatnich latach pojawiły się nowe problemy w obszarach miejskich, związane ze skutkami procesów transformacji i globalizacji. W ich wyniku znaczne obszary Polski zagrożone są zjawiskiem trwałej marginalizacji lub wykluczenia dużych grup społecznych, zamieszkujących zaniedbane dzielnice. Podsumowując, obszary wymagające rewitalizacji to tereny o szczególnej kumulacji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Podczas realizacji programu rewitalizacji należy zwrócić uwagę na zapewnienie spójności społecznej i gospodarczej jak również terytorialnej. Dlatego też tak ważnym jest włączenie w proces przygotowania programu rewitalizacji i rozwoju miasta nie tylko lokalnych partnerów społeczno- gospodarczych, ale również sąsiadujące samorządy terytorialne aby móc wspólnie planować rozwój przestrzenny.

Celami rewitalizacji są przede wszystkim:

- przezwyciężenie kryzysu społecznego i zastoju gospodarczego
- rozwiązywanie problemów społecznych (w tym walka z patologiami społecznymi)
- ponowne uruchomienie na danym obszarze procesów rozwoju społeczno – gospodarczego

Przez proces rewitalizacji tworzy się szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów. Lokalny Program Rewitalizacji zatem, to dokument planistyczny, który diagnozuje sytuację w mieście oraz określa obszary wymagające przeprowadzenia zaplanowanych zadań rewitalizacyjnych. Dlatego najważniejszą częścią Lokalnego Programu Rewitalizacji jest diagnoza, która wskazuje szanse i zagrożenia rozwoju. Dokonując tego wyboru należy wziąć pod uwagę poziom:

- bezrobocia,
- ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- przestępczości,
- wykształcenia mieszkańców,
- przedsiębiorczości mieszkańców,
- degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
- zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Mając na względzie fakt, iż Ustrzyki Dolne stanowią spójną całość z otoczeniem zarówno w ujęciu przestrzennym, jak i administracyjnym, niniejsze opracowanie zawiera także odniesienie do dokumentów strategicznych miasta, regionu i kraju.

Na podstawie zdefiniowanej sytuacji wyjściowej oraz zdiagnozowanej jakości otoczenia, przystąpiono do formułowania strategii interwencji, czyli określenia właściwego programu rewitalizacji Ustrzyk Dolnych. Powyższe informacje zostały zawarte w części zatytułowanej „Granice obszarów przeznaczonych do rewitalizacji”. Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu, mają charakter indykatywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu projektów, a realizacja

poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Ostatni rozdział niniejszego opracowania: „Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej”, zawiera opis systemu aktualizacji i kontroli wykonania Programu Rewitalizacji, w odniesieniu do zaplanowanych wskaźników i celów. System weryfikacji stanowi niezbędną część Programu, ze względu na stosunkowo długi okres programowania oraz dynamikę otoczenia.

Zawarte w Programie analizy mają na celu wskazanie, które z obszarów miasta są szczególnie dotknięte problemami społecznymi i gospodarczymi. Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie przygotowywania lokalnych programów rewitalizacji” wartości referencyjne wykorzystywane w analizach pochodzą ze statystyki publicznej oraz danych administracyjnych miasta. W celu pełniejszego zobrazowania trendów i kierunków zmian zebrane wizualizowano w postaci wykresów. Dodatkowo w niniejszym dokumencie uwzględniono wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Ustrzyk Dolnych.

Rewitalizacja, w rozumieniu przyjętym przez autorów niniejszego dokumentu, oznacza proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego, prowadząc do jego rozwoju, w tym poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty. Program opisuje intencyjne zamierzenia oraz wyznacza pola przyszłych działań w obszarze rewitalizacji. Opracowany dokument ma charakter otwarty. Wprowadzane zmiany w założeniu umożliwiać powinny jak najpełniejsze osiągnięcie głównych i szczegółowych celów rewitalizacji. W przypadku wystąpienia nowych okoliczności, drogą uchwały Rady Miasta istnieje możliwość jego nowelizowania łącznie ze wskazaniem dodatkowych obszarów rewitalizacji.

Słownik pojęć:

Rewitalizacja - proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju, w tym do poprawy jakości życia lokalnej wspólnoty. Często pojęcie rewitalizacji mylone jest z pojęciami wchodzącymi w jego skład:

Rewaloryzacja - przywrócenie wartości, czyli remont lub modernizacja obiektów o szczególnej wartości zabytkowej. Wymaga to dodatkowych prac badawczych i realizacyjnych, mających na celu wyeksponowanie tych wartości zabytkowych.

Modernizacja - tj. remonty uzupełnione wprowadzeniem nowych, lepszych, sprawniejszych lub nawet dodatkowych elementów wyposażenia, podnoszących komfort.

Renowacja - pojęcie szczegółowe określające proces odnowienia, przywrócenia stanu poprzedniej świetności obiektu, przy tym nie ma znaczenia, czy obiekt ma wartość historyczną czy nie.

Konserwacja - zespół stałych i systematycznych działań mających na celu utrzymanie obiektu zabytkowego w dobrym stanie technicznym. Polega na zabezpieczaniu obiektów architektonicznych, całych zespołów urbanistycznych, zabytkowych parków itp., w celu zachowania ich wartości historycznych i architektonicznych. Konserwację przeprowadza się po dokładnym zinventaryzowaniu obiektu oraz badań techniczno - naukowych mających na celu ustalenie stanu dzieła, zakresu prac, wybraniu odpowiedniej metody itp.

Adaptacja - przebudowa budynku lub zespołu obiektów w celu nadania innych niż dotąd funkcji użytkowych (np.: na cele gospodarcze, społeczne, kulturalne lub przystosowanie istniejącego obiektu do nowych wymagań, bez zmiany jego funkcji (np. wymiana instalacji, elementów konstrukcyjnych). Adaptacja zachowuje wszystkie walory historyczne i architektoniczne istniejącej budowli.

Podstawowe pojęcia:

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) - wieloletni, interdyscyplinarny, zintegrowany program operacyjny bazujący na współpracy różnych podmiotów podczas przygotowania, opracowania i realizacji. Określenie prawidłowych kierunków działań w LPR, stanowi podstawę do pozyskania środków z funduszy europejskich (w niniejszym dokumencie Lokalny Program Rewitalizacji często nazywany jest skrótowo Programem Rewitalizacji).

Obszar programu rewitalizacji – teren, dla którego opracowuje się i realizuje program rewitalizacji, obejmujący całość lub część terenu znajdującego się w stanie kryzysowym.

Projekt rewitalizacji – realizowany na określonym terenie zespół przedsięwzięć, będących częścią programu rewitalizacji, w ramach których realizowane są zadania inwestycyjne, społeczne i ekonomiczne.

Lokalny Program Rewitalizacji zawiera działania niezbędne do pobudzenia rozwoju gospodarczego obszarów interwencji oraz w efekcie także miasta Ustrzyki Dolne.

Niniejszy dokument podlega zatwierdzeniu uchwałą Rady Miasta. Projekty, które mają być współfinansowane przez UE muszą być uwzględnione w treści Lokalnego Programu Rewitalizacji, zarówno pod względem celów jakie w zamierzeniu projektów mają realizować, jak i udziału finansowego miasta w ich realizacji.

I. Charakterystyka obecnej sytuacji na terenie Ustrzyk Dolnych. Obszary problemowe.

1. Zagospodarowanie przestrzenne.

1.a. Granice stref ochrony konserwatorskiej oraz informacja na temat pojedynczych obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Pierwsza wzmianka o Ustrzykach Dolnych pochodzi z 1502 r., kiedy to król Jan Olbracht oddał te okolice w dzierżawę Iwonii Janczonowiczowi herbu Przestrzał rodem z Siedmiogrodu za zasługi położone w czasie wojny bukowińskiej. Ustrzyki zamieszkiwała wtedy ludność przybyła z ruskich wsi rolniczych oraz wołoscy pasterze poszukujący bezpiecznej osady. Przybyli tu również Polacy, Niemcy i Węgrzy. W 1509 r. kniazostwo tutejsze otrzymał Iwonia Unihowski protoplasta rodu Ustrzyckich (Ustrzyki od „ustrik” - miejsce zbiegu potoków). Dzięki dogodnemu położeniu na rozwidleniu ważnych szlaków handlowych wiodących do Krosna, Sambora i na Węgry rozwinął się tutaj handel.

W 1727 r. na mocy postanowienia króla Augusta II Mocnego Ustrzyki otrzymały prawa miejskie. Wiązało się to z napływem ludności, wśród której najliczniejszą grupę stanowili żydowscy kupcy. W 1872 r. poprowadzono tędy strategiczną linię kolejową z Węgier do twierdzy Przemyśl. Istotny dla tego obszaru był rozwój przemysłu naftowego oraz powstanie kopalń w Brzegach Dolnych, Stebniku i Łodynie. Pod koniec XIX wieku powstała tu rafineria ropy naftowej. W II poł. XIX w. zaś nastąpił rozwój przemysłu drzewnego.

Z okresu I wojny światowej należy wspomnieć, że przez okolice Ustrzyk dwukrotnie przechodził front, a w listopadzie 1918 r. miasto było świadkiem zwycięskiej potyczki opancerzonego pociągu pod dowództwem, wówczas porucznika, St. Wł. Maczka z oddziałem ukraińskich nacjonalistów. W okresie międzywojennym w Ustianowej funkcjonowały: szkoła szybowcowa i jedno z największych w Europie szybowisk. Późniejsze czasy nie oszczędzały osady nad Strwiążem. W 1939 r. miasto - jako teren na wschód od rzeki San - znalazło się pod okupacją sowiecką; w latach 1941-1944 było pod okupacją niemiecką. W ciągu dwóch lat okupacji Niemcy dokonali całkowitej eksterminacji miejscowej ludności żydowskiej. Kolejne ofiary i cierpienie przyniósł konflikt polsko-ukraiński.

Po wojnie Ustrzyki i okolice znalazły się w granicach ZSRR, a w 1951r. w ramach wymiany terenów przygranicznych ponownie wróciły do Polski, a część Lubelszczyzny (część powiatu hrubieszowskiego z miastami: Bełż, Krystynopol i Waręż) przyłączono do ZSRR (dzisiaj są one w granicach państwa ukraińskiego). Proces ten wiązał się z przesiedleniem mieszkańców. Nad Strwiąż przybyła ludność m.in. z Sokalszczyzny. Na odzyskanych terenach utworzono powiat z siedzibą w Ustrzykach Dolnych. W latach 1972-1982 w południowo-zachodniej części miasta wybudowano jak na owe czasy największy w Europie kombinat drzewny przetwarzający drewno Bieszczadów i Podkarpacia.

Obszary objęte ochroną konserwatorską – architektura.

Wiele budynków stanowiących element dziedzictwa kulturowego podczas II wojny światowej uległo zniszczeniu, zostało rozebranych, lub w trakcie „remontów” zostały zdewastowane. 59 obiektów zlokalizowanych na terenie Ustrzyk Dolnych zostało wpisanych do rejestru Konserwatora Zabytków. Ponadto część wybranych układów przestrzennych uznano za warte zachowania oraz objęcia tzw. „przedmiotem zainteresowania Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”. Są to między innymi:

- zespół zbiorników i obiektów dawnego Kopalnictwa Naftowego,
- osiedle „Pod Dębami”,
- osiedle „Chopina”,
- otoczenie zespołu cerkiewnego,
- otoczenie hotelu „Laworta”.

Zgodnie z zapisami „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne” budynki stanowiące szczególną wartość historyczną należałoby proponować do adaptacji na nowe potrzeby, a tereny parków – do zagospodarowania i konserwacji.

Obszary objęte ochroną archeologiczną.

Badania powierzchniowe prowadzone od 1978 r. w ramach ogólnopolskiego programu badawczo- konserwatorskiego (AZP) Archeologiczne Zdjęcie Polski, którego celem było rozpoznanie metodą badań powierzchniowych stanowisk archeologicznych na terenie całego kraju z uwagi na swoją kompleksowość i porównywalność wyników – umożliwiły wskazanie najważniejszych momentów w historii osadnictwa pradziejowego omawianego regionu. Znaczącą cechą odróżniającą odkryte podczas procesu badawczego stanowiska z tego terenu od stanowisk z innych regionów Polski jest jednofazowość i znikoma ilość znajdowanego materiału. Nie stwierdzono występowania w obrębie jednego stanowiska materiałów różnych kultur pradziejowych, co byłoby dowodem atrakcyjności osadniczej terenu, świadczyło o długotrwałości i stabilności osadniczej, tak jak spotyka się to w innych regionach Polski. Taki charakter znalezisk świadczyć może o peryferyjnym charakterze osadnictwa i jego krótkotrwałości.

Lokalizacja zdecydowanej większości odkrytych stanowisk ma związek z siecią rzeczną. Stanowiska te są położone na nadzalewowych terasach rzek i strumieni górskich, niekiedy w stokowych partiach cypli, znacznie rzadziej na wywłaszczeniach garbów terenowych. Co dotyczy przede wszystkim stanowisk pradziejowych, głównie z młodszej epoki kamienia. Warto też podkreślić, iż stanowiska pradziejowe są położone wyżej od tych, na których stwierdzono wyłącznie materiał z późnego średniowiecza i czasów nowożytnych. Zazwyczaj stanowiska położone są na wysokości nie przekraczającej 500 m. n.p.m. znacznie rzadziej wynosi ona 520 -530 m. n. p. m., a już wyjątkowo powyżej 550 m. n. p. m. Na stanowiskach

z epoki kamienia i wczesnej epoki brązu stwierdzono szerokie spektrum wykorzystywanych surowców.

Tabela 1. Wykaz najważniejszych stanowisk archeologicznych – miasto Ustrzyki Dolne.

Stanowisko	Funkcja i chronologia	Inwentarz
Ustrzyki Dolne (obszar 116 – 82/2)	ślad osadnictwa, chronologia nowożytna	3 fragmenty naczyń glinianych, 1 fragment dna
Ustrzyki Dolne (obszar 116 – 82/3)	ślad osadnictwa, chronologia nowożytna	2 fragmenty naczyń glinianych, 1 fragment brzegu naczynia
Ustrzyki Dolne (obszar 116 – 82/12)	ślad osadnictwa, prahistoria	1 fragment naczynia glinianego
Ustrzyki Dolne (obszar 116 – 82/13)	osada, pradzieje i średniowiecze	6 fragmentów naczyń glinianych, 1 fragment dna naczynia
Ustrzyki Dolne (obszar 116 – 82/14)	osada, średniowiecze	10 fragmentów naczyń glinianych, 1 fragment dna naczynia

Źródło: Bieszczad- rocznik Towarzystwa opieki nad zabytkami Oddział bieszczadzki, Ustrzyki Dolne 2000 r., s. 60 .

Tabela 2. Wykaz najważniejszych stanowisk archeologicznych – Gmina Ustrzyki Dolne (z wyłączeniem miasta).

Stanowisko	Funkcja i chronologia
Dźwiniacz Dolny 1 (obszar 115-82/1)	dwór obronny, XVI wiek
Łodyna 2 (obszar 115 – 82/3)	obozowisko, epoka kamienia
Krościenko 3 (obszar 115 – 82/14)	obozowisko, paleolit schyłkowy
Jałowe 1 (obszar 116 – 82/16)	obozowisko, epoka kamienia
Brzegi Dolne 1 (obszar 116 – 82/15)	obozowisko, epoka kamienia
Równia 5 (obszar 116 – 82/10)	obozowisko, epoka kamienia
Hoszowczyk 1 (obszar 117 – 82/8)	obozowisko, epoka kamienia
Hoszów 1 (obszar 117 – 82/6)	obozowisko, epoka kamienia
Zadwórze 1 (obszar 17 – 82/9)	obozowisko, epoka kamienia
Nowosielce Kozickie 9 (obszar 113 – 81/15)	grób lub obozowisko, neolit

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne – Studium historyczne.

Wszelka działalność inwestycyjna w obrębie wymienionych powyżej stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie (w promieniu do 100 metrów) winna być uzgadniana ze służbami konserwatorskimi.

Obszary objęte ochroną przyrodniczą.

Na terenie miasta Uchwałą Rady Miejskiej Nr X/88/2003 z dnia 2 października 2003 r. uznano za pomniki przyrody:

Dąb Szypułkowy /*Quercus robur* L./ o wymiarach:

- obwód pnia na wys. 1,3 m od ziemi - 396 cm
- wysokość drzewa - ok. 14,5 m
- położenie - na skarpie nad rzeką Strwiąż, w pobliżu ścieżki prowadzącej do ul. Zielonej - działka nr 1151 w Ustrzykach Dolnych

Dąb Szypułkowy /*Quercus robur* L./o wymiarach:

- obwód pnia na wys. 1,3 m od ziemi - 437 cm
- wysokość drzewa ok. 15 m

- położenie - po prawej stronie od betonowych stopni prowadzących do hotelu „Laworta” - działka nr 1150 w Ustrzykach Dolnych

Dąb Szypułkowy /*Quercus robur* 1./ o wymiarach:

- obwód pnia na wys. 1,3 m od ziemi - 460 cm
- wysokość drzewa ok. 16 m
- położenie - powyżej niewielkiego cieku wodnego - dopływu Strwiąża – działka nr 1150 w Ustrzykach Dolnych

Drzewa powyżej wymienione podlegają szczegółowej ochronie prawnej polegającej na stosowaniu ograniczeń i zakazów określonych w art. 31a ustawy o ochronie przyrody, a w szczególności na zakazie:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu,
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego.

1.b. Uwarunkowania ochrony środowiska.

Klimat.

Klimat regionu ma charakter górski, o stosunkowo silnych cechach kontynentalnych. Kształtują go przede wszystkim masy powietrza polarno – morskiego (60%), polarno – kontynentalnego (28%) i arktycznego (7%). Powietrze polarno – morskie przynosi dobrą pogodę późnym latem – jest to najlepszy okres do wypoczynku w Bieszczadach. Powietrze arktyczne napływa zwykle wiosną, przynosząc niskie temperatury. Region pozostaje w zasięgu klimatu Karpat Wschodnich i Niżu Węgierskiego, który posiada duży wpływ na kształtowanie warunków pogodowych. W górach występuje piętrowość klimatu. Temperatura powietrza i opady uzależnione są od wysokości terenu nad poziomem morza, rzeźby i ekspozycji.

Średnia roczna temperatura oscyluje tu w przedziale 7°-7,5°C. Średnia temperatura lata wynosi 14°-16°C, a zimy – 3°C (do – 7°C w najwyższych partiach gór). Miesiącem najzimniejszym jest luty, zaś najcieplejszym lipiec. W zimie występuje zjawisko inwersji temperatury. Chłodne powietrze spływa po stokach wypełniając zagłębienia terenu powodując, że środkowe i górne partie wzniesień są cieplejsze.

Opady należą do najobfitszych w Polsce, roczne ich sumy wynoszą około 1200 mm w partiach szczytowych i maleją w kierunku północnym, osiągając na Pogórzu sumy około 800 mm. Najniższe opady występują w styczniu, a najwyższe w lipcu. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 90-140 (140 – 150 w partiach szczytowych), a średnia grubość pokrywy śnieżnej od 10 cm w grudniu do 40 cm w lutym i marcu, maksymalnie dochodzi do 140 cm.

Najczęściej notuje się tu wiatry o kierunku południkowym, zwłaszcza południowe. Największe prędkości osiągają w miesiącach zimowych. Wiatry halne wieją średnio w roku przez 14 dni i towarzyszy im gwałtowny wzrost temperatury przy jednoczesnym zmniejszeniu wilgotności powietrza, co powoduje odwilż i szybkie topnienie śniegu.

Środowisko naturalne w rejonie Ustrzyk Dolnych jest jednym z najczystszych w Polsce, na co ma wpływ przede wszystkim duża lesistość tych terenów. W drzewostanach dominuje jodła oraz buk i sosna zwyczajna. Spośród innych gatunków drzew najliczniejsze to: dąb szypułkowy, grab zwyczajny, brzoza brodawkowata, modrzew europejski. Dominuje tu las wyżynny, rzadziej spotykany jest las jesionowy. W niektórych częściach można również spotkać las łęgowy. Na gruntach porolnych i na zrębach dominują sztucznie wprowadzone lasy sosnowe i modrzewiowe. Nieużytki rolne opanowała olsza szara. Zbiorowiska nieleśne to głównie żyzne łąki rajgrasowe – często przekształcone przez gospodarkę człowieka. W dolinach rzek, w obszarach stale i okresowo podmokłych występują szuwały trzcinowe.

Na terenie miasta Ustrzyki Dolne wyższe partie stoków pokryte są lasami mieszanymi. Lasy te reprezentowane są przez drzewa liściaste (buk, dęby, grab) oraz iglaste (świerk,

jodła, miejscami modrzew), w słabo zwartej warstwie krzewów rośnie kruszyna oraz jarzębina. W ubogiej warstwie runa i mchów zaznacza się współdominacja roślin acydofilnych i gatunków o szerokiej amplitudzie ekologicznej. Najczęściej rosną tu: borówka czarna, kosmatka orzęsiona, konwalijka dwulistna i jeżyna gruczołowata.

W górnych odcinkach potoków występują smugi łągu podgórskiego oraz nadrzecznej olszyny górskiej. W dolnych odcinkach mniejszych cieków spotykane są fragmenty niżowego, przysrumykowego łągu jesionowo – olszowego. Na skarpach, nasypach dróg i skrajach lasów, również nad potokami spotykane są samosiewne zarośla akacjowe. Miejscami na zburzonych siedliskach /np. nasypy dróg/ trafiają się zarośla olszy szarej. Bardzo często spotykane są tu płaty ciepłolubnych zarośli. Występują one na eksponowanych, odlesionych zboczach.

Do najcenniejszych zbiorowisk roślinności nieleśnej omawianego terenu należą półnaturalne zbiorowiska łąkowe oraz murawy kserotermiczne. W dolinach większych cieków spotykane są bogate florystycznie zespoły wilgotnych łąk z rzędu Molinietalia, zajmują one jednak niewielkie powierzchnie. W zagłębieniach terenu w miejscach nieregularnie wypasanych występuje kępowy zespół śmiałka darniowego.

Łąki świeże reprezentuje zespół łąki rajgrasowej, spotykany w dolinach większych cieków oraz w niższych partiach zboczy. Często spotykany jest pastwiskowy zespół życicy trwałej i grzebienicy pospolitej. Znaczne powierzchnie w przygrzbietowych partiach odlesionych wzgórz zajmują zbiorowiska z mietlicą pospolitą. Jest to interesujące zbiorowisko ze względu na duży udział gatunków ciepłolubnych. Zbiorowiska synantropijne reprezentowane są głównie przez zespoły segetalne, do których zalicza się zespoły chwastów towarzyszących uprawom zbożowym oraz chwastów okopowych.

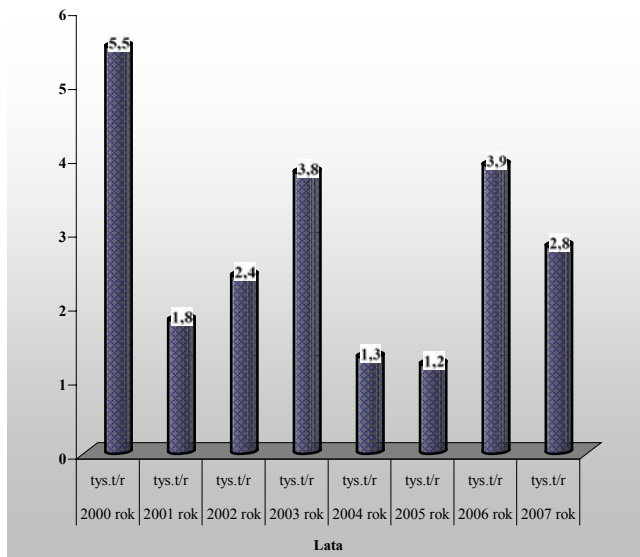
Cały obszar powiatu bieszczadzkiego jest objęty różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu. Na jego terenie znajduje się 23111,4 ha objętych ochroną w formie parków narodowych, 1698 ha przeznaczonych jest na rezerваты przyrody, 56097 ha to parki krajobrazowe, a 30379,1 ha obszary chronionego krajobrazu. Użytki ekologiczne zajmują 4620,1 ha, a zespoły przyrodniczo – krajobrazowe 58,7 ha. Występuje tu 37 pomników przyrody. Powierzchnia parków narodowych stanowi tu 50% ogółu powierzchni w województwie, rezerwatów 17%, parków krajobrazowych – 20%, obszaru chronionego krajobrazu 6%.

Środowisko naturalne powiatu bieszczadzkiego jest w niewielkim stopniu narażone na negatywne oddziaływanie gospodarki człowieka. Powiat bieszczadzki jest w małym stopniu zagrożony emisją zanieczyszczeń powietrza. Ilość zanieczyszczeń pyłowych na jeden km² powierzchni jest tak minimalna, że statystyki jej nie prezentują. Zanieczyszczenia gazowe w przeliczeniu na 1 km² wynoszą 15,9 ton i są minimalne w porównaniu do wielkości charakteryzujących województwo.

Stan środowiska.

Analiza stanu środowiska pod względem ilości wytworzonych odpadów uciążliwych dla środowiska i sposobu ich zagospodarowania przedstawia się bardzo pozytywnie. Odpady wytworzone w ciągu roku w całości poddawane są odzyskowi (dla porównania w województwie 77%), powierzchnia składowania nie zrekultywowana wynosi 5,8 ha.

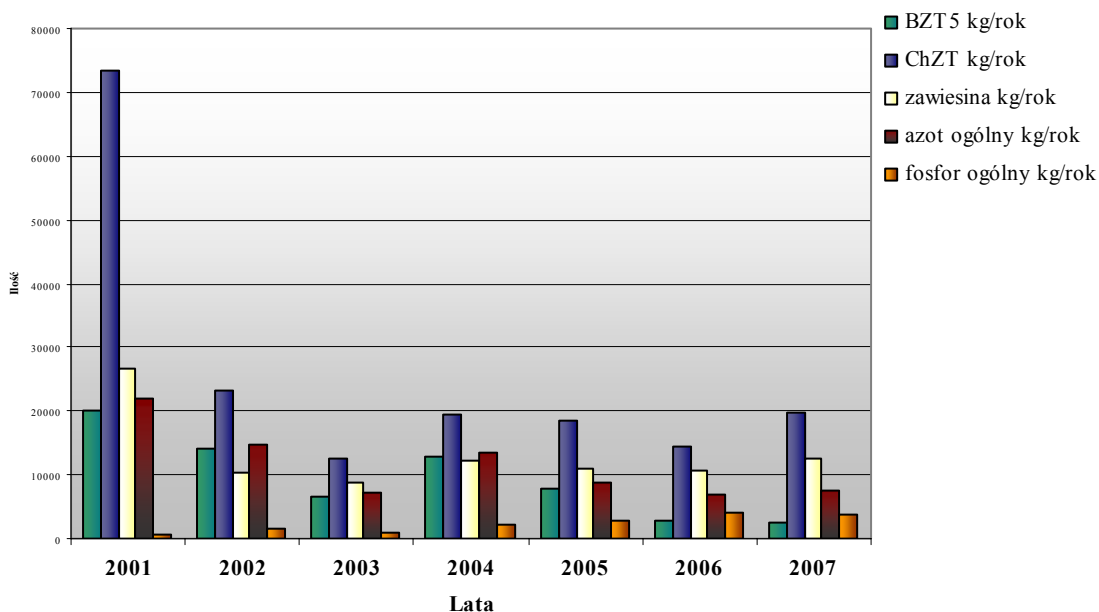
Wykres 1. Odpady wytworzone w ciągu roku ogółem.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Zanieczyszczenie środowiska powiatu ściekami przemysłowymi i komunalnymi jest również niewielkie. 98% wytworzonych ścieków jest tu oczyszczana, w porównaniu do województwa, gdzie stanowią 90%, czy do powiatu leskiego – 47% jest to wskaźnik bardzo wysoki.

Wykres 2. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu – miasto Ustrzyki Dolne.

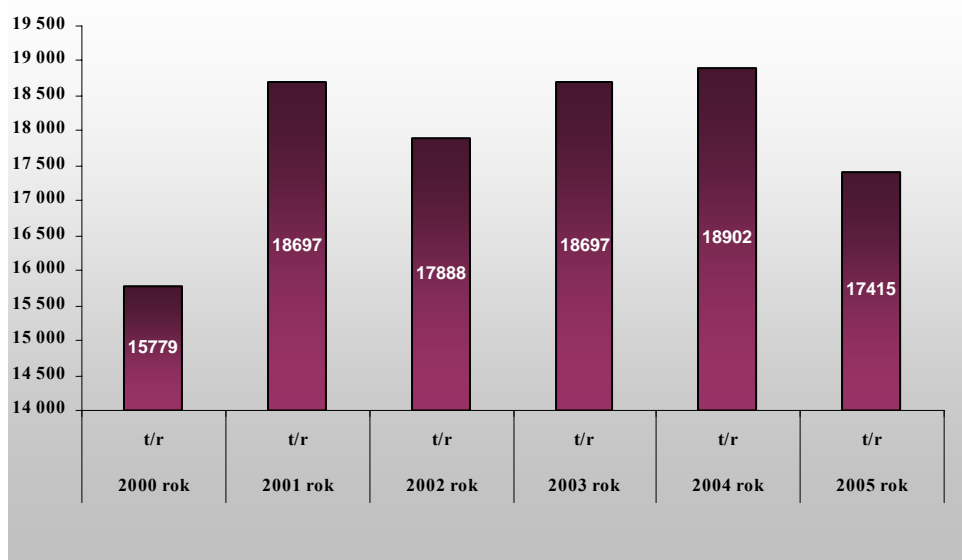

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Stan czystości wód płynących powiatu bieszczadzkiego jest zróżnicowany. O jakości wód Sanu decydują nieoczyszczone ścieki komunalne z Leska i Sanoka oraz spływy powierzchniowe. W górnej części zlewni zagrożenie dla wód Sanu stanowi niekontrolowany ruch turystyczny oraz związana z tym gospodarka ściekowa i gospodarka odpadami. Analiza stanu zanieczyszczenia wykazuje, że rzeka w górnym biegu, na dopływie do zbiornika Solina spełnia wymagania I klasy czystości wód, na pozostałym odcinku zanieczyszczenie wzrasta do poziomu klasy III.

Decydujący wpływ na jakość wody Strwiąża mają zanieczyszczenia dopływające z miasta - Ustrzyki Dolne. Kontrola wód w przekroju zlokalizowanym przy granicy Polski i Ukrainy wskazuje na utrzymywanie się pozaklasowej jakości ze względu na biogeny i nadmierne zanieczyszczenie bakteriologiczne. Ocena według kryterium fizykochemicznego wskazuje na III klasę czystości wód ze względu na zły stan sanitarny.

Wykres 3. Emisja zanieczyszczeń gazowych w latach 2000- 2007 dwutlenek węgla – miasto Ustrzyki Dolne.

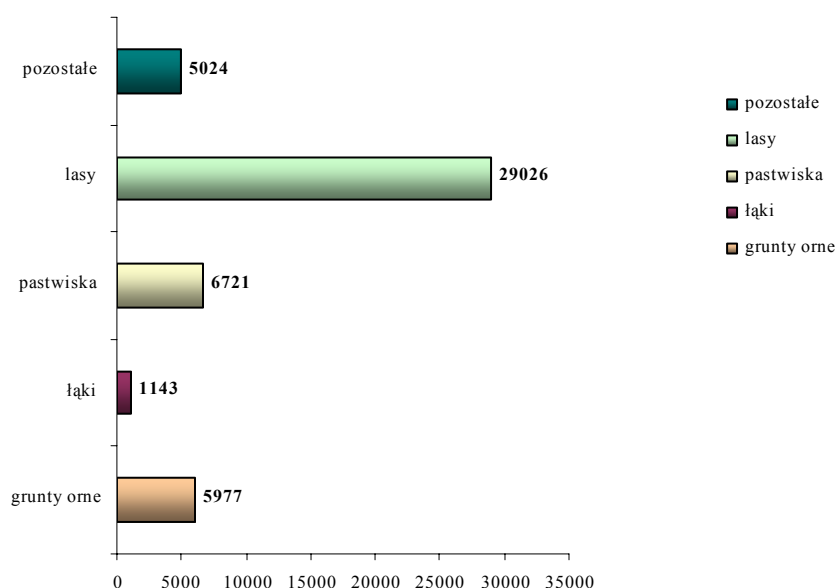

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

1.c. Własność gruntów i budynków.

Gmina Ustrzyki Dolne położona jest w województwie podkarpackim, w powiecie bieszczadzkim, od wschodu graniczy bezpośrednio z Ukrainą, a od zachodu z Jeziorem Solińskim. Powierzchnia gminy obejmuje 47 861 ha, z czego grunty orne zajmują 5 977 ha (12%), 29 026 ha (62%) lasy i obszary leśne, pastwiska 6 721 ha (14%). Najmniej bo 1 143 ha (2%) zajmują łąki.

Wykres 4. Struktura użytków rolnych na terenie gminy Ustrzyki Dolne.

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Powierzchnia miasta wynosi 1 678,00 ha, w tym użytki rolne zajmują 597 ha, obszary przemysłowe 47 ha zaś tereny miejskie obejmują 229 ha. Poniżej przedstawiono procentowy rozkład struktury użytkowania gruntów na terenie Ustrzyk Dolnych.

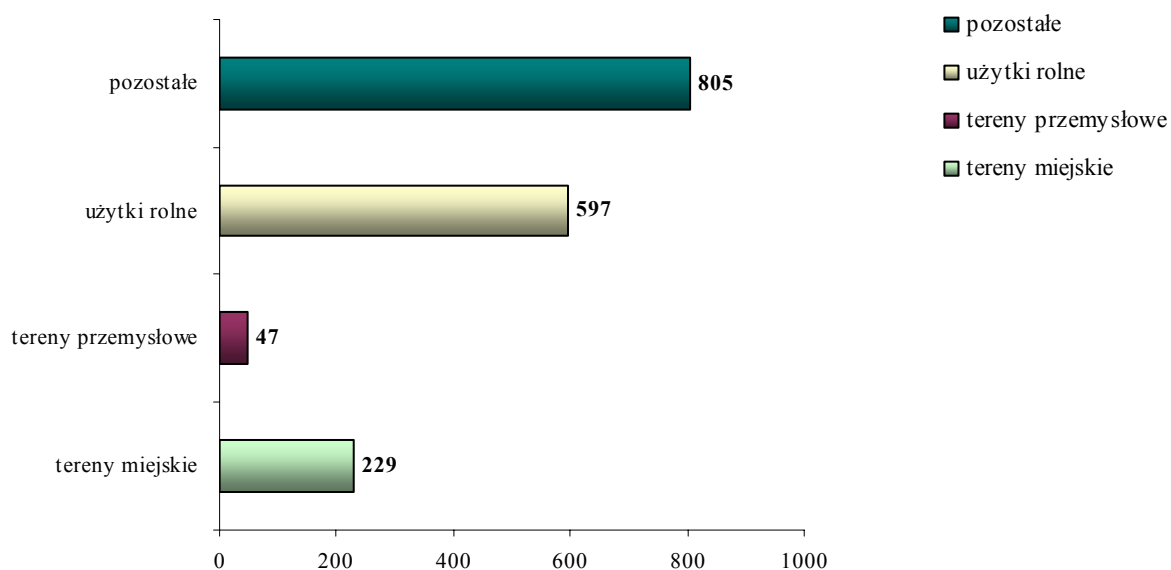
Tabela 3. Powierzchnia miasta i gminy Ustrzyki Dolne.

Wyszczególnienie	Ilość ha	Procent
Powierzchnia gminy	47 861,00	96,61%
Powierzchnia miasta	1 678,00	3,39%
Razem powierzchnia miasta i gminy	49 539,00	100,00%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Większość bo 36% powierzchni miasta stanowią użytki rolne, tereny miejskie zajmują 14% gruntów Ustrzyk, najmniej bo 3% całości to obszary przemysłowe. 47% powierzchni miasta to tereny niezakwalifikowane do pozostałych kategorii.

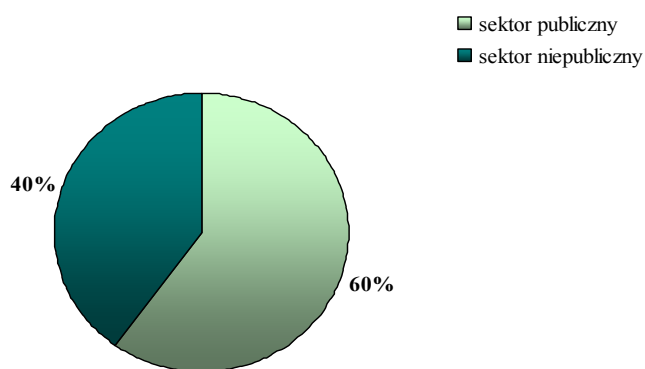
Wykres 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Ustrzyki Dolne.

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

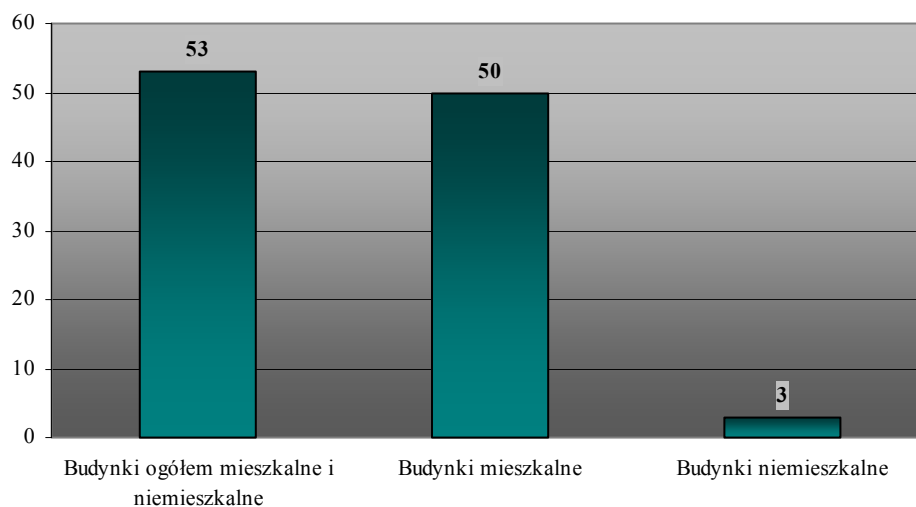
Właścicielem większości gruntów 60% (1 007 ha) na terenie miasta jest sektor publiczny. 40% (671 ha) powierzchni miasta jest w posiadaniu sektora niepublicznego.

Wykres 6. Struktura powierzchni gruntów wg form własności.

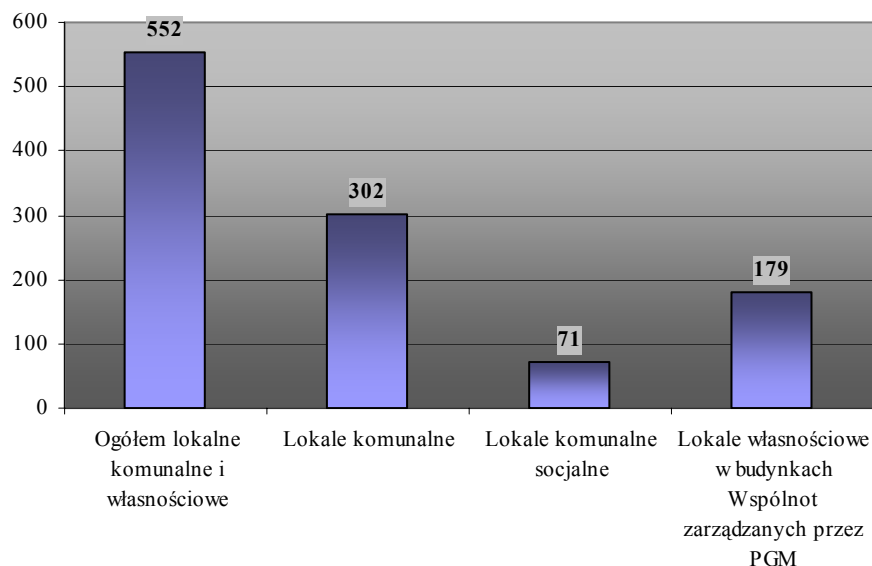
Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Gmina jest właścicielem 53 budynków zlokalizowanych na obszarze miasta, z czego 3 z nich 5,66% są niemieszkalne, pozostałe 94,34% to budynki mieszkalne.

Wykres 7. Liczba budynków będących własnością gminy Ustrzyki Dolne.

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

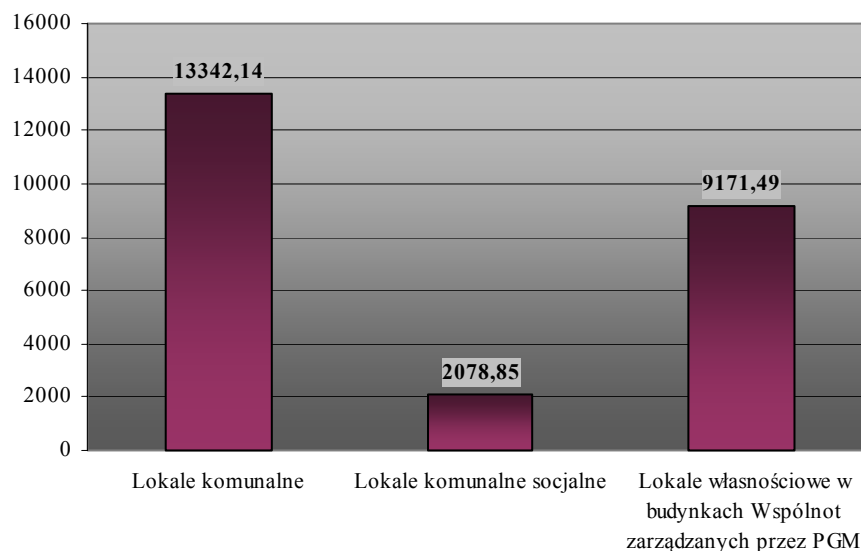
67,57% ogółu liczby mieszkań zlokalizowanych w mieście to lokale komunalne, 12% mieszkań stanowią mieszkania komunalne socjalne. 32,43% mieszkań to lokale własnościowe w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych zarządzanych przez PGM. Poniżej w formie wykresu zobrazowano wartości liczbowe poszczególnych kategorii.

Wykres 8. Liczba mieszkań zlokalizowanych w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań zlokalizowanych w Ustrzykach Dolnych wynosi 24 592,48 m². 8,45% ogółu powierzchni użytkowej to lokale socjalne.

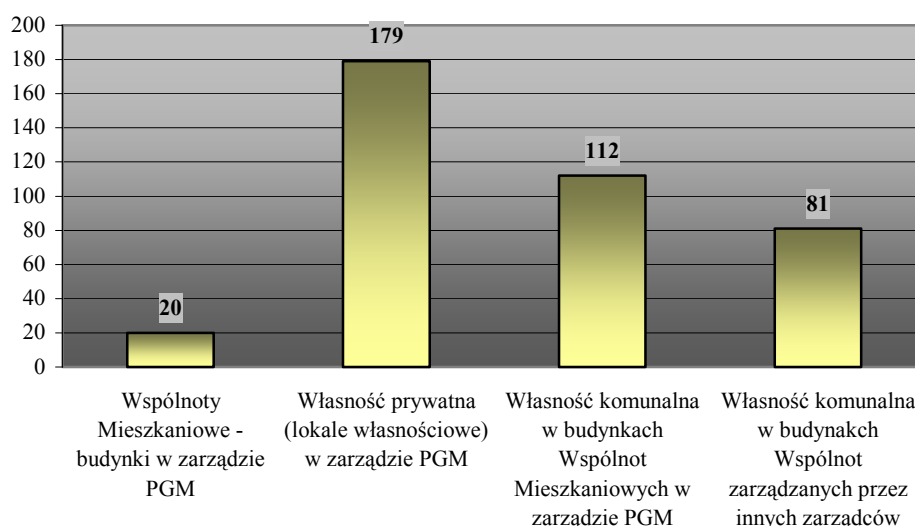
Wykres 9. Powierzchnia użytkowa (m²) mieszkań w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

Spośród 50 budynków mieszkaniowych w obrębie miasta, 20 budynków - 40% jest zarządzanych przez Wspólnoty Mieszkaniowe. W zarządzie PGM pozostaje 179 lokali własnościowych oraz 112 lokali niewykupionych (własność komunalna). 81 lokali pozostaje w zarządzie zarządców innych niż PGM.

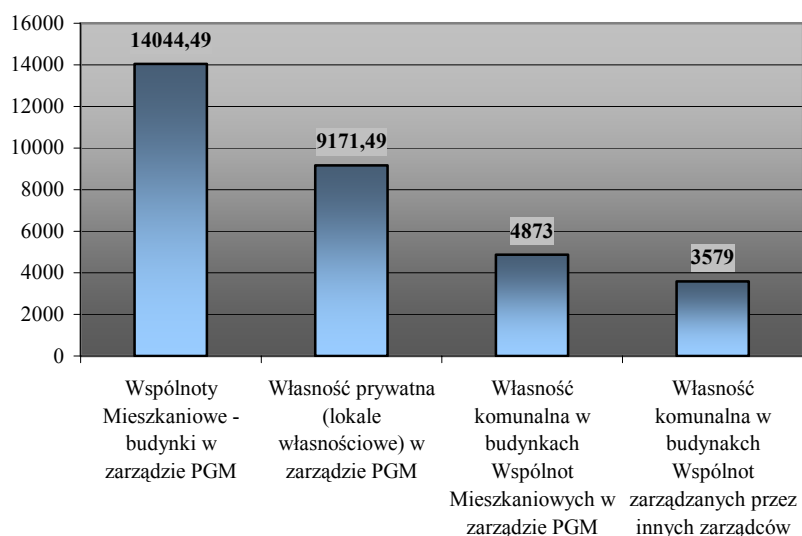
Wykres 10. Liczba budynków Wspólnot mieszkaniowych w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

34,70% (4 873 m²) powierzchni użytkowej należącej do Wspólnot Mieszkaniowych jest własnością komunalną. Pozostałe 65,30% powierzchni (9171,49 m²) jest własnością prywatną.

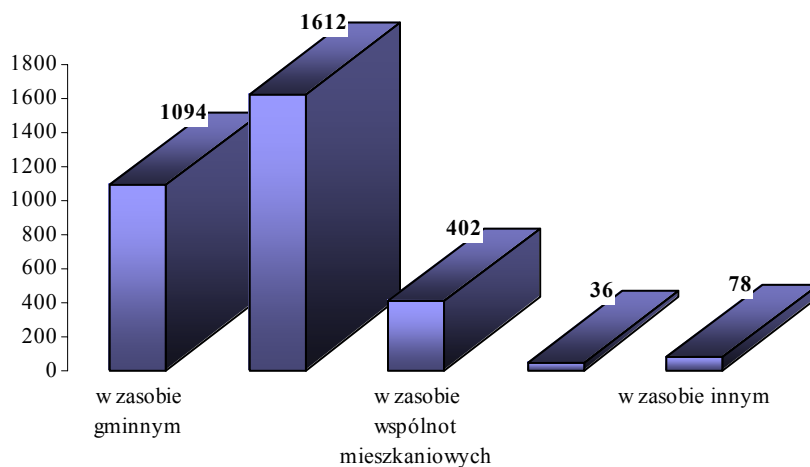
Wykres 11. Powierzchnia użytkowa (m²) w budynkach Wspólnot mieszkaniowych.

Źródło: Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

Za pośredni wskaźnik zasobności mieszkańców miasta uznać można ilość wypłacanych dodatków mieszkaniowych – świadczeń pozwalających utrzymać mieszkanie wówczas, gdy najemca lub właściciel nie mogą samodzielnie pokryć wydatków na jego utrzymanie. Zasady, tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach reguluje Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Zgodnie z jej zapisami dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku. W mieście - Ustrzyki Dolne największa ilość dodatków mieszkaniowych została przyznana w związku z koniecznością pomocy w utrzymaniu mieszkań będących w zasobie spółdzielni mieszkaniowych.

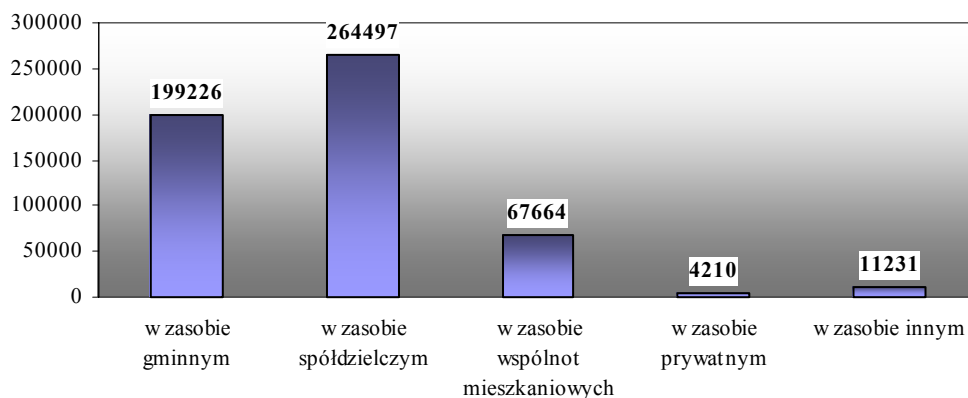
Wykres 12. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, stan na 31.08.2009 r.

Łącznie kwota wypłaconych w 2009 r. w mieście Ustrzyki Dolne dodatków mieszkaniowych wynosi 546 828,00 zł.

Wykres 13. Dodatki mieszkaniowe – poziom wydatków na terenie miasta Ustrzyki Dolne.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, stan na 31.08.2009 r.

1.d. Infrastruktura techniczna.

Zaopatrzenie w gaz, ciepło i energię elektryczną.

Miasto Ustrzyki Dolne nie posiada instalacji gazu ziemnego, zaopatrywane jest w gaz z butli Propan – Butan. Ze względu na ogół parametrów sieci gazowej należy określić Ustrzyki Dolne jako miasto bardzo słabo zgazyfikowane. Przyczyn tego stanu rzeczy jest kilka. Po pierwsze oddalenie od źródła dostaw, po drugie koszty budowy sieci gazowej, po trzecie mocna pozycja alternatywnego źródła energii jakim jest gaz w butlach. Zarówno gęstość sieci gazowniczej jak i wielkość dostaw dla gospodarstw domowych są nieporównywalnie niższe od wielkości charakteryzujących województwo czy sąsiednie powiaty.

System ciepłowniczy Ustrzyk Dolnych oparty jest na ciepłowni miejskiej (ciepłowni PEC) o mocy zainstalowanej 17,45 MW. Zainstalowane w ciepłowni kotły opalane są miałem węglowym będącym opałem podstawowym. Taka infrastruktura techniczna zapewnia miastu energię ciepłą w 90 %. Prognozy dotyczące zabezpieczenia tej energii szacuje się w horyzoncie czasu do 2020 roku. Obecnie, łączne zapotrzebowanie ciepła dla odbiorców wynosi 14,476 MW, w tym na potrzeby CO 12,758 MW i na potrzeby CW 1,733 MW.

W roku 2005 zużycie opału wyniosło 8832 tony i wyprodukowano z niego 144 714,8 GJ. Ciepłownia jest wyposażona w urządzenia odpylające. PEC eksploatuje na terenie miasta sieć ciepłą wodną wysokich parametrów o łącznej długości 10,42 km, w tym sieć preizolowaną o długości 3,19 km. Zużycie ciepła przez odbiorców w roku 2005 wyniosło 115 526 GJ, w tym ciepło dostarczone do ogrzewania pomieszczeń 76 965,1 GJ, a na potrzeby ciepłej wody 38 561,3 GJ. Dostawą ciepłej wody objętych jest około 8200 mieszkańców Ustrzyk Dolnych.

Aktualnie dostawa energii elektrycznej nie stanowi problemu w nawet najbardziej oddalonych zakątkach kraju. W powiecie bieszczadzkim korzysta z niej 4,7 tys. odbiorców, w tym 3 tys. (64%) w mieście. W energię elektryczną miasto jest zaopatrywane przez ogólnodostępną sieć energetyczną. Dostawa energii elektrycznej do miasta odbywa się liniami elektroenergetycznymi średniego napięcia 15 kV. Sieć elektroenergetyczna miasta jest dobrze rozwinięta. Przez teren Ustrzyk Dolnych przebiegają linie elektroenergetyczne średniego napięcia 30 kV i 15 kV. Linie i stacje napowietrzne są postrzegane jako elementy nie harmonizujące z krajobrazem zarówno naturalnym jak i zurbanizowanym, zaś strefy ochronne są obszarami ograniczonego użytkowania i zagospodarowania terenu. Dotyczy to lokalizacji obiektów kubaturowych przeznaczonych na stały pobyt ludzi i zalesień w pobliżu linii. Sposób gospodarowania w obrębie stref ochronnych jest określony przez Polskie Normy, wytyczne projektowania i eksploatacji urządzeń elektrycznych oraz przepisy branżowe. Zużycie energii wynosi 7,1 GWh, z czego 60,5% przypada na miasto i jest podobne do średniego zużycia w województwie i sąsiadujących powiatach.

Zaopatrzenie w wodę.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności miasta i gminy Ustrzyki Dolne jest ujęcie wody ze zbiornika solińskiego. Zaopatruje ono w wodę miasto Ustrzyki oraz wsie: Ustianowa Górna, Równia, Jałowe (Jasień – obecnie w granicach miasta), Moczary, Bandrów, Brzegi Dolne, Łodyna. Studnie wiercone w mieście w ilości szt. 8 o wydajności ok. 14 000 m³ wody na dobę nie są obecnie eksploatowane. To samo dotyczy ujęcia grawitacyjnego na górze Laworta, które dostarczało wodę do miasta przed wybudowaniem ujęcia i sieci z Soliny. Z wodociągu z ujęcia solińskiego korzysta w mieście około 95% mieszkańców.

Ogółem rozbiór wody na miesiąc wynosi 40 000 m³

- długość sieci magistralnej wynosi 35,5 km, w tym 16,5 km sieci magistralnej (bez przyłączy)
- długość sieci rozdzielczej wynosi 21,2 km

Zbiorniki:

- 1 na górze Żuków – 300 m³
- nad kościołem przy ul. W. Pola – 2 x 500 m³

Ilość wody dostarczanej w roku wynosi 360 000,00 m³. Woda pompowana ze stacji uzdatniania w Solinie – Jawor spływa grawitacyjnie do zbiornika szczytowego na górze Żuków skąd dalej do wyżej położonych stref sieci wodociągowej. Ciśnienie wody podnoszonej jest przez pompownie przy ul. Gombrowicza, ul. Naftowej, ul. W. Pola.

Tabela zamieszczona poniżej przedstawia liczbę mieszkańców miasta Ustrzyki Dolne, którzy korzystają z istniejącej sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.

Tabela 4. Liczba mieszkańców ogółu mieszkańców korzystających z podstawowej infrastruktury technicznej.

Lp.	Rodzaj	Liczba
1.	Wodociągi	12 510 osób
2.	Kanalizacja	8 998 osób

Źródło: Zakład komunalny w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

Poniżej, w formie tabelarycznej, ukazana jest długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej funkcjonującej na terenie miasta Ustrzyki Dolne.

Tabela 5. Długość wodociągów w mieście Ustrzyki Dolne.

Lp.	Rodzaj	Długość
1.	długość wodociągu	105,6 km
2.	Się kanalizacyjna	26,6 km

Źródło: Zakład komunalny w Ustrzykach Dolnych, stan na 31 sierpnia 2009 r.

Sieć kanalizacyjna.

Na terenie gminy istnieje oczyszczalnia miejska zlokalizowana w Brzegach Dolnych. Jej przepustowość po II etapie modernizacji (średnia dobową) wynosi 4 080 m³/d.

Typ kanalizacji: ogólnospławna, przepustowość w okresie deszczowym wynosi 567m³/h. Stan sieci kanalizacyjnej dla miasta Ustrzyki Dolne charakteryzuje się w 70% jako dobry, w 30% wymaga wymiany, remontu lub regeneracji. Miasto Ustrzyki Dolne na koniec 2006 roku było skanalizowane w 87%, wszystkie kolektory ściekowe doprowadzane są do nowoczesnej oczyszczalni ścieków zmodernizowanej w latach 2001 – 2003. System kanalizacji deszczowej w mieście opiera się częściowo na kanalizacji ogólnospławnej (najstarszy kolektor A1), częściowo jest systemem samodzielnym.

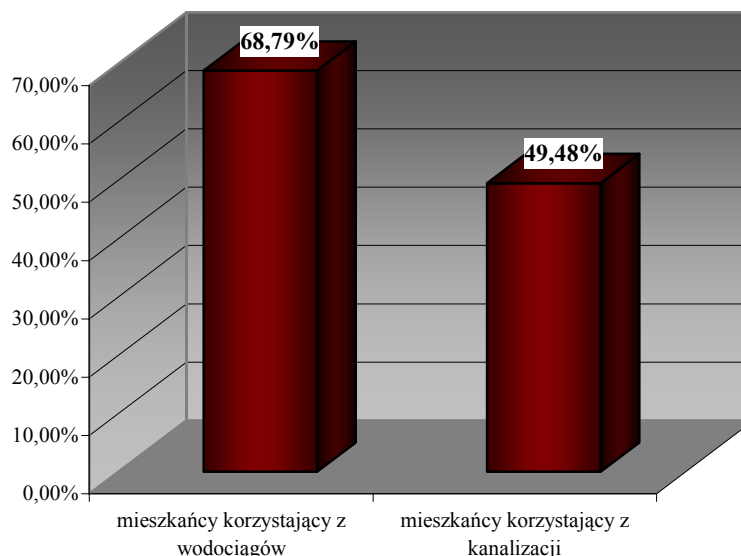
Tabela 6. Sieć kanalizacyjna miasta Ustrzyki Dolne.

Typ kanalizacji	Długość (km)	Budowa
ogólnospławna	15	Rury betonowe i kamionkowe, żeliwo, PCV
sanitarna	10,7	PCV, PE-HD, żeliwo, rury betonowe i kamionkowe
przykanaliki	7,9	PCV, PE-HD, rury kamionkowe
RAZEM	33,36	

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wartości procentowe przedstawione w znajdującym się poniżej wykresie ukazują odsetek mieszkańców gminy Ustrzyki Dolne korzystających z podstawowej infrastruktury technicznej.

Wykres 14. Odsetek ogółu mieszkańców gminy Ustrzyki Dolne korzystających z podstawowej infrastruktury technicznej.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Gospodarka odpadami.

Gospodarowanie odpadami – to działania polegające na zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu odpadów jak również nadzorze nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.

Ogólne zasady gospodarowania odpadami to:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- ograniczanie ilość odpadów,
- ograniczanie negatywnych oddziaływań odpadów na środowisko,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których nie udało się poddać odzyskowi.

Odpady komunalne w mieście Ustrzyki Dolne powstają w gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury tj. handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej. W 2008 r. w mieście uruchomiona została nowoczesna Stacja przeładunkowa i Sortownia odpadów, która spełnia następujące funkcje:

- wysortowanie frakcji nadającej się do recyklingu z odpadów komunalnych,
- wysortowanie odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki,
- wysortowanie i zorganizowanie przeładunków odpadów wielkogabarytowych,
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- zagospodarowanie frakcji odpadów budowlanych,
- przeładunek, magazynowanie i eksploatacja „balastu” i wysortowanych frakcji w tym odpadów biodegradalnych.

Stacja przeładunkowa składa się z rampy do kontenerów o objętości 30-40 m³. Samochody zajmujące się zbiórką przeładują niektóre odpady bezpośrednio na rampie. Pozostałe dwa kontenery są przeznaczone na balast z linii sortowania i zasilane za pomocą przenośnika. Przenośnik zaopatrzony w tak zwany by-pass umożliwia załadunek niezależny obu kontenerów bez konieczności ich przemieszczania. Odpady gromadzone są w kontenerach KP-7, pojemnikach 110 l, 1100 l lub w specjalnych workach foliowych (u posiadaczy odpadów) skąd odbierane są n/w sprzętem i przywożone na Sortownię i Stację przeładunkową. Następnie zostają wysortowane frakcje nadające się do recyklingu, odpady wielkogabarytowe i niebezpieczne. Pozostała część odpadów komunalnych wywożona jest na składowisko odpadów w Średnie Wielkie lub w Przemyślu. Odpady przewożone są specjalistycznymi samochodami i ciągnikami pozwalającymi należycie wykonać działalność w zakresie zbierania i transportu. Samochody i pojazdy przeznaczone do załadunku i transportu odpadów tj. samochody ciężarowe z przyczepą marki VOLVO – 2 szt , samochody Star 200 kontenerowce – 3 szt. Jelcz 422 śmieciarki bezpyłne – 2 szt., ciągniki Ursus 4514, 614, 360 – 3 szt., przyczepy Autosan o ładowności 4,5 – 6,0 tony, posiadają odpowiednie badania techniczne dopuszczające je do ruchu. Pracownicy, którzy pracują przy zbieraniu oraz transporcie odpadów posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz są odpowiednio przeszkoleni.

Wszystkie zebrane odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego magazynowane są na terenie Sortowni i Stacji przeładunkowej odpadów. Odpady gromadzone są w magazynie odpadów niebezpiecznych znajdującym się w południowo – zachodnim rogu budynku sortowni lub w wydzielonych i oznakowanych wiatach, zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. Z 2005r. nr 180, poz. 1495). Po zebraniu odpowiedniej partii transportowej odpady odbierane są przez podmioty, posiadające odpowiednie zezwolenie w zakresie gospodarki odpadami. Ilość (wyrażona w kilogramach) surowców wtórnych takich jak: makulatura, tworzywa sztuczne oraz szkło zebrane selektywnie przez Stację przeładunkową i Sortownię odpadami w 2008 r. prezentuje umieszczona poniżej tabela.

Tabela 7. Surowce wtórne zebrane selektywnie.

Rodzaj surowca	Ilość [kg]
Makulatura	98 060
Tworzywa sztuczne	112 120
Szkło	150 050

Źródło: Stacja przeładunkowa i Sortownia odpadów, stan za 2008 r.

Poniżej, w postaci tabeli, zaprezentowano wartości w kilogramach surowców wtórnych, jakie udało się odzyskać bądź przeznaczyć do recyklingu w 2008 r. dzięki funkcjonującej w mieście Ustrzyki Dolne Stacji przeładunkowej i Sortowni odpadów.

Tabela 8. Surowce wtórne przekazane do odzysku i recyklingu.

Rodzaj surowca	Ilość [kg]
Makulatura	58 190
Tworzywa sztuczne	57 200
Szkło	297 290
Złom stalowy	50 800
Puszki aluminiowe	5 255

Źródło: Stacja przeładunkowa i Sortownia odpadów, stan za 2008 r.

Łączną ilość odpadów, zebraną z terenu miasta oraz gminy Ustrzyki Dolne, a także innych gmin przez Stację przeładunkową i Sortownię odpadów w 2008 r., prezentuje umieszczona poniżej tabela.

Tabela 9. Łączna ilość odpadów zebrana 2008 roku.

Lp.	Źródło odpadów	Ilość [kg]
1.	Odpady z Miasta Ustrzyki Dolne	3 009 680
2.	Odpady z Gminy Ustrzyki Dolne	595 668
3.	Odpady z innych gmin	3 071 006
RAZEM		6 676 354

Źródło: Stacja przeładunkowa i Sortownia odpadów, stan za 2008 r.

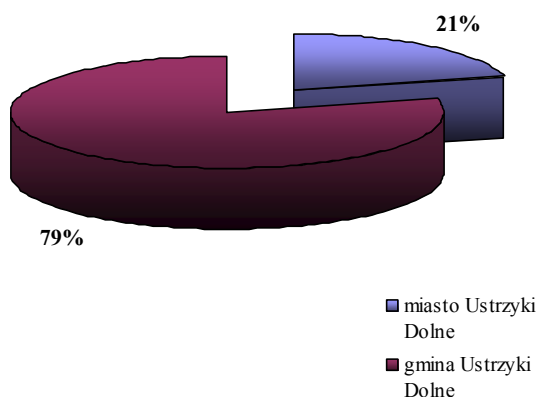
Decyzją Narodowej Rady Ekologicznej z dnia 11.01.2008 r. Gmina Ustrzyki dzięki realizowanym działaniom w zakresie poprawy stanu środowiska narodowego, w tym w szczególności z uwagi na uruchomienie opisywanej stacji przeładunkowej i sortowni odpadów, otrzymała wyróżnienie i tytuł Mecenasa Polskiej Ekologii w IX edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku”.

Drogi.

Przez Ustrzyki Dolne przebiega droga krajowa nr 84 do przejścia granicznego z Ukrainą w Krościenku, co znacznie wpływa na intensywność ruchu samochodowego, powodując poważną degradację stykowych terenów rolnych. Zaznaczyć jednak należy, iż obecność tej drogi wpływa jednocześnie korzystnie na rozwój handlu. Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Ustrzyki Dolne wynosi łącznie 21 909,00 km z czego 21 900 km to droga Nr 890 Kuźmina – Krościenko, 9 km droga Nr 896 Ustrzyki Dolne - Ustrzyki Górne.

Długość wszystkich ulic i dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ustrzyki Dolne wynosi 17 735,00 km, w granicach gminy Ustrzyki Dolne 65 825,00 km. Umieszczony poniżej wykres, w formie procentowej, przedstawia ilość dróg w mieście i gminie Ustrzyki Dolne.

Wykres 15. Drogi w mieście oraz gminie Ustrzyki Dolne.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Stan nawierzchni lokalnych dróg publicznych w granicach administracyjnych miasta Ustrzyki Dolne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych miasta Ustrzyki Dolne.

Lp	Ulica	Długość [km]	Nawierzchnia	Stan techniczny nawierzchni
I. Drogi publiczne				
1.	ul. A. Mickiewicza	0,314	asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
2.	ul. Jana Pawła II	0,410	asfaltowa	dobry
3.	ul. Bieszczadzka	1,070	70% asfaltowa 30% tłuczniowa	-stan dobry -wymaga nawierzchni asfaltowej
4.	ul. Boczna	0,252	tłuczniowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni

5.	ul. Dobra	0,374	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia
6.	ul. Dworcowa	0,167	Asfaltowa	stan dobry
7.	ul. Janusza Korczaka	0,248	Asfaltowa	stan dobry
8.	ul. Bełska	0,332	Asfaltowa	stan dobry
9.	ul. Kolejowa	1,093	Asfaltowa	stan dobry
10.	ul. Kopernika	0,104	Asfaltowa	stan dobry
11.	ul. Krótka	0,072	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
12.	ul. Lotników	0,272	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
13.	ul. Konopnickiej	0,043	Asfaltowa	stan dobry
14.	ul. Nadbrzeżna	0,185	gruntowa ulepszona	wymaga położenia nawierzchni asfaltowej
15.	ul. Nadgórna	1,732	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
16.	ul. Naftowa	0,831	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
17.	ul. Ogrodowa	0,196	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
18.	ul. Pionierska	0,325	Asfaltowa	stan dobry
19.	ul. PCK	2,680	asfaltowa dł. 1780 m + 900 m - gruntowa	1780 m - asfaltowa stan dobry 900 m nawierzchni gruntowej do remontu
20.	ul. Sikorskiego	0,420	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
21.	ul. Rynek	0,640	Asfaltowa	stan dobry
22.	ul. Rzeczna	1,100	asfaltowa 800 m gruntowa	300 mb asfaltowej wymaga wzmocnienia, nawierzchnia gruntowa do urządzenia
23.	ul. Gombrowicza	0,848	Asfaltowa	dobry
24.	ul. Szkolna	0,328	Asfaltowa	stan dobry
25.	ul. Wiejska	0,450	gruntowa ulepszona	do budowy
26.	ul. Wojska Polskiego	0,100	tluczniowa	wymaga nawierzchni asfaltowej
27.	ul. Wyzwolenia	0,198	Asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
28.	ul. Zielona	0,294	betonowa – trylinka	wymaga wzmocnienia nawierzchni
29.	ul. Łukaszewicza	0,345	Asfaltowa	stan dobry
30.	ul. Stokowa	0,597	asfaltowa – 532 m gruntowa 65 mb	asfaltowa - stan dobry gruntowa – do budowy
31.	ul. W. Pola	1,573	asfaltowa – 630 mb Gruntowa	asfaltowa - stan dobry gruntowa – do budowy
32.	ul. Naftowa boczna	0,350	Tłuczniowa	do urządzenia
OGÓŁEM		17,493		
II. Drogi niepubliczne				
1.	boczne ul. Kolejowej ul. k/Królikowskiego do wyciągu	0,350	Gruntowa	do urządzenia
2.	ul. W. Witosa	0,220	Gruntowa	do urządzenia
3.	ul. Fabryczna	0,130	Asfaltowa	do wzmocnienia
4.	od ul. Dwernickiego w prawo k/POMU – do Błachny	0,175	Gruntowa	do urządzenia
5.	od ul. Dwernickiego w prawo za ul. Bieszczadzką - do Białkowskiego	0,130	Tłuczniowa	wymaga nawierzchni asfaltowej
6.	od ul. Dwernickiego w lewo	0,730	Gruntowa	do urządzenia
7.	od ul. Jana Pawła II w lewo	0,107	Gruntowa	do urządzenia
8.	ul. Działkowa do budynku weterynarii	0,260	Gruntowa	do urządzenia
OGÓŁEM		2,101		
RAZEM		20,045		

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

W województwie 42% to drogi o ulepszonej nawierzchni, w sąsiednich powiatach stanowią od 17% w leskim, do 60% w sanockim. Pod względem jakości nawierzchni dróg powiat bieszczadzki nie odbiega zasadniczo od stanu występującego w całym województwie. Jednakże gęstość sieci dróg powiatowych – 17,9 km/100 km² jest niemal dwukrotnie rzadsza niż w województwie. Na obszarach sąsiednich powiatów zagęszczenie dróg jest podobne, jedynie powiat przemyski posiada ponad 39 km/100 km².

W zakresie gęstości dróg gminnych sytuacja powiatu jest o wiele gorsza. Posiada on 184 km dróg, a zagęszczenie - 16,2 km/100 km² jest najniższe wśród analizowanych powiatów i ponad trzykrotnie niższe niż w województwie.

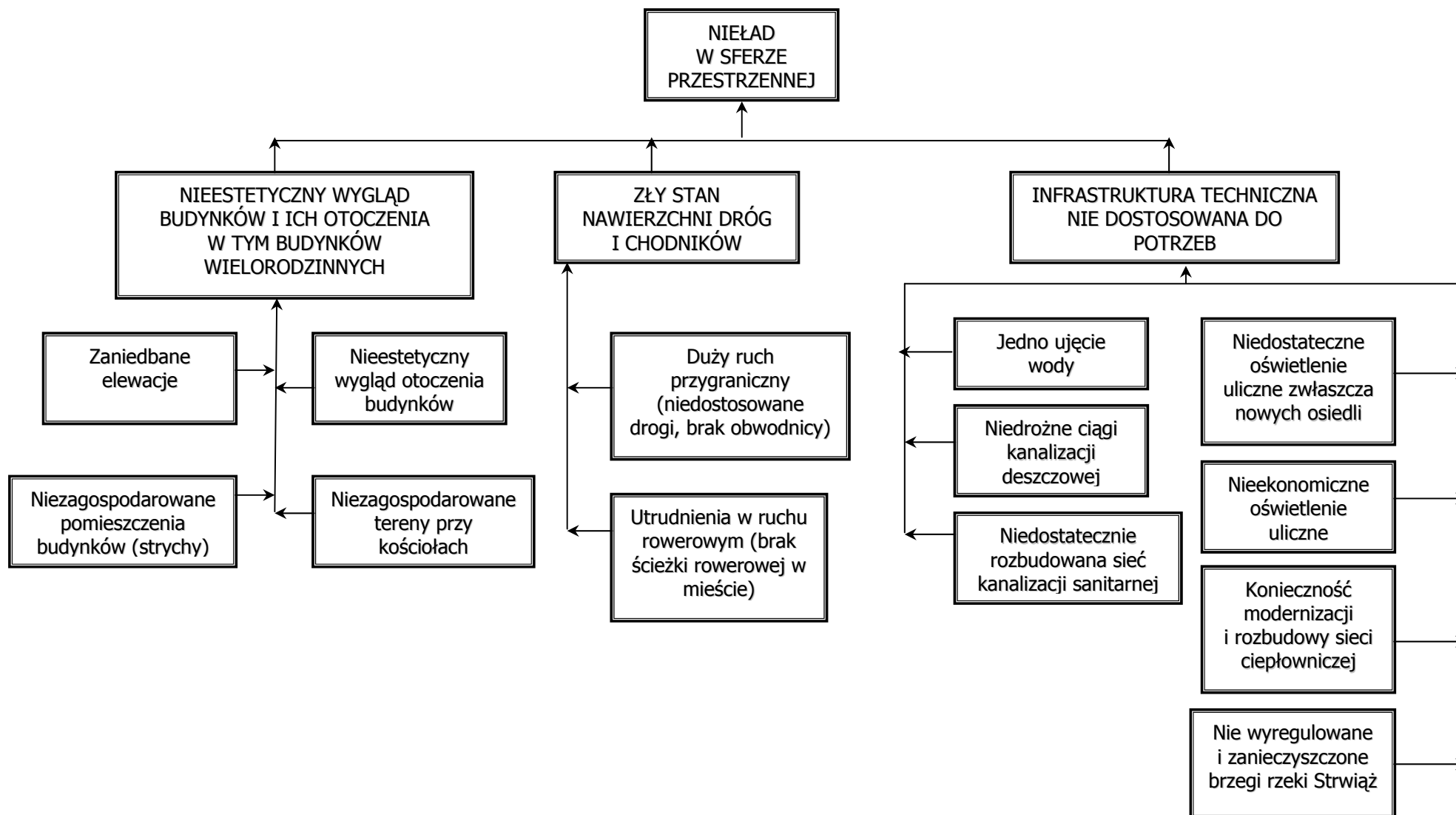
Stan dróg gminnych jest podobny do stanu dróg powiatowych, 80% to drogi o ulepszonej nawierzchni. Komunikację zbiorową zapewniają na terenie powiatu dogodne połączenia PKS z Rzeszowem, Warszawą, Katowicami i Nowym Sączem. Obecnie poważną konkurencję dla PKS-u stanowią prywatni przewoźnicy, którzy przejmują znaczną część ruchu na liniach lokalnych. Komunikację kolejową stanowią dogodne połączenia Ustrzyk Dolnych z Zagórzem i Chyrowem (Ukraina), jednak ich częstotliwość jest niewielka.

1.e. Identyfikacja problemów.

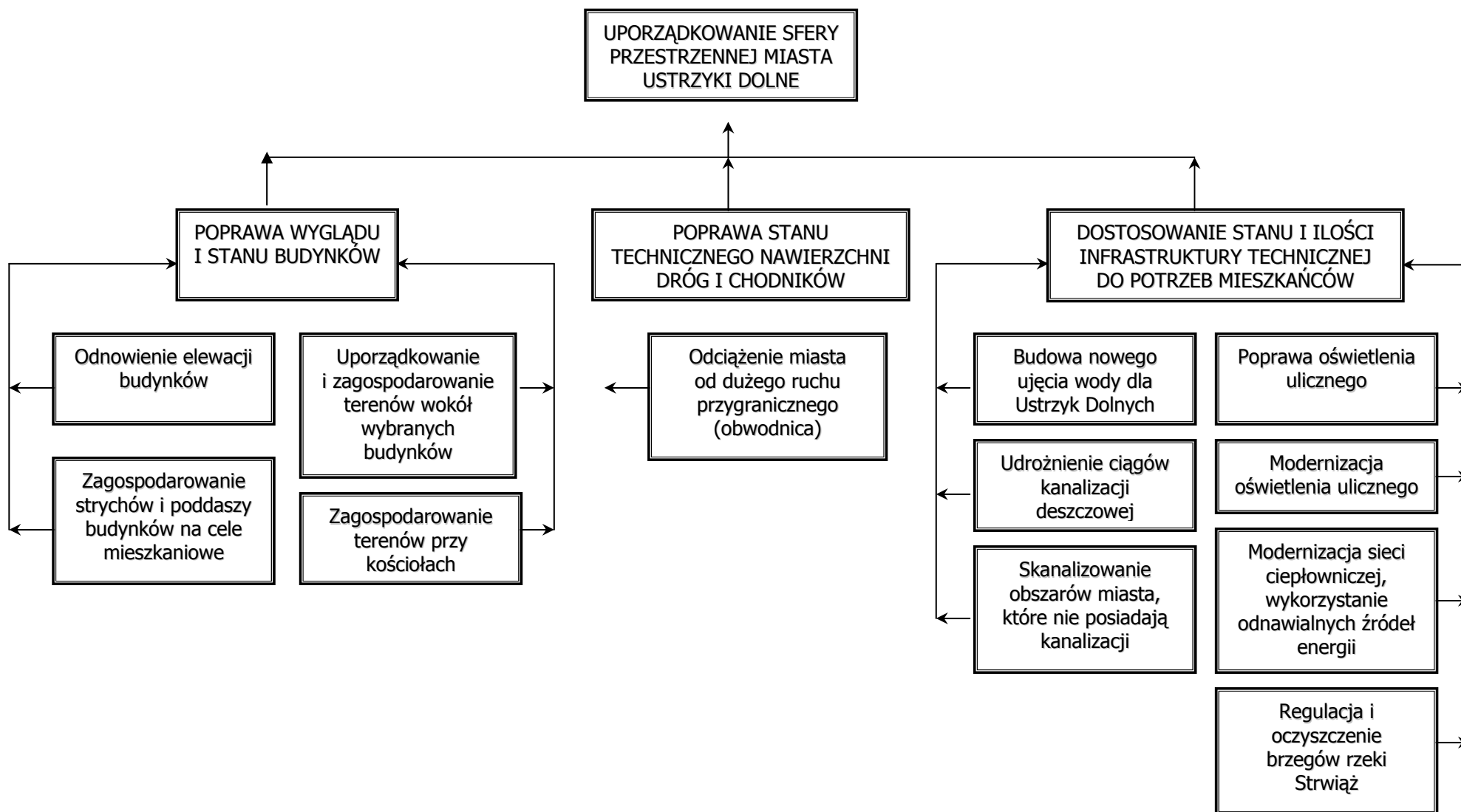
Zidentyfikowane problemy w obszarze przestrzennym

1. Nieestetyczny wygląd budynków.
2. Nieestetyczny wygląd otoczenia budynków.
3. Przestarzała infrastruktura techniczna budynków.
4. Niezagospodarowane powierzchnie budynków (strychy).
5. Zły stan nawierzchni dróg i chodników.
6. Duży ruch przygraniczny (niedostosowane drogi, brak obwodnicy).
7. Utrudnienia w ruchu rowerowym (brak ścieżki rowerowej w mieście).
8. Jedno ujęcie wody.
9. Niedrożne ciągi kanalizacji deszczowej.
10. Niedostatecznie rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej.
11. Niedostateczne oświetlenie uliczne zwłaszcza nowych osiedli.
12. Nieekonomiczne oświetlenie uliczne.
13. Konieczność modernizacji i rozbudowy sieci ciepłowniczej.
14. Niewyregulowane i zanieczyszczone brzegi rzeki Strwiąż.
15. Niezagospodarowane tereny przy Kościołach (Józefa Robotnika, NMP ul. Dworcowa, Sanktuarium Maryjne ul. Jasień).

Rysunek 1. Drzewo problemów – obszar przestrzenny miasta.

Rysunek 2. Drzewo celów – obszar przestrzenny miasta.

2. Gospodarka.

2.a. Główni pracodawcy – struktura i trendy.

Podmiot gospodarczy to każdy, niezależnie od jego formy organizacyjnej, aktywny uczestnik procesów gospodarczych, którego decyzje i działania wywołują skutki ekonomiczne.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych na użytek niniejszego opracowania pozyskano z Urzędu Miasta Ustrzyki Dolne. Obejmują one informacje o osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz osobach prowadzących działalność w formie spółki cywilnej. Ujęte w dokumencie dane Urzędu Statystycznego obejmują wszystkie podmioty, które zostały zgłoszone do systemu REGON (są to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą).

W mieście prowadzi działalność około 1 100 podmiotów gospodarczych. Największe firmy i pracodawcy na terenie Ustrzyk Dolnych – wpisani do KRS to:

W obszarze usług komunalnych:

- MPGK - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

W obszarze produkcji:

- PPHU „Dankros” – producent drewna
- „Pamo Plast” Sp. z o.o. – producent okien, drzwi, parapetów, paneli z PCW i aluminium
- PPHU „ABM” Sp. z o.o. – producent drewna
- PPHU „Jutapol” Sp. z o.o. – producent elementów drewnianych mebli, schodów wewnętrznych
- PPHU „San-Ust” Sp. z o.o. – producent części samochodowych
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Nowe Życie”
- „Polbuk” s.c. – producent drewna (parkietów, paneli podłogowych)

W obszarze handlu i usług:

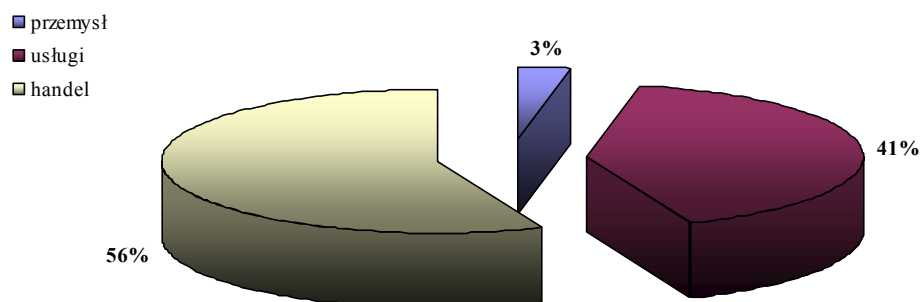
- PEC – Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo EKSA sp. z o. o. – Stacja Paliw
- Telewizja Kablowa „Bieszczady”
- Spółka Rolno-Handlowa „Progres”
- Bieszczadzka Agencja Rozwoju Regionalnego (BARR)
- PHU „Betonstal” s.c.
- Ośrodek Wypoczynkowy „Arlamów”
- „XL” – Materiały Budowlane
- FHU „Bieszczadzka”
- SHU „Halicz”
- ZBD „Bieszczady” Sp. z o.o. – skład paliw
- FHU „Edmark” Sp. z o.o. – hurtownia spożywczo – chemiczna

Gmina oraz miasto Ustrzyki Dolne są tradycyjnie związane z przetwarzaniem drewna. W planach zagospodarowania przestrzennego nie występują ograniczenia rozwoju jakiegokolwiek branży przemysłu pod warunkiem, że nie będą naruszone wymogi ochrony środowiska. Zapewnione jest wsparcie i pomoc w uzyskaniu stosownych decyzji i zezwoleń każdemu inwestorowi, który podejmie działalność na tym terenie.

2.b. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie gminy/powiatu – trendy.

Większość, bo 56 firm ujętych w gminnej ewidencji działalności gospodarczej działa w branży handlowej. 41 firm to firmy usługowe, najmniej bo 3 firmy funkcjonują w obszarze przemysłu.

Wykres 16. Struktura podstawowych branż gospodarki Ustrzyk Dolnych.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej, stan za 2008r.

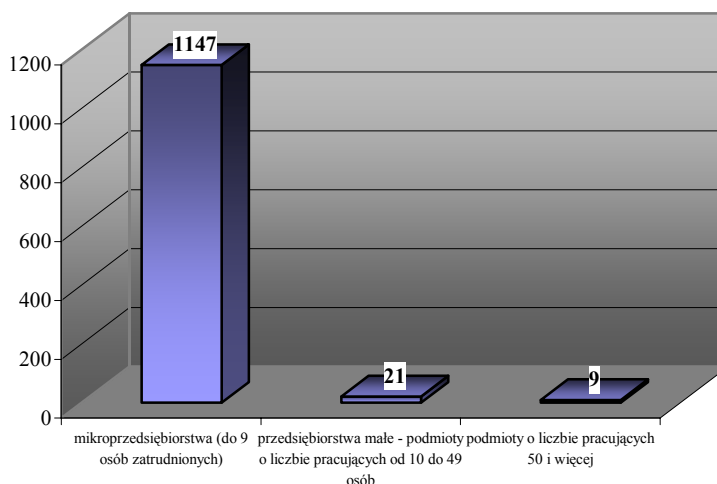
Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to prywatne firmy krajowe. Dane szczegółowe zostały zobrazowane w umieszczonej poniżej tabeli.

Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Ustrzyki Dolne.

Lp.	Sektor działania	Liczba
1.	sektor publiczny państwowy	0
2.	sektor publiczny samorządowy	2
3.	<u>sektor prywatny krajowy</u>	<u>1173</u>
4.	sektor prywatny zagraniczny	0
5.	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	1175

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej, stan za 2008r.

97,45% firm stanowią mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniające do 9 osób. 1,78% ogółu podmiotów gospodarczych to przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10-ciu do 49 osób. Najmniej, bo 0,76% stanowią podmioty gospodarcze o liczbie osób pracujących 50 i więcej.

Wykres 17. Liczba podmiotów sektora MŚP.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej, stan za 2008r.

Działalność handlowa dominuje wśród podmiotów gospodarczych w Ustrzykach Dolnych. W większości to drobne punkty handlowe usytuowane na terenie całego miasta. Duży wpływ na gospodarkę opisywanego regionu ma jego położenie. Rozwijają się działalności usługowe, głównie w dziedzinie transportu oraz leśnictwa.

Tabela 12. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż. Stan na dzień 30.07.2009r.

Wyszczególnienie	Ilość
Handel	398
Usługi w zakresie transportu	96
Rzemiosła budowlane	72
Usługi w zakresie leśnictwa	52
Gastronomia	54
Rzemiosła drzewne	47
Pozostałe branże usług niematerialnych	46
Usługi w zakresie ochrony zdrowia	37
Usługi w zakresie budownictwa	32
Usługi w zakresie kultury fizycznej, turystycznej i wypoczynkowej	21
Rzemiosła w zakresie środków transportu	18
Pozostałe rzemiosła przemysłowe	10
Produkcja	11
Rzemiosła odzieżowe	6
Rzemiosła spożywcze	7
Rzemiosła w zakresie materiałów budowlanych	7
Usługi w zakresie rozrywki	9
Rzemiosła elektrotechniczne i elektroniczne	4
Rzemiosła w zakresie ochrony zdrowia	6
Usługi komunalne materialne	7

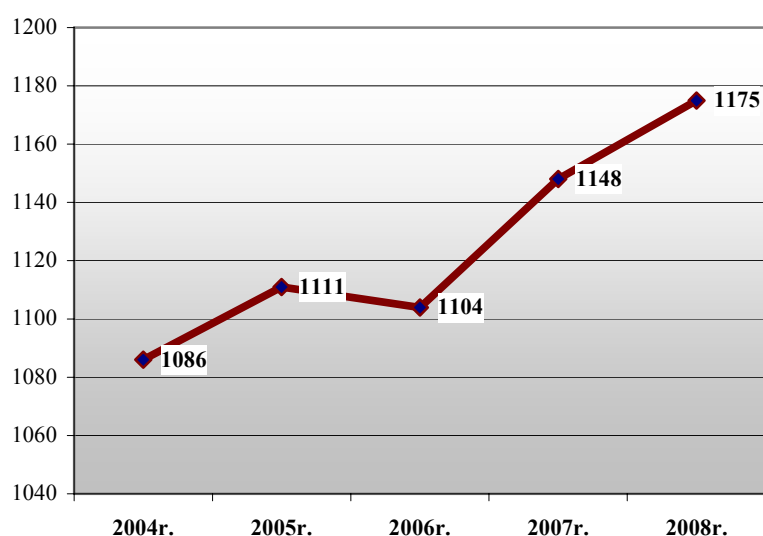
Usługi przemysłowe	5
Usługi różne	4
Usługi w zakresie oświaty i wychowania	4
Usługi w zakresie turystyki i wypoczynku	9
Rzemiosła metalowe	3
Usługi materialne	2
Usługi w zakresie środków transportu	7
Usługi w zakresie łączności	2
Rzemiosła skórzanе	2
Instalatorstwo	1
Pozostałe rzemiosła nieprzemysłowe	1
Rzemiosła artystyczne i rękodzieło	1
Usługi noclegowe	12
Usługi pozostałej gałęzi produkcji materialnej	1
Usługi sprzętem mechanicznym	1
Usługi w branży komputerowej	6
Usługi w zakresie rolnictwa	1

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej, stan za 2008r.

2.c. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach – trendy.

Liczba podmiotów gospodarczych od roku 2006 systematycznie wzrasta. Szczegółowa analiza danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 1998 – 2008 wskazuje na około 17% wzrost liczby firm na terenie miasta. Dynamika wzrostu ilości podmiotów gospodarczych dla województwa wynosi 19,32%.

Wykres 18. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004.-2008.

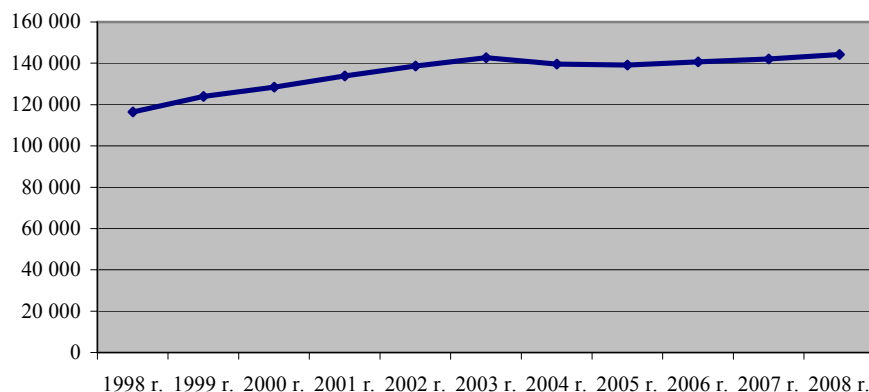
Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej.

Tabela 13. Dynamika zmian w liczbie podmiotów gospodarczych w mieście w latach 2004 – 2008.

Wyszczególnienie	2004r.	Dynamika	2005r.	Dynamika	2006r.	Dynamika	2007r.	Dynamika	2008r.	Dynamika 2004 do 2008
Ilość podmiotów gospodarczych	1086	2,30%	1111	-0,63%	1104	3,99%	1148	2,35%	1175	8,20%
Ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	103	53,40%	158	-24,68%	119	5,88%	126	1,59%	128	24,27%

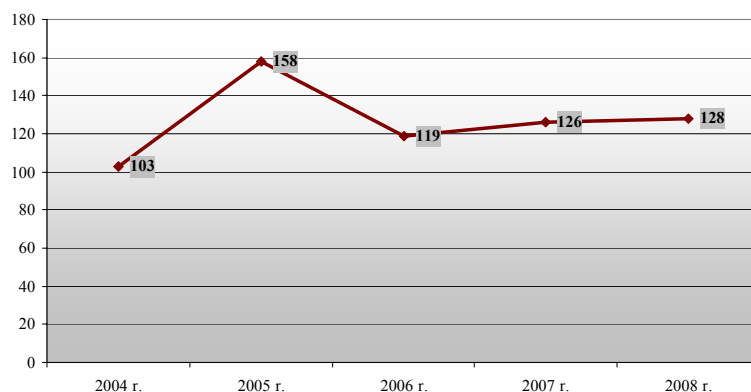
Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej.

Celem analizy porównawczej poniżej umieszczono dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych w województwie podkarpackim w latach 1998 – 2008.

Wykres 19. Liczba podmiotów gospodarczych w województwie w latach 1998-2008.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Największą ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zanotowano w 2005 r. Powstało wtedy 158 nowych firm. W stosunku do 2004 r. był to wzrost o 53,4%. W 2006 r. zarejestrowano 119 nowych podmiotów gospodarczych i było to o 24,68% mniej niż w 2005 r.

Wykres 20. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004 – 2008.

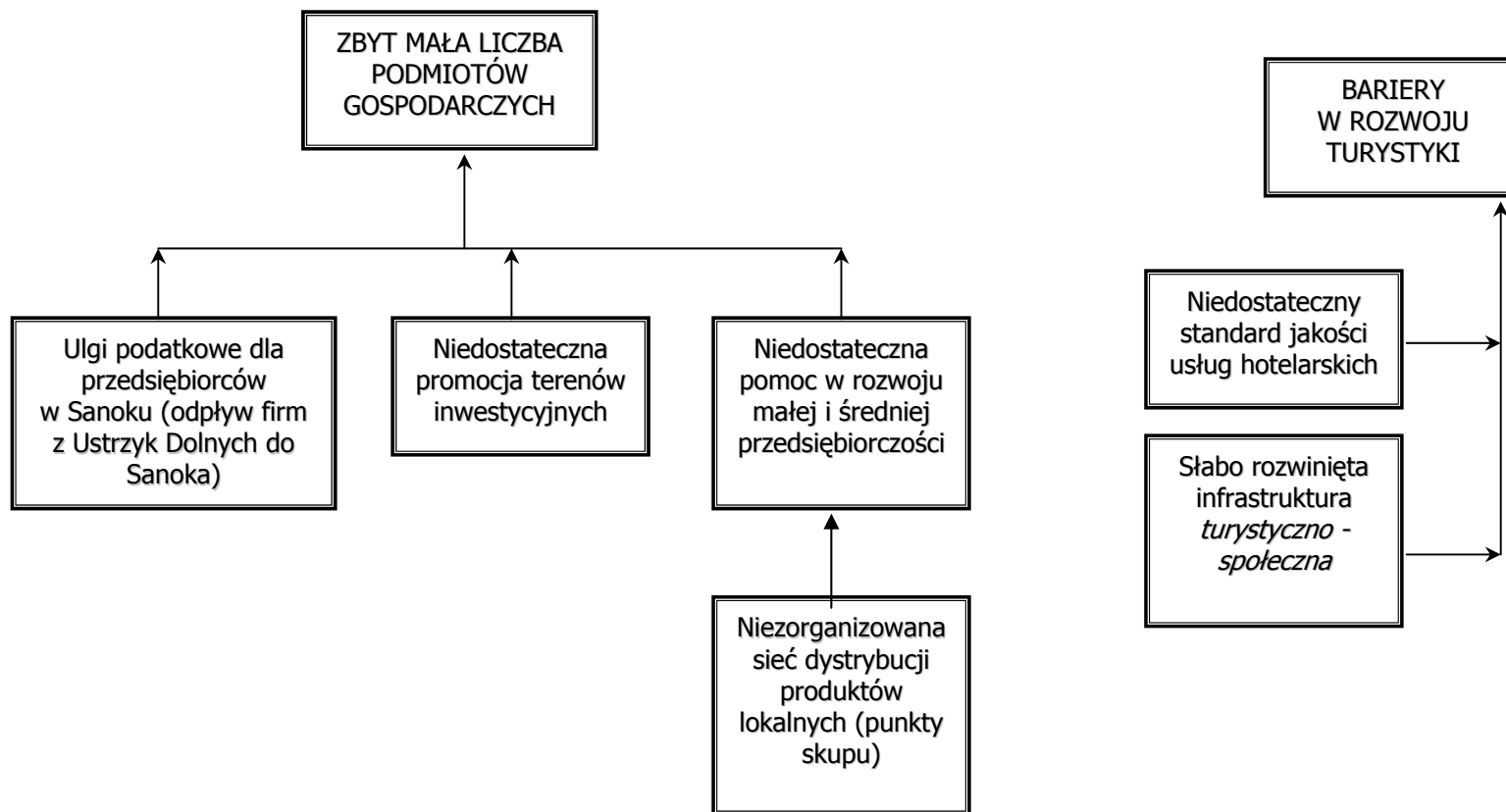
Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja Działalności Gospodarczej.

2.e. Identyfikacja problemów.

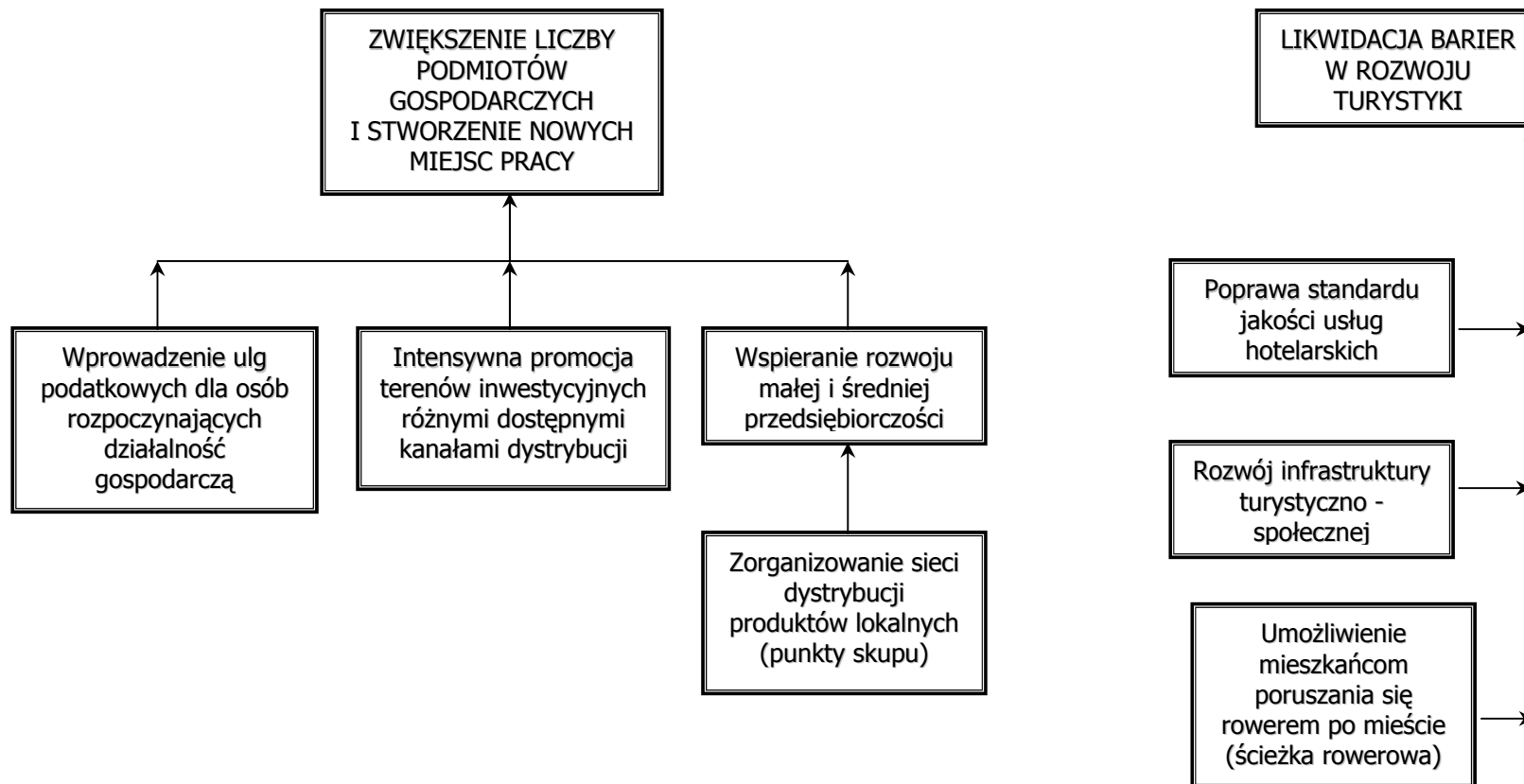
Obszar gospodarczy

1. Niezorganizowana sieć dystrybucji produktów lokalnych (punkty skupu).
2. Niedostateczna promocja terenów inwestycyjnych.
3. Brak odpowiedniej infrastruktury turystyczno – społecznej.
4. Niedostateczny standard jakości usług hotelarskich.
5. Niedostateczna pomoc w rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.
6. Sanocka Specjalna Strefa Ekonomiczna (odpływ firm z terenu Ustrzyk do Sanoka).

Rysunek 3. Drzewo problemów – obszar gospodarczy miasta.

Rysunek 4. Drzewo celów – obszar gospodarczy miasta.

3. Sfera społeczna.

3.a. Struktura demograficzna i społeczna – trendy.

Ustrzyki Dolne liczą 9 828 mieszkańców (dane administracyjne, stan na 2009 r.) Gęstość zaludnienia wynosi około 56 osób/km². W strukturze ludności przeważają kobiety stanowiąc 51 - 52% ogółu ludności.

Tabela 14. Wskaźniki modułu gminnego dla miasta Ustrzyki Dolne.

ludność na 1 km2	osoba	560
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	106
małżeństwa na 1000 ludności	para	8,1
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	10,7
zgony na 1000 ludności	osoba	6,6
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	4,1

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, stan na koniec 2008r.

Z najnowszego raportu Biura Ludnościowego ONZ wynika, że ludzi na świecie będzie coraz więcej, w 2050 r. na świecie będzie żyło o 40% więcej ludności niż teraz. Niestety tendencja ta nie dotyczy naszego kraju. W Polsce żyje dziś ponad 38,5 mln, a w ciągu 45 lat liczba ludności zmniejszy się do niecałych 32 mln. Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano analizy danych statystycznych regionu z ostatnich 10 lat. Zestawienie uzyskanych informacji wskazuje, że największy spadek liczby ludności w mieście – Ustrzyki Dolne odnotowano w roku 1999 r.

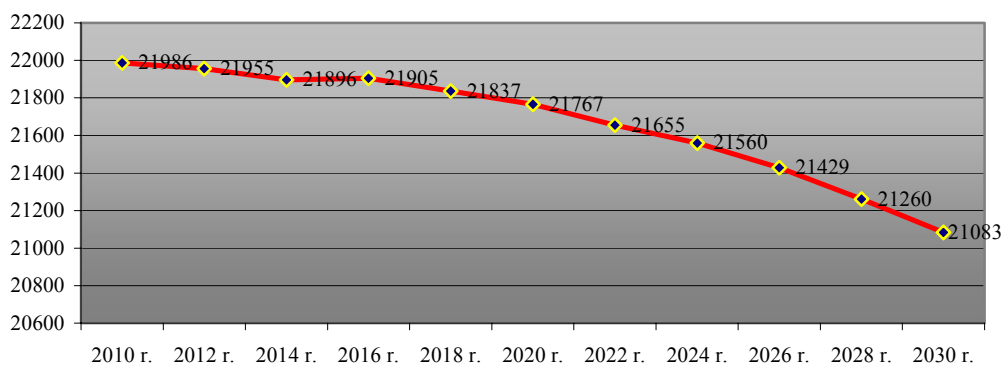
Wykres 21. Liczba ludności w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Według prognoz liczba ludności powiatu bieszczadzkiego w latach 2010-2030 będzie stopniowo ulegać zmniejszeniu. Szacunkowe prognozy demograficzne GUS przewidują ponad 4% spadek liczby mieszkańców.

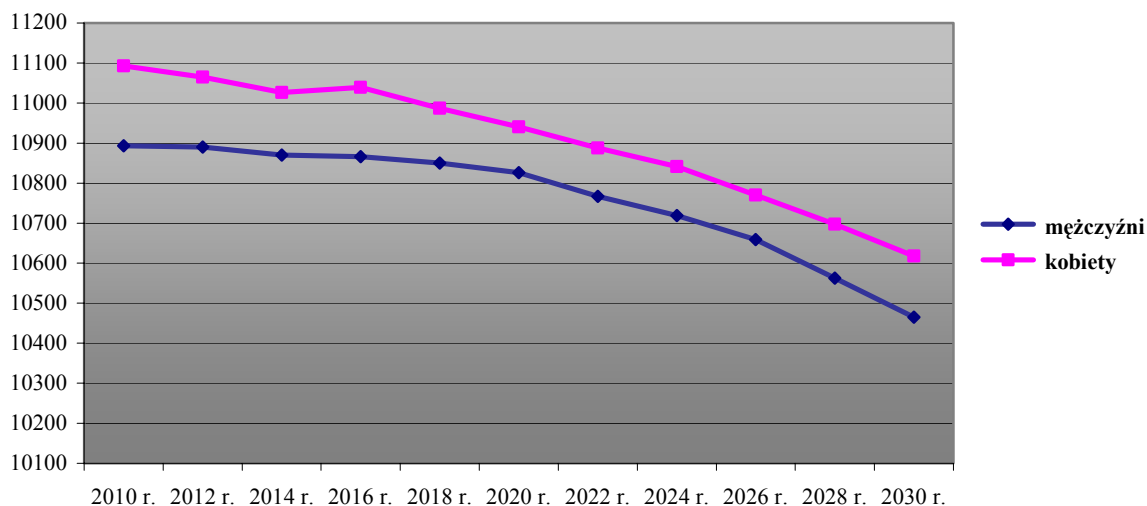
Wykres 22. Prognoza liczby ludności dla powiatu bieszczadzkiego.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Spadek w analogicznym stopniu dotyczy zarówno kategorii kobiet jak i kategorii mężczyzn.

Wykres 23. Prognoza ludności dla powiatu bieszczadzkiego z podziałem na płeć.

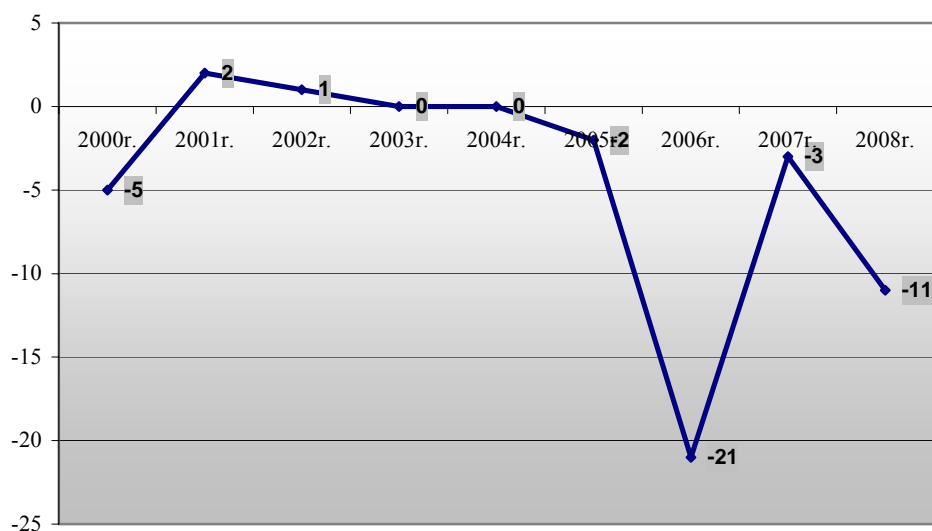

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Nowy porządek demograficzny, jaki uformował się i utrwalił w Europie w latach dziewięćdziesiątych, charakteryzuje się m.in. znacznym obniżeniem płodności, wzrostem urodzeń pozamażeńskich, rosnącą liczbą rozwodów i związków kohabitacyjnych. W Polsce zmiany przebiegały ze znacznie większą intensywnością niż w pozostałych krajach

europejskich. Przyczyn takiego stanu demografowie upatrują, między innymi, w szczególnie silnym konflikcie kulturowym, związanym z tradycyjnym pojmowaniem roli kobiety w społeczeństwie, jak również we wzroście trudności w łączeniu pracy zawodowej i obowiązków rodzinnych, a zwłaszcza obowiązków opieki nad dziećmi.

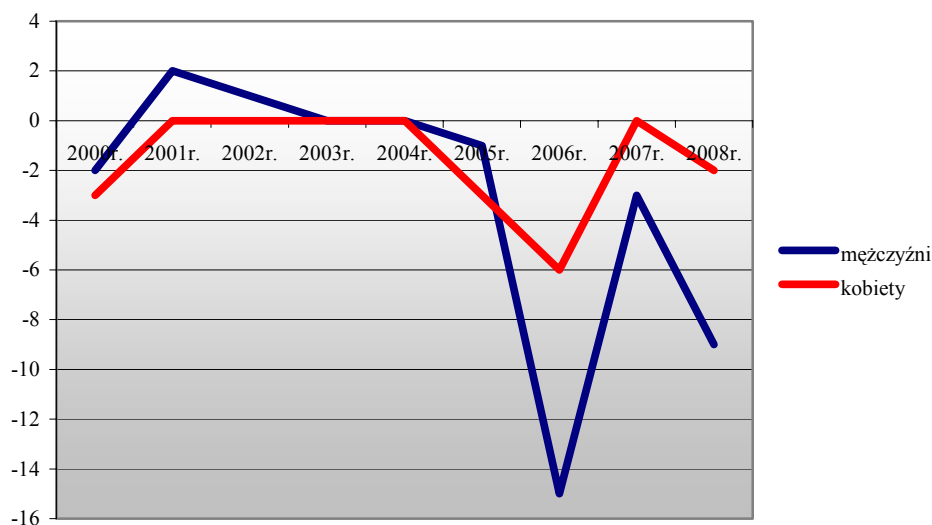
Wykres 24. Przyrost naturalny w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004-2006.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Dane GUS potwierdzają w 2008 r. ujemny przyrost naturalny w mieście.

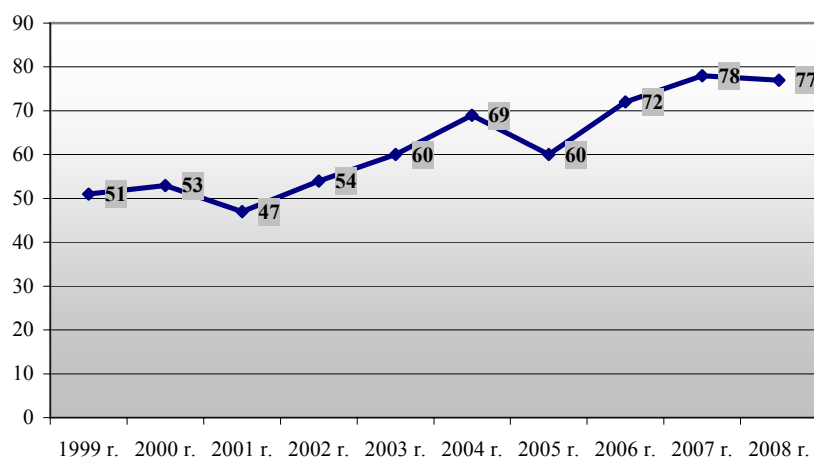
Wykres 25. Przyrost naturalny wg płci w latach 2004-2006.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Obserwowany na terenie kraju w ciągu kilkunastu lat spadek liczby zawieranych związków nie w pełni znajduje odzwierciedlenia w lokalnych danych statystycznych. Zmiany w liczbie zawieranych w mieście małżeństw przedstawia poniższy wykres.

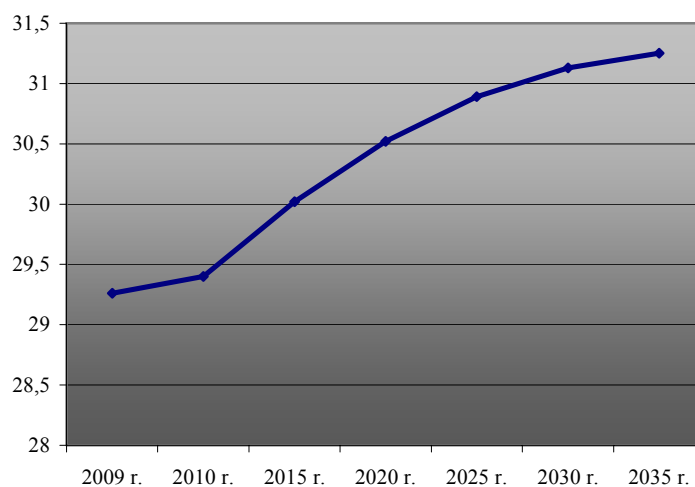
Wykres 26. Liczba zawieranych małżeństw w Ustrzykach Dolnych w latach 1999-2008.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych, stan na koniec 2008r.

Postępującemu spadkowi bezwzględnej liczby urodzin, towarzyszą przekształcenia wzorca płodności według wieku, polegające na przesuwaniu wieku największego natężenia urodzeń do starszych grup, co oznacza odkładanie urodzeń w czasie. Z uwagi na fakt, że rodzą (i będą rodzić) kobiety w coraz późniejszym wieku, **nie można oczekiwać pełnej „rekompensaty” urodzeń odłożonych w czasie przez roczniki z ostatniego wyżu demograficznego.**

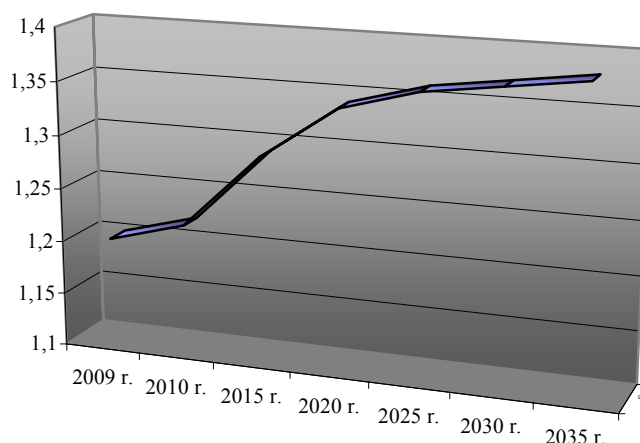
Wykres 27. Średni wiek rodzenia.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Rozwój gospodarczy, poprawa sytuacji materialnej rodzin, rozwój usług społecznych oraz korzystna, dobrze przemyślana polityka rodzinna mogą wpłynąć na zmianę podejścia młodych osób do posiadania dzieci oraz łączenia kształcenia, pracy zawodowej z życiem rodzinnym.

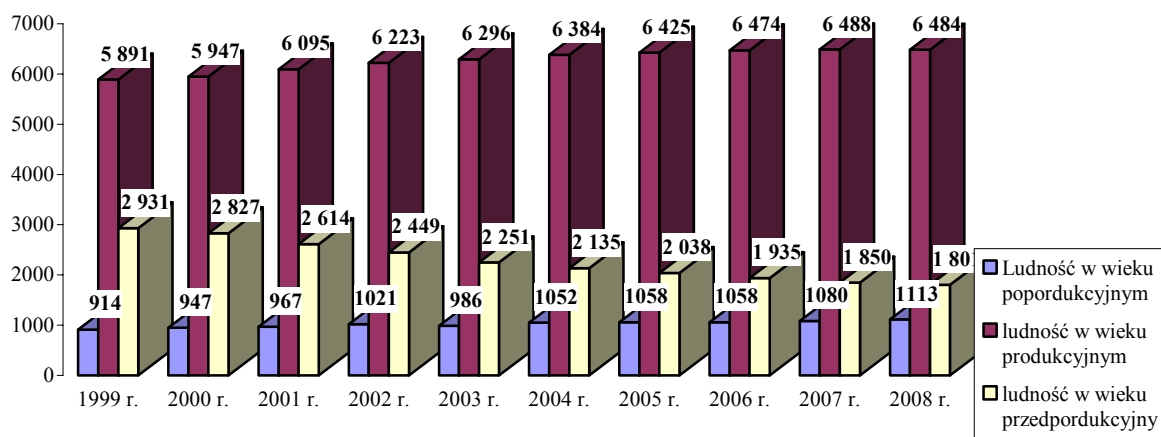
Wykres 28. Prognoza współczynnika dzietności ogólnej.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

W latach 1999-2008 w mieście systematycznie wzrasta udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem (*wiek produkcyjny - mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat*). Umieszczone poniżej dane dotyczące podziału ludności wg wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego uwzględniają naturalny ruch ludności, zgony, urodzenia i prezentują dane w ujęciu faktycznym.

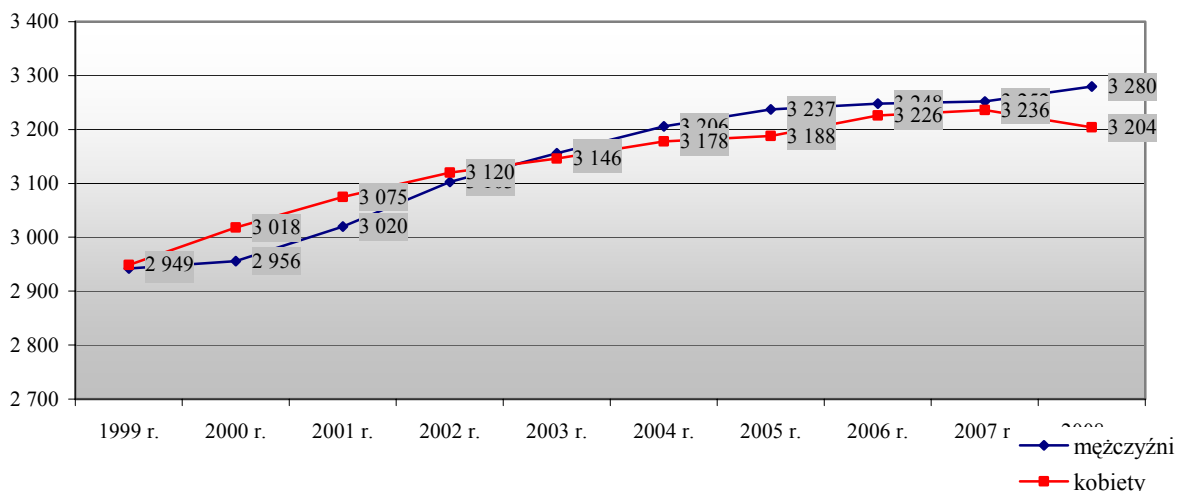
Wykres 29. Udział ludności z uwzględnieniem wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego – miasto Ustrzyki Dolne.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Udział osób w wieku produkcyjnym w Ustrzykach Dolnych jest zdecydowanie wyższy niż w całym województwie podkarpackim, w którym na dzień 31.12.2006 r. wynosił 62,6%, a więc był niższy niż w Ustrzykach Dolnych o 4,9%.

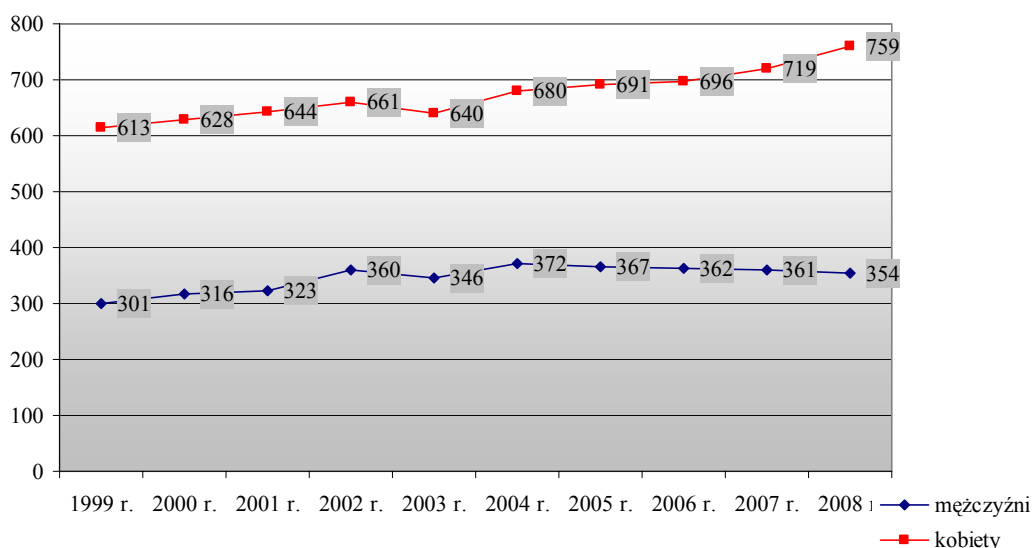
Wykres 30. Liczba mieszkańców miasta będących w wieku produkcyjnym (z podziałem na płeć).

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Nasze społeczeństwo będzie się szybko starzeć. Odsetek dzieci do lat 14 spadnie z ponad 16% obecnie, do nieco ponad 13% w 2050 r., a odsetek ludzi powyżej 60 roku życia wzrośnie z niecałych 17%, do prawie 38%. To oznacza, że gwałtownie spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymać coraz liczniejsze rzesze emerytów.

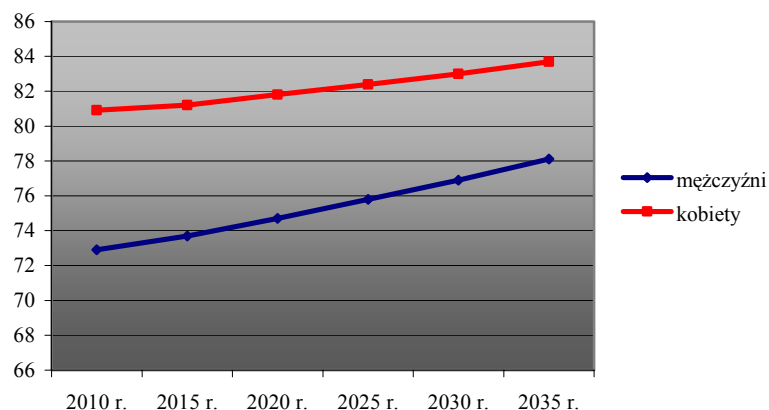
Wykres 31. Liczba mieszkańców miasta będących w wieku poprodukcyjnym (z podziałem na płeć).

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Upowszechnienie pro-zdrowotnego stylu życia, zmiany struktury wykształcenia ludności, zwiększenie dostępności usług medycznych i opiekuńczych oraz podnoszenie jakości tych usług będzie prowadzić do dalszego systematycznego obniżania umieralności. Na korzyści osiągane z tego tytułu będzie miało jednak dodatkowy wpływ – działające w odwrotnym kierunku – szybkie starzenie się ludności.

Wykres 32. Trwanie życia w latach – prognoza dla Polski.

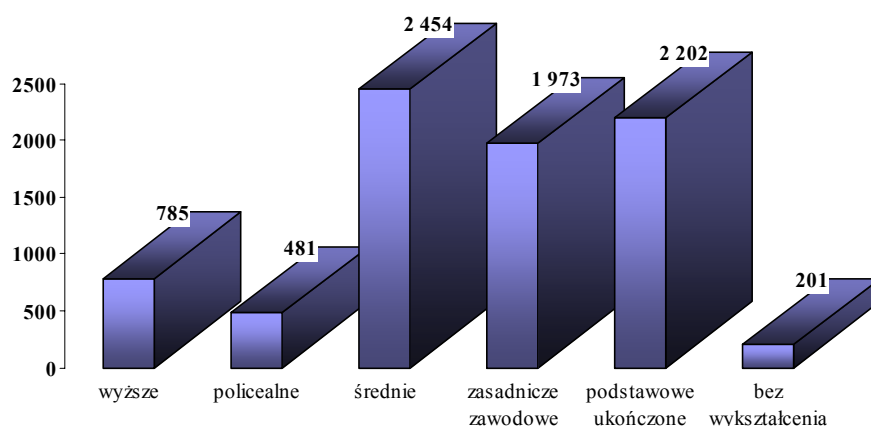

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Edukacja – wykształcenie.

Największą grupę nieco ponad 30% w populacji mieszkańców miasta ze względu na poziom wykształcenia stanowią osoby, które posiadają wykształcenie średnie, około 27% mieszkańców posiada wykształcenie podstawowe-ukończone. Zasadniczą Szkołę Zawodową ukończyło 24% mieszkańców Ustrzyk Dolnych. Wykształcenie wyższe posiada prawie 10% ogółu rozpatrywanej grupy. Osoby, które nie ukończyły szkoły podstawowej i są bez wykształcenia stanowią ponad 2% mieszkańców opisywanego obszaru.

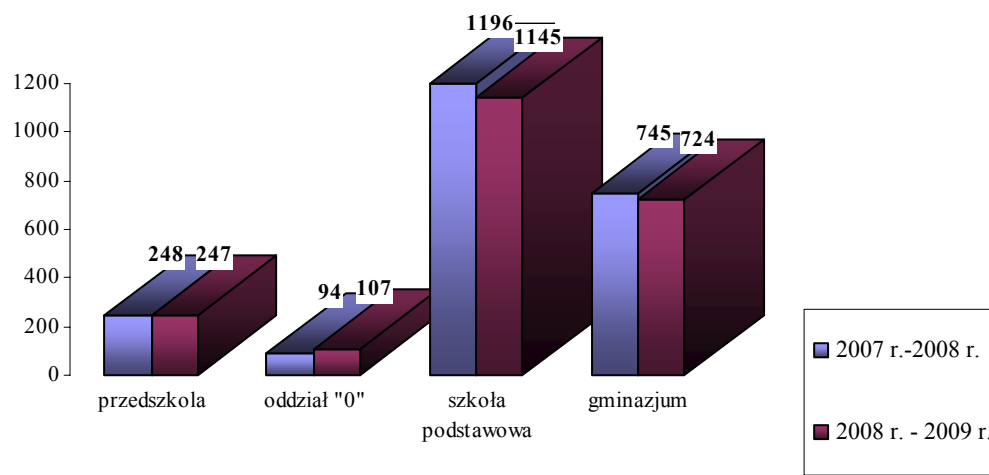
Wykres 33. Poziom wykształcenia mieszkańców Ustrzyk Dolnych.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

W roku szkolnym 2008/2009 największą grupę wśród uczniów/dzieci objętych obowiązkiem nauczania stanowią uczniowie szkół podstawowych nieco ponad 51%, 32% to uczniowie szkół gimnazjalnych. Podopieczni przedszkoli stanowią około 11% ogółu analizowanej grupy.

Wykres 34. Liczba dzieci/uczniów w szkołach – gmina Ustrzyki Dolne.

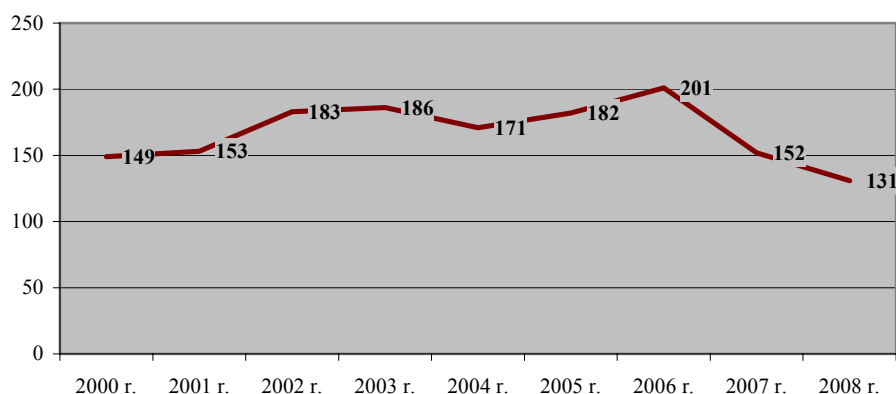
Źródło: Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego w Ustrzykach Dolnych.

W latach 2007-2009 spadła ogólna liczba uczniów gminie z 1 941 do 1 869 (spadek o 3,71%). Liczba uczniów maleje zarówno w gimnazjach (spadek o 2,81%) jak i w szkołach podstawowych (spadek o 4,26%). W mieście wzrasta natomiast przeciętne zatrudnienie pracowników obsługi oświaty (wzrost o 5%) oraz liczba zatrudnionych nauczycieli (wzrost o 5,31%).

Migracje/emigracje.

Analiza salda migracji na podstawie danych GUS w ruchu wewnętrznym w mieście Ustrzyki Dolne wskazuje, iż od 2006 r. przyjmowało ono wartości ujemne, nasilając tą tendencję w kolejnych latach.

Wykres 35. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym.

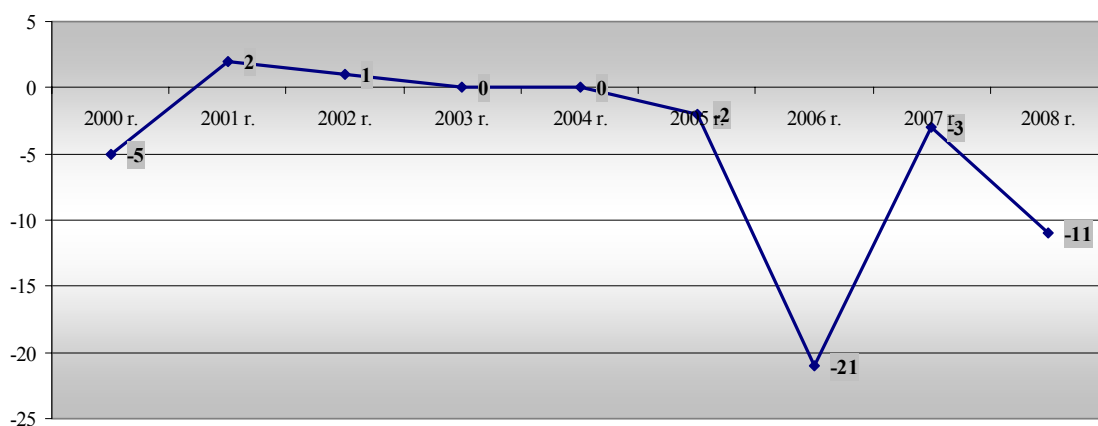

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Mianem migracji zagranicznych określa się ilość wyjazdów za granicę oraz ilość przyjazdów do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy. Saldo migracji zagranicznych w mieście od 2005 r. utrzymuje się na minusowym poziomie.

Szacunkowa faktyczna wartość emigracji (ilość osób, które opuściły miasto na dłużej niż 6 miesięcy) wynosiła w 2008 r. według danych GOPS 39. Szacunkowy faktyczny powrót z emigracji (ilość osób, które wróciły do gminy w 2008 r. z wyjazdu dłuższego niż 6 miesięcy) wynosił 34 osoby.

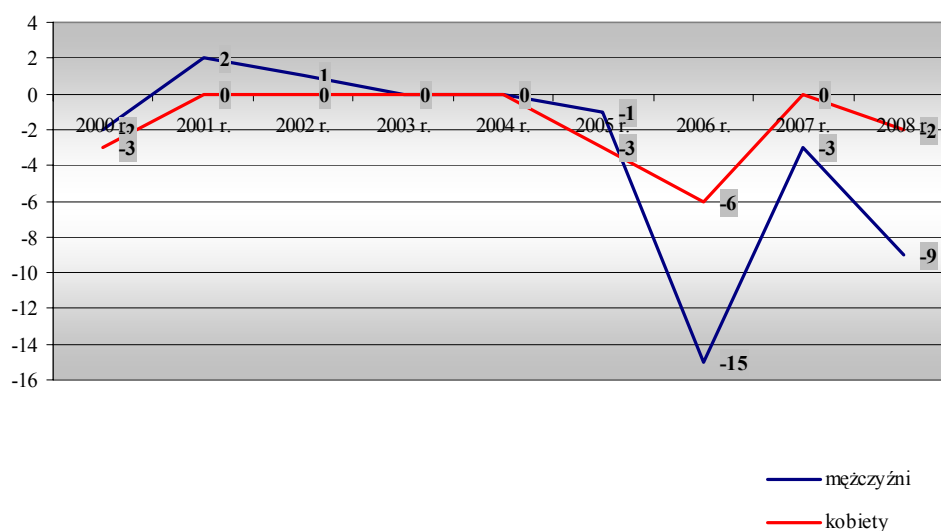
Wykres 36. Saldo migracji zagranicznych – w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Z danych statystycznych zebranych przez GUS wynika, że migracja zagraniczna jest bardziej nasiloną w grupie mężczyzn aniżeli w grupie kobiet.

Wykres 37. Saldo migracji zagranicznych z podziałem na płeć – w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: GUS, Bank Danych Regionalnych.

Zgodnie z danymi GUS zebranymi podczas Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. powyżej 2 miesięcy za granicą przebywało ogółem 362 osób - mieszkańców miasta (57,28% ogółu emigracji). Nieco mniej bo 270 osób (42,72% ogółu emigracji) przebywało za granicą 12 miesięcy i dłużej.

Tabela 15. Emigranci przebywający za granicą – gmina Ustrzyki Dolne.

Emigranci wg czasu przebywania za granicą		
Ogółem		
powyżej 2 miesięcy	osoba	362
12 miesięcy i dłużej	osoba	270
Mężczyźni		
powyżej 2 miesięcy	osoba	166
12 miesięcy i dłużej	osoba	119
Kobiety		
powyżej 2 miesięcy	osoba	196
12 miesięcy i dłużej	osoba	151

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Brak jest danych pozwalających na miarodajne określenie skali zjawiska emigracji młodzieży – bezsprzecznie dotyczącego omawianego obszaru. Wyjazdy młodzieży wydają się być problemem poważnym, niosącym z sobą najwięcej niebezpieczeństw, a jednocześnie najbardziej złożonym. Oprócz czynników płacowych na migracje te wpływają inne aspekty, mające cywilizacyjne, aspiracyjne, jakościowe i edukacyjne tło. Nie ulega wątpliwości, że w ostatnich kilkunastu latach dokonał się postęp cywilizacyjny, zmieniły modele konsumpcji, życia i aspiracje ludzi, zwłaszcza młodych.

Oferowana najczęściej w Polsce praca, często fizyczna, z mglistymi perspektywami rozwoju zawodowego, w niejednokrotnie mało stabilnej firmie za kwotę około 1000 – 1500 złotych netto nie jest dla większości młodzieży zajęciem atrakcyjnym zwłaszcza, jeśli bez problemu można podjąć (przynajmniej kilkakrotnie lepiej płatną) pracę poza granicami kraju. Wraz z otwarciem się dla Polaków Europy i powszechnym dostępem do wyższego wykształcenia zmieniły się aspiracje zarobkowe, zawodowe i życiowe. Jeszcze kilkanaście lat temu studia wyższe były możliwe dla wąskiej grupy ludzi, obecnie studiuje praktycznie każdy, kto ma na to ochotę. Wynikiem tej przemiany na rynku pracy jest duży udział wysoko (choć niekoniecznie dobrze) wykształconych ludzi o sporych aspiracjach zawodowych i mały udział absolwentów w zawodach robotniczych. Struktura wykształcenia absolwentów odpowiada obecnie gospodarkom rozwiniętym dużo bardziej niż nasza. Można stwierdzić, że rozwój gospodarczy, z którym wiąże się zmianą w strukturze dostępnych miejsc pracy nie nadąża za zmianą preferencji zawodowych młodzieży. Problem można ująć również z innej strony, młodzież wybiera zawody związane z tym co chciałaby robić, a nie z tym, co robić będzie mogła. Skutkiem tego niedopasowania jest dualizacja rynku pracy typowa dla państw Europy Zachodniej: nadwyżka rąk do pracy na rynku pracy „lepszego” i niedobór rąk do pracy na rynku

pracy „gorszej”. Rezultatem jest również zatrzymanie się wzrostu płac w sektorze, gdzie jest nadwyżka rąk do pracy i realny wzrost płac w sektorze gdzie jest ich niedobór. Teoria i praktyka wskazują, że osoby wysoko wykształcone i młode, jeśli nie znajdują pracy w swoim zawodzie, to nie podejmują prac „gorszych” na miejscu a szukają swoich szans gdzie indziej.

Bezrobocie.

Problematyka zatrudnienia i bezrobocia jest przedmiotem szczególnego zainteresowania. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Jako problem bezrobocie generuje wiele negatywnych konsekwencji dla gospodarki jak i osób bezrobotnych. Oznacza ono między innymi niewykorzystanie części siły roboczej i niższą produkcję w gospodarce, ale również pogorszenie poziomu życia bezrobotnych, frustracje, niezadowolenie społeczne oraz rozwój niekorzystnych zjawisk społecznych.

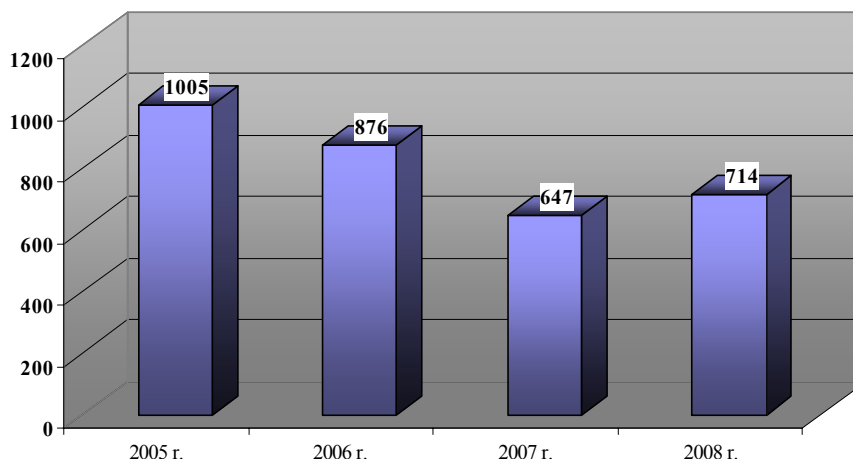
Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- • dezintegracji rodziny,
- • zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- • zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

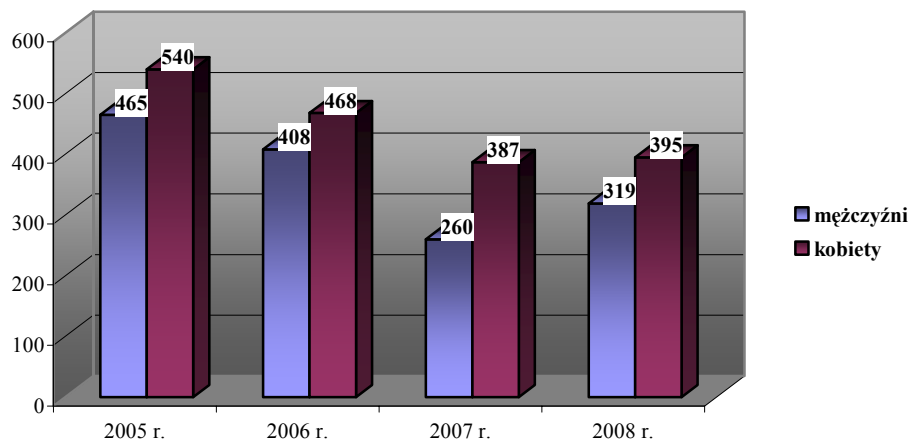
Bezrobocie jest istotnym problemem na opisywanym obszarze. Słabe zagospodarowanie, brak dużych zakładów, chybione ekonomicznie przedsięwzięcia lat ubiegłych spowodowały, że miasto – Ustrzyki Dolne pilnie wymaga programu restrukturyzacji.

Poniżej przedstawiono liczbę osób – mieszkańców miasta zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w przedziale czasowym 2005– 2008.

Wykres 38. Liczba osób bezrobotnych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2005-2008.

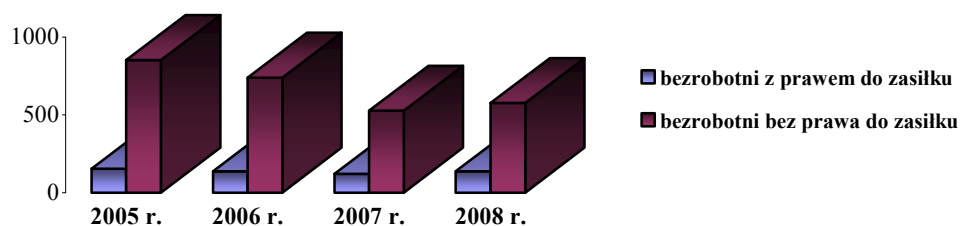
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ustrzykach Dolnych.

W grupie osób bezrobotnych w badanym czasookresie przeważają kobiety. Jest to tendencja stała.

Wykres 39. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na płeć – w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ustrzykach Dolnych.

Zdecydowana większość osób bezrobotnych stanowią osoby bez prawa do zasiłku w 2006 r. osoby te stanowią 73,53% ogółu bezrobotnych. W analizowanym czasookresie opisywana proporcja ulega zmianie co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 40. Liczba osób z prawem oraz bez prawa do zasiłku – miasto Ustrzyki Dolne.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ustrzykach Dolnych.

Bezpośrednią konsekwencją bezrobocia jest niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych. Pojęciem ekonomicznym i socjologicznym opisującym brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie: jedzenia, schronienia, ubrania, transportu i podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych jest termin - bieda (ubóstwo).

Poziom ubóstwa.

W mieście Ustrzyki Dolne sytuacja ekonomiczna wielu rodzin powoduje konieczność udzielania pomocy w szerokim zakresie. W tym celu powołano Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działający na terenie miasta i gminy. Ośrodek działając w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, udziela pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, inwalidom, bezrobotnym, rodzicom dzieci dotkniętych chorobami. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej zarówno należące do administracji rządowej, jak i samorządowej.

Udziela pomocy w formie:

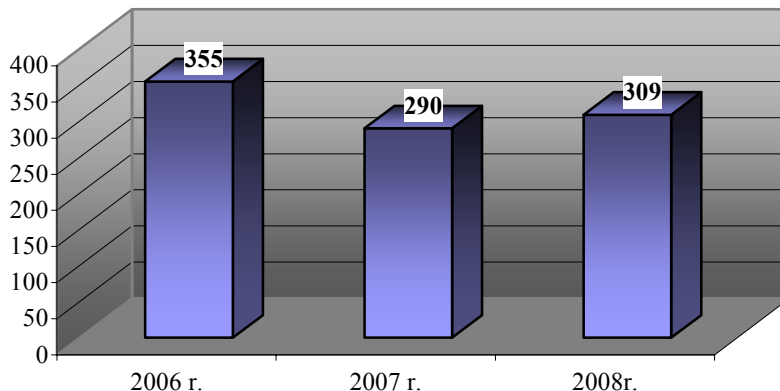
- pieniężnej,
- rzeczowej,
- usługowej,
- w postaci poradnictwa i pracy socjalnej.

Ośrodek kieruje także długotrwale bezrobotnych do prac społecznie użytecznych zgodnie z §3 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. Prowadzona jest również współpraca z Fundacją Holenderską, która dostarcza dary żywnościowe i odzieżowe dla podopiecznych ośrodka oraz współpraca z Bankiem Żywności (program PEAD), który dostarcza żywność dla najuboższych mieszkańców regionu.

Analizując dane nadesłane przez M-GOPS w Ustrzykach Dolnych za okres ostatnich trzech lat tj. 2006-2008 zauważamy, że najwięcej rodzin, bo 355 skorzystało z pomocy w 2006 r. W latach kolejnych było to odpowiednio 290 rodzin w 2008 r. 309 rodzin.

Liczbę rodzin zamieszkałych na terenie miasta i korzystających z pomocy udzielanej przez MGOPS przedstawia poniższy wykres.

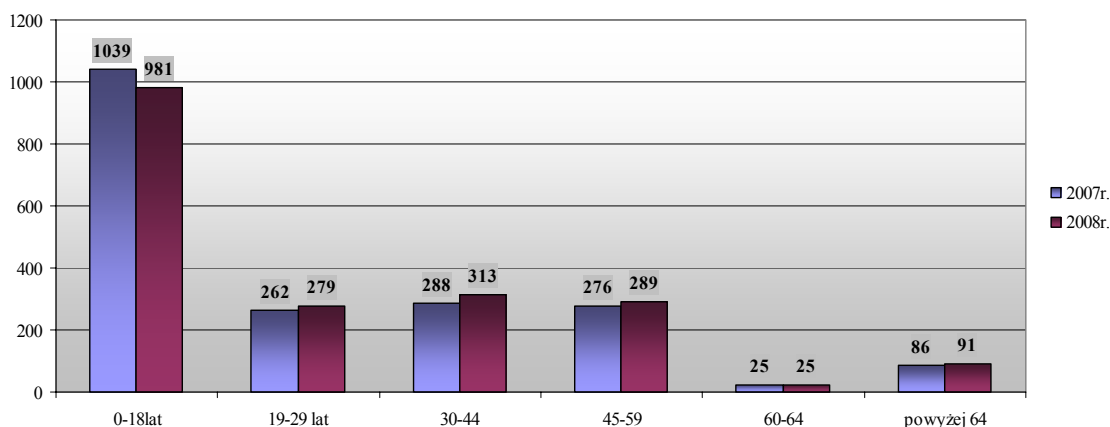
Wykres 41. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie miasta.

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych.

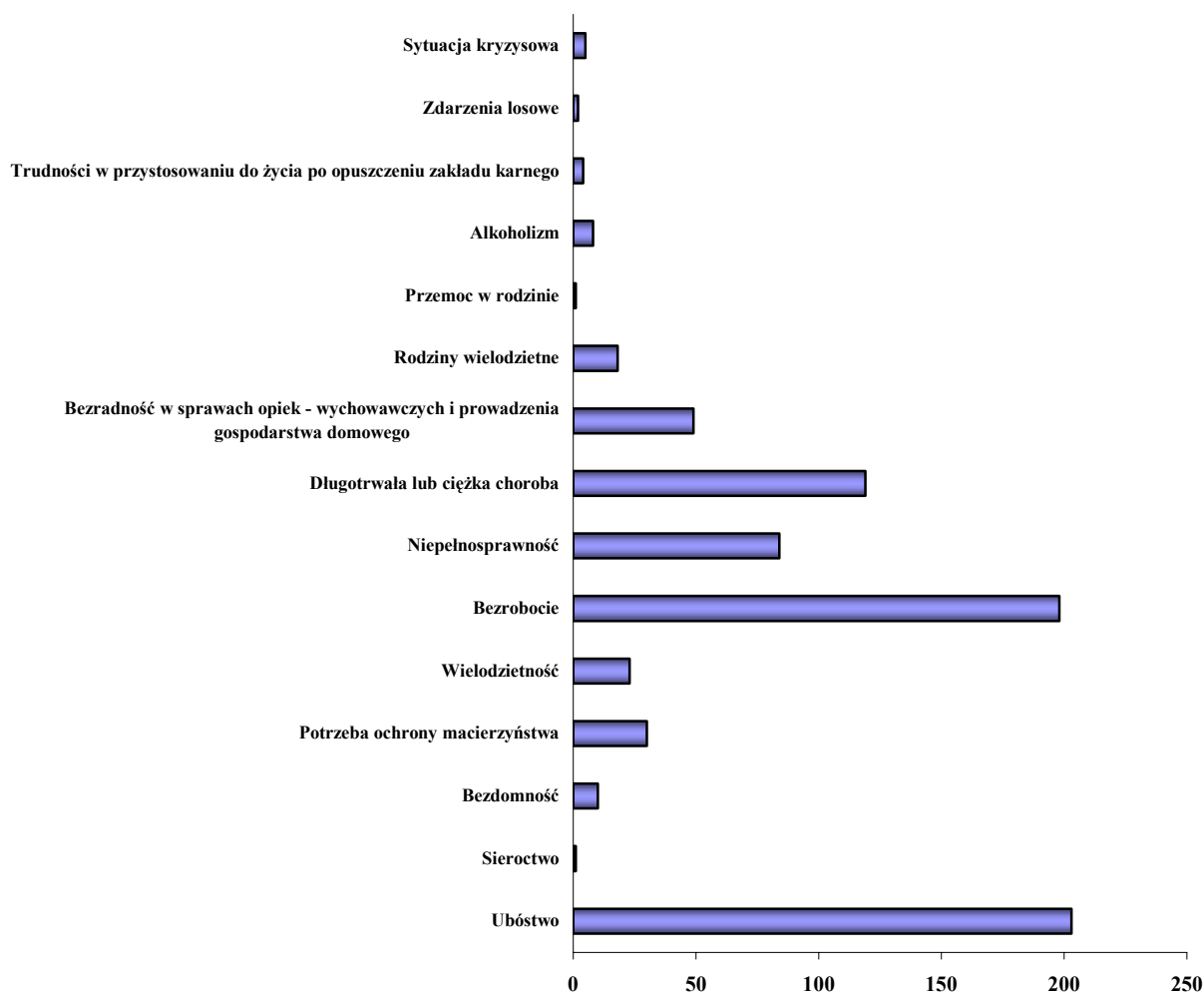
Dzieci i młodzież są grupą, która najczęściej doświadcza ubóstwa. Według danych z realizacji w latach 2002-2006 Rządowego Programu Wyrównywania Warunków Startu Szkolnego Uczniów „Wyprawka Szkolna” wynika, że około 33% dzieci w wieku 6- 10 lat życia pochodzi z rodzin mających dochody mniejsze od tzw. ustawowego kryterium ubóstwa. Budżety tych rodzin uwzględniają przede wszystkim potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie.

Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy z podziałem na wiek.

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych.

Z analizy danych MGOPS w Ustrzykach Dolnych wynika, że najistotniejszym problemem społecznym w mieście jest ubóstwo (25,76%) oraz bezrobocie (25,13%).

Wykres 43. Intensywność występowania problemów społecznych – w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych, Jedna rodzina kwalifikowana do kilku powodów trudnej sytuacji życiowej.

Podopieczni GOPS są kategorią ludzi, która na rynku pracy województwa podkarpackiego znajduje się w szczególnej sytuacji. W obliczu wysokiej stopy bezrobocia na terenach wiejskich i małych miasteczek trudno jest im nie tylko zdobyć o własnych siłach pracę, ale też wrócić na rynek pracy, jeśli wcześniej pracowali. Są oni szczególnie narażeni na praktyki dyskryminacyjne wynikające z braku równości szans w porównaniu z dużymi miastami i terenami do nich przyległymi.

Sprawne funkcjonowanie w otoczeniu społecznym to ważny wskaźnik zdolności do samorealizacji i wyznacznik umiejętności wprowadzania zmian w życiu każdego człowieka. Wspólną cechą tych grup o zróżnicowanym wieku i sytuacji rodzinnej jest niski poziom kwalifikacji zawodowych, a często ich brak, niska aktywność na rynku pracy w celu uzyskania zatrudnienia oraz znikoma wiedza o mechanizmach rządzących procesami gospodarczymi mającymi swoje odzwierciedlenie w sytuacji występującej na rynku pracy.

Tabela 16. Powód trudnej sytuacji życiowej klientów MGOPS (dane %).

Powód trudnej sytuacji życiowej	% ogółu korzystających z pomocy
Ubóstwo	25,76%
Bezrobocie	25,13%
Długotrwała lub ciężka choroba	15,10%
Niepełnosprawność	10,66%
Bezradność w sprawach opieki - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (w tym rodziny niepełne)	6,22%
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	3,81%
Rodziny wielodzietne	2,28%
Bezdomność	1,27%
Alkoholizm	1,02%
Sytuacja kryzysowa	0,63%
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0,51%
Zdarzenia losowe	0,25%
Sieroctwo	0,13%
Przemoc w rodzinie	0,13%
Potrzeba ochrony ofiar handlu	0,00%

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych.

Niepełnosprawność.

Z powodu niepełnosprawności z pomocy MGOPS korzysta 10,66% ogółu podopiecznych Ośrodka (dane dla miasta). Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. Z niepełnosprawnością fizyczną wiąże się ponadto zazwyczaj tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Niepełnosprawność definiuje się jako długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane obniżeniem sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

Dane z 2002 r. zebrane podczas Narodowego Spisu Powszechnego potwierdzają, iż około 12,84% ludności zamieszkałej na terenie miasta to osoby niepełnosprawne.

Tabela 17. Osoby niepełnosprawne w mieście w wieku 15 lat i więcej.

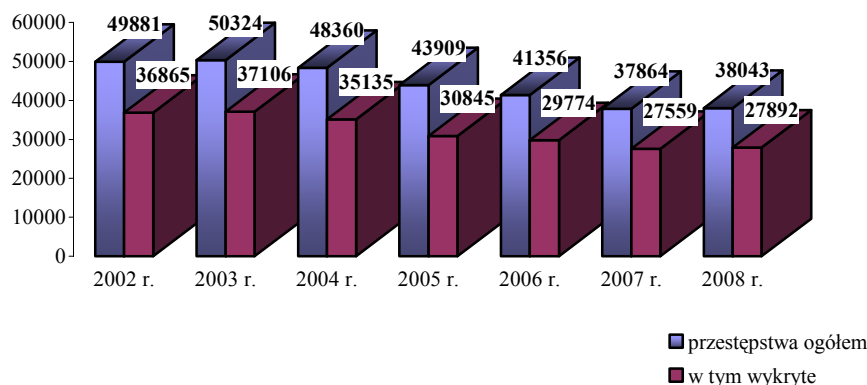
Ogółem		
ogółem	osoba	1 241
prawnie	osoba	1 040
tylko biologicznie	osoba	201
Mężczyźni		
ogółem	osoba	631
prawnie	osoba	540
tylko biologicznie	osoba	91
Kobiety		
ogółem	osoba	610
prawnie	osoba	500
tylko biologicznie	osoba	110

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Poziom przestępczości.

Jednym z głównych kryteriów wskazania obszarów podlegających rewitalizacji, szczególnie obszarów miejskich, jest występowanie na tych obszarach zjawisk patologicznych i działań o charakterze przestępczym. Poziom przestępczości ma znaczący wpływ na jakość życia jego mieszkańców i bezpośrednio wpływa na poczucie bezpieczeństwa i kształtowanie się postaw społecznych lokalnych społeczności. Ilość jak i rodzaj przestępstw popełnianych na terenie miasta i gminy pokazuje poziom degradacji mieszkańców i zmusza do poddania się refleksji nad działaniami, jakie należałoby przedsięwziąć w celu poprawy bezpieczeństwa, a także pozwala ustalić czy działania podejmowane do tej pory odnoszą zamierzony skutek. Nad bezpieczeństwem mieszkańców zarówno powiatu bieszczadzkiego jak i miasta Ustrzyki Dolne czuwa Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych. Poziom przestępczości w Polsce wyznaczony jest przestępczością o charakterze kryminalnym, (ok. 90% ma podłoże kryminalne, 10% ma podłoże gospodarcze – kradzieże rozboje). Liczbę przestępstw odnotowanych na terenie województwa podkarpackiego obrazuje poniższy wykres.

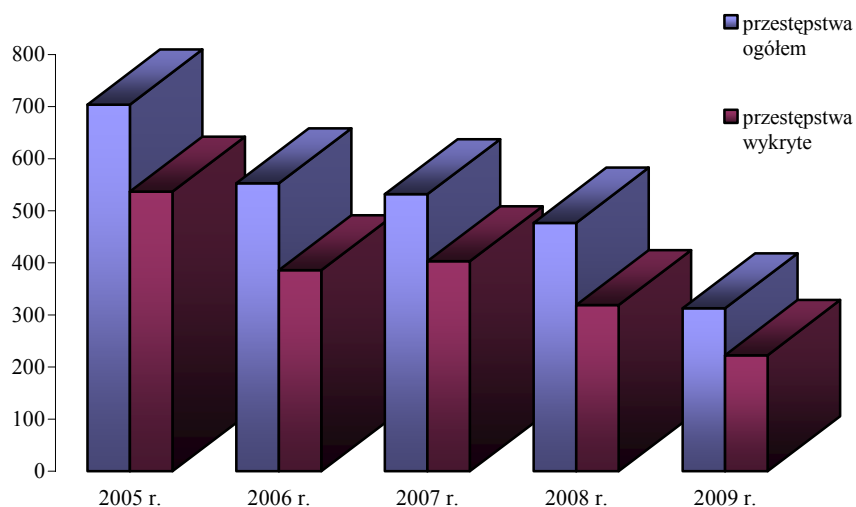
Wykres 44. Liczba przestępstw odnotowanych na terenie – województwa w okresie 2002-2008.

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie

Zestawienie zebranych danych statystycznych wskazuje na systematyczny spadek ilości przestępstw odnotowywanych na terenie miasta. Średnia wykrywalność w badanym czasookresie wynosi **71,99%**.

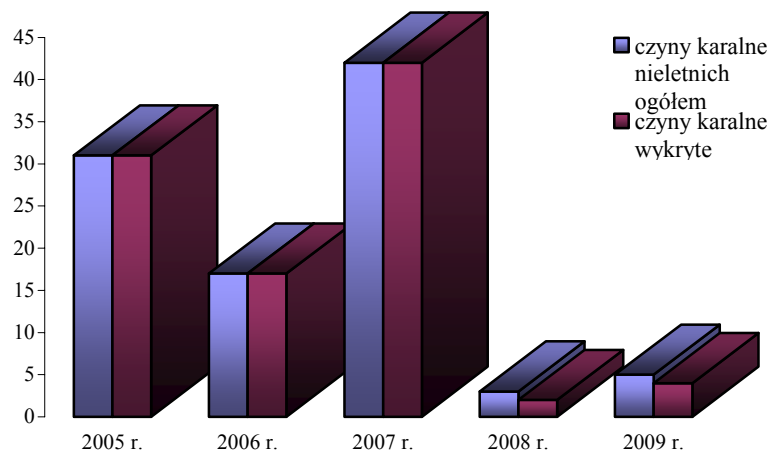
Wykres 45. Liczba przestępstw w mieście ogółem.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych.

Średnia wykrywalność czynów karalnych popełnionych na terenie miasta wynosi **89,33%**.
Największą liczbę czynów karalnych odnotowano w 2007 r.

Wykres 46. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich – na terenie miasta Ustrzyki Dolne.

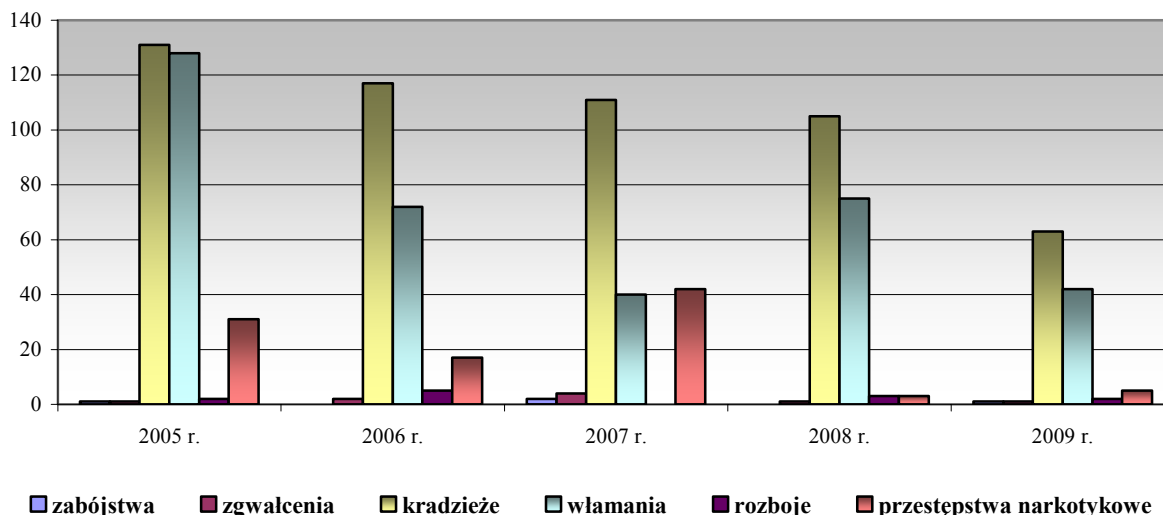

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych.

Miasto od kilku lat boryka się z problemem bezpieczeństwa i porządku publicznego, nadal największą ilość przestępstw stanowią czyny w postaci włamań i kradzieży. Mimo, iż ilość przestępstw ogółem w analizowanym okresie systematycznie spada dodać należy, że w przypadku miasta Ustrzyki Dolne w wyniku niewystarczającego składu osobowego policji odczuwalne są: niewystarczające patrołowanie ulic miasta, słaba kontrola ruchu drogowego

w rejonach osiedlowych oraz trudności z nielegalnym handlem alkoholem, papierosami i paliwami.

Wykres 47. Struktura przestępstw popełnianych – na terenie miasta Ustrzyki Dolne.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych.

Czyn karalny – w myśl przepisów (art. 1 § 2 pkt. 2 u.p.n.) jest to czyn zabroniony przez ustawę jako przestępstwo (art. 1 k.k.), a więc zbrodnia lub występki (art. 7 § 2 i 3 k.k.), przestępstwo skarbowe (art. 53 § 2 k.k.s.) oraz wykroczenie określone w przepisach Kodeksu Wykroczeń.

Wykroczenia stanowiące czyn karalny to:

1. art.51 zakłócanie porządku publicznego.
2. art.69 niszczenie i uszkodzanie znaków umieszczonych przez organ państwowy.
3. art.74 uszkodzanie znaków lub urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu.
4. art.76 rzucanie kamieniami w pojazd będący w ruchu.
5. art.85 samowolna zmiana znaków lub sygnałów drogowych.
6. art.87 prowadzenie pojazdu przez osobę będącą pod wpływem alkoholu.
7. art. 119 kradzież lub przywłaszczenie mienia o wartości do 250 złotych.
8. art..122 paserstwo mienia o wartości do 250 złotych.
9. art.124 niszczenie lub uszkodzanie mienia, jeśli szkoda nie przekracza 250 złotych.
10. art..133 spekulacja biletami wstępu.
11. art.143 utrudnianie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego.

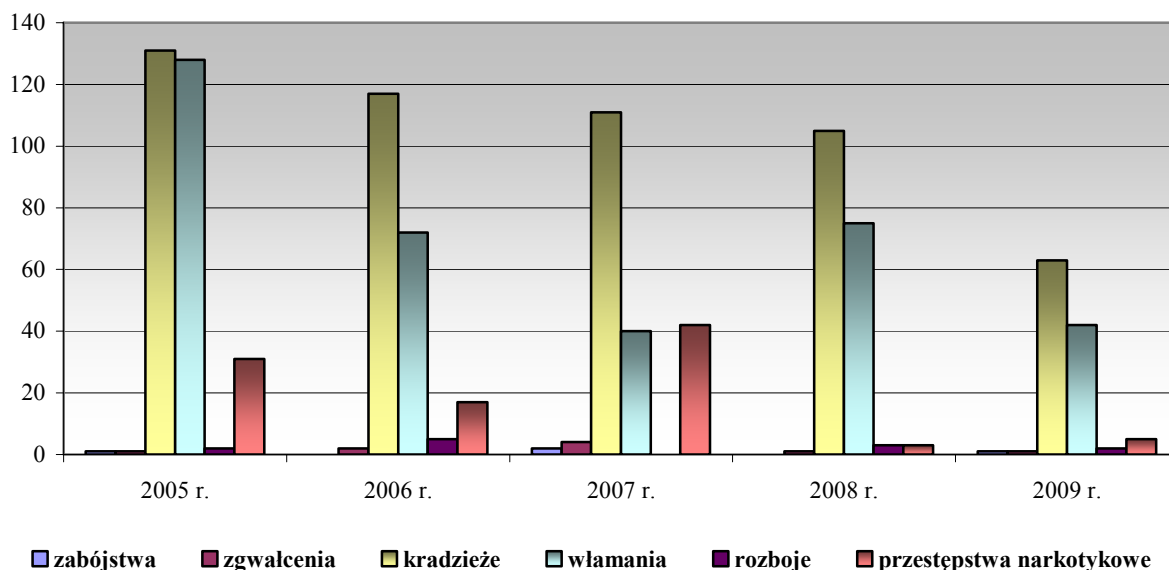
Nieletni – jest pojęciem stosowanym w odniesieniu do trzech grup osób:

- w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób nieletnich o nieoznaczonej dolnej granicy wieku do lat 18

- w zakresie postępowania o czyny karalne jest - osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 roku życia, nie ukończyła 17 lat (art. 1 § 1 pkt. 2)
- trzecie znaczenie nieletniości związane jest wyłącznie z postępowaniem wykonawczym, w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych.

W tym przypadku za nieletniego uważana jest osoba, względem której środki takie zostały orzeczone, choćby ukończyła 18 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia lat 21 (art. 1 § 1 pkt. 3).

Wykres 48. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich – w mieście Ustrzyki Dolne.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych.

3.b. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.

Analiza dostępnych danych statystycznych, pozwala wyodrębnić następujące grupy społeczne wymagające wsparcia:

- **osoby długotrwale bezrobotne,**
- **mieszkańcy korzystający z zasiłków pomocy społecznej,**
- **osoby w wieku poprodukcyjnym,**
- **dzieci i młodzież, zwłaszcza z rodzin patologicznych.**

Istotnym problemem zaobserwowanym na terenie miasta jest stosunkowo wysoki współczynnik przestępstw i wykroczeń. Taka sytuacja jest m.in. konsekwencją bezrobocia i patologii społecznych. Poprawę sytuacji można osiągnąć m.in. poprzez realizację projektów inwestycyjnych oraz rozszerzanie oferty kulturalno – rekreacyjnej, kierowanej bezpośrednio do mieszkańców. Należy podkreślić, że niekorzystne zjawiska społeczne występują z różnym nasileniem w analizowanych czasookresach utrzymując jednocześnie swój negatywny wymiar.

3.c. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.

Miasto Ustrzyki Dolne liczy 3 133 gospodarstw domowych. 75,20% stanowią gospodarstwa jednorodzinne. Jest to wynik społeczno-ekonomicznych uwarunkowań, postępującej indywidualizacji społeczeństwa oraz oderwania się od modelu rodziny wielopokoleniowej. Ponadto ogromne różnice pokoleń dotyczące m.in. modelu rodziny, powodują, że nowo założona rodzina chce żyć na własny rachunek, a tym samym posiadać własny lokal mieszkalny.

Poniżej przedstawiono zestawienie danych obrazujące ogólną tendencję w zakresie wysokości miesięcznych wydatków na 1 osobę, w gospodarstwie domowym na obszarze województwa podkarpackiego. Jak wynika z zestawienia kwota miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwie domowym systematycznie wzrasta. Różnica w analizowanym czasookresie wynosi 24,44%.

Tabela 18. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym.

Województwo	Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Podkarpackie	OGÓŁEM	471,78	507,07	524,58	535,88	566,18	599,75	589,27	624,34
	w tym towary i usługi konsumpcyjne	453,53	489,77	497,41	509,02	540,45	571,80	560,96	593,16

Źródło: GUS.

Główne źródło utrzymania dla ponad 45% uzyskujących dochody mieszkańców miasta stanowi praca najemna. Około 7% utrzymuje się z pracy na własny rachunek. Nieco ponad 36% ludności miasta utrzymuje się z niezarobkowych źródeł utrzymania (renta, emerytura).

Tabela 19. Posiadający własne źródła utrzymania – miasto Ustrzyki Dolne.

Ludność wg płci i głównego źródła utrzymania		
Ogółem	osoba	5 180
praca poza rolnictwem, najemna	osoba	2 333
praca poza rolnictwem, na rachunek własny lub z najmu	osoba	359
praca w rolnictwie	osoba	38
niezarobkowe źródło, emerytura	osoba	1 000
niezarobkowe źródło, renta	osoba	880
pozostałe niezarobkowe	osoba	562

Źródło: GUS, Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

3.d. Struktura organizacji pozarządowych.

Trzeci sektor jest bardzo ważnym obszarem, którego podstawowym zadaniem jest równoważenie sektora państwowego i prywatnego. Niemniej jednak opinie Polaków dotyczące sektora pozarządowego zmieniły się znacznie w ciągu ostatnich 3 lat. Wizerunek organizacji pozarządowych nie uległ w ostatnim roku znacznej poprawie – w dalszym ciągu stosunek Polaków do trzeciego sektora nie jest szczególnie przychylny. W ostatnich latach obserwujemy gwałtowne pogorszenie się ocen wartości pracy społecznej. O ile w latach 2003-2005 aż 80% Polaków skłonnych było zgodzić się ze stwierdzeniem, że *osoby pracujące społecznie mogą zaoferować coś, czego nie może dać płatny personel*, o tyle w bieżącej edycji badania z taką opinią zgadzało się już tylko 54% Polaków (choć w stosunku do 2006 r. wynik się poprawił). Upowszechnia się natomiast przekonanie, że organizacje społeczne mają wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych oraz opinia dotycząca roli organizacji pozarządowych jako kontrolujących działania władzy. Ponadto w dalszym ciągu traci na popularności przekonanie o złym zorganizowaniu sektora pozarządowego w Polsce – o ile w 2003 r. taki pogląd podzielało blisko 40% Polaków, w 2007 r. uważa tak już tylko 28% mieszkańców Polski. W porównaniu do opinii Polaków z lat 2003-2005, w 2006 r. istotnie zmniejszył się też odsetek osób uznających organizacje społeczne za skuteczniejsze w dostarczaniu pomocy od instytucji państwowych. W 2004 r. z opinią tą zgadzało się 65% respondentów, a w 2006 r. już tylko 50%. Tego przekonania Polacy w 2007 r. zasadniczo nie zmienili (wzrost o 2 punkty procentowe w stosunku do 2006 r.).¹

Wyrazem aktywności obywatelskiej jest nie tylko przynależność i działanie w organizacjach pozarządowych, czy gotowość do udzielania im wsparcia. Badacze zajmujący się tym zagadnieniem wyróżniają cały katalog postaw i działań, które charakteryzują mniej lub bardziej obywatelskie społeczeństwa.

Wybrane wskaźniki kapitału społecznego w danej społeczności:

- liczba stowarzyszeń (bez związków zawodowych i organizacji religijnych),
- czytelnictwo gazet,
- frekwencja podczas referendów,
- liczba dobrowolnych organizacji społecznych,
- obecność prasy lokalnej,
- udział samorządu gminnego w dobrowolnych stowarzyszeniach/związkach międzygminnych,
- intensywność międzynarodowych kontaktów samorządów.

Źródła lokalnego kapitału społecznego to przede wszystkim:

- tradycja obywatelskiego zaangażowania,

¹ Wolontariat, filantropia i 1% raport z badań 2007

- pozytywne doświadczenia współpracy mieszkańców,
- lokalni liderzy społeczni,
- lokalne organizacje społeczne,
- edukacja.

Na terenie Ustrzyk Dolnych działa szereg stowarzyszeń i związków wspierających życie kulturalne. Instytucje te organizują zajęcia pozaszkolne, przeprowadzają zawody sportowe, organizują uroczystości rocznicowe, udzielają wsparcia osobom bezrobotnym i starszym, organizują wypoczynek letni dzieci i młodzieży.

Tabela 20. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Ustrzyki Dolne.

Lp.	Organizacja	OBSZAR DZIAŁANIA	CELE STATUTOWE
1	Bieszczadzkie Stowarzyszenie Samorządowe	<ul style="list-style-type: none"> - Aktywny udział w wyborach samorządowych i parlamentarnych - Gromadzenie środków finansowych na cele statutowe stowarzyszenia - Prowadzenie działalności gospodarczej umożliwiającej realizację celów stowarzyszenia - Prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej - Wspieranie i patronowanie przedsięwzięciom realizującym cele stowarzyszenia - Uczestnictwo w pracach organizacji krajowych i zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie rozwoju samorządności lokalnej - Reprezentowanie interesów społecznych, gospodarczych i kulturalnych wobec władz publicznych, działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju Bieszczadów - Promocja Bieszczadów jako obszaru atrakcyjnego przyrodniczo, turystycznie i gospodarczo - Współpraca transgraniczna z organizacjami samorządowymi i pozarządowymi dla dobra Karpat, działalność edukacyjna i promowanie aktywności młodego pokolenia na rzecz rozwoju samorządności lokalnej
2	Bieszczadzkie Stowarzyszenie na Rzecz Poprawy Bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - Zbieranie funduszy na realizację w/w celów - Zorganizowanie i wprowadzenie monitoringu na terenie miasta - Pomoc i wspieranie działań policji oraz straży pożarnej - Pomoc ofiarom przestępstw i wypadków 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie spotkań, prowadzenie działalności wychowawczej i popularyzatorskiej w zakresie bezpieczeństwa, szkolenia - Wspieranie działań władz samorządowych oraz innych instytucji w zakresie poprawy bezpieczeństwa - Wspieranie działań policji w powyższym zakresie
3	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Stuposiany	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc w prowadzeniu szkoły na zasadach prawem przewidzianych, prowadzenie kursów edukacyjnych, zajęć, szkoleń, imprez, obozów sportowych, turystycznych, rehabilitacyjnych i kulturalnych oraz innych działań dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, organizowanie pomocy i opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych - Wspieranie działań społecznych i zawodowych kobiet wiejskich, działalność na rzecz upowszechnienia turystyki, sportu, rekreacji oraz aktywnego wypoczynku, podejmowanie w ramach obowiązujących przepisów wszelkich przedsięwzięć związanych z rozwojem wsi 	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturowego i gospodarczego wsi Stuposiany - Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym

4	Bieszczadzkie Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci I Młodzieży Oraz Społeczności Lokalnej Wspólnota W Krościenku	<ul style="list-style-type: none"> - Inicjowanie i prowadzenie działań edukacyjnych dzieci i młodzieży - Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży wiejskiej oraz tworzenie warunków do aktywnego udziału dzieci i młodzieży oraz rodzin w życiu społeczności lokalnej - Współpraca z instytucjami samorządowymi, związkowymi, społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi w celu realizacji zadań statutowych - Organizowanie szkoleń, spotkań, kursów, imprez dla środowiska, w zależności od potrzeb i zainteresowania środowiska lokalnego oraz możliwości stowarzyszenia - Dopuszczenie szkoły w pomoce zapewniające wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży wiejskiej oraz tworzenie warunków do stymulacji ich rozwoju oraz wspieranie ich rodzin
5	Ustrzyckie Stowarzyszenie Turystyczne Bieszczady W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca z władzami samorządowymi oraz krajowymi i zagranicznymi organizacjami, których cele są zbieżne z celami statutowymi związku - Prowadzenie działalności promocyjnej, wydawniczej i reklamowej, podnoszenie kwalifikacji poprzez uczestniczenie w szkoleniach, seminariach, spotkaniach dotyczących zagadnień turystyki - Pomoc członkom stowarzyszenia w przygotowaniu bazy i warunków wypoczynku dla gości w formie poradnictwa merytorycznego, szkolenia oraz wymiany doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój i promocja szeroko rozumianej turystyki - Integracja i rozwój współpracy między różnymi gestorami turystyki, sportu, rekreacji , i kultury - Reprezentowanie i ochrona interesów członków stowarzyszenia - Tworzenie, zachowanie i ochrona walorów kulturowych i przyrodniczych rejonu
6	Stowarzyszenie Rozwoju Bieszczadów W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwijanie i propagowanie wszelkich form samoorganizacji społecznej mieszkańców wsi - Upowszechnianie informacji ekonomicznych, rynkowych i prawnych, oraz prowadzenie działalności doradczej, szkoleniowej i wydawniczej - Pomoc w tworzeniu programów rozwoju lokalnego i biznes planów, gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji gospodarczych na potrzeby małych i średnich przedsiębiorstw wiejskich, producentów rolnych oraz ich organizacji gospodarczych - Promowanie Bieszczadów, jako regionu przyjaznego dla przedsiębiorców, inwestorów i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> - Celem Stowarzyszenia jest poprawa warunków życia i pracy ludności wiejskiej oraz przygotowanie mieszkańców wsi do integracji z Unią Europejską poprzez podejmowanie działań na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich, organizowanie akcji wspomagających oraz prowadzenie działalności gospodarczej i oświatowej

7	Stowarzyszenie Obywatelskie Porozumienie Samorządowe W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - Inicjatywy na rzecz społeczności lokalnych - Działalność samorządowa - Organizacja imprez kulturalno – społecznych - Działalność wydawnicza - Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami społecznymi 	<ul style="list-style-type: none"> - Wszechstronny rozwój środowiska lokalnego - propagowanie idei samorządności wśród mieszkańców, inspirowanie do podejmowania działalności gospodarczej - działanie na rzecz zwiększenia udziału mieszkańców Bieszczadów w życiu politycznym, ochrona dziedzictwa narodowego, promocja kultury, sztuki i nauki w regionie - Działalność charytatywna i niesienie pomocy potrzebującym
8	Bieszczadzkie Stowarzyszenie Nasze Gniazdo W Polanie	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie spotkań, szkoleń, prelekcji, wystaw - Świadczenie usług „zielonej szkoły” - Opiniowanie projektów dotyczących regionu - Współpraca z osobami i instytucjami o podobnych celach działania 	<ul style="list-style-type: none"> - Działanie na rzecz szkoły w Polanie i środowiska lokalnego w gminie Czarna - Zapobieganie likwidacji szkoły, bezrobociu na terenie gminy, degradacji środowiska - Wszechstronne propagowanie informacji, metod i technik w zakresie działalności edukacyjnej, ekologicznej, kulturalnej i turystycznej - Promocja i wspieranie inicjatyw społecznych mieszkańców, lokalnej przedsiębiorczości, rozwoju rzemiosła, dobrych jakościowo usług turystycznych, ochrona dziedzictwa kulturowego regionu i środowiska przyrodniczego
9	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Doliny Wiaru W Wojtkowej	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja i wspieranie inicjatyw zagospodarowujących czas wolny dzieciom i młodzieży, pomoc w zdobyciu wykształcenia dzieciom i młodzieży - Wspieranie i kreowanie inicjatyw wiejskich, gminnych i regionalnych mającym służyć dzieciom i młodzieży oraz całej społeczności lokalnej - Promowanie inicjatyw gospodarczych, współudział w tworzeniu i realizacji programów przeciwdziałania bezrobociu, rozwijanie idei sportu i turystyki 	<ul style="list-style-type: none"> - Stowarzyszenie ma na celu rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi oświatowemu, społecznemu, kulturalnemu i gospodarczemu oraz wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek organizacyjnych, które podejmują takie działania
10	Stowarzyszenie Wprowadzać W Świat W Hoszowczyku	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca z instytucjami samorządowymi, związkowymi, społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi - Świadczenie na zlecenie oraz ze środków własnych usług w formie placówek, zespołów - Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, - Organizowanie seminariów, szkoleń, konferencji i sympozjów z udziałem teoretyków i praktyków - Prowadzenie działalności publicystycznej, wydawniczej, marketingowej i reklamowej 	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie wśród młodzieży postaw społecznie pożądanych - Wspieranie i uaktywnianie talentów i zdolności wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych - Realizacja zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzających do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia

11	Stowarzyszenie Bieszczadzkie Drewno	<ul style="list-style-type: none"> - Wymiana oraz rozpowszechnianie wiedzy, doświadczeń i umiejętności w dziedzinach określonych w celach Stowarzyszenia - Podniesienie poziomu świadomości i akceptacji społecznej - Przeciwdziałanie bezrobociu - Zachęcanie społeczności do aktywnego udziału w procesie transformacji, rozwój współpracy z sektorem publicznym, pozarządowym oraz innymi instytucjami, prowadzenie działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> - Zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy Bieszczadów - Ochrona i kultywowanie dziedzictwa materialnego i kulturowego Bieszczadów - Ochrona środowiska naturalnego - Oświata i wychowanie - Rozwój kultury i sztuki
12	Bieszczadzkie Stowarzyszenie „Bies” W Lutowiskach	<ul style="list-style-type: none"> - Przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć i projektów służących rozwojowi regionu - Organizowanie spotkań, prelekcji, wystaw, warsztatów zawodowych, targów oraz innych imprez o charakterze kulturalno – edukacyjnym - Promocja inicjatyw gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i naukowych służących realizacji celów statutowych - Współpraca w realizacji zadań statutowych z innymi organizacjami krajowymi i zagranicznymi o zbliżonym profilu działania oraz z organami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli 	<ul style="list-style-type: none"> - Działanie na rzecz wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju Bieszczad, szczególnie na polu gospodarczym, społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i naukowym oraz w zakresie przeciwdziałania bezrobociu - Współtworzenie i współrealizacja polityki regionalnej i polityki gospodarczej w odniesieniu do regionu - Działanie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w regionie ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów rozpoczynających samodzielną działalność gospodarczą - Organizacja szkoleń i doradztwa - Działanie na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, umacniania wartości demokratycznych, tolerancji i wyrównywania szans, popularyzacja i wspieranie inicjatyw regionalnych mających na celu współpracę międzynarodową na polu gospodarczym, społecznym, kulturalnym i naukowym
13	Bieszczadzkie Stowarzyszenie „Besida” W Czarnej	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie warsztatów, kursów, konferencji, seminariów - Organizowanie wystaw oraz działalność wydawniczą - Pozyskiwanie środków finansowych na realizację celów statutowych - Monitorowanie wdrażania strategii rozwoju gminy - Współpraca z samorządem lokalnym w pracach na rzecz rozwoju regionu 	<ul style="list-style-type: none"> - Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu Bieszczadów w obszarze turystyki, ekologii, ekonomii i ochrony środowiska przyrodniczo – kulturowego - Popularyzacja i promocja wiedzy o dziedzictwie kulturowym jako czynnika rozwoju lokalnego i elementu edukacji międzykulturowej - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i młodzieży defaworyzowanej - Promocja działań na rzecz równego statusu kobiet i mężczyzn, przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu, działalność wspomagająca rozwój przedsiębiorczości lokalnej

14	Stowarzyszenie Rozwoju Domu Pomocy Społecznej W Moczarach	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie odpłatnej działalności pożytku publicznego, propagowanie metod poszukiwania sponsorów oraz rozwijanie inicjatywy w zakresie pozyskiwania funduszy na działalność DPS w Moczarach - Doradztwo i pomoc organizacyjno – rzeczowa oraz szkolenie członków i innych podmiotów zainteresowanych działalnością stowarzyszenia - Składanie wniosków o dotację do organizacji międzynarodowych, zagranicznych i krajowych - Gromadzenie funduszy przeznaczonych na wsparcie DPS w Moczarach i jego niepełnosprawnych mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie i rozwój Domu Pomocy Społecznej w Moczarach - Wspieranie i propagowanie pomocy społecznej na rzecz ogółu społeczności ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych oraz potrzebujących
15	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników I Sympatyków Środowiskowych Domów Samopomocy (oddział terenowy)	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja celów statutowych poprzez działania na rzecz osób niepełnosprawnych, pracowników i sympatyków ośrodków w zakresie: - a) organizowanie ośrodków wsparcia, warsztatów, mieszkań chronionych turnusów rehabilitacyjnych, pracowni terapeutycznych - b) prowadzenie ośrodków szkolno – wychowawczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnymi poznawczo - c) koordynacja profesjonalnych szkoleń - d) upowszechnianie i ochrona wolności i praw oraz swobód obywatelskich osób niepełnosprawnych i pracowników ośrodków wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacyjne, szkoleniowe i informacyjne wspomaganie zadań z zakresu pomocy społecznej, edukacji, rehabilitacji, kultury, w tym: - a) tworzenie warunków do stymulacji rozwoju osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez odpowiednia pomoc, edukację, uczestnictwo w kulturze, organizację czasu wolnego - b) organizowanie placówek pomocowych, pośrednictwa pracy - c) szerzenie w społeczeństwie wiedzy na temat samopomocy, wsparcia społecznego i problemów osób z zaburzeniami psychicznymi - d) stworzenie warunków do samokształcenia członków Stowarzyszenia
16	Stowarzyszenie Społeczne Dzieciom Bieszczadzkiej Szkoły W Zatwarnicy	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwinięcie infrastruktury szkoły - Rozwój kultury, sztuki i wiedzy społecznej, zainteresowań twórczych, działalności sportowej i turystycznej - Kształtowanie świadomości ekologicznej i promowanie zdrowego stylu życia - Wspieranie i współuczestnictwo w zajęciach programowych i ponadprogramowych - Nawiązywanie kontaktów i współpracy z innymi szkołami, instytucjami i organizacjami w Polsce i za granicą 	<ul style="list-style-type: none"> - Wspomaganie funkcjonowania i rozwoju szkoły podstawowej w Zatwarnicy

17	Bieszczadzkie Towarzystwo Folkowe „Bojkowiana”	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie spotkań, prelekcji, konkursów, tras koncertowych zespołów artystycznych, festiwali, festynów, projekcja filmów propagujących folklor - Współpraca z mediami w celu popularyzowania organizowanych imprez kulturalnych - Współpraca z innymi stowarzyszeniami w kraju i za granicą, wymiana doświadczeń związanych z nurtem folklorystycznym - Organizowanie wyjazdów krajowych i zagranicznych w celu wzbogacania wiedzy o folklorze - Kultywowanie tradycji folklorystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja regionu bieszczadzkiego poprzez popularyzowanie dorobku kulturowego narodów zamieszkujących Karpaty – inicjowanie wspólnych spotkań przedstawicieli różnych grup etnicznych dla przełamywania barier i uprzedzeń narodowościowych - Prezentowanie kultur innych narodów związanych tematycznie z folklorem
18	Bieszczadzkie Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Promyk Nadziei” W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - Inicjowanie i prowadzenie działań edukacyjnych i rehabilitacyjnych - Propagowanie idei integracji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ze środowiskiem oraz tworzenie warunków do aktywnego udziału dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w życiu społeczności lokalnej - Współtworzenie i realizacja programu wspierania rozwoju dzieci i młodzieży niepełnosprawnej - Organizowanie oraz prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej 	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz tworzenie warunków do stymulacji ich rozwoju oraz wspieranie ich rodzin
19	Stowarzyszenie Górnego Sanu W Tarnawie Niżnej	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca z organami administracji rządowej, specjalnej (Bieszczadzki Park Narodowy) i samorządowej, ośrodkami naukowymi, organizacjami społecznymi, placówkami kulturalno – oświatowymi i środkami przekazu - Gromadzenie, utrwalanie i upowszechnianie wiedzy związanej z programem Stowarzyszenia - Organizowanie obozów, wystaw, odczytów i terenowych zajęć edukacyjnych - Zdobywanie funduszy na działalność statutową - Pomoc ekonomiczną i moralną ludności 	<ul style="list-style-type: none"> - Ochrona środowiska, przyrody i wartości kulturowych górnego dorzecza rzeki San w Bieszczadach - Inicjowanie i prowadzenie badań przyrodniczych, krajoznawczych, historycznych przyczyniających się do realizacji zasadniczego celu - Organizowanie ośrodków informacyjno – edukacyjnych, terenowych stacji badawczych, szkoleń, warsztatów i konferencji, tworzenie tras poznawczych upowszechniających wiedzę tematyczną - Organizowanie oraz prowadzenie działalności przewodnickiej, informacyjnej, publikatorskiej i usługowej - Opiniowanie i wypowiedanie się w sprawach dotyczących ludzi i terenów nadszańskich
20	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nasz Bieszczadzki Dom” W Czarnej	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie działalności szkoleniowej, doradczej i edukacyjnej - Podnoszenie kwalifikacji zawodowych swoich członków - Opracowywanie planów przedsięwzięć, planów modernizacyjnych i restrukturyzacyjnych oraz projektów rozwoju lokalnego - Promocja gminy w kraju i za granicą 	<ul style="list-style-type: none"> - Integracja działań lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego gmin - Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich - Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa - Promocja nowoczesnych rozwiązań w rolnictwie i ochronie środowiska - Ułatwianie dostępu do wiedzy i nowoczesnych technologii

21	Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - PTTK skupia turystów i krajoznawców, stwarza warunki ułatwiające im wędrowanie i działalność krajoznawczą w kraju i poza jego granicami - Opiera swoją działalność na pracy społecznej członków - Budzi i pogłębia umiłowanie Polski, krzewi zamiłowania krajoznawcze, szerzy kulturę turystyki, pomaga w wędrownictwie indywidualnym, szerzy wiedzę ekologiczną, aktywnie uczestniczy w ochronie dóbr kultury - Popularyzuje walory krajoznawcze i turystyczne Polski, kultywuje tradycje turystyczne, popularyzuje historię i dorobek PTTK oraz jego poprzedników, uczestniczy w archiwizowaniu dokumentów związanych z turystyką i krajoznawstwem. 	<ul style="list-style-type: none"> - Działalność w zakresie kultury fizycznej, kultury, oświaty i ochrony środowiska - Krzewienie turystyki i krajoznawstwa oraz aktywna forma wypoczynku dzieci i młodzieży, podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości - Upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa, szczególnie poprzez opiekę nad miejscami pamięci narodowej - Promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy. Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, działalność charytatywna, ochrona i promocja zdrowia, ochrona i promocja zdrowia - Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, promocja i organizacja wolontariatu
22	Bieszczadzkie Stowarzyszenie Rozwoju Pogranicza Bandrowianie W Bandrowie Narodowym	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim - Współpraca i wspieranie pozarządowych organizacji, instytucji i władz samorządowych oraz centralnych zajmujących się kulturą - Prowadzenie szkoleń warsztatowych, których celem będzie podniesienie umiejętności, poznanie nowych technik, oraz szkoleń, odczytów, konferencji, podczas których promowana będzie idea różnorodności kulturowej Europy, wspólnego dziedzictwa, oraz specyfiki kulturalnej Regionu Karpackiego - Współpraca z organizacjami międzynarodowymi i krajowymi dla swobodnego i szybkiego przepływu informacji na temat organizacji pozarządowych i inicjatyw je wspierających - Wspieranie działań społeczności lokalnych służących aktywności kulturalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie i podtrzymywanie dziedzictwa kulturowego Polski ze szczególnym uwzględnieniem Euroregionu Karpaty - Promowanie idei wspólnego dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, a także różnorodności kulturowej - Pobudzanie aktywności kulturalnej wśród różnych grup społecznych, w tym dzieci i młodzieży - Wspieranie rozwoju różnych dziedzin kultury w obszarze polskiej części Euroregionu Karpackiego - Współpraca z instytucjami, władzami samorządowymi i centralnymi działającymi na rzecz kultury - Promowanie twórczości artystycznej osób zagrożonych marginalizacją, poprzez poznawanie kultur przeciwdziałanie dyskryminacji

23	Stowarzyszenie Absolwentów I Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego Im. Józefa Piłsudskiego W Ustrzykach Dolnych	<ul style="list-style-type: none"> - Gromadzenie funduszy na zakup sprzętu i wyposażenia szkoły, materiałów dydaktycznych, książek do szkolnej biblioteki, dokonywanie prac remontowych i konserwatorskich - Propagowanie metod szukania sponsorów oraz rozwijanie inicjatywy w zakresie pozyskiwania funduszy na działalność Liceum Ogólnokształcącego - Składanie wniosków o dotację do organizacji międzynarodowych, zagranicznych i krajowych - Organizacja zajęć pozalekcyjnych oraz spotkań absolwentów 	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie i wszechstronny rozwój Liceum Ogólnokształcącego im. Józefa Piłsudskiego w Ustrzykach Dolnych - Wspieranie aktywności i promowanie osiągnięć uczniów szkoły - Wspieranie inicjatyw uczniowskich związanych z edukacją, wychowaniem i wypoczynkiem - Wspieranie i propagowanie oświaty i nauki na terenie Bieszczadów - Promocja kultury i sztuki, kultury fizycznej, sportu i turystyki - Poprawa stanu bezpieczeństwa społecznego zwłaszcza w środowisku uczniowskim - Wsparcie materialne potrzebujących licealistów, absolwentów, członków Stowarzyszenia i rodziny potrzebujących tych osób
24	Stowarzyszenie Właścicieli Domków Letniskowych W Teleśnicy – Sannej	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie spotkań z miejscową ludnością zainteresowaną problematyką związaną z domkami letniskowymi oraz rozwojem turystycznym, oraz spotkań z przedstawicielami samorządu lokalnego w celu udzielania pomocy rodzinom wielodzietnym, oczyszczanie ze śmieci brzegów Zalewu Solińskiego przyległych do działek, na których postawione są domki letniskowe - Umacnianie brzegów Zalewu Solińskiego przez sadzenie krzewów i roślin oraz układanie kamieni - Udzielanie wszelkiej pomocy Członkom Stowarzyszenia w zakresie postępowań administracyjnych dotyczących domków letniskowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Działania na rzecz przekwalifikowania terenu, na którym położone są domki letniskowe – na tereny rekreacyjne - Działanie mające na celu doprowadzenie sytuacji prawnej domków letniskowych do pełnej zgodności z przepisami prawa budowlanego - Prowadzenie działalności proekologicznej - Prowadzenie działalności charytatywnej przez pomoc rodzinom wielodzietnym - Dbanie o czystość brzegów Jeziora Solińskiego przyległych do nieruchomości, na których są położone domki letniskowe
25	Bieszczadzkie Towarzystwo Cyklistów	<ul style="list-style-type: none"> - Planowanie i organizowanie inicjatyw związanych ze sportem, turystyką i krajoznawstwem w oparciu o możliwości środowiskowe i sprzętowe członków Towarzystwa oraz o pomoc organizacyjną członków i sympatyków Towarzystwa, rozwój i promocja sportu, turystyki i krajoznawstwa we wszystkich jej formach i dziedzinach - Uczestniczenie w imprezach sportowych, turystycznych i krajoznawczych organizowanych na terenie kraju i poza nim - Prowadzenie w różnych środowiskach, a głównie wśród młodzieży działalności sportowej, turystycznej, krajoznawczej i wychowawczej - Podnoszenie kwalifikacji swoich członków poprzez uczestniczenie w szkoleniach, seminariach, spotkaniach, konferencjach dotyczących celów działania Towarzystwa 	<ul style="list-style-type: none"> - Działania na rzecz osób niepełnosprawnych - Działania wspomagające rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i sztuki, upowszechniania kultury fizycznej i sportu - Upowszechnianie i ochrona wolności praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji - Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami - Promocja i organizacja wolontariatu - Działania na rzecz wyrównywania szans mieszkańców obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i jej potrzeb edukacyjnych

26	Karpacie Stowarzyszenie Turystyczno – Kulturalne „Dar Karpat” W Ustjanowej Górnej	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwijanie gospodarki i przedsiębiorczości w regionie, rozwój i promocja turystyki kultur obszarów europejskich - Podnoszenie konkurencyjności produktu turystycznego regionu, udział w działaniach na rzecz poprawy środowiska naturalnego, udział w krajowych i zagranicznych targach turystycznych - Opracowywanie i wspieranie merytoryczne programów rozwoju oraz modernizacji infrastruktury turystycznej, inicjowanie i prowadzenie badań marketingowych i monitoringu turystyki w regionie - Organizowanie i finansowanie przedsięwzięć o charakterze informacyjnym lub szkoleniowym, w tym seminariów, szkoleń, konferencji - Organizowanie wyjazdów krajowych i zagranicznych w celu wzbogacania wiedzy o turystyce i kulturze krajów europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój turystyki i kultury w regionie karpackim poprzez promocję turystyczną i kulturalną regionu, popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych, ochronę i promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno – kulturowych regionu - Wspieranie rozwoju społeczno – gospodarczego obszarów miejskich i wiejskich w regionie karpackim poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz inicjatyw gospodarczych, rozwiązywania problemów związanych z bezrobociem, wykluczeniem i marginalizacją społeczną, w tym kobiet, działalność na rzecz rozwoju edukacji, rozwój społeczeństwa obywatelskiego
----	---	--	---

Źródło: <http://www.bieszczadzki.pl/pl/0,259/259/>

Tabela 21. Uczniowskie Kluby Sportowe - wpisane do ewidencji.

Lp.	Nazwa
1.	UKS CYKLISTA w Bandrowie
2.	UKS RAZEM w Ustrzykach Dolnych
3.	UKS OLIMP w Równi
4.	UKS JEDYNKA w Czarnej
5.	UKS JUVENIA w Hoszowie
6.	UKS OTRYT w Lutowiskach
7.	UKS GÓRAL w Ustrzykach Dolnych
8.	UKS LOTNIK w Ustianowej
9.	UKS NARCIARZ w Ustrzykach Dolnych
10.	UKS KRZEMIEN w Ustrzykach Dolnych
11.	UKS „ORATYK” przy SP w Krościenku
12.	LUKS STRWIĄŻ w Ustrzykach Dolnych
13.	LUKS USTJANOWA w Ustianowej
14.	UKS GIMNAZJUM SPORTOWE
15.	UKS LAWORTA w Łodynie
16.	UKS PROMYK w Łobozewie
17.	UKS NAFCIARZ w Ropience
18.	UKS JEDYNKA w Ustrzykach Dolnych
19.	UKS WIAR w Wojtkówce
20.	UKS „Piłsudski” w Ustrzykach Dolnych
21.	UKN „Laworta” w Ustrzykach Dolnych
22.	UKS „Delfinek” w Ustrzykach Dolnych
23.	UKS „ORIENTER” w Ustrzykach Dolnych
24.	UKS „GRYF” w Ustrzykach Dolnych

Tabela 22. Kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej.

Lp.	Nazwa
1.	Międzyszkolny Klub Sportowy „Halicz”
2.	Bieszczadzki Powiatowy Szkolny Związek Sportowy
3.	Ludowy Klub Sportowy „KROKUS” w Ropience
4.	Ludowy Klub Sportowy „USTJANOWA” w Ustianowej Górnej

Tabela 23. Kluby sportowe.

Lp.	Nazwa
1.	Ustrzycki Klub Narciarski „LAWORTA” w Ustrzykach Dolnych
2.	Bieszczadzkie Towarzystwo Cyklistów
3.	Ludowy Klub Sportowy „BIESZCZADY”
4.	Ustrzycki Klub Kyokushin Karate
5.	Towarzystwo Tenisa Ziemnego
6.	Ustrzycki Klub Jeździecki
7.	Zakładowy Związkowy Klub Sportowy „DRZEWIARZ”
8.	Ludowy Klub Sportowy „MECHANIZATOR”
9.	Klub Sportowy „BIESZCZADY PAMO-PLAST”
10.	Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „ŻUBR”
11.	Klub Jeździecki „HUBERT”
12.	Powiatowe Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych
13.	Ludowy Klub Sportowy „JAWORNIK”
14.	Podkarpacki Okręgowy Związek Narciarski
15.	Klub Sportowy „OTRYT-I”

Jak wynika z danych Ministerstwa Finansów w 2007 r. z możliwości przekazania 1% podatku skorzystało ponad 1,6 mln Polaków: 6,7% ogółu osób fizycznych oraz 2,05% tzw. ryczałtowców. W ciągu ostatnich 4 lat łącznie przekazana kwota przez podatników na rzecz OPP wzrosła dziesięciokrotnie.

Współpraca gminy Ustrzyki Dolne z organizacjami pozarządowymi opiera się na zapisach Programu współpracy przyjętego 17 lipca 2009 r. Uchwałą Nr XXXIV/257/09 Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych. Dokument ten wyznacza pięć obszarów współdziałania precyzując jednocześnie działania realizacyjne:

1. Obszar I – Pomoc społeczna:

- realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, promujących zdrowy styl życia,
- rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, głównie dzieci i młodzieży,
- rehabilitacja i integracja społeczna osób dorosłych i w podeszłym wieku.

2. Obszar II – Edukacja, kultura fizyczna i sport oraz wypoczynek dzieci i młodzieży:

- wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży uzdolnionej,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- wspieranie inicjatyw na rzecz aktywności fizycznej, w tym turystyki i sportu,
- organizacja masowych imprez sportowych,
- wyrównywanie szans rozwoju dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

3. Obszar III – Bezpieczeństwo publiczne:

- realizacja programów dotyczących porządku i bezpieczeństwa publicznego, w tym bezpieczeństwo turystów przebywających w górach.

4. Obszar IV – Organizacja i koordynacja współpracy z organizacjami pozarządowymi:

- organizacja szkoleń dotyczących zmian prawnych w dziedzinie pożytku publicznego i wolontariatu,
- organizacja szkoleń i konsultacji z zakresu pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

3.e. Identyfikacja problemów.

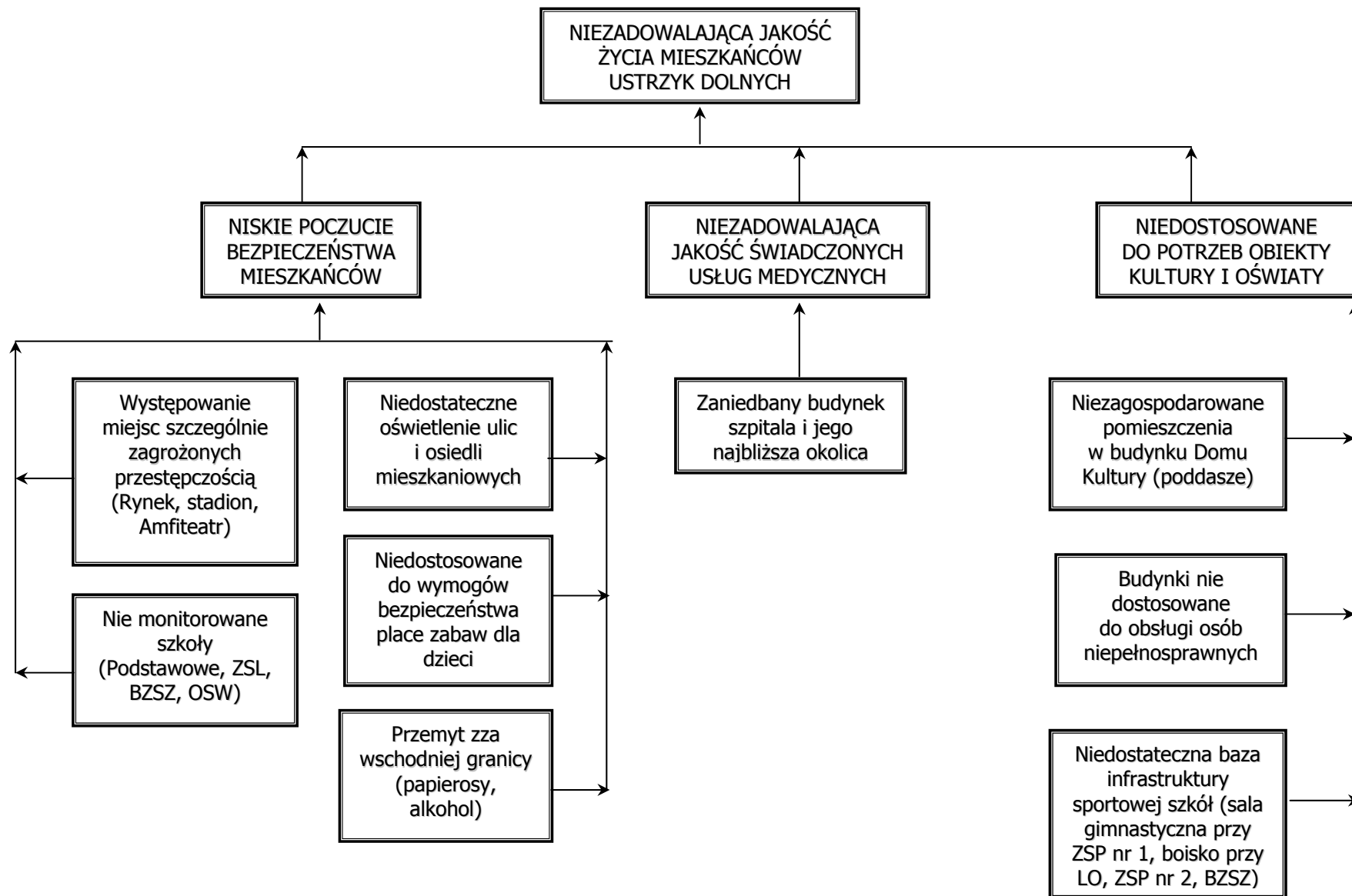
Obszar społeczny (oświata, kultura i bezpieczeństwo):

1. Zaniedbany budynek szpitala i jego najbliższa okolica.
2. Brak monitoringu w miejscach szczególnie zagrożonych przestępczością (Rynek, stadion, Park pod Dębami).
3. Niedostateczne oświetlenie ulic: Witosa, Wincentego Pola, Naftowa, Kolejowa, skrzyżowanie ulic 1 Maja z Przemysławą.
4. Przemyt zza wschodniej granicy (alkohol i papierosy).
5. Niezagospodarowane pomieszczenia w budynku Domu Kultury (poddasze).
6. Obiekty użyteczności publicznej niedostosowane do obsługi osób niepełnosprawnych.
7. Niedostateczna baza sportowa szkół (brak sali gimnastycznej przy ZSP nr 1, wymagające modernizacji boisko sportowe przy LO, ZSP nr 2, BZSZ).
8. Konieczność instalacji monitoringu terenu szkół: Szkoły Podstawowe, ZSL, BZSZ, OSW).

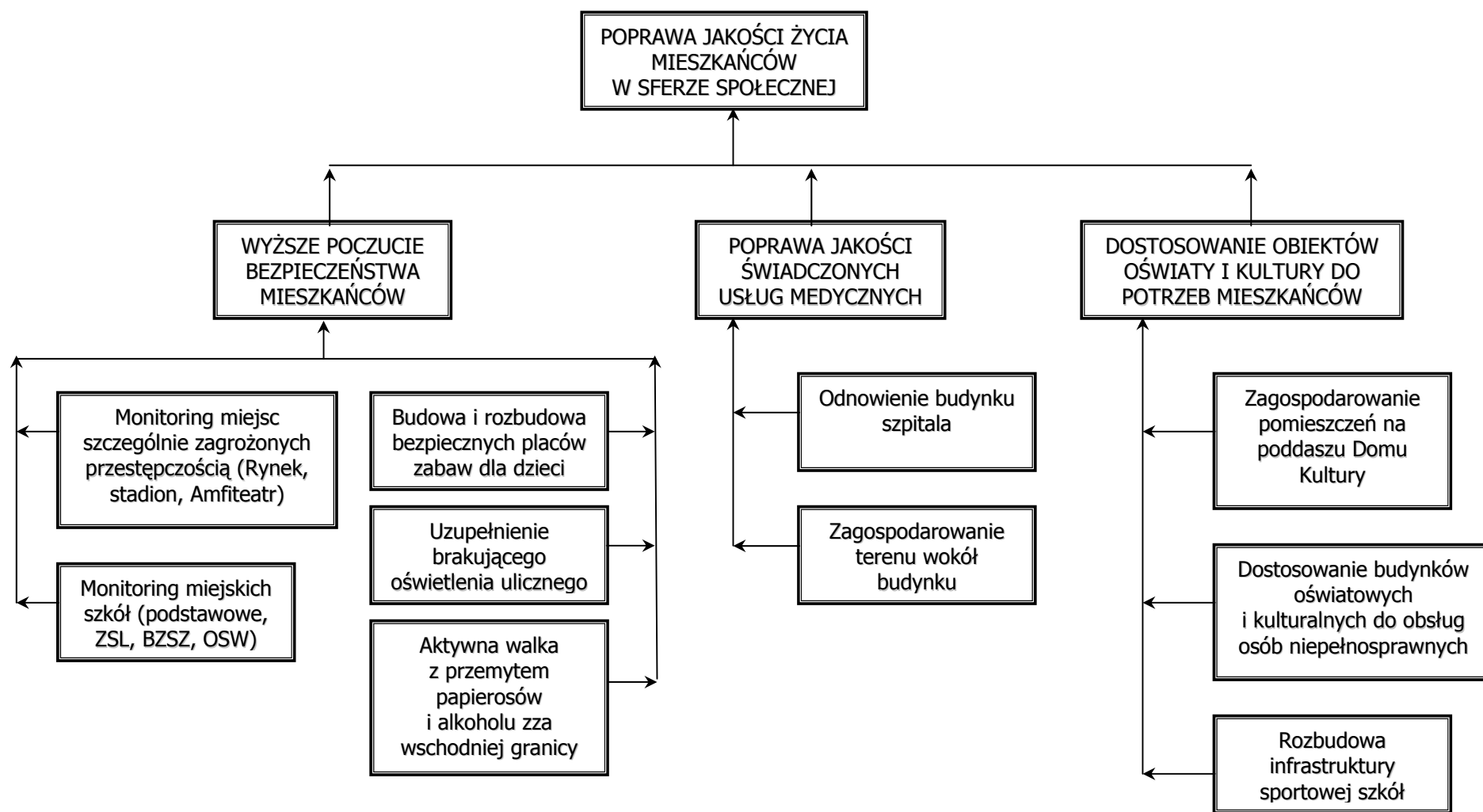
Obszar społeczny (sport i rekreacja):

1. Brak hali sportowo – widowiskowej.
2. Mało rozbudowana infrastruktura przy krytej pływalni.
3. Nie pełnowymiarowy stadion.
4. Niedostosowane do potrzeb kąpieliska otwartego.
5. Niezagospodarowane tereny nad rzeką Strwiąż.

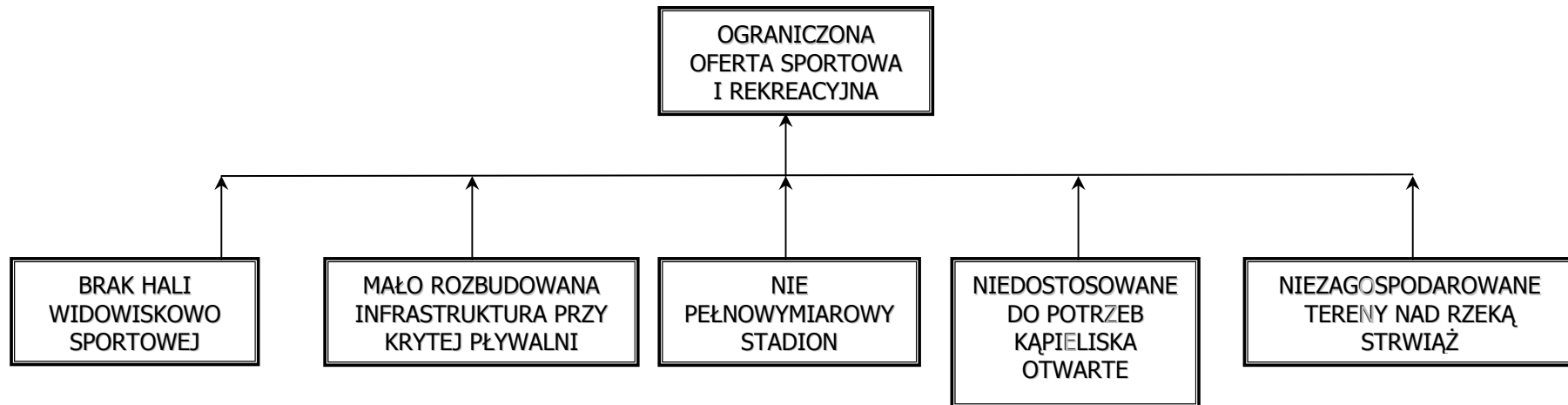
Rysunek 5. Drzewo problemów – obszar społeczny / oświata, kultura, bezpieczeństwo.

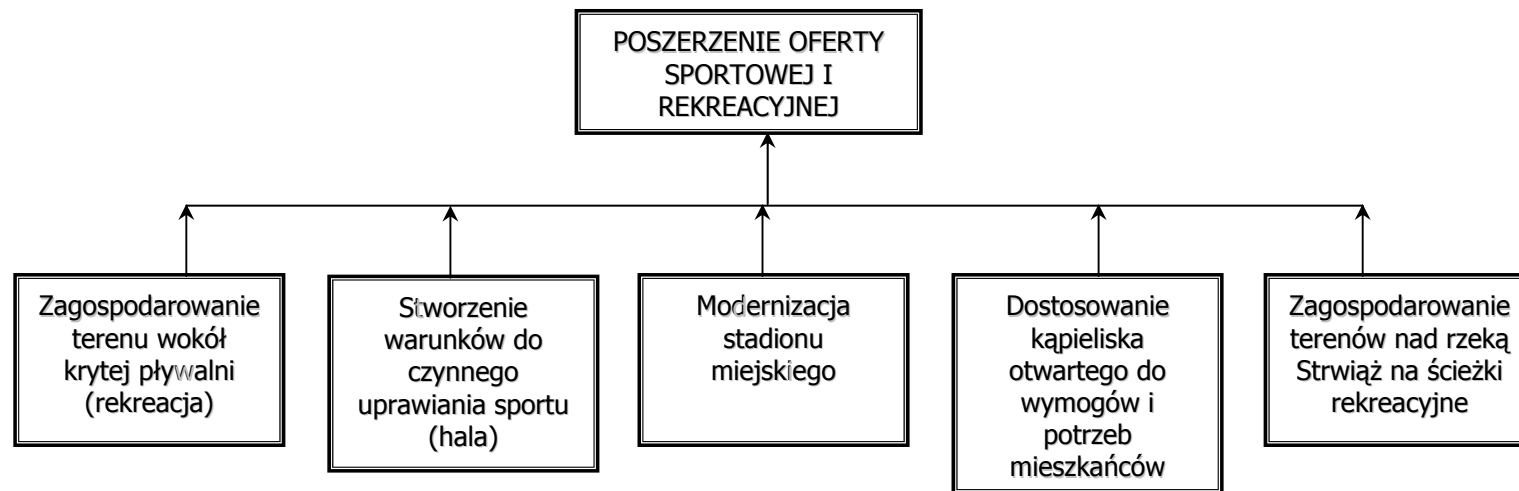
Rysunek 6. Drzewo celów – obszar społeczny/oświata, kultura, bezpieczeństwo.

Rysunek 7. Drzewo problemów – obszar społeczny /sport, rekreacja.

Rysunek 8. Drzewo celów – obszar społeczny / sport, rekreacja.

4. Raport z badań ankietowych.

Badania ankietowe to najbardziej popularny sposób uzyskiwania informacji od specjalnie dobranej reprezentatywnej grupie osób. Dla ustalenia badanej populacji konsumentów stosuje się różne formy badania:

- dobór losowy – gdy niewielka jest ich liczba i nieznana ich struktura,
- dobór losowy systematyczny - gdy jest dostępna lista całej populacji,
- dobór losowy warstwowy – dla uzyskania bardziej dokładnych wyników charakteryzujących badanych.

Dzięki konsultacjom społecznym umożliwiliśmy mieszkańcom miasta i gminy Ustrzyki Dolne wypowiedzenie się na temat obszarów wymagających szczególnej uwagi i działań w celu poprawy ich obecnego stanu, odnowienia i ożywienia ich wyglądu oraz na czym ich zdaniem polegają zaniedbania architektoniczne, ekonomiczne, społeczne i kulturowe w mieście i gminie.

W tym przypadku badania są pozbawione losowości, ponieważ narzędziem badawczym była ankieta anonimowa przekazywana konkretnym osobom, co powoduje iż badania ukierunkowane zostały do osób aktywnych społecznie, zajmujących funkcje w organizacjach społecznych i jednostkach publicznych.

4.1. Cel i metoda badań.

Badana zbiorowość.

Celem badań było poznanie opinii i potrzeb mieszkańców miasta Ustrzyki Dolne, dotyczących rewitalizacji tych terenów. Ze względu na bardzo ograniczone możliwości organizacyjno – techniczne w badaniach wykorzystano technikę gromadzenia danych poprzez ankietę rozdawaną.

Badania zostały przeprowadzone w dniach od 15 maja do 2 czerwca 2007 roku przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji p. Iwonę Pilarską i skierowane do osób, które aktywnie działają społecznie. Kwestionariusze ankiety rozdawane były mieszkańcom miasta i gminy Ustrzyki Dolne w różnych punktach. Można je było otrzymać w takich organizacjach działających na terenie miasta i gminy jak:

- Urząd Miasta,
- Szkoły,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Policja,
- Zakłady Pracy m.in. Spółdzielnia Mieszkaniowa, miejskie punkty handlowe.

Osoby, które wypełniły ankietę, mogły ją złożyć w Urzędzie Miasta bądź przekazać bezpośrednio Pełnomocnikowi ds. Rewitalizacji.

W badaniach udział wzięło (oddało wypełnione ankiety) łącznie 51 osób głównie z miasta Ustrzyki Dolne. Charakterystykę społeczno-demograficzną respondentów zawierają poniższe tabele i wykresy.

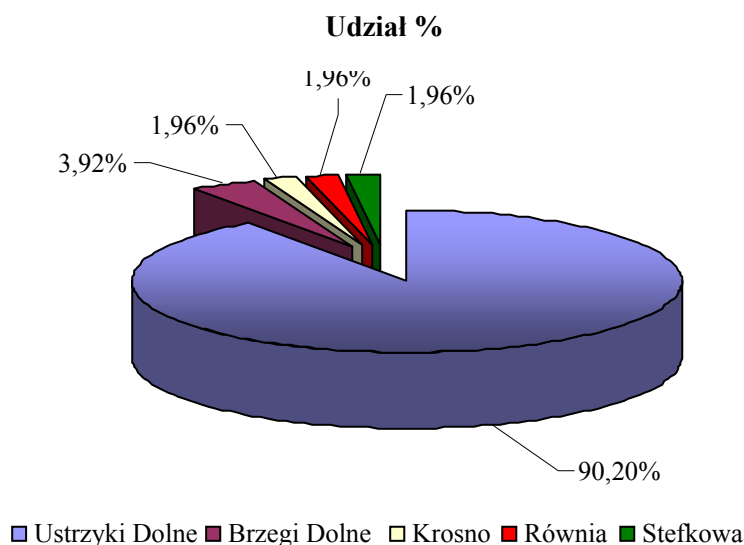
Tabela 24. Osoby według deklarowanego miejsca zamieszkania oraz według płci.

Miejscowość	Liczba	Udział %	Kobiety		Mężczyźni	
			Liczba	Udział %	Liczba	Udział %
Ogółem	51	100,00%	36	100,00%	15	100,00%
Ustrzyki Dolne	46	90,20%	32	88,89%	14	93,33%
Brzegi Dolne	2	3,92%	2	5,56%	0	0,00%
Krosno	1	1,96%	0	0,00%	1	6,67%
Równia	1	1,96%	1	2,78%	0	0,00%
Stefkowa	1	1,96%	1	2,78%	0	0,00%

Źródło: badania własne.

W badaniu wzięło udział ponad 2 razy więcej kobiet niż mężczyzn. Stanowiły one 70,59 % tych, którzy odpowiedzieli na ankietę. 90,20% wszystkich respondentów jako miejsce zamieszkania podało miasto Ustrzyki Dolne, pozostała część osób tj. 9,80 % zamieszkuje w miejscowościach: Brzegi Dolne, Krosno, Równia i Stefkowa.

Wykres 49. Udział procentowy respondentów w poszczególnych miejscowościach.

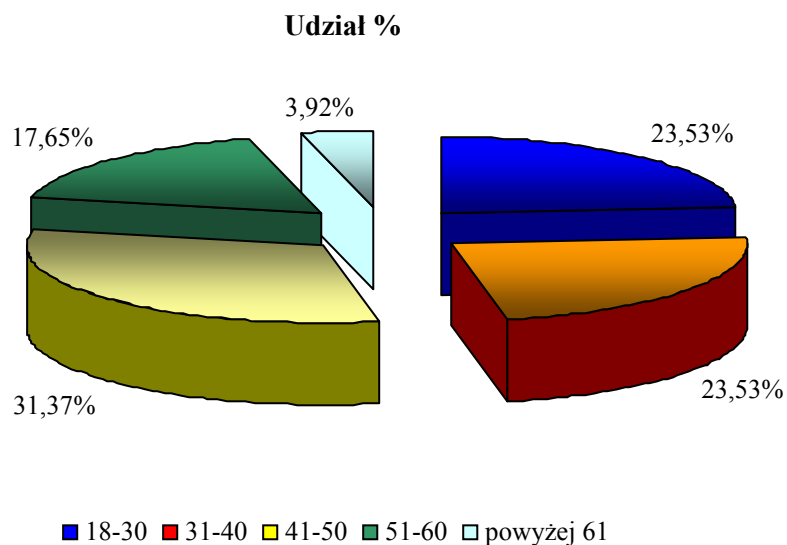
Źródło: badania własne.

Tabela 25. Charakterystyka uczestników badań ze względu na wiek.

Respondenci	wiek										Razem	
	18-30 lat		31-40 lat		41-50 lat		51-60 lat		powyżej 61 lat			
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	12	23,53%	12	23,53%	16	31,37%	9	17,65%	2	3,92%	51	100,00%

Źródło: badania własne.

Wykres 50. Udział procentowy respondentów ze względu na wiek.

Źródło: badania własne.

Ankieta wzbudziła zainteresowanie osób w niemal wszystkich grupach wiekowych. Najwięcej bo 31,37% respondentów mieści się w przedziale 41-50 lat. Kolejnymi licznymi grupami były osoby w wieku 18-30 lat, oraz w przedziale wiekowym 31-40 stanowiące po 23,53% badanych respondentów. 17,65 % udziału w ogólnej liczbie badanych osób mieściły się osoby od 51-60 roku życia. Najmniejsze zainteresowanie ankietą obserwujemy u osób najstarszych, powyżej 61 roku życia. Stanowiły one zaledwie 3,92 % badanych.

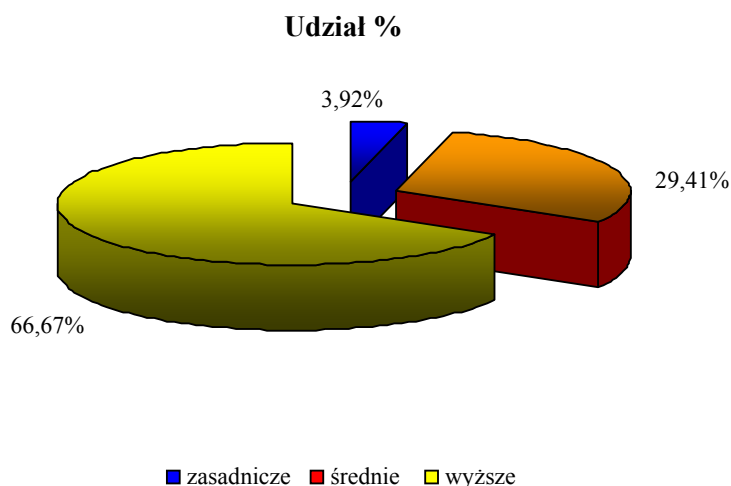
Tabela 26. Charakterystyka respondentów według deklarowanego wykształcenia.

Respondenci	wykształcenie								Razem	
	podstawowe		zasadnicze		średnie		wyższe			
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	0	0,00%	2	3,92%	15	29,41%	34	66,67%	51	100,00%

Źródło: badania własne.

Wśród ankietowanych najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym, stanowiące 66,67% wszystkich badanych. Kolejną grupą są osoby z wykształceniem średnim stanowiące 29,41% badanych. 3,92% ankietowanych to osoby z wykształceniem zasadniczym. W badaniu nie uczestniczyły osoby z wykształceniem podstawowym. Strukturę badanych ze względu na wykształcenie obrazowo pokazuje poniższy wykres.

Wykres 51. Udział procentowy respondentów ze względu na wykształcenie.

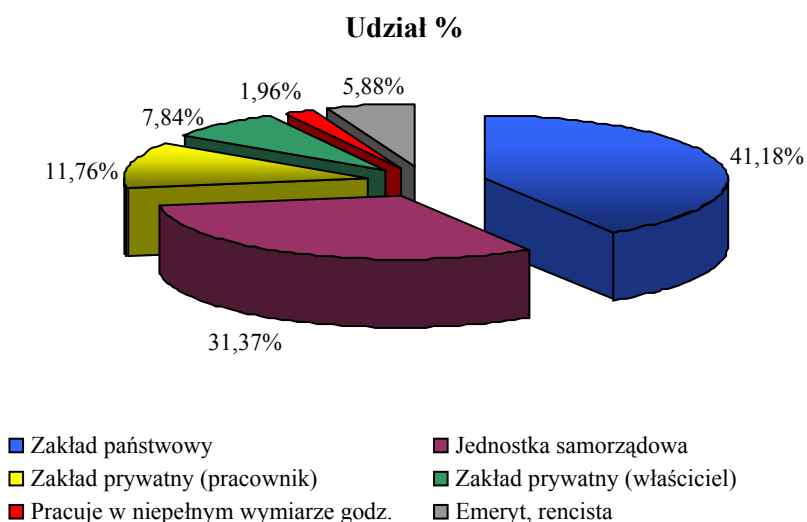
Źródło: badania własne.

Jeśli za wskaźnik zaangażowania w problem rewitalizacji miasta i gminy Ustrzyki Dolne uznamy uczestnictwo w sondażu, to grupami najbardziej zaangażowanymi spośród wszystkich grup społeczno-zawodowych okazują się być pracownicy zatrudnieni w jednostkach samorządowych i zakładach państwowych. Stanowią oni łącznie 72,55% wszystkich badanych.

Tabela 27. Charakterystyka respondentów ze względu na deklarowane miejsce pracy.

Miejsce pracy	Liczba	Udział procentowy (%)
Zakład państwowy	21	41,18%
Jednostka samorządowa	16	31,37%
Zakład prywatny (pracownik)	6	11,76%
Zakład prywatny (właściciel)	4	7,84%
Pracuje w niepełnym wymiarze godz.	1	1,96%
Uczeń, student	0	0,00%
Emeryt, rencista	3	5,88%
Zajmuję się prowadzeniem domu	0	0,00%
Osoba bezrobotna	0	0,00%
Gospodarstwo rolne	0	0,00%
Inne	0	0,00%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne.

Wykres 52. Udział procentowy respondentów ze względu na miejsce pracy.

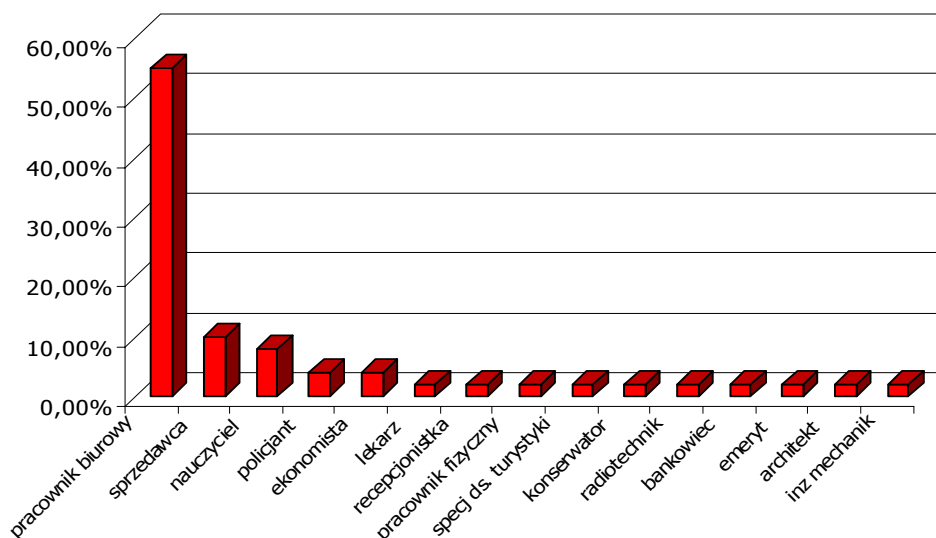
Źródło: badania własne.

Jeżeli za stopień zaangażowania przyjmujemy udział w ankiecie grupami najbardziej zaangażowanymi w sprawy miasta spośród wszystkich grup społeczno-zawodowych są pracownicy zatrudnieni w jednostkach samorządowych i zakładach państwowych, tj. pracownicy biurowi 54,90%, oprócz nich 18,29 % badanych respondentów stanowili sprzedawcy, następnie 7,84% nauczyciele, policjanci 3,92% oraz ekonomiści 3,92%. Pozostałe grupy zawodowe nie przekroczyły 20% udziału w badaniu.

Tabela 28. Charakterystyka respondentów ze względu na wykonywany zawód.

Wykonywany zawód	Liczba	Udział procentowy (%)
pracownik biurowy	28	54,90%
sprzedawca	5	9,80%
nauczyciel	4	7,84%
policjant	2	3,92%
ekonomista	2	3,92%
lekarz	1	1,96%
repcjonistka	1	1,96%
pracownik fizyczny	1	1,96%
spec. ds. turystyki	1	1,96%
konserwator	1	1,96%
radiotechnik	1	1,96%
bankowiec	1	1,96%
emeryt	1	1,96%
architekt	1	1,96%
inż. mechanik	1	1,96%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Wykres 53. Udział procentowy respondentów ze względu na wykonywany zawód.

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Wśród uczestników badań najwięcej jest osób, których gospodarstwo domowe składa się z czterech osób (27,45%), oraz z trzech osób (23,53%), a najmniej – z jednej (5,88%).

Tabela 29. Dane dotyczące ilości osób w gospodarstwie domowym respondentów.

Ilość osób w gospodarstwie domowym	Liczba	Udział Procentowy (%)
1	3	5,88%
2	8	15,69%
3	12	23,53%
4	14	27,45%
5	6	11,76%
Więcej niż 5	8	15,69%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Respondenci w większości mieszkają w mieszkaniach spółdzielczych własnościowych, a ich udział w ogóle badanych wynosi 43,14%, Kolejną grupą są osoby posiadające własne domy 37,25%. 9,80% badanych wynajmuje mieszkania, mieszkania spółdzielcze zamieszkuje 7,84% badanych, natomiast mieszkania komunalne 1,96% respondentów.

Tabela 30. Sytuacja mieszkaniowa przebadanych osób.

Sytuacja mieszkaniowa	Liczba	Udział Procentowy (%)
Mieszkanie spółdzielcze (własnościowe)	22	43,14%
Mieszkanie spółdzielcze	4	7,84%
Mieszkanie komunalne	1	1,96%
Własny dom	19	37,25%
Wynajem	5	9,80%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

4.2. Ograniczenia interpretacji.

Interpretacja przedstawionych poniżej wyników badania jest istotnie ograniczona. Powinny być traktowane jako reprezentatywne dla poglądów badanej zbiorowości, a nie uznawane za reprezentatywne dla poglądów ogółu mieszkańców miasta Ustrzyki Dolne. Przyczyn takich sytuacji jest kilka.

Przyjęcie za podstawowe narzędzie badawcze ankiety anonimowej przekazywanej konkretnym osobom pozbawia badanej zbiorowości losowości, która jest warunkiem koniecznym takich badań. W tej sytuacji szanse uczestniczenia w ankiecie nie były równo rozłożone w całej populacji mieszkańców miasta, bo nie dostarczono jej według z góry określonej metody (chodzi tu o zapewnienie losowości doboru badanych).

Konieczność ograniczenia interpretacji wyników badań jedynie do zbiorowości badanej, ma wreszcie podłoże merytoryczne, czyli podłoże zawartej w ankiecie treści. Wiadomo z badań socjologicznych, że najistotniejszą zmienną, która różni Polaków jest wykształcenie. Pod tym względem badane osoby nie przystają jednak w żaden sposób do ogólnej populacji mieszkańców miasta i gminy Ustrzyki Dolne – tylko 51 odpowiedziało na ankietę, z czego aż 66,67% z wykształceniem wyższym.

Prezentowane wyniki można odnieść do poglądów mieszkańców miasta, którzy tworzą środowiska najżywiej zainteresowane i zaangażowane w problemy tej społeczności i mają charakter środowisk opiniotwórczych. Ze względu ukazania trendów w opiniach tych środowisk, badania są bardzo przydatne. Zwłaszcza wtedy, gdy lokalni decydenci stoją przed koniecznością podjęcia decyzji w sprawach, które pozostają w polu zainteresowania tych środowisk.

4.3. Wyniki badań ankietowych.

Teren miasta jest atrakcyjny dla inwestorów ze względu na stworzone ulgi finansowe dla nowo powstałych przedsiębiorstw, dostępność terenów pod inwestycje, dostępność siły roboczej oraz przyjazną politykę władz w zakresie prywatnych inicjatyw gospodarczych. Anketowani w swoich wypowiedziach podkreślali walory swojej miejscowości, ale wskazali również wiele problemów, z jakimi boryka się miasto Ustrzyki Dolne.

Tabela 31. Najbardziej zadbane według badanych rejony miasta Ustrzyki Dolne.

Najbardziej zadbane rejony miasta	Liczba	Udział Procentowy (%)
Rynek - centrum miasta	25	49,02%
Park miejski i jego okolica	13	25,49%
Kryta pływalnia i okolice	4	7,84%
brak odpowiedzi	9	17,65%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Wszystkie wskazane przez ankietowanych miejsca zlokalizowane są w centrum miasta. Mieszkańcy wymieniają jako tereny najbardziej zadbane Rynek w centrum miasta 49,02%, Park i jego okolica 25,49%, kryta pływalnia i okolica 7,84%. Nie udzieliło odpowiedzi 17,65% badanych respondentów.

Tabela 32. Ogólna opinia mieszkańców miasta i gminy Ustrzyki Dolne na temat atrakcyjności miejscowości, którą zamieszkują.

Respondenci	Tak		Nie		Razem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	44	86,27%	7	13,73%	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Badani odpowiadając na pytanie numer 8 w ankiecie, które brzmiało „Czy miejscowość w której Pan/i mieszka wyróżnia się czymś pozytywnym wśród innych miejscowości gminy, powiatu?” – 86,27 % respondentów uważa, że tak. Najwięcej osób w pierwszej kolejności wyróżnia obecność kąpielisk wodnych, następnie ekologię, czyste środowisko, tereny zielone. Mieszkańcy uważają, że jest to przyjemna miejscowość, cenią sobie ciszę i spokój, bezpieczeństwo oraz stosunkowo małe zaludnienie. Ponadto uważają, że ich miasto jest estetyczne i schludne, oraz że następuje intensywny rozwój Ustrzyk. Ponadto jako czynniki wyróżniające Ustrzyki Dolne wśród innych miejscowości podano obecność ośrodków sportowych i rekreacyjnych, obecność lokalnych mediów oraz znanej drużyny sportowej, dostępność ośrodków kulturalnych oraz organizację imprez masowych.

Wyniki dotyczące wiedzy badanych odnośnie najczęściej sygnalizowanych problemów w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Najczęściej sygnalizowane i dostrzegane przez respondentów problemy w mieście i gminie Ustrzyki Dolne.

Najczęstsze problemy	Liczba	Udział procentowy (%)
mało miejsc parkingowych	10	19,61%
mało miejsc pracy, bezrobocie	6	11,76%
duży ruch uliczny	6	11,76%
mało atrakcji turystycznych	5	9,80%
słabe odśnieżanie w okresie zimowym	4	7,84%
handel papierosami i alkoholem przez mieszkańców Ukrainy	4	7,84%
niedostateczne oświetlenie ulic w nocy	3	5,88%
brak specjalistycznej opieki medycznej	3	5,88%
brak odpowiedzi	10	19,61%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż około 20% ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytania dotyczące problemów miasta Ustrzyki Dolne.

Podstawowym problemem wskazanym przez respondentów jest brak parkingów, takiej odpowiedzi udzieliło 19,61% respondentów, 11,76% respondentów wskazało problem bezrobocia i braku nowych miejsc pracy. Zwrócono także uwagę na duży ruch uliczny 11,76%, brak atrakcji turystycznych dla mieszkańców i turystów 9,80%, słabe odśnieżanie w okresie zimowym 7,84% zwłaszcza na obrzeżach miasta, uporczywy staje się handel papierosami i alkoholem przez mieszkańców Ukrainy 7,84. Problemem wg ankietowanych jest również niedostateczne oświetlenie ulic w nocy oraz brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie miasta.

Ankietowani wytypowali najbardziej niebezpieczne miejsca w mieście, które przedstawiono w poniższej tabeli. Jako powody wskazania tych miejsc podawano m.in. brak lub niedostateczne oświetlenie ulic i osiedli, zbyt mało patroli policji zwłaszcza w godzinach wieczornych, brak monitoringu, zbieranie się młodzieży i wybryki chuligańskie, picie alkoholu i wandalizm.

Tabela 34. Najniebezpieczniejsze miejsca na terenie Miasta wg ankietowanych.

Najbardziej niebezpieczne miejsca w mieście	Liczba	Udział Procentowy (%)
Osiedle PCK	12	23,53%
ul. Dworcowa i Kolejowa	9	17,65%
miejsca mało oświetlone	6	11,76%
nie znam takich miejsc	5	9,80%
ul. Naftowa i Bieszczadzka	5	9,80%
Park pod Dębami	2	3,92%
brak odpowiedzi	12	23,53%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Respondenci jako miejsca niebezpieczne w mieście wskazali w pierwszej kolejności osiedle PCK 23,53%, następnie ul. Dworcową i Kolejową 17,65%, ul. Naftową i Bieszczadzką 9,80% oraz Park pod Dębami. Około 10% badanych osób nie zna miejsc niebezpiecznych w mieście, należy również zwrócić uwagę, iż odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 12 osób.

Działaniami, które podnoszą poziom bezpieczeństwa wg ankietowanych są w pierwszej kolejności:

- Odpowiednia liczba patroli policyjnych 20,10%.
- System Monitorowania 16,49%.
- Odpowiednie oświetlenie ulic i chodników 15,98%.
- Współdziałanie policji ze społeczeństwem 15,46%.
- Utworzenie miejsc rozrywki i rekreacji dla młodzieży 13,92%.
- Przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim 11,34%.
- Większa liczba patroli Straży Miejskiej 6,19%.
- Likwidacja piwiarni i barów 0,52%.

Poziom bezpieczeństwa w mieście oceniono raczej wysoko (tak odpowiedziało ok. 69% ankietowanych), 17% ankietowanych jako raczej nisko, a pozostała liczba osób albo nie udzieliła odpowiedzi, albo nie jest zorientowana do końca w tej kwestii. O takim wyborze zdecydowała niska przestępczość na terenie miasta oraz w większości przypadków brak doświadczenia i styczności z agresją i chuligaństwem.

Do najbardziej zaniedbanych terenów miasta (tabela 36) ankietowani zaliczyli ul. Naftową i ul. Dworcową, następnie tereny po byłym Zakładzie Przemysłu Drzewnego, dawnej mleczarni oraz budynek starego szpitala. Wymieniano również: ul. Nadgórną, ul. Rzeczną i Jana Pawła II oraz ul. Przemysławą i ul. 1-go Maja.

Tabela 35. Najbardziej zaniedbane obszary wymagające szybkiej interwencji w poszczególnych obszarach miasta.

Najbardziej zaniedbane obszary miasta	Liczba	Udział procentowy (%)
ul. Naftowa, ul. Dworcowa	16	31,37%
tereny po byłym ZPD, dawnej mleczarni i stary budynek szpitala	11	21,57%
ul. Nadgórna	5	9,80%
ul. Rzeczna i Jana Pawła II	4	7,84%
ul. Przemysłowa oraz 1-go Maja	3	5,88%
brak odpowiedzi	12	23,53%
Razem	51	100,00%

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Odpowiedzi na pytanie „Co Pana/i zdaniem mogłoby OŻYWIĆ wymieniony przez Pana/ią jako najbardziej zaniedbany obszar? Jakie działania władz, jakie inwestycje, jakie pomysły należałoby wdrożyć?” zawiera Tabela 37, w której zostały zamieszczone najczęstsze propozycje rozwiązań problemów i pomysły rewitalizacyjne danych obszarów. Podkreślić należy, iż około 35 % badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 36. Najczęstsze propozycje i pomysły rewitalizacyjne obszarów uznanych za najbardziej zaniedbane (wg częstości wymieniania).

Propozycje ankietowanych co do obszarów zaniedbanych
<p>1. Poprawa estetyki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont, renowacja, odnowa, zagospodarowanie itp. kamienic, ulic, chodników, nawierzchni itd. - uporządkowanie i stworzenie terenów zielonych, oczyszczenie koryta rzeki Strwiąż <p>2. Działania ekonomiczne zwiększające wzrost zamożności mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenów niewykorzystanych na miejsca rekreacyjne, budowa parkingów, stworzenie miejsc pracy

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Według respondentów niezagospodarowanymi terenami w mieście są:

- tereny po byłym Zakładzie Przemysłu Drzewnego i dawnej mleczarni (29% odpowiedzi), tereny te należą również do terenów po-przemysłowych miasta Ustrzyki Dolne
- następnie okolice basenu odkrytego
- ul. Strwiąż
- plac naprzeciw budynku Komendy Powiatowej Policji

Co do pytania dotyczącego możliwości decydowania o wydatkowaniu środków finansowych na zaspokojenie potrzeb mieszkańców miasta i celu ich przeznaczenia najczęściej padały następujące odpowiedzi:

- poprawa infrastruktury drogowej, chodników, remont ulic, budowa bezpłatnych parkingów, montaż sygnalizacji świetlnej na ruchliwych ulicach, budowa obwodnicy, montaż oświetlenia na osiedlach,
- konserwacja starych kamieniczek miasta, budowa mieszkań socjalnych,
- kanalizacja miasta,
- budowa hipermarketu oraz centrum rozrywki typu restauracja, dyskoteka, kino, kręgielnia itp., rozbudowa placów zabaw dla dzieci,
- monitorowanie ważnych części miasta (rynek, dworzec PKS i PKP),
- rozwój turystyki, promocja miasta, organizacja imprez kulturalnych,
- zagospodarowanie koryta rzeki Strwiąż,
- remont i przystosowanie basenu odkrytego, modernizacja stadionu sportowego,
- przeznaczenie niezagospodarowanych terenów pod działki budowlane,
- poprawa warunków bytowych w szpitalu,
- stworzenie miejsc pracy.

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi respondentów na pytania z zakresu obszaru społecznego mieszkańców miasta Ustrzyki Dolne.

Tabela 37. Sprawy dotyczące obszaru społecznego: życia kulturalnego, chęć uczestnictwa w kursach, szkoleniach, chęć pogłębiania wiedzy np. nauki języków itd.

Lp.	Zadowolenia, propozycje, spostrzeżenia	liczba	%
1.	Uczestnictwo w imprezach sportowych i kulturalnych	39	76,47
2.	Zadowolenie z imprez kulturalnych	33	64,71
3.	Zadowolenie z opieki zdrowotnej	9	17,65
	Niezadowolenie z opieki zdrowotnej (powody)	40	78,43
	- utrudniony dostęp do specjalistów i specjalistycznych badań, konieczność wyjeżdżania do innych miejscowości		
	- kolejki do lekarzy		
	- niemiły personel, mało profesjonalna opieka w szpitalu		
4.	Ilość osób, które odwiedziły Urząd Miasta Ustrzyki Dolne w ciągu ostatniego roku	45	88,24
5.	Zadowolenie z sytuacji mieszkaniowej respondentów		
	- raczej zadowoleni z sytuacji mieszkaniowej	25	49,02
	- zdecydowanie zadowoleni z sytuacji mieszkaniowej	14	27,45
	- raczej nie zadowoleni z sytuacji mieszkaniowej	9	17,65
	- zdecydowanie nie zadowoleni	2	3,92
	- trudno powiedzieć	1	1,96
6.	Najczęstsze wypowiedzi na temat cech jakie posiadają pracownicy Urzędu Miasta i Gminy:		
	- uprzejmi, mili, życzliwi	17	33,33
	- kompetentni,	5	9,80
	- kultura osobista,	4	7,84
	- opieszałość, rutyna	5	9,80
	- trudno określić każdego z osobna	7	13,73

	- brak odpowiedzi	13	25,49
7.	Osoby korzystające z Internetu:		
	- w domu,	40	78,43
	- w pracy,	35	68,63
	- w szkole,	3	5,88
	- nie korzystam	4	7,84
8.	Dostępność Internetu - Internet jest łatwo dostępny.	44	86,27
9.	Chęć skorzystania z elektronicznej formy kontaktu z urzędem	39	76,47
10.	Osoby zorientowane na temat instytucji zajmujących się doradztwem w zakresie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej		
	- Bieszczadzka Agencja Rozwoju Regionalnego, Powiatowy Urząd Pracy	27	52,94
11.	Osoby zainteresowane poszerzaniem swojej wiedzy	40	78,43
12.	Osoby chętne do uczestnictwa w kursach:		
	- językowych,	34	66,67
	- komputerowych,	13	25,49
	- podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie opracowywania wniosków o dotacje z UE, turystyki czy księgowości komputerowej	5	9,80

Źródło: badania własne, Urząd Miejski Ustrzyki Dolne.

Respondenci na pytanie nr 10 i 11 z zakresu uczestnictwa w imprezach sportowych i kulturalnych oraz zadowolenia z tych z imprez organizowanych w Ustrzykach Dolnych w większości (64,71%) odpowiedzieli, że są raczej zadowoleni, a uczestniczą w nich od czasu do czasu (76,47%).

Według respondentów opieka medyczna w gminie nie jest na wysokim poziomie, 78,43% badanych nie jest zadowolonych ze świadczonej w gminie opieki zdrowotnej. Jako powód niezadowolenia podają utrudniony dostęp do specjalistów i specjalistycznych badań, kolejki do lekarzy i do podstawowych badań, niemiły personel szpitala i brak fachowej opieki.

Sytuacja mieszkaniowa respondentów jak wynika z ankiet jest dobra, ok. 49% ankietowanych jest raczej zadowolonych ze swojej sytuacji mieszkaniowej. 43,14% badanych osób jest właścicielami własnościowego mieszkania spółdzielczego, 37,25% ankietowanych posiada własny dom, a 9,80% jest właścicielem mieszkania spółdzielczego i tyleż samo badanych osób wynajmuje mieszkania.

W ostatnim roku 88,24 % ankietowanych odwiedziło Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych. Na pytanie nr 15 „Czym cechują się pracownicy Urzędu Miasta w Ustrzykach Dolnych?” 33,33% badanych odpowiedziało, że są uprzejmi, 9,80% określiło pracowników urzędu jako kompetentnych. Pojawiły się również oceny negatywne 9,80%. Ok. 53% badanych orientuje się w temacie instytucji udzielającej pomocy podczas rozpoczynaniu działalności gospodarczej.

Z odpowiedzi ankietowanych na pytanie „Czy Internet w Pana/i miejscowości jest łatwo dostępny” wynika, że 86,27% badanych odpowiedziało, że jest łatwo dostępny. Badani korzystają z Internetu najczęściej w domu i w pracy, także 76,47% osób deklaruje chęć komunikowania się z urzędem za pomocą poczty elektronicznej.

Ankietowani wykazują duże zainteresowanie w kwestii uczestnictwa w ewentualnych kursach organizowanych przez Urząd Miasta lub inne instytucje działające na terenie miasta

i gminy. 66,67% respondentów chętnie uczestniczyłoby w kursach językowych, 25,49% w kursach komputerowych, a 9,80% w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe.

Na pytanie 50 „*W jakiej miejscowości/dzielnicy/terenie najchętniej kupił(a)by Pan/i działkę pod budowę domu ?*” udzielane są różne odpowiedzi, najczęściej jednak pojawiają się obrzeża miasta tj. osiedle Strwiążyk (33,33%) lub osiedle Jasień (13,73%), oraz okoliczne miejscowości – tj. Ustjanowa, Stefkowa, Solina czy Sanok.

4.4. Podsumowanie wyników badań ankietowych.

Uczestnicy badania widzą potrzeby zmian w mieście Ustrzyki Dolne, w związku z tym opowiadają się za ich przeprowadzeniem. Zdecydowanie są za rewitalizacją, aprobują w dużym stopniu jego ożywienie poprzez, przede wszystkim, poprawę estetyki miasta, remonty i modernizację dróg, remonty i budowę chodników, poprawę oświetlenia. Zależy im na rozwoju kulturalnym jak i sportowo – rekreacyjnym. Wskazują problem z młodzieżą, która z braku innych możliwości często schodzi na drogę chuligaństwa. Proponują rozwój sfery usług i rozrywki z troską o odtworzenie i zachowanie jej kulturowych walorów. Widzą walory turystyczne swojej miejscowości i zgodnie twierdzą, że niezbędne jest stworzenie w Ustrzykach centrum rozrywki, które będzie miało za zadanie przyciągnięcie turystów. Istotne jest poszerzanie oferty turystycznej, w tym celu ankietowani proponują zagospodarowanie rzeki Strwiąż, budowę ścieżek rowerowych i odrestaurowanie kamieniczek miasta.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczestników procesu programowania rewitalizacji dzielimy na trzy obszary funkcjonalne:

- obszar przestrzenny,
- obszar gospodarczy,
- obszar społeczny.

Obszar przestrzenny dotyczy przede wszystkim położenia miasta, infrastruktury technicznej oraz uwarunkowań ochrony środowiska. Respondenci w tej kwestii są niemal jednomyślni i w większości zwracają uwagę na **potrzebę odciążenia centrum miasta z dużego ruchu samochodów, konieczność budowy obwodnicy i modernizację dróg**. Nie uszły ich uwadze **zaniedbane budynki**, precyzyjnie wymieniają te miejsca. Proponują poszerzyć ofertę kulturalno oświatową, **budowę placów zabaw dla dzieci**. Ankietowani przyznają, iż rynek Ustrzyk Dolnych to jeden z najładniejszych terenów w mieście, ale zaznaczają, iż poza centrum istnieje konieczność **pilnych remontów i odnowy zaniedbanych budynków**, które w znacznym stopniu wpływają na estetykę całego miasta. Poruszono tak istotną kwestię jak **zanieczyszczenie wód, poprzez niekontrolowane wypuszczanie ścieków do rzek**. Z ankiety wynika, że badani uważają rewitalizację w tym obszarze za konieczną.

Obszar gospodarczy obejmuje głównie pracodawców, czyli podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON, Strefy Ekonomiczne, banki, urzędy, stowarzyszenia, fundacje itp. Około 47% respondentów nie wie jaka organizacja czy instytucja, zajmuje się doradztwem w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności, uważają jednak, że na poprawę sytuacji gospodarczej miasta Ustrzyki Dolne mogłoby wpłynąć **pozyskanie inwestorów zewnętrznych, zagospodarowanie terenów przemysłowych i tworzenie nowych zakładów pracy**. Rewitalizacja w tym obszarze może przyczynić się do stałego wzrostu gospodarczego i poprawy sytuacji materialnej mieszkańców miasta.

Obszar społeczny jest bardzo szeroko pojęty. Dotyczy struktury demograficznej i społecznej ludności, bezrobocia i zatrudnienia, bezpieczeństwa i określenia grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji. Obszar ten jest bardzo rozbudowany. Wypowiedzi respondentów wskazują **zaniedbaną strefę zatrudnienia**. Bezrobocie powoduje ubożenie społeczeństwa, częste migracje i odpływ ludzi młodych. Wielu ankietowanych wskazuje konieczność tworzenia nowych miejsc pracy. Respondenci nie są zadowoleni również ze świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej. Skarżą się przede wszystkim na **utrudniony dostęp do specjalistów i specjalistycznych badań oraz niemiłą obsługę personelu**. Generalnie czują się bezpieczni, jednak, jeśli chodzi o bezpieczeństwo wskazują na **konieczność zainstalowania „światel” w centrum miasta**. Respondenci podkreślają konieczność **zwiększenia ilości pieszych patroli policji, szczególnie w godzinach wieczornych**. Ankietowani widzą problem dostępności alkoholu. Mówią o konieczności **większej kontroli i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim**. Około 86% badanych uważa, że Internet w Ustrzykach Dolnych jest łatwo dostępny. Ankietowani najczęściej korzystają z Internetu w domu i w pracy. Na pytanie dotyczące możliwości załatwienia spraw urzędowych przez Internet 76% badanych odpowiedziało, że chętnie skorzystałoby z takiej możliwości, na pewno głównie przy składaniu wniosków oraz przy dokonywaniu opłat.

Mieszkańcy miasta i gminy chętnie uczestniczyliby w różnych kursach, a przede wszystkim językowych i komputerowych. Chcą podnosić swoje umiejętności i dokształcać się zawodowo. W badaniu wzięło udział najwięcej osób pracujących w jednostkach samorządowych. Wszystkie osoby poważnie podeszły do tematu, jakim jest rewitalizacja terenu przez nich zamieszkiwanego. Widać, że sprawy ich miasta nie są im obojętne i są zainteresowani przyszłością swoją i swoich dzieci.

Ankietowani wyrażają nadzieję, że przeprowadzone badania są dobrym początkiem procesu ożywienia gospodarczego, społecznego, i rozwoju infrastruktury technicznej miasta Ustrzyki Dolne w najbliższych latach i w dalszej przyszłości. Liczą, że działania rewitalizacyjne odnowią ich miasto i w znacznym stopniu wpłyną na poprawę jakości ich życia.

5. Analiza SWOT.

Nazwa SWOT jest akronimem (skrót) angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed daną strukturą organizacyjną. Analizę SWOT można z równym powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Analiza SWOT oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji, miasta i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację, miasto i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne - **szanse**. Szanse to zjawiska i tendencje w mieście, które gdy odpowiednio zostaną wykorzystane staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.
- zewnętrzne negatywne - **zagrożenia**. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój miasta. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.
- wewnętrzne pozytywne - **mocne strony**, czyli atuty miasta - walory, które w pozytywny sposób wyróżniają opisywany obszar spośród konkurencji. Mocne strony mogą być wynikiem umiejętności władz gminy w zakresie zarządzania nią, rozwijania przedsiębiorczości jak również, dogodnym położeniem geograficznym czy też tradycji na danym terenie.
- wewnętrzne negatywne - **słabe strony** to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Mogą one dotyczyć całego miasta jak i jego części. Zbyt duża ich ilość może spowodować nieumiejętne zarządzanie rozwojem miasta, co znowu może doprowadzić do jej nieciekawej sytuacji.

W trakcie analizy ankiet, zjawisk kryzysowych oraz w efekcie prac w zespołach zadaniowych zostały przeanalizowane mocne i słabe strony miasta Ustrzyki Dolne i stwierdzono, że pokrywają się one w części z atutami oraz słabościami określonymi w Strategii Zrównoważonego Rozwoju miasta Ustrzyki Dolne. Czynniki te w większości aktualne zostały wyznaczone w postaci analizy SWOT, która przeciwstawia „Mocne Strony” miasta jej „Słabym Stronom” oraz „Zagrożenia” – „Szansom”. Porównanie mocnych i słabych stron ma na celu szukanie potencjalnej przewagi strategicznej.

Strefa przestrzenna - dotyczy przede wszystkim położenia miasta, ochrony zabytków, infrastruktury technicznej oraz uwarunkowań ochrony środowiska.

Strefa gospodarcza - obejmuje głównie pracodawców, czyli podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON, Strefy Ekonomiczne, banki, urzędy, stowarzyszenia, fundacje itp.

Strefa społeczna – szeroko pojęty obszar. Dotyczy struktury demograficznej i społecznej ludności, bezrobocia i zatrudnienia, bezpieczeństwa i określenia grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.

Tabela 38. Analiza SWOT.

Lp.	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1.	Obszar Społeczny	
	<ul style="list-style-type: none"> - dodatni przyrost naturalny utrzymujący się od kilku lat - ambicje mieszkańców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych - zadowalająca sytuacja mieszkaniowa - dostępność podstawowych i specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej - przedsiębiorczość wśród mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia - niedostosowane do potrzeb rynku pracy kwalifikacje osób bezrobotnych - chuligaństwo wśród młodzieży i nieposzanowanie mienia publicznego - niedostateczna baza sportowa (zbyt mało obiektów sportowych, pełnowymiarowych boisk szkolnych)
2.	Obszar Gospodarczy	
	<ul style="list-style-type: none"> - znaczne zasoby taniej siły roboczej - położenie w powiecie bieszczadzkim chętnie odwiedzany przez turystów - zróżnicowana baza noclegowa i gastronomiczna - wysoki współczynnik przedsiębiorczości mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia - niskie i nierównomierne tempo wzrostu inwestycji w sektorze prywatnym - niski poziom wykształcenia bezrobotnych - ograniczona ilość nowo powstających miejsc pracy - ograniczone możliwości inwestowania ze względu na położenie i środowisko naturalne
3.	Obszar Przestrzenny	
	<ul style="list-style-type: none"> - dogodne położenie geograficzne - rozwinięta infrastruktura techniczna (prąd, gaz, woda, kanalizacja) - cechy środowiska przyrodniczego korzystne dla rozwoju turystyki - opracowany plan zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> - duży ruch samochodowy przebiegający przez centrum miasta (miasto nie posiada obwodnicy) - zaniedbane tereny zabudowane, konieczność wysokich nakładów finansowych - zły stan techniczny dróg - zły stan techniczny budynku dworca kolejowego i zaniedbane obszary wokół budynku - niedostateczna ilość miejsc parkingowych - niewystarczająca ilość ujęć wody pitnej

	SZANSE	ZAGROŻENIA
1.	Obszar Społeczny	
	<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do środków unijnych na rozwój zasobów ludzkich - systematyczny wzrost gospodarczy kraju, a tym samym wzrost dochodów mieszkańców miasta - nowe regulacje prawne w zakresie walki z wandalizmem co wpływa na wzrost bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> - odpływ młodych wykształconych osób z kraju do innych państw Unii Europejskiej - nieskuteczna polityka państwa w zakresie rozwiązywania problemu bezrobocia - niskie nakłady na edukację i służbę zdrowia
2.	Obszar Gospodarczy	
	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskania funduszy z Unii Europejskiej na rozwój MSP - miasto stolicą powiatu najchętniej odwiedzanego przez turystów w Polsce południowo - wschodniej - znaczny popyt zewnętrzny na lokalne atrakcje turystyczne (Bieszczady) - opracowanie Planu Rozwoju i Programu Rewitalizacji w celu stworzenia możliwości pozyskania funduszy strukturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone możliwości rozwoju przemysłu (z uwagi na regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska) - mało wykwalifikowana kadra pracownicza - odpływ wykwalifikowanych robotników poza granice kraju - zbyt wolny proces decentralizacji finansów publicznych i funduszy pomocowych
3.	Obszar Przestrzenny	
	<ul style="list-style-type: none"> - nowe regulacje prawne w zakresie budownictwa i zamówień publicznych - ogólnokrajowa modernizacja węzłów drogowych i kolejowych w związku z organizacją EURO 2012 - możliwość pozyskania funduszy z Unii Europejskiej na poprawę ładu przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> - położenie w powiecie bieszczadzkim ogranicza możliwości rozwoju przestrzennego - infrastruktura drogowa nie dostosowana do nasilenia ruchu drogowego

II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno społeczno gospodarczego terenu, który ma zostać poddany rewitalizacji.

1. Strategia Rozwoju Województwa.

Nowa Strategia uwzględnia w możliwie najszerszym zakresie regionalne uwarunkowania rozwoju. Zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju oddziałują w zasadniczy sposób na zidentyfikowane metodą społeczną cele strategiczne, priorytety i kierunki działań.

Strategia Rozwoju to najważniejszy dokument programowy samorządu województwa. Bez strategii nie można efektywnie zarządzać rozwojem regionu, nie można także organizować współpracy partnerskiej z głównymi aktorami sceny regionalnej.

Strategia została zbudowana metodą społeczną. Istotne jest to, aby wszyscy ważni aktorzy regionalni, osoby i środowiska, które będą strategię realizować, były od początku włączone w proces jej budowania i konsultacji, bo tylko wtedy, jako jej współautorzy, będą się z nią utożsamiać.

Dokument składa się z dwóch części. Część pierwsza – diagnostyczna, podsumowana bilansem województwa i analizą SWOT, zbudowana została w układzie wyzwań rozwojowych (sformułowanych w założeniach strategii), którym musi sprostać województwo podkarpackie. Część druga – właściwa strategia, zawiera rozstrzygnięcia strategiczne, na które składają się priorytety rozwoju, cele strategiczne i kierunki działań. Zamknięciem jest szacunek wydatków finansowych z uwzględnieniem reguł montażu finansowego oraz monitoring i ocena strategii.

Głównym celem strategii jest doskonalenie podejmowanych działań prowadzących do systematycznego i konsekwentnego podnoszenia konkurencyjności regionu Podkarpacia, tj. przedsiębiorstw, instytucji, układów przestrzennych – powiatów, gmin, podnoszenia aspiracji społeczeństwa i poziomu wykształcenia w strukturze krajowej, europejskiej i światowej, w drodze przyspieszania procesu rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturowego poprzez skracania dystansu cywilizacyjnego, dążąc do kształtowanie społeczeństwa informacyjnego, poprzez podnoszenia jego atrakcyjności dla napływu czynników wzrostu, racjonalne wykorzystanie środków zewnętrznych i aktywizacji środków wewnętrznych, przy dążeniu do zapewnienia wyższego poziomu spójności gospodarczej, społecznej, kulturowej oraz spójności przestrzennej z układami międzyregionalnymi, krajowymi, europejskimi i światowymi, a także spójności wewnątrzregionalnej.

W trakcie prac nad dokumentem strategii zidentyfikowanych zostało 8 obszarów strategicznych, które determinują jego przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, ekologiczny i przestrzenny:

- gospodarka regionu,
- infrastruktura techniczna,

- obszary wiejskie i rolnictwo,
- ochrona środowiska,
- kapitał społeczny,
- współpraca międzynarodowa,
- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna.

Wymienione obszary mają kluczowe znaczenie dla rozwoju aktywności społecznej i gospodarczej warunkującej osiągnięcie celu głównego Strategii oraz docelowej wizji regionu podkarpackiego. Wyznaczają one zarazem podstawowe cele strategiczne i priorytety rozwojowe województwa podkarpackiego do 2020 r.

W ramach każdego obszaru strategicznego sformułowane zostały cele strategiczne, priorytety i kierunki działań wspierane przez politykę interregionalną.

Cel strategiczny 1: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Priorytet 1: Rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne.

Priorytet 2: Rozwój regionalnego systemu innowacji poprzez wspieranie powiązań między nauką i gospodarką. W tym kierunku działania 3, tj. wzmocnienie i rozwój kultury innowacyjnej mieszkańców regionu, konieczne jest m.in. rozwój regionalnej sieci szerokopasmowej i zwiększenie dostępności mieszkańców regionu i firm do Internetu.

Priorytet 3: Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji.

Priorytet 4: Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.

Cel strategiczny 2: Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.

Priorytet 1: Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych.

Priorytet 2: Wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.

Priorytet 3: Tworzenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami.

Priorytet 4: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.

Priorytet 5: Poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego systemu usług telekomunikacyjnych.

Cel strategiczny 3: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich służący powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów.

Priorytet 1: Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Priorytet 2: Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej.

Priorytet 3: Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.

Priorytet 4: Rozwój rynku rolnego.

Cel strategiczny 4: Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.

Priorytet 1: Ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.

Priorytet 2: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami.

Priorytet 3: Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.

Priorytet 4: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Priorytet 5: Podniesienie wiadomości ekologicznej społeczeństwa.

Cel strategiczny 5: Wszechstronny rozwój kapitału społecznego umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Priorytet 1: Edukacja/Wiedza i kompetencje.

Priorytet 2: Zasoby pracy regionu.

Priorytet 3: Rozwój kultury.

Priorytet 4: Społeczeństwo obywatelskie.

Cel strategiczny 6: Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych.

Priorytet 1: Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji.

Priorytet 2: Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 3: Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego.

Cel strategiczny 7: Bezpieczeństwo zdrowotne ludności.

Priorytet 1: Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie.

Priorytet 2: Koordynacja działań w zakresie ochrony zdrowia.

Cel strategiczny 8: Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.

Priorytet 1: Wsparcie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Priorytet 2: Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi.

Priorytet 3: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej

Priorytet 4: Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne w sferze problemów, celów i zadań wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej zwiększyły się też możliwości finansowania projektów publicznych. Obok programów pomocowych Unii Europejskiej oraz Programu Wsparcia w formie Kontraktu Wojewódzkiego głównym źródłem finansowania projektów w województwie stają się fundusze strukturalne i Fundusz Spójności.

Zaktualizowany dokument Strategii Rozwoju Województwa wraz z Programami Operacyjnymi będzie określał pożądane i możliwe kierunki rozwoju, wyznaczając zasady finansowania projektów.

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 jest głównym dokumentem programowym średniookresowego, wynikającego z okresu budżetowania Unii Europejskiej, planowania procesu wdrażania funduszy strukturalnych na poziomie regionalnym oraz podstawowym instrumentem planistycznym polityki rozwoju regionu dla nowej perspektywy finansowej. Wiąże się ona z istotnymi zmianami jakościowymi, w której funkcję Instytucji Zarządzającej pełnić będzie Zarząd Województwa. Jest to zmiana bez precedensu w ramach postępującego procesu decentralizacji administracji.

RPO WP opracowany został przy zachowaniu podstawowych zasad udzielania pomocy z funduszy strukturalnych w latach 2007-2013 tj. komplementarności z działaniami krajowymi, spójności z priorytetami wspólnoty, koordynacji z innymi instrumentami finansowymi, w tym w szczególności z EFROW i EFRR oraz zgodności z postanowieniami prawa wspólnotowego, a także zasadą partnerstwa.

Jest to dokument o charakterze operacyjnym, w którym określona została planowana alokacja środków z podziałem na poszczególne osie priorytetowe i kategorie interwencji.

Główne cele RPO WP zidentyfikowano w następujący sposób:

1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki opartej na wiedzy.
2. Poprawa dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez realizację przedsięwzięć w sferze komunikacyjnej, informatycznej i energetycznej.
3. Zapobieganie degradacji środowiska oraz zagrożeniom naturalnym i technologicznym, a także efektywna gospodarka zasobami naturalnymi.
4. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego poprzez inwestycje w edukację, ochronę zdrowia i pomoc społeczną, sport, turystykę oraz kulturę.
5. Zmniejszenie występujących wewnątrz województwa różnic rozwojowych.

„Oś priorytetowa 7: Spójność Wewnątrzregionalna”, której celem nadrzędnym jest zmniejszenie występujących wewnątrz województwa różnic rozwojowych wyznacza trzy działania:

- 7.1 Rewitalizacja miast,
- 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- 7.3 Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo

Istotną cechą polityki spójności jest możliwość jej dostosowania do szczególnych potrzeb, wyzwań oraz szans stojących przed różnymi obszarami geograficznymi. Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej uwzględnianie wymiaru terytorialnego będzie pomocne w tworzeniu zintegrowanych wspólnot oraz przyczyni się do tego, że ogólny potencjał wzrostu nie będzie ograniczany przez nierównomierny rozwój. Poprawa wewnętrznej spójności regionu służy zapewnieniu całemu jego terytorium udziału we wzroście społeczno-gospodarczym.

Wsparcie obszarów przeżywających największe trudności strukturalne oraz włączenie ich w proces podnoszenia konkurencyjności regionu przyczynia się do umocnienia pozycji województwa jako całości.

Obszary poddawane rewitalizacji zostają wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Ich granice ustalane są na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz (w tym wniosków różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji) przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ustalając granice obszarów poddawanych rewitalizacji należy wziąć pod uwagę poziom:

- bezrobocia,
- ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- przestępczości,
- wykształcenia mieszkańców,
- przedsiębiorczości mieszkańców,
- degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
- zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Opis działania 7.1 *Rewitalizacja miast.*

Miasta są ośrodkami najsilniej przyczyniającymi się do rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Stanowią one centra gospodarcze, kulturalne i usługowe odgrywające kluczową rolę dla obszarów, które je otaczają. Dlatego w województwie podkarpackim, jako najmniej zurbanizowanym regionie w kraju, niezbędne jest dążenie do wzmocnienia miast poprzez ich odnowę. Dzięki rewitalizacji miast wzrośnie ich atrakcyjność, co przyczyni się do ograniczenia niekorzystnych trendów migracyjnych charakteryzujących region. Rozwój mieszkalnictwa w miastach jako lokalnych biegunach wzrostu przyczyni się także do podniesienia poziomu urbanizacji województwa.

W ramach działania realizowane będą przedsięwzięcia służące odnowie centrów miast oraz rewitalizacji dzielnic zdegradowanych zarówno pod względem technicznym i funkcjonalnym, jak też społecznym. Wsparcie służyć będzie odnowie historycznych części miast, ich centrów oraz zdegradowanych osiedli. Celem projektów rewitalizacyjnych będzie ożywienie społeczne i gospodarcze poprzez dostosowanie objętych nimi obszarów i/lub obiektów do potrzeb gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, turystycznych oraz mieszkalnych. Ponadto możliwa będzie również realizacja w ramach działania projektów dla obszarów dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną i wykluceniem społecznym koncentrujących się na rozwoju mieszkalnictwa. Wydatki w tym zakresie będą ograniczone do budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego, lub budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach nie zarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub osób o szczególnych potrzebach. Wsparcie dotyczące mieszkalnictwa udzielane będzie zgodnie ze wszystkimi wymogami, o których mowa w art. 7, ust. 2 Rozporządzenia nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia

5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999.

Projekty wdrażane w ramach działania 7.1 Rewitalizacja miast muszą wynikać z lokalnych programów rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- roboty budowlane i/lub wyposażenie na obszarach i w obiektach rewitalizowanych, w tym dotyczące renowacji, rewaloryzacji, modernizacji i adaptacji istniejącej zabudowy do wskazanych wyżej potrzeb oraz poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące nowych obiektów, w tym budynków mieszkalnych,
- usługi i/lub dostawy w zakresie systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego oraz przedsięwzięcia mające na celu walkę z przestępczością i patologiami społecznymi,
- przedsięwzięcia służące aktywizacji społeczności zamieszkujących obszary rewitalizowane oraz przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym.
- Dopuszcza się również możliwość utworzenia funduszy na rzecz rozwoju obszarów miejskich z ewentualnym wykorzystaniem Inicjatywy JESSICA.

Opis działania 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

W wyniku procesów restrukturyzacyjnych związanych z dostosowywaniem gospodarki regionu do warunków wolnorynkowych szereg przedsiębiorstw zostało zlikwidowanych, a niektóre podmioty po przekształceniach ograniczyły zakres swojej działalności. Zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej spowodowała również zaniechanie realizacji niektórych rozpoczętych inwestycji, w tym również publicznych. Skutkiem wskazanych zjawisk jest degradacja części obszarów i obiektów oraz wzrost poziomu bezrobocia przyczyniający się do marginalizacji niejednokrotnie całych grup społecznych. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych poprzez nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych ma na celu odwrócenie tej niekorzystnej sytuacji.

W ramach działania realizowane będą przedsięwzięcia służące adaptacji do nowych funkcji obszarów i/lub obiektów przemysłowych, popegeerowskich, powojсковych oraz takich, które są wynikiem zaniechania rozpoczętych inwestycji. Celem projektów rewitalizacyjnych będzie ożywienie społeczne i gospodarcze poprzez dostosowanie objętych nimi obszarów i/lub obiektów do potrzeb gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturowych, turystycznych oraz mieszkalnych. Wydatki w zakresie mieszkalnictwa będą ograniczone do budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego lub budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach niezarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub osób o szczególnych potrzebach. W przypadku obszarów popegeerowskich rewitalizacja obejmować może również istniejące wielorodzinne budynki mieszkalne ulegające fizycznej degradacji i służące gospodarstwom domowym o niskich dochodach. Wsparcie w ramach działania dotyczące mieszkalnictwa

udzielane będzie zgodnie ze wszystkimi wymogami, o których mowa w art. 7, ust. 2 Rozporządzenia nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999.

W przedsięwzięciach przewidzianych w niniejszym działaniu uwzględnione zostaną także aspekty środowiskowe.

Projekty wdrażane w ramach działania 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych muszą wynikać z lokalnych programów rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- roboty budowlane i/lub wyposażenie na obszarach i w obiektach rewitalizowanych służące ich adaptacji do wskazanych wyżej potrzeb,
- roboty budowlane w zakresie rekultywacji terenów zdegradowanych dot. celów innych niż środowiskowe – projekty o wartości do 5 mln euro,
- przedsięwzięcia służące wypromowaniu obszarów i obiektów rewitalizowanych,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące istniejących wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenach popegeerowskich.

Opis działania 7.3 Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo.

Mimo pozytywnych zmian zachodzących w ostatnich latach w województwie podkarpackim część jego obszaru charakteryzuje stagnacja społeczna i gospodarcza powiązana niejednokrotnie z zapóźnieniami cywilizacyjnymi. Obszary usytuowane z dala od głównych szlaków komunikacyjnych regionu, wzdłuż których przebiegają pasma przyspieszonego rozwoju, charakteryzują się często niską konkurencyjnością. Sytuacja taka ma miejsce zwłaszcza w tych przypadkach, gdy niekorzystnemu położeniu towarzyszy również brak innych atutów, wśród których kluczowy to odpowiednio uzbrojone i dostępne tereny inwestycyjne.

Wsparcie obszarów zmarginalizowanych w przedstawionym zakresie przyczyni się do lepszego wykorzystania ich potencjału. Część z tych obszarów posiada bowiem walory przyrodnicze i krajobrazowe, zaletą innych jest przygraniczne położenie, a jeszcze inne dysponują znacznej wielkości nieuzbrojonymi terenami inwestycyjnymi. Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych odbywać się będzie poprzez realizację projektów służących kompleksowemu uzbrojeniu oraz zwiększeniu dostępności terenów w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych. Wspierane będą również przedsięwzięcia dotyczące ożywienia obiektów niezagospodarowanych oraz niedokończonych w wyniku zaniechania inwestycji.

Projekty wdrażane w ramach działania 7.3 Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo muszą wynikać z lokalnych programów rewitalizacji i są to poniższe projekty:

- roboty budowlane i/lub wyposażenie mające na celu kompleksowe uzbrojeniu terenów oraz zwiększenie ich dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację i budowę bezpośrednich dróg dojazdowych,

- przedsięwzięcia służące wypromowaniu uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie niezagospodarowanych oraz niedokończonych w wyniku zaniechania inwestycji obiektów w celu dostosowania ich do potrzeb gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych – w przedstawionym zakresie wspierane będą projekty, których wartość dofinansowania do jednego obiektu lub kilku obiektów w tej samej miejscowości przekroczy kwotę 500 tys. zł.

Rodzaje beneficjentów w ramach siódmej osi priorytetowej:

- Gminy, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
- Porozumienia, związki i stowarzyszenia gmin i powiatów,
- Inne podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych,
- Podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego/związku komunalnego, w których jednostka samorządu terytorialnego/związek komunalny posiada większość udziałów lub akcji,
- Podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych, wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego,
- Uczelnie,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- Spółdzielnie mieszkaniowe,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

3. Plan zagospodarowania przestrzennego.

Zadania inwestycyjne zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne znajdują uzasadnienie w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne.

4. Dokumenty dotyczące polityk w różnych sektorach społeczno gospodarczych.

4.a. Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004–2015.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne pozostaje w zgodzie z zapisami Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004–2015. Ponadto dokument ten również spójny z Programem Ochrony Środowiska na lata 2004–2015. W skazywane w Programie Ochrony Środowiska działania dotyczą jednostek różnego szczebla zarządzania środowiskiem na terenie gminy oraz przedsiębiorstw i instytucji bezpośrednio podlegającym organom wojewódzkim i centralnym. Zadania do realizacji przez gminę zostały wyodrębnione jako część niezbędnych działań na rzecz środowiska, w formie zadań własnych gminy.

4.b. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne – studium historyczne.

Zapisy Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne znajdują swoje odzwierciedlenie w treści Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ustrzyki Dolne – studium historyczne.

4.c. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015.

Zadania ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne są w pełni zgodne z założeniami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005 -2015, która jako za cel główny uznaje: poprawę jakości życia mieszkańców gminy zagrożonych marginalizacją, poprzez wykorzystywanie aktywnych osób i rodzin oraz wszystkich zasobów środowiska lokalnego.

III. Granice obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.

3.1. Ogólna charakterystyka obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.

Samorząd Ustrzyk Dolnych od wielu lat prowadzi działania zmierzające do identyfikacji i kompleksowego rozwiązania problemów społecznych, przestrzennych i gospodarczych występujących na terenie miasta, czego wyrazem były m.in. plany rewitalizacji uchwalane już od 2007 roku. Pierwsza wersja Lokalnego Programu Rewitalizacji została zatwierdzona Uchwałą Nr V/43/07 z dnia 27 lutego 2007 roku.

Jednym z kluczowych elementów dla opracowania niniejszego dokumentu było wyznaczenie obszarów wymagających rewitalizacji, których degradacja przestrzenna i techniczna połączona z problemami społecznymi i gospodarczymi znacznie odbiega od wartości średniej dla miasta.

Ustrzyki Dolne, a co za tym idzie wybrane obszary rewitalizacji wyróżnia szczególna, unikatowa historia osadnictwa. W czasie drugiej wojny światowej cała ludność tego miasta została wyrugowana. Najpierw bolszewicy, zajmując Ustrzyki, wysiedlili wszystkich „pomieszczyków”. Duża część rodzin została wywieziona do Kazachstanu i na Sybir. Potem miasto zajęli Niemcy, część mieszkańców pochodzenia żydowskiego wymordowali, część wywieźli do obozu w Sobiborze. Zniszczone zostały wszystkie księgi wieczyste, księgi parafialne, archiwa sądowe.

Kolejna zmiana struktury etnicznej rozpoczęła się w roku 1951 kiedy to niespodziewanie Związek Radziecki zwrócił część Bieszczad w zamian za część Lubelszczyzny, która miała przyspaść Związkowi Radzieckiemu. Stało się to w drodze wyrównywania granic. Z miasta wyemigrowali wówczas wszyscy obywatele radzieccy, zabierając wraz z sobą co się dało, zaś ludność z wysiedlonej części Polski - Lubelszczyzny, przesiedlono do Ustrzyk. To głównie ta grupa społeczna przywracała do życia to, co już wcześniej funkcjonowało, w tym miejscowe opuszczone zakłady, z których największym było Kopalnictwo Naftowe (obszar IV rewitalizacji). Nie zezwolono jednak na powrót rodzin, które do 1939 roku mieszkały na tych terenach. W tym okresie miasto nie posiadało uzbrojenia terenu, nie było utwardzonych ulic, wodociągów, a zabudowa wielorodzinna należała do rzadkości. Jedynie bloki występujące w ówczesnym czasie w Ustrzykach to blok dla pracowników stacji PKP, znajdujący się w jej bezpośrednim sąsiedztwie oraz blok na Placu Chopina.

Prawdziwy impuls dla rozwoju Ustrzyk Dolnych, dała uchwała KREM-u Rady Ministrów z 1959 roku. Określała ona program zagospodarowania powiatów: sanockiego, leskiego i ustrzyckiego. W ślad za tą uchwałą wydzielono duże środki finansowe oraz wyznaczono

kilka priorytetów i kierunków rozwoju, z których jednym z naczelnych było zaludnienie Bieszczadów. Oprócz tego miał rozwijać się przemysł przetwórczy zasobów leśnych, turystyczny i rolnictwo w sektorze hodowlanym. Funkcjonowało wiele zakładów, które zatrudniały wszystkich chętnych, dlatego też liczba chętnych do osiedlenia się w Ustrzykach szybko rosła. W konsekwencji po 1978 roku w mieście powstają osiedla, budujące się w bezpośrednim zapleczu starego centrum miasta (obszar II rewitalizacji).

Skomplikowana historia rzutuje na całokształt społeczno - architektoniczno - gospodarczy oraz rozwój opisywanych obszarów. Dynamika wzrostu liczby mieszkańców stanowi jej odzwierciedlenie. Szczególny wzrost liczby ludności możemy zaobserwować w latach 1955 – 1964 (28,5%), w następnych dwunastu latach 1964 - 1977 (55%), a przez następne dziewięć lat już o 57% (1977 - 1986). Liczba ludności jest dużo większa niż wskazywałyby na to przyrost naturalny. Oczywiście wyjaśnieniem jest olbrzymia migracja z zewnątrz.

Tabela 39: Dynamika liczby mieszkańców w Ustrzykach Dolnych w latach 1955 -1986.

Rok	1955	1959	1964	1972	1977	1986
Liczba mieszkańców	2643	3141	3400	4200	5268	8236

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne

Pomiędzy rokiem 1960 a 1976 ogólna liczba mieszkań w mieście wzrasta aż o 112%, natomiast w następnych dziewięciu latach o 65%. Fakt ten tworzył sprzyjające warunki dla migracji ekonomicznej. Przeważającą grupę migrantów stanowili przybysze, którzy dostawali nakazy pracy. Dotyczyło to głównie administracji. Nakaz pracy otrzymywali też ludzie różnych zawodów, tych które były niezbędne dla normalnego funkcjonowania miasta, kierowano tutaj także na staże osoby kończące naukę. Władze intensywnie zachęcały do wyjazdu w Bieszczady, obiecując pracę, szybszą możliwość awansu zawodowego i społecznego oraz mieszkanie. Miasto, a szczególnie zaś wybudowane osiedla mieszkaniowe były mieszanką ludzi z różnych stron, z różnymi życiorysami.

Kolejny okres aktywności w budownictwie jest już związany z działalnością Zakładu Przetwórstwa Przemysłu Drzewnego. W tym okresie powstaje w miejsce pustych niegdyś pól z dala od dawnego serca miasta duże osiedle mieszkaniowe (obszar I rewitalizacji).

Rozwój budownictwa mieszkaniowego w mieście ukazuje poniższa tabela:

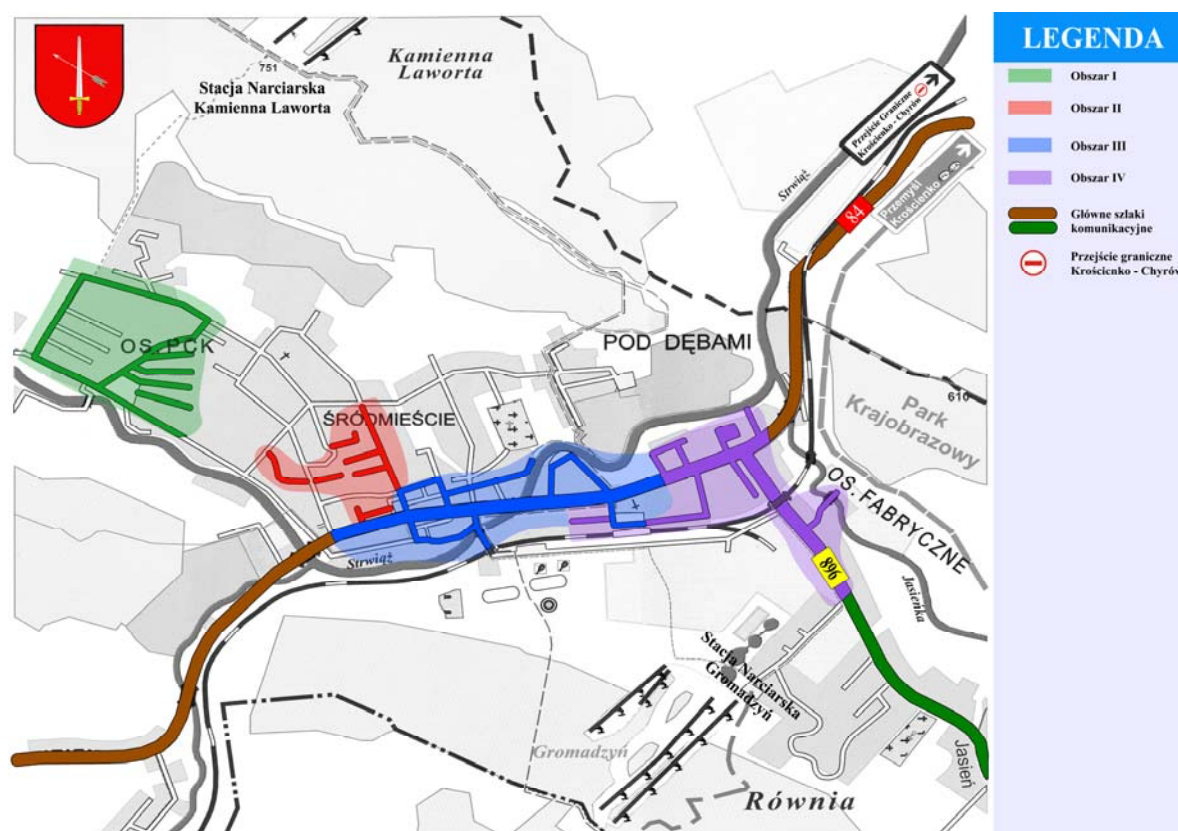
Tabela 40: Rozwój budownictwa mieszkaniowego w Ustrzykach Dolnych w latach 1960 - 1985.

Rok	1960	1970	1976	1985
Liczba mieszkań	638	1134	1354	2226

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne

Wybór ostatecznych granic obszarów zdegradowanych, został przeprowadzony na podstawie własnych badań i analiz sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta, wykorzystując dane historyczne, statystyczne i informacje uzyskane od właściwych podmiotów. Przy wyborze obszarów zdegradowanych brano pod uwagę wskaźniki dla działań związanych z rewitalizacją miast i wzmocnieniem funkcji społecznych. Odniesienia do określonych wskaźników dokonano zgodnie z zapisami Wytycznych Instytucji Zarządzającej do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji (wersja z dnia 16.10.2008 r.). Jako spójną strefę geograficzną w mieście wyznaczono do rewitalizacji obszar miejski składający się z czterech stref oznaczonych numerami od I do IV. Granice obszarów wyznaczonych do rewitalizacji przedstawione zostały na poniższej mapie.

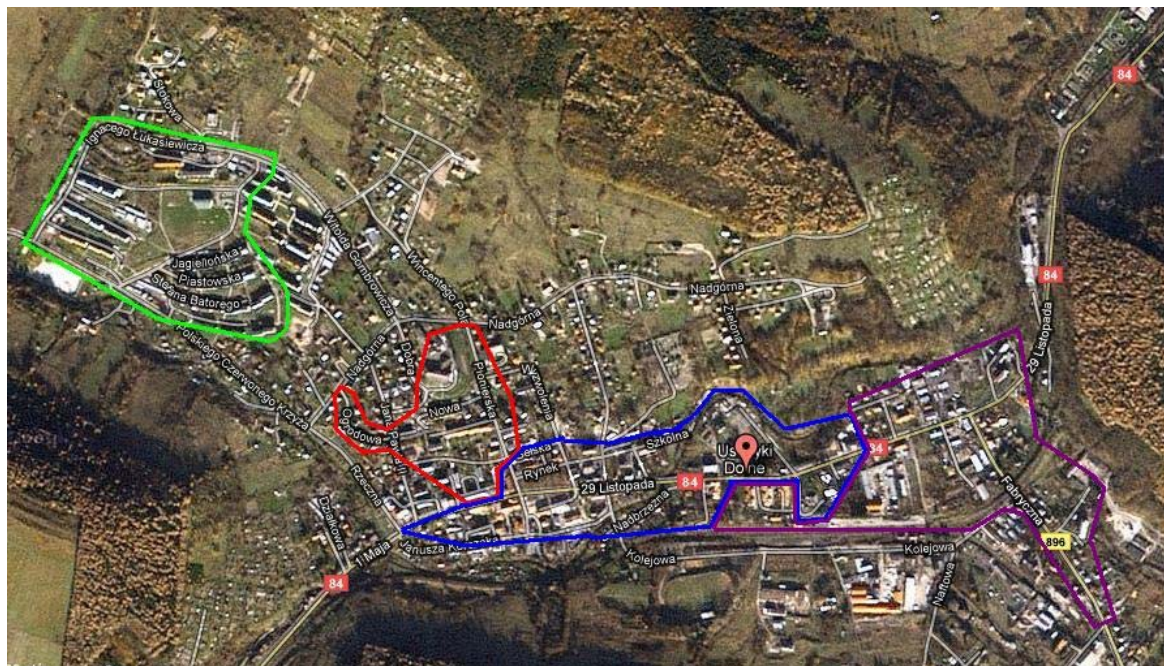
Mapa 1. Granice obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Trzy spośród wyznaczonych obszarów dotyczą sfery mieszkalnictwa, taki wybór uzasadniony jest występowaniem na każdym z nich specyficznych, właściwych dla danego obszaru zjawisk, które wymagają podjęcia interwencji. Na każdym z tych obszarów będą realizowane kompleksowe zespoły działań zmierzające do przywrócenia obszarom ich pierwotnych funkcji oraz do ich rozwoju społeczno - gospodarczego.

Zdjęcie 1. Mapa hybrydowa Ustrzyk Dolnych z zaznaczonymi obszarami przeznaczonymi do rewitalizacji.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Obszary oznaczone jako wymagające interwencji zamieszkuje łącznie 6 761 osób, co w stosunku do ogólnej liczby 9 467 mieszkańców miasta Ustrzyki Dolne wynosi 71,42%. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące liczby osób zamieszkujących poszczególne obszary rewitalizacji.

Tabela 41. Liczba ludności na poszczególnych obszarach rewitalizacji.

	Liczba ludności w 2006 roku na danym obszarze	% udział liczby ludności obszaru w liczbie ludności miasta
Obszar I	4 118	43,50%
Obszar II	1 412	14,91%
Obszar III	287	3,03%
Obszar IV	944	9,97%
Miasto Ustrzyki Dolne	9 467	100,00%

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o. na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne

3.1.a. Obszar I – Osiedle PCK.

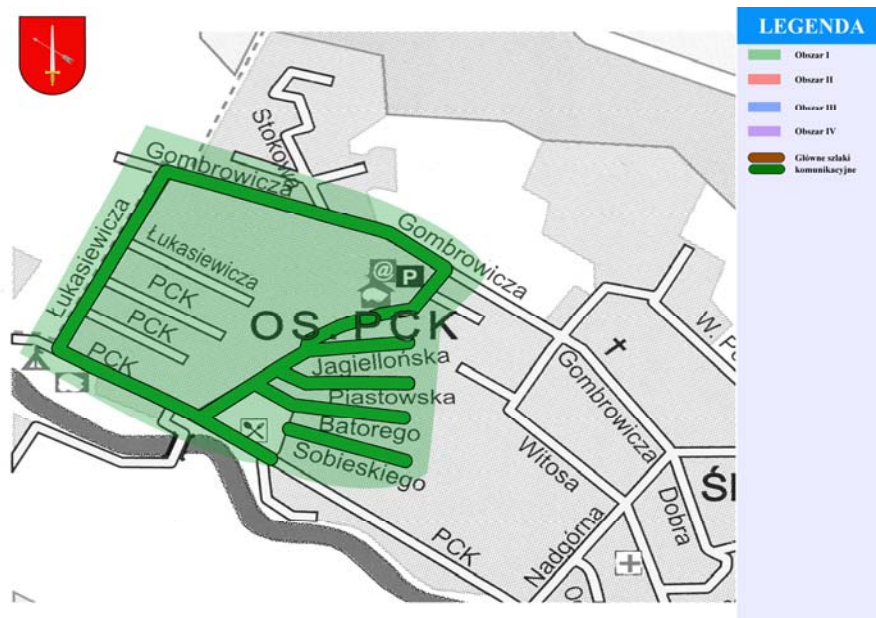
Obszar I zajmuje lewe obrzeże miasta obejmując swym zasięgiem następujące ulice:

Tabela 42. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru I.

Lp	Ulica	Długość [km]	Nawierzchnia	Stan techniczny nawierzchni
I. Drogi publiczne				
	ul. PCK	2,680	asfaltowa dł. 1780 m + 900 m - gruntowa	1780 m - asfaltowa stan dobry 900 m nawierzchni gruntowej do remontu
	ul. Gombrowicza	0,848	asfaltowa	dobry
	ul. Łukasiewicza	0,345	asfaltowa	stan dobry
	ul. Jagiellońska	0,307	asfaltowa	zły stan
	ul. Piastowska	0,230	asfaltowa	zły stan
	ul. Batorego	0,197	asfaltowa	zły stan
	ul. Sobieskiego	0,197	asfaltowa	zły stan
II. Drogi niepubliczne				
RAZEM		5,401		

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Powierzchnia obszaru stanowi 1,19% całego obszaru miasta. Jest to tym samym **20 ha**, co do wielkości.

Mapa 2. Mapa I Obszaru.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Tabela 43. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i I obszaru rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Ilość tys. ha	Procent
Powierzchnia miasta	1 678,00	100,00%
Powierzchnia obszaru I	20,00	1,19%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Opisywany teren to przemysłowy fragment Ustrzyk Dolnych powstały w wyniku uruchomienia Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego. Plany utworzenia zakładu, który przetwarzałby miejscowy surowiec pojawiły się już w 1959 roku. W fazie planowania zakładano, że w zakładzie będzie pracowało około 1,5 tysiąca ludzi, co spowoduje wzrost liczby ludności miasta o kilka tysięcy - tyle osób miało przyjechać z zewnątrz. W 1970 roku miasto liczyło ponad 4 tysiące osób, stąd liczba ta miała się przynajmniej podwoić.

Budowę zakładu rozpoczęto w 1973 roku i trwała ona cztery lata. 1977 r. – 1 lipca nastąpiło uruchomienie pierwszego wydziału przetarcia drewna w Zakładzie zwanym również Kombinat. W roku 1978 r. - uruchomiona została wytwórnia płyt wiórowych, a w rok później wytwórnia segmentów podłogowych (parkietu) oraz wytwórnia skrzynek podcienianych.

W związku z tą inwestycją, z trudem, ale jednak miasto zyskało nowe osiedle mieszkaniowe dla kilku tysięcy pracowników.

Zdjęcie 2. Mapa hybrydowa I obszaru.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Dodatkowymi inwestycjami zrealizowanymi w wyniku budowy kombinatu były budowa nowoczesnej oczyszczalni ścieków, kotłowni, stacji ujęcia i uzdatniania wody dla miasta na zbiorniku solińskim. Rozbudowano też sieć dróg umożliwiających dowóz surowca do Zakładu. Budowa kombinatu miała olbrzymie znaczenie dla rozwoju miasta i jego awansu. Gwałtowny wzrost liczby ludności (o 6 tysięcy) spowodował powstanie nowych szkół: podstawowej, i drugiej średniej. Wzrosło zapotrzebowanie na nauczycieli, lekarzy i inne profesje. Zakład Drzewny wspomagał finansowo szkoły, przedszkola, organizował i sponsorował dla miasta imprezy kulturalne. Oferty pracy w Zakładzie ogłaszano w gazecie codziennej. Pracownikom zapewniało stabilną pracę, atrakcyjne warunki płacowe i mieszkanie w pół roku. Należy przyznać, że odpowiadało to prawdzie. Większość przybyszów pochodziła z okolicznych bieszczadzkich wiosek. Zachęceni rodzącymi się możliwościami i korzystną propozycją opuszczali rodzinne miejscowości. Nie brakowało jednak też ludzi z zewnątrz.

Zdjęcie 3. Zdjęcie Obszaru I – Orlik - w tle pola uprawne późniejsza lokalizacja osiedla bloków zakładowych.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Zdjęcie 4. Zdjęcie Obszaru I – Basen odkryty - w tle pola uprawne późniejsza lokalizacja osiedla bloków zakładowych.

Źródło: www.fotopolska.eu

Zdjęcie 5 Zdjęcie Obszaru I – Osiedle PCK.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

W roku 1993 r. Zakład drzewny zbankrutował, rozpoczęła się jego likwidacja. Przekształcenia w Kombinacie – nie należały do zadań lokalnego samorządu, ale ze względu na fakt, iż był to największy pracodawca w regionie dotyczyły żywotnych interesów znacznej części mieszkańców miasta. Dzisiaj w większości hal trwa produkcja, zmodernizowana kotłownia ogrzewa miasto a w dawnym biurowcu należącym kiedyś do Zakładu ma siedzibę szkoła średnia. Niemniej jednak największym problemem było i nadal pozostaje osiedle mieszkaniowe, które pozostało po upadłym przedsiębiorstwie. Posiadany budżet nie pozwalał na administrowanie tak wielką ilością mieszkań przez gminę, jedyną możliwością utrzymania osiedla na owe czasy było utworzenie spółdzielni mieszkaniowej.

Lokatorsko Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa "Drzewiarz" powstała 11.09.1992 roku na bazie mieszkań zakładowych. Obecnie zrzesza 690 członków mieszkających w 15 blokach wielorodzinnych o powierzchni użytkowej około 32 000 m². Obszar spółdzielni – tym samym zasadnicza część obszaru I rewitalizacji zajmuje tereny o powierzchni 6,3 ha położone w dolinie rzeki Strwiąż oraz na zboczu Kamiennej Laworty, jednego ze szczytów Bieszczad.

Tabela 44. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Drzewiarz”.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	ul. PCK 50	2 215,21	10 969,00	36	122
2.	ul. PCK 52	2 177,54	10 969,00	36	133
3.	ul. Sobieskiego 22	2 152,90	534,1	50	149
4.	ul. Sobieskiego 24	2 152,90	8 682,20	50	149
5.	ul. Sobieskiego 26	2 158,55	8 682,20	45	162
6.	ul. Batorego 28	2 156,80	9 520,00	50	144
7.	ul. Batorego 30	2 156,80	9 520,00	50	154
8.	ul. Batorego 32	2 164,20	8 682,20	40	154
9.	ul. Batorego 34	2 152,90	8 682,20	50	158
10.	ul. Piastowska 36	2 152,90	8 682,20	50	165
11.	ul. Piastowska 38	2 152,90	8 682,20	50	160
12.	ul. Jagiellońska 42	2 152,90	8 682,20	50	151
13.	ul. Jagiellońska 44	2 152,90	8 682,20	50	168
RAZEM		28 099,40	110 969,70	607	1 969,00

Źródło: Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Drzewiarz”.

Bieżące zadania Spółdzielni wiążą się przede wszystkim z eksploatacją zasobów i utrzymaniem ich w należytym stanie technicznym.

Kolejną, co do wielkości posiadanych zasobów mieszkaniowych na Obszarze osiedla PCK, jest Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pionierska”. Łączna powierzchnia mieszkań zarządzanych przez Spółdzielnię na Obszarze I wynosi niewiele ponad 25 tys. m², w ogólnej liczbie 607 mieszkań.

Tabela 45. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Pionierska”.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	Gombrowicza 3	1 683,59	7 609,38	31	100
2.	Gombrowicza 5	1 828,12	8 149,28	28	95
3.	Gombrowicza 11	2 453,05	12 792,00	40	124
4.	Gombrowicza 13	1 706,76	8 058,00	37	99
5.	Gombrowicza 15	2 279,52	13 086,09	40	135
6.	Gombrowicza 17	2 228,75	10 414,09	37	113
7.	Gombrowicza 19	904,80	5 305,34	16	52
8.	Gombrowicza 21	1 809,60	10 610,68	32	103
9.	Gombrowicza 23	2 224,00	12 757,20	32	101
10.	Gombrowicza 25	1 638,84	8 028,50	29	96
11.	Gombrowicza 29	1 023,59	5 000,40	18	57
12.	Łukasiewiczza 1	2 021,57	9 075,00	36	117
13.	Łukasiewiczza 2	1 141,00	6 437,00	20	69
14.	Łukasiewiczza 3	2 121,00	11 755,00	36	117
RAZEM		25 064,19	129 077,96	432	1 378

Źródło: Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pionierska”.

Ponadto na danym obszarze funkcjonuje 7 Wspólnot Mieszkaniowych, tj. Wspólnota Mieszkaniowa Gombrowicza 39, Wspólnota Mieszkaniowa Gombrowicza 40, Wspólnota Mieszkaniowa Piastowska 40, Wspólnota Mieszkaniowa Jagiellońska 48, Wspólnota Mieszkaniowa PCK 54, Wspólnota Mieszkaniowa PCK 56 oraz Wspólnota Mieszkaniowa „Prochatka” Łukaszewicza 4.

Na omawianym obszarze w roku 2000 do użytku została oddana Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”. Inwestycja ta sfinansowana ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej, Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu miasta i gminy Ustrzyki Dolne stanowi znakomite uzupełnienie infrastruktury turystycznej i cieszy się nieustannie rosnącą popularnością w regionie. Kryta pływalnia jest przeznaczona do celów sportowych i rekreacyjnych oraz nauki pływania dla mieszkańców miasta oraz turystów. Jest to budynek o zróżnicowanej bryle. W hali basenowej znajdują się: basen pływacki (o wym. 25 x 12,5), oraz basen rekreacyjny (o pow. 43 m², głębokości od 0,6 m do 0,8 m) z biczem wodnym, gejzerem, masażem ściennym dwu-dyszowym i brodzikiem dla dzieci. Basen posiada zjeżdżalnię o dł. 61 m z basenem hamownym oraz „mini-zjeżdżalnię” dla dzieci w wieku od 1 do 6 lat. W części socjalnej oprócz pomieszczeń technicznych, znajduje się: siłownia, sauna, solarium i zaplecze higieniczno - sanitarne. Na parterze zlokalizowano pomieszczenia związane z obsługą osób korzystających z basenu (kasa - recepcja, szatnie).

Piętro zajmują pomieszczenia administracji, a także widownia, kawiarnia z herbaciarnią (140 gat. herbat świata) kawiarenka internetowa z widokiem na halę basenową, bilard oraz automaty do gier zręcznościowych.

Zdjęcie 6. Budowa Międzyszkolnej Krytej Pływalni „Delfin”.

Źródło: Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Drzewiarz”.

Zdjęcie 7. Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”.

Źródło: MKP Delfin Ustrzyki Dolne

Obiekt jest przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Budynek zaprojektowano z programem dla niepełnosprawnych tj. podjazdy dla wózków inwalidzkich, podnośnik do opuszczania niepełnosprawnego do basenu oraz dźwig obsługujący wszystkie kondygnacje budynku. Na powierzchni ponad 1 832 m² znajduje się hala basenowa, sauny, solaria, masaż hydro-jet, kapsuła SPA, fotele z masażem, tlenoterapia, siłownia rekreacyjno - rehabilitacyjna, pokoje noclegowe, salon gier zręcznościowych i intelektualnych; profesjonalny stół bilardowy PRYMUS SPORT, który uzyskał certyfikat Polskiego Związku Bilardowego, bilard MINI POOL, DART oraz Stół Piłkarski, ponadto Kawiarnia - Herbaciarnia, Łodziarnia, Kawiarenka Internetowa, oraz sklep z akcesoriami do pływania i pamiątkami. Wokół obiektu znajdują się boiska sportowe do gry w siatkówkę i koszykówkę, skocznia do skoku w dal oraz piaskownica dla dzieci.

Tabela 46. Charakterystyka obiektu – Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”.

Powierzchnia zabudowy	1 214 m²
Powierzchnia użytkowa	1 832 m²
Kubatura	12 858 m³

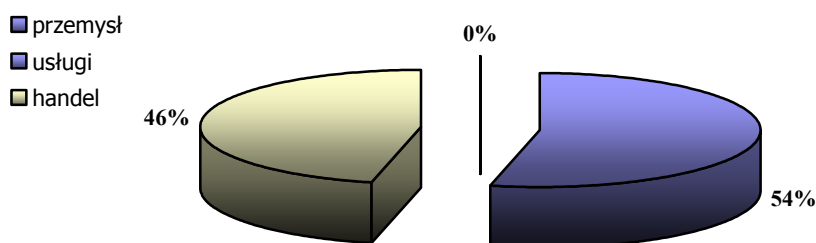
Źródło: Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”.

Tabela 47. Tereny zieleni I obszaru.

Lp.	Rodzaj	powierzchnia
	zieleńce (8 obiektów)	-----
	zieleń uliczna	2 ha
	tereny zieleni osiedlowej	8 ha
	żywopłoty nieformowane i formowane	-----

Źródło: Program Ochrony Środowiska 2004 -2015.

Na omawianym obszarze rewitalizacji liczba firm ujętych w gminnej ewidencji działalności gospodarczej wynosi 616. Większość, bo 330 działa w branży usługowej, pozostałe 286 w handlu. Na przedmiotowym obszarze nie działają żadne firmy funkcjonujące w sektorze przemysłu.

Wykres 54. Struktura podstawowych branż podmiotów gospodarczych – Obszar I.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2008r.

Zamieszczone poniżej tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w obszarze I rewitalizacji.

Tabela 48. Liczba podmiotów gospodarczych w I obszarze rewitalizacji.

Lp.	Sektor działania	Liczba
	sektor publiczny państwowy	0
	sektor publiczny samorządowy	0
	sektor prywatny krajowy	616
	sektor prywatny zagraniczny	0
	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	616

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Tabela 49. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru I.

Wyszczególnienie	Ilość
Handel	286
Usługi w zakresie transportu	33
Rzemiosła budowlane	-
Usługi w zakresie leśnictwa	66
Gastronomia	29
Rzemiosła drzewne	34
Pozostałe branże usług niematerialnych	-
Usługi w zakresie ochrony zdrowia	14
Usługi w zakresie budownictwa	68
Usługi w zakresie kultury fizycznej, turystycznej i wypoczynkowej	-
Rzemiosła w zakresie środków transportu	-
Pozostałe rzemiosła przemysłowe	-
Produkcja	13
Rzemiosła odzieżowe	-
Rzemiosła spożywcze	4
Rzemiosła w zakresie materiałów budowlanych	-
Usługi w zakresie rozrywki	3
Rzemiosła elektrotechniczne i elektroniczne	5
Rzemiosła w zakresie ochrony zdrowia	-
Usługi komunalne materialne	-
Usługi przemysłowe	-
Usługi różne	3
Usługi w zakresie oświaty i wychowania	2
Usługi w zakresie turystyki i wypoczynku	13
Rzemiosła metalowe	3
Usługi materialne	-
Usługi w zakresie środków transportu	4
Usługi w zakresie łączności	-
Rzemiosła skórzanе	2
Instalatorstwo	11
Pozostałe rzemiosła nieprzemysłowe	3
Rzemiosła artystyczne i rękodzieło	2
Usługi noclegowe	5
Usługi pozostałej gałęzi produkcji materialnej	5
Usługi sprzętem mechanicznym	2
Usługi w branży komputerowej	6
Usługi w zakresie rolnictwa	-

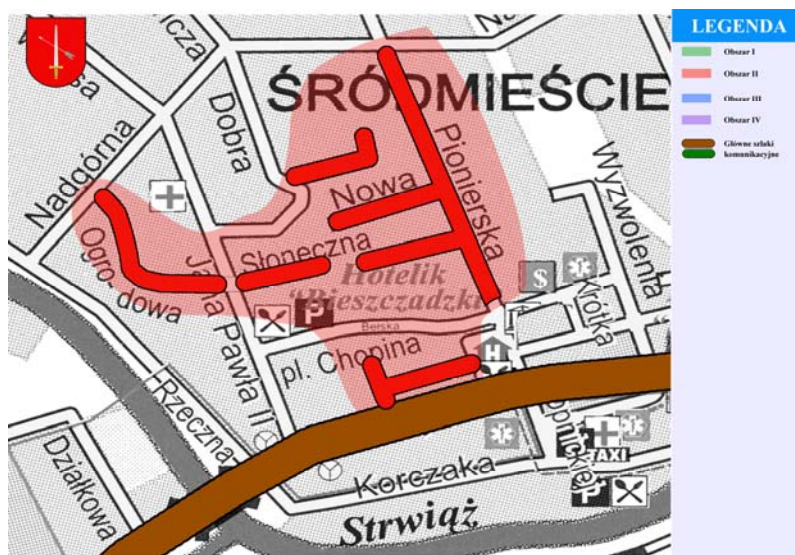
Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Na opisywanym obszarze brak jest zabytkowych obiektów kulturowych i architektonicznych. Problemy wynikające ze stanu aktualnego przedstawione zostały w dalszej części dokumentu.

3.1.b. Obszar II - Śródmieście.

Teren oznaczony jako II obszar rewitalizacji położony jest w bliskim sąsiedztwie centralnej części miasta oraz miejskiego rynku.

Mapa 3. Mapa II Obszaru.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

obejmuje wymienione poniżej ulice:

Tabela 50. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru II.

Lp	Ulica	Długość [km]	Nawierzchnia	Stan techniczny nawierzchni
I. Drogi publiczne				
	ul. Ogrodowa	0,196	asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
	ul. Pionierska	0,325	asfaltowa	stan dobry
	ul. Nowa	0,162	asfaltowa	stan zły
	ul. Słoneczna	0,239	asfaltowa / betonowa	stan zły
	ul. Chopina	0,390	asfaltowa	stan dobry
II. Drogi niepubliczne				
RAZEM		1,312		

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Zdjęcie 8. Mapa hybrydowa II Obszaru.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Tabela 51. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i II obszaru rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Ilość tys. ha	Procent
Powierzchnia miasta	1 678,00	100,00%
Powierzchnia obszaru II	9,00	0,54%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Opisywany teren jest przemysłowym obszarem miasta. Plac Chopina i ulica Słoneczna są najstarszym osiedlem w Ustrzykach Dolnych. Pierwsze zabudowania placu Chopina oraz ulicy Słonecznej wybudowane zostały w latach pięćdziesiątych XX wieku, po powtórным włączeniu terenu Bieszczadów w roku 1951 do ziem polskich w ramach wymiany terenów przygranicznych, na wskutek napływu ludności przesiedlonej z terenów Lubelszczyzny (wzrosło zapotrzebowanie na lokale mieszkaniowe). Nowo napływająca ludność zajmowała wolne domy i mieszkania. Do Ustrzyk wracali także pierwotni mieszkańcy wysiedleni w roku 1944. Ulice Pionierska i Nowa powstały zaś w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku jako odpowiedź na budowę kombinatu przetwórstwa drzewnego w Ustianowej.

Zdjęcie 9. Ulica Pionierska rok 1972 – Obszar II.

Źródło: www.bieszczadzki.pl/bieszczadydawniej

Zdjęcie 10. Zdjęcie Obszaru II (2010 r.).

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o..

Najstarsza i największa spółdzielnia Śródmieścia to SM Pionierska, znajdująca się przy ulicy Pionierskiej 15. Spółdzielnia została powołana do życia uchwałą nr 1/77 Walnego Zgromadzenia Założycieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w Lesku zamieszkałych na terenie miasta Ustrzyk Dolnych w liczbie 15 osób. Członkowie założyciele SM w Ustrzykach D. uchwalili pierwszy statut, który został zarejestrowany w Sądzie Rejonowym w Krośnie i wpisany do rejestru spółdzielni w dniu 13 września 1977 roku. Sygn. akt. RS. III..133. Pierwszym Prezesem Zarządu Spółdzielni był Pan Antoni Piotrowski. Prezesem Zarządu urzędującym obecnie jest Pan Wiesław Wesołowski.

Zdjęcie 11. Siedziba SM Pionierska.

Źródło: www.pionierska.pl

Zasoby mieszkaniowe Spółdzielni, znajdujące się na Obszarze II przedstawia poniższa tabela.

Tabela 52. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Pionierska”.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	Nowa 1	1 049,31	4 785,00	25	64
2.	Nowa 3	1 070,30	4 790,00	20	52
3.	Nowa 5	2 135,25	9 569,00	50	123
4.	Pionierska 2	2 128,05	8 569,00	45	119
5.	Pionierska 4	1 068,77	4 785,00	25	59
RAZEM		7 451,68	32 498,00	165	417

Źródło: Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pionierska”.

Ponadto na opisywanym obszarze znajdują się jeszcze 2 Spółdzielnie mieszkaniowe, tj. Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Drzewiarz” z następującymi zasobami mieszkaniowymi:

Tabela 53. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Drzewiarz”.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	Ogródowa 1	1 072,85	4 785,00	25	67
2.	Ogródowa 3	2 118,18	8 570,00	45	145
RAZEM		3 191,03	13 355,00	70	212

Źródło: Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Drzewiarz”.

oraz Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasz Dom”, posiadające zasoby mieszkaniowe:

Tabela 54. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Nasz Dom”.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	Pionierska 13 (część budynku)	3 231,10	12 425,00	60	180
RAZEM		3 231,10	12 425,00	60	180

Źródło: Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasz Dom”.

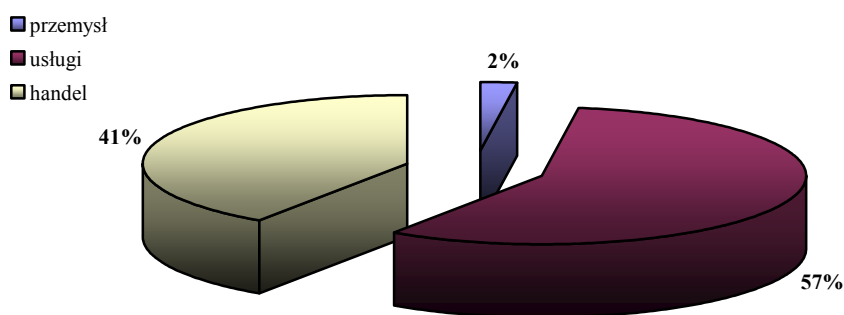
Na obszarze Śródmieścia funkcjonuje również 10 Wspólnot mieszkaniowych, tj.: Wspólnota Mieszkaniowa Pionierska 13 (część budynku), Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 1, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 2, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 3, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 4, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 5, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 6, Wspólnota Mieszkaniowa Chopina 7, Wspólnota Mieszkaniowa Plac Chopina 9, Wspólnota Mieszkaniowa Budynku Przy Ul. Słonecznej.

Tabela 55. Tereny zieleni II obszaru.

Lp.	Rodzaj	powierzchnia
	zieleńce (8 obiektów)	-----
	zieleń uliczna	1 ha
	tereny zieleni osiedlowej	3 ha
	żywopłoty nieformowane i formowane	-----

Źródło: Program Ochrony Środowiska 2004 -2015.

Na obszarze II rewitalizacji zlokalizowanych jest 180 firm ujętych w gminnej ewidencji działalności gospodarczej. Większość z nich, bo 73 działa w branży handlowej, 103 to firmy usługowe najmniej, bo 4 firmy funkcjonują w obszarze przemysłu.

Wykres 55. Struktura podstawowych branż gospodarki II obszaru rewitalizacji.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2008r.

Zamieszczone poniżej tabele przedstawiają szczegółowe dane dotyczące podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w obszarze II rewitalizacji.

Tabela 56. Liczba podmiotów gospodarczych w II obszarze rewitalizacji.

Lp.	Sektor działania	Liczba
	sektor publiczny państwowy	0
	sektor publiczny samorządowy	0
	<u>sektor prywatny krajowy</u>	<u>180</u>
	sektor prywatny zagraniczny	0
	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	180

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Tabela 57. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru II. Stan za 2009 r.

Wyszczególnienie	Ilość
Handel	73
Usługi w zakresie transportu	14
Rzemiosła budowlane	26
Usługi w zakresie leśnictwa	11
Gastronomia	17
Rzemiosła drzewne	9
Pozostałe branże usług niematerialnych	-
Usługi w zakresie ochrony zdrowia	4
Usługi w zakresie budownictwa	13
Usługi w zakresie kultury fizycznej, turystycznej i wypoczynkowej	-
Rzemiosła w zakresie środków transportu	-
Pozostałe rzemiosła przemysłowe	4
Produkcja	4
Rzemiosła odzieżowe	-
Rzemiosła spożywcze	-
Rzemiosła w zakresie materiałów budowlanych	1
Usługi w zakresie rozrywki	-
Rzemiosła elektrotechniczne i elektroniczne	-
Rzemiosła w zakresie ochrony zdrowia	-
Usługi komunalne materialne	-
Usługi przemysłowe	-
Usługi różne	-
Usługi w zakresie oświaty i wychowania	1
Usługi w zakresie turystyki i wypoczynku	3
Rzemiosła metalowe	-
Usługi materialne	-
Usługi w zakresie środków transportu	-
Usługi w zakresie łączności	-
Rzemiosła skórzanе	-
Instalatorstwo	-
Pozostałe rzemiosła nieprzemysłowe	-
Rzemiosła artystyczne i rękodzieło	-

Usługi noclegowe	-
Usługi pozostałej gałęzi produkcji materialnej	-
Usługi sprzętem mechanicznym	-
Usługi w branży komputerowej	-
Usługi w zakresie rolnictwa	-

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Obiekty kulturowe znajdujące się w granicach wyznaczonych dla II obszaru rewitalizacji zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 58. Wybrane obiekty kulturowe – obszar II rewitalizacji (stan na 2008 r.).

Lp.	Obiekty kulturowe	Podstawowe dane historyczne
	Młyn wodny	Pierwszy wraz z foluszem wzmiankowany w 1502 r. Zlokalizowany był nad młynówką pomiędzy dzisiejszym Przedszkolem nr 2 a drogą główną. Funkcjonował do końca XIX w.
	Szkoła Powszechna (stara)	Zbudowana w latach osiemdziesiątych XIX w. W czasie I wojny zamieniona na szpital wojskowy. Wykorzystywana na cele oświatowe do 1927 r. Później budynek rozebrano. Na jego miejscu w latach sześćdziesiątych zbudowano blok mieszkalny (plac Chopina).
	Tartak wodny	Odnotowano jego istnienie w XVII w. zapewne w sąsiedztwie młyna wodnego. Pod koniec XVIII w. zlikwidowany.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne – Studium historyczne.

Osiedle Chopina ujęte jest w rejestrze zabytków jako układ przestrzenny uznany za warty zachowania oraz objęcia tzw. „przedmiotem zainteresowania Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”. W granicach obszaru II znajdują się dwa zabytkowe domy zlokalizowane przy ulicy Bełskiej oraz cztery domy zlokalizowane przy ulicy Jana Pawła II. Ulice te nie są objęte programem rewitalizacji (ze względu na znajdującą się tam wyłącznie zabudowę jednorodzinną) jednak znajdują się w granicach rewitalizowanego obszaru.

Tabela 59. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar II rewitalizacji (stan na 2008 r.).

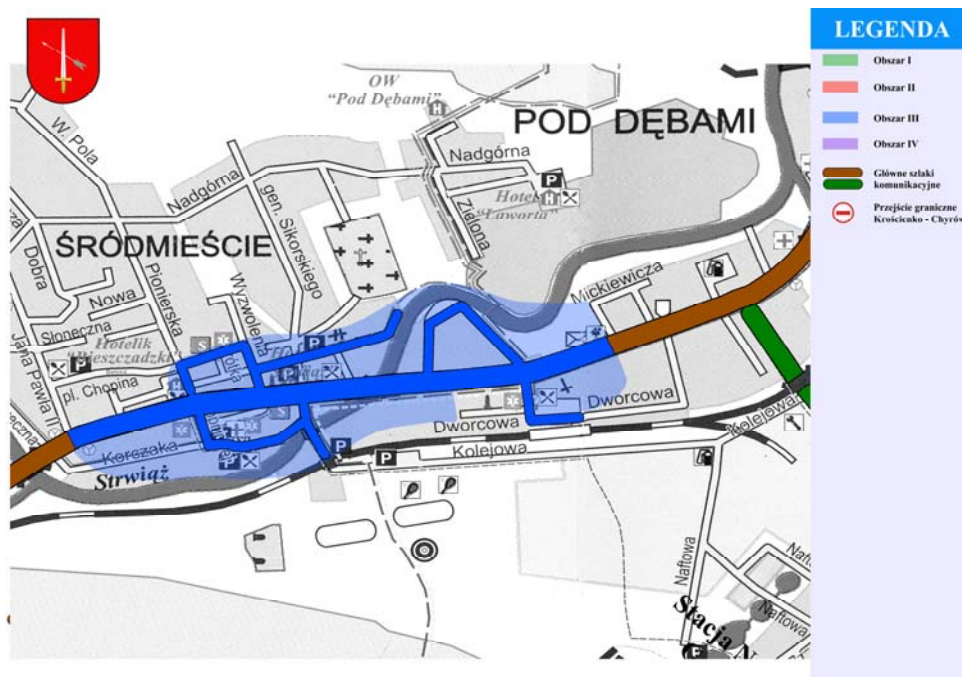
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr	Nr i data wpisu do rejestru
	Ustrzyki Dolne	Dom	Bełska	1	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Bełska	6	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Jana Pawła II	5	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Jana Pawła II	7	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Jana Pawła II	9	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Jana Pawła II	11	

Źródło: Gminna ewidencja zabytków, stan na 2009r.

3.1.c. Obszar III - Rynek.

Obszar III rewitalizacji to centralna część miasta,

Mapa 4. Mapa III Obszaru.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice:

Tabela 60. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru III.

Lp	Ulica	Długość [km]	Nawierzchnia	Stan techniczny nawierzchni
I. Drogi publiczne				
	ul. Kopernika	0,104	asfaltowa	stan dobry
	ul. Nadbrzeżna	0,185	gruntowa ulepszona	wymaga położenia nawierzchni asfaltowej
	ul. Krótka	0,072	asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
	ul. Rynek	0,640	asfaltowa	stan dobry
	ul. Wojska Polskiego	0,100	tłuczniowa	wymaga nawierzchni asfaltowej
	ul. Szkolna	0,328	asfaltowa	stan dobry
	ul. Wyzwolenia	0,198	asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
	ul. 29-go Listopada	0,850	asfaltowa	stan zły
II. Drogi niepubliczne				
RAZEM		2,477		

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Powierzchnia obszaru stanowi 1,32% powierzchni całego miasta Ustrzyki Dolne, co w wielkości wynosi **22,16 ha**.

Tabela 61. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i obszaru III.

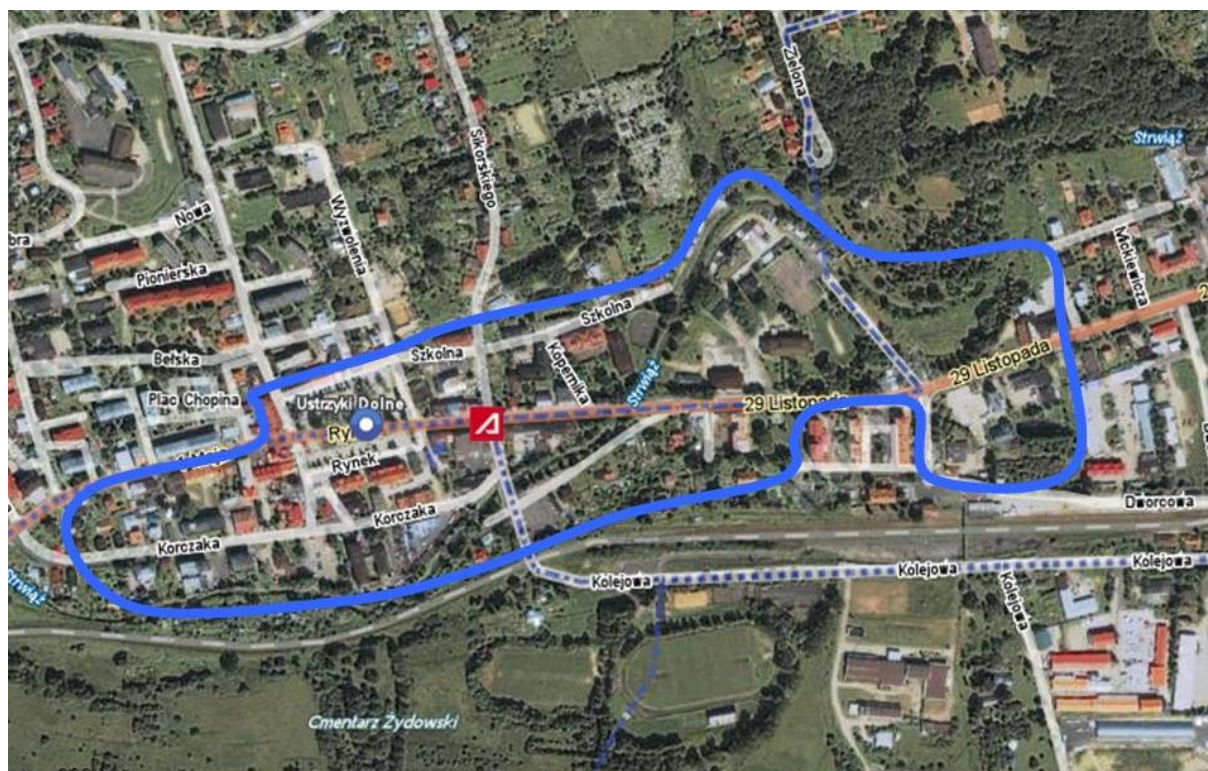
Wyszczególnienie	Ilość tys. ha	Procent
Powierzchnia miasta	1 678,00	100,00%
Powierzchnia obszaru III	22,16	1,32%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Tabela 62. Tereny zieleni III obszaru.

Lp.	Rodzaj	powierzchnia
	zieleńce (8 obiektów)	1 ha
	zieleń uliczna	3 ha
	tereny zieleni osiedlowej	2 ha
	żywoploty nieformowane i formowane	-----

Źródło: Program Ochrony Środowiska 2004 -2015.

Zdjęcie 12. Mapa hybrydowa III obszaru.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Omawiany obszar ma istotny wpływ na życie Ustrzyk Dolnych – miasta turystycznego, przysłowiowej stolicy Bieszczad. Centrum integruje w sobie wiele funkcji takich jak: historyczne, środowiskowe, krajobrazowe, kulturowe i gospodarcze. Strefa centralna jest najbardziej reprezentatywną częścią miasta, w której oprócz obiektów zabytkowych zlokalizowane są punkty usługowe, drobnego handlu, gastronomii i hotelarstwa. Miejsce to kształtowało się systematycznie i spójnie wraz z rozwojem miasta.

Zdjęcie 13. Rynek dawniej (lata '70 XX wieku) ...

Źródło: www.fotopolska.eu

Zdjęcie 14. ... i Rynek dziś (2010 r.).

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

W latach dwudziestych poprzedniego stulecia Ustrzyki Dolne należały do Galicji, która po rozbiorach Polski znalazła się we władaniu monarchii austro - węgierskiej. Na ulicach nie słyszało się jednak języka niemieckiego, raczej język żydowski i polski. Środa była dniem szczególnym gdyż odbywał się wtedy na rynku i na targowicy targ, wówczas najczęściej słyszeć było język ruski. Wtedy to na stację przyjeżdżały dwa osobowe pociągi. Jeden ze strony Przemyśla, drugi ze strony Zagórza. Budynek stacji kolejowej nadal pełni swoją funkcję zaś zwyczaj targowej środy przetrwał do dnia dzisiejszego.

Zdjęcie 15. Stacja kolejowa – dawniej (ok. 1920 roku).

Źródło: <http://layer.uci.agh.edu.pl/M.Czapkiewicz/Train/transwers/trans-opracowanie-convWord.htm>

Zdjęcie 16. Stacja kolejowa – dziś (rok 2010).

Źródło: <http://mapa.nocowanie.pl/hoszow/zdjecia/26067904/>.

W obszarze omawianym rewitalizacji oprócz stacji kolejowej znajduje się kilka ważnych dla ówczesnego dzisiejszego życia społeczności budynków w tym między innymi kościół w stylu neogotyckim w bliskim sąsiedztwie kościoła aktualnie już nieistniejący tartak oraz Dom Ludowy, który był ośrodkiem życia kulturalnego miejscowej ludności. W miejsce dawnego Domu ludowego została wybudowana poczta wraz z przyległym budynkiem Kina „Orzeł”.

Plac rynku Ustrzyckiego był i nadal pozostał okolony rzędami kamieniczek. Najbardziej okazałe mieściły się na południowej pierzei rynku z parterem zajęтым sklepikami, warsztatami rzemieślniczymi, punktami usługowymi itp. Podobnie wyglądała wschodnia i zachodnia strona rynku. Najmniej efektowna natomiast była pierzeja północna zajmowana głównie przez parterowe domki. Aktualnie ta część rynku zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego odnawiana i udostępniana jest głównie pod

usługi komercyjne, administracji, hotelowe, kultury i ochrony zdrowia utrzymane w dominującej stylistyce.

Na obrzeżu zachodniej części rynku stała synagoga, z łaźnią i mykwa w sąsiedztwie. Niestety do dnia dzisiejszego zachował się jedynie budynek synagogi, odrestaurowany został zagospodarowany na Bibliotekę Miejską.

Zdjęcie 17. Zniszczona Synagoga w 1915 roku.

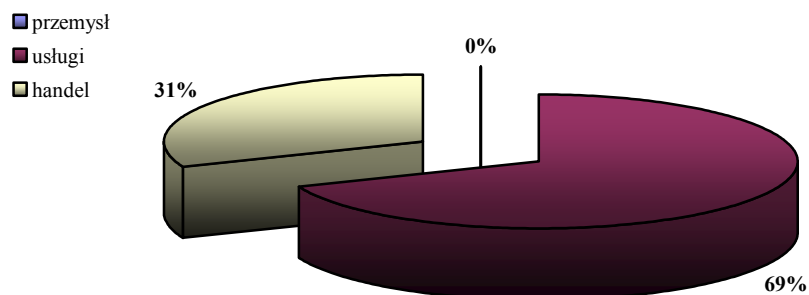
Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Zdjęcie 18. Aktualne zdjęcie Synagogi – Biblioteki (2010 r.)

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Większość, bo 53 firmy ujęte w gminnej ewidencji działalności gospodarczej, a przypisane do obszaru III, to firmy usługowe, zaś 24 firmy działają w branży handlowej. Na obszarze nie występuje żadna z firm funkcjonujących w obszarze przemysłu.

Wykres 56. Struktura podstawowych branż gospodarki Ustrzyk Dolnych.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowy rozkład i tendencje w branżach wśród podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w obrębie Rynku.

Tabela 63. Liczba podmiotów gospodarczych w obszarze III rewitalizacji.

Lp.	Sektor działania	Liczba
	sektor publiczny państwowy	0
	sektor publiczny samorządowy	0
	<u>sektor prywatny krajowy</u>	<u>77</u>
	sektor prywatny zagraniczny	0
	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	77

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Tabela 64. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru III. Stan za 2009 r.

Wyszczególnienie	Ilość
Handel	24
Usługi w zakresie transportu	2
Rzemiosła budowlane	9
Usługi w zakresie leśnictwa	4
Gastronomia	12
Rzemiosła drzewne	2
Pozostałe branże usług niematerialnych	-
Usługi w zakresie ochrony zdrowia	3
Usługi w zakresie budownictwa	8

Usługi w zakresie kultury fizycznej, turystycznej i wypoczynkowej	3
Rzemiosła w zakresie środków transportu	5
Pozostałe rzemiosła przemysłowe	-
Produkcja	-
Rzemiosła odzieżowe	-
Rzemiosła spożywcze	-
Rzemiosła w zakresie materiałów budowlanych	-
Usługi w zakresie rozrywki	5
Rzemiosła elektrotechniczne i elektroniczne	-
Rzemiosła w zakresie ochrony zdrowia	-
Usługi komunalne materialne	-
Usługi przemysłowe	-
Usługi różne	-
Usługi w zakresie oświaty i wychowania	-
Usługi w zakresie turystyki i wypoczynku	-
Rzemiosła metalowe	-
Usługi materialne	-
Usługi w zakresie środków transportu	-
Usługi w zakresie łączności	-
Rzemiosła skórzane	-
Instalatorstwo	-
Pozostałe rzemiosła nieprzemysłowe	-
Rzemiosła artystyczne i rękodzieło	-
Usługi noclegowe	-
Usługi pozostałej gałęzi produkcji materialnej	-
Usługi sprzętem mechanicznym	-
Usługi w branży komputerowej	-
Usługi w zakresie rolnictwa	-

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Obszar Rynku i głównej ulicy miasta – 29 Listopada stanowiło i stanowi „serce” Ustrzyk Dolnych, z racji czego w obszarze tym znajdowało się i znajduje najwięcej obiektów kulturowych. Niestety tylko niewielka ich część przetrwała do czasów obecnych zmieniając po drodze swoje przeznaczenie i funkcje. Szczegółowy wykaz i charakterystykę obiektów kulturowych zlokalizowanych na obszarze III przedstawia poniższa tabela.

Tabela 65. Wybrane obiekty kulturowe – Obszar III – Rynek.

Lp	Obiekty kulturowe	Podstawowe dane historyczne
	Cerkiew greckokatolicka p.w. Zaśnięcia Matki Bożej	Pierwsza wzmiankowa w 1532. Kolejna spalona przez Tatarów w 1622 r. Obecna murowana, zbudowana w 1848 r. Po 1951 r. adaptowana na kościół rzymskokatolicki, później zamieniona na magazyn. Zdewastowana i pozbawiona całkowicie wyposażenia. W 1982 r. przywrócona grekokatolikom.
	Cmentarz greckokatolicki 3 (stary)	Usytuowany poblizu obecnej stacji kolejowej. Powstał prawdopodobnie przy cerkwi p. w. św. Michała istniejącej w XVIII w. Użytkowany do połowy XIX w. Nie zachowały się żadne pozostałości nagrobków.

	Cmentarz żydowski (kirkut)	Powstał na początku XVIII w. Ok. 1890 r. rozszerzony w kierunku północnym. W 1943 r. z polecenia niemieckich władz okupacyjnych wywieziono z cmentarza większość kamiennych i betonowych macew, które użyto jako materiał do budowy dróg. Po 1943 r. opuszczony. W 1992 r. na cmentarz przewieziono kilkanaście macew wydobytych z ziemi przy budowie drukarni.
	Cheder (żydowska szkoła religijna)	Usytuowany był w południowo zachodnim rogu rynku. Powstał w XVIII w. Funkcjonował do 1939 r. Zniszczony przez Niemców w 1944 r.
	Czytelnia „Prośwyty”	W drewnianym budynku zlokalizowanym na zachód od cerkwi przy obecnej ul. Sikorskiego mieściła się w okresie międzywojennym czytelnia ukraińskiej organizacji kulturalnej „Prośwyta”. Budynek został rozebrany, obecnie teren nie zabudowany.
	Diakówka	Zlokalizowana na skarpie powyżej cerkwi. W budynku tym mieściła się szkoła parafialna – pierwsza na terenie miasta chrześcijańska placówka oświatowa.
	Dom Gminy Izraelickiej	Murowany piętrowy budynek zbudowany na początku XX w. Miał tu swą siedzibę zarząd ustrzyckiej gminy izraelickiej, metryka izraelicka oraz żydowskie organizacje religijne. Część pomieszczeń wynajmowano instytucjom komercyjnym m.in. znajdowało się tu siedziba filii banku wiedeńskiego. Obecnie w budynku znajduje się hotel i restauracja „Bieszczadzka”.
	Dom Ludowy (tzw. Sokół)	Zbudowany na początku lat dwudziestych przez Towarzystwo Szkół Ludowych. Był głównym ośrodkiem życia kulturalnego miejscowej społeczności polskiej. Miały w nim swe siedziby m.in. TG „Sokół” i ZSL „Strzelec”. Obecnie mieści się w nim Ustrzycki Dom Kultury i kino „Orzeł”.
	Dom Towarzystwa „Łuh”	Budynek zbudowany na początku XX w. W latach trzydziestych kupiony przez ukraińskie Towarzystwo „Łuh”. Mieściła się w nim spółdzielnia handlowa i bank ukraiński. Miały tu swą siedzibę organizacje kulturalne i sportowe. Obecnie w budynku mieści się sklep odzieżowy i księgarnia (tzw. nowa).
	Dom Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”	Duży drewniany budynek zbudowany w połowie XIX w. Główny ośrodek życia kulturalnego i społecznego w mieście do I wojny światowej. Miała tu również swą siedzibę Straż Ogniowa. Istniał do II wojny światowej. Obecnie na jego miejscu mieści się UMG Ustrzyki Dolne.
	Elektrownia miejska	Murowany budynek zbudowany na początku lat dwudziestych. Mieściła się w nim elektrownia o napędzie spalinowym. Obecnie po przebudowie znajduje się w nim Zakład Energetyczny.
	Kaplica grobowa na cmentarzu greckokatolickim	Zbudowana na początku XX w. prawdopodobnie pochowano w niej miejscowego proboszcza gr. kat. J. Bilińskiego. Po 1951 r. obiekt bez opieki, co powoduje stopniowe pogarszanie się jego stanu.
	Kościół rzymskokatolicki p.w. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski	Murowany, poświęcony 24 X 1909 r. Po 1944 r. opuszczony i zdewastowany, ponownie przywrócony do kultu w 1953 r.
	Łaźnia rytualna (mykwa)	Pierwsza istniała XVIII w. Kolejną zbudowano na początku XX w. Dzieliła się na dwie części - przeznaczona wyłącznie dla Żydów i ogólnodostępna. Po wojnie w budynku mieściła się łaźnia publiczna i pralnia. Obecnie obiekt handlowy.
	Magistrat (stary)	Powstał w XIX w. Po pierwszej wojnie światowej odsprzedany dawnemu burmistrzowi M. Frakłowi. Po 1951 r. świetlica ZBL. Rozebrany w latach siedemdziesiątych.
	Magistrat (nowy)	Zbudowany w latach dziewięćdziesiątych XIX w. przez dr R. Lenartowicza. Po 1918 r. zakupiony przez gminę Ustrzyki Dolne. Obecnie własność Telekomunikacji Polskiej S.A.
	Mleczarnia	Powstała w 1939 r. Rozbudowano ją po 1944 r. Funkcjonowała do 1992. Obecnie obiekt opuszczony i dewastowany.
	Ochronka i dom zakonny Zgromadzenia Biskupstwa Przemyskiego (greckokatolicka)	Powstała w końcu lat trzydziestych XX w. Funkcjonowała przy parafii do 1944 r.

	Plebania greckokatolicka	Zlokalizowana nad Strwiążem (za obecną szkołą podstawową nr 1): popostwo po raz pierwszy odnotowano w 1532 r. Ostatnią plebanię zbudowano w 1902 r. Po 1951 r. przekazana na cele oświatowe. Rozebrana w latach siedemdziesiątych.
	Rafineria firmy Fanto	Założona ok. 1887 przez firmę Wiktor Józef i spółka, później należała do H. Reich i następnie do Galicyjskiego Górniczego Towarzystwa Akcyjnego Naftowe "Montan". W okresie międzywojennym własność firmy „Fanto”. Funkcjonowała do 1951 r. Przed oddaniem Ustrzyk administracji polskiej urządzenia rafinerii zostały zdemontowane i wywiezione do ZSSR. Obecnie w budynkach dawnej rafinerii mieści się kilka podmiotów gospodarczych. Całość stanowi unikatowy zespół budownictwa przemysłowego z przełomu XIX i XX w.
	Rafineria firmy Frankel & Henig	Założona w 1896 r. przez M. Frankla. Spalona w czasie walk w 1915 r. Na jej miejscu znajduje się obecnie zajezdnia PKS.
	Rafineria firmy Karl Perutz	Istniała w latach osiemdziesiątych XIX w. prawdopodobnie w sąsiedztwie stacji kolejowej.
	Sąd	Budynek murowany, zbudowany w połowie XIX w. prawdopodobnie na fundamentach wcześniejszego. Mieścił się w nim sąd powiatowy i urząd podatkowy. Po 1951 siedziba Powiatowej Rady Narodowej. Obecnie komunalny budynek mieszkalny i restauracja. Obiekt w złym stanie technicznym.
	Synagoga (stara)	Powstała w XVIII w. Budynek istniał do II wojny światowej.
	Synagoga (główna)	Murowana, zbudowana około 1875 r. na miejscu wcześniejszej drewnianej. Zamknięta przez Sowieców w 1939 r., później opuszczona. Budynek adaptowano na bibliotekę miejską.
	Synagoga organizacji „Zdolne Ręce”	Murowana, zbudowana na początku XX w. Użytkowana do 1942 r. Później mieścił się w niej magazyn. Rozebrana w latach siedemdziesiątych. Obecnie na jej miejscu znajduje się zachodnia część Muzeum Przyrodniczego.
	Stacja kolejowa	Budynki zbudowane w 1872 r. według typowych projektów obowiązujących na kolejach austriackich. Budynek mieszkalny nie remontowany znajduje się w złym stanie technicznym.
	Szkoła Powszechna (nowa)	Dwupiętrowy budynek murowany, zbudowany w latach dwudziestych. Mieściła się nim szkoła powszechna im. J. Piłsudskiego, szkoła zawodowa, w okresie okupacji sowieckiej szkoła średnia. W okresie okupacji niemieckiej szkoła powszechna polskojęzyczna i ukraińskojęzyczna i ukraińska szkoła rolnicza. Obecnie Liceum Ogólnokształcące.
	Żydowski Dom Kultury	Murowany budynek zbudowany w latach dwudziestych. Główny ośrodek życia kulturalnego, społecznego i politycznego miejscowej społeczności żydowskiej. Obecnie Dom Harcerza.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne – Studium historyczne.

Ponadto Obszar Rynku obfituje w zabytki architektoniczne. Są to głównie domy jednorodzinne i obiekty religijne. Poniższa tabela zawiera ich szczegółowy wykaz oraz miejsce lokalizacji.

Tabela 66. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar III rewitalizacji (stan na 2008 r.).

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr	Nr i data wpisu do rejestru
	Ustrzyki Dolne	Cmentarz rzym. kat./gr. kat. (powierzchnia)	Szkolna		
	Ustrzyki Dolne	Park zabytkowy (powierzchnia 2)	29 Listopada		
	Ustrzyki Dolne	Kościół Parafialny	29 Listopada		A-272/92
	Ustrzyki Dolne	Cerkiew	Szkolna		A-114/88
	Ustrzyki Dolne	Dworzec kolejowy	Dworcowa		
	Ustrzyki Dolne	Dom obok dworca PKP	Dworcowa		
	Ustrzyki Dolne	Szkoła	Kopernika	4	
	Ustrzyki Dolne	Synagoga	Rynek	5	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA USTRZYKI DOLNE

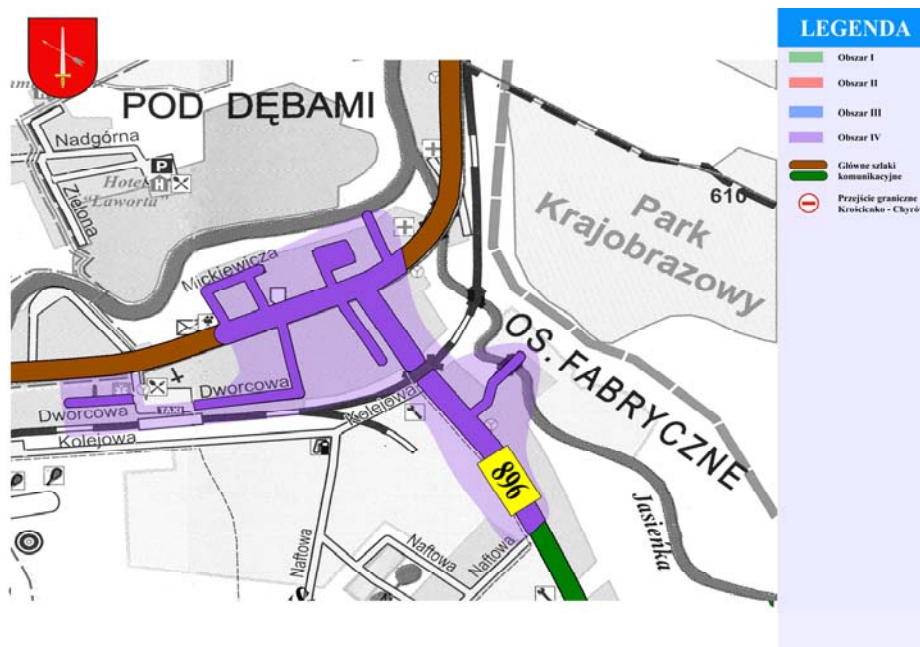
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	1	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	2	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	3	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	8	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	9	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Rynek	17	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Szkolna	13	

Źródło: Gminna ewidencja zabytków, stan na 2009r.

3.1.d. Obszar IV - Osiedle Fabryczne.

Obszar IV rewitalizacji stanowi prawe obrzeże miasta

Mapa 5. Mapa IV Obszaru.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

obejmując swoim zasięgiem ulice: Mickiewicza, Dworcową, 29-go Listopada oraz Fabryczną, których dane techniczne zawiera poniższa tabela.

Tabela 67. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych IV obszaru.

Lp	Ulica	Długość [km]	Nawierzchnia	Stan techniczny nawierzchni
I. Drogi publiczne				
	ul. A. Mickiewicza	0,314	asfaltowa	wymaga wzmocnienia nawierzchni
	ul. Dworcowa	0,167	asfaltowa	stan dobry
	ul. 29-go Listopada	0,839	asfaltowa	stan zły
II. Drogi niepubliczne				
	ul. Fabryczna	0,130	asfaltowa	do wzmocnienia
RAZEM		1,200		

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Jego powierzchnia (**16,70 ha**) stanowi 1% całkowitej powierzchni miasta Ustrzyki Dolne (1 678 ha).

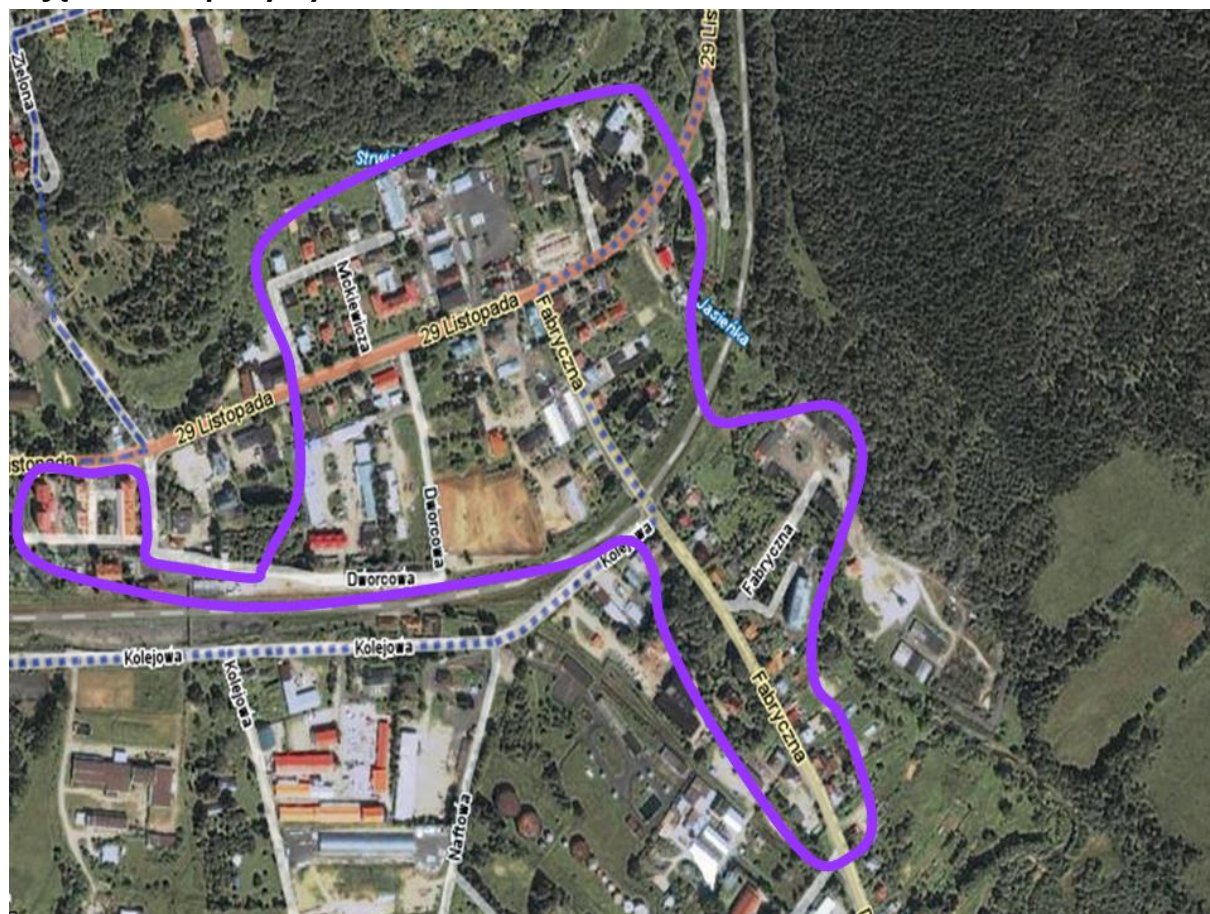
Tabela 68. Powierzchnia miasta i gminy Ustrzyki Dolne.

Wyszczególnienie	Ilość ha	Procent
Powierzchnia miasta	1 678,00	100,00%
Powierzchnia obszaru II	16,70	1,00%

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych. Stan na 2009 r.

Jest to historycznie przemysłowa część miasta zlokalizowana była tam Fabryka Urządzeń Wiertniczych Stanisława Glazora, zniszczona w czasie I wojny. W okresie międzywojennym majątek ten był własnością firmy „Lignum” posiadającej również tartak parowy. Aktualnie w budynku tym zlokalizowanym przy obwodnicy bieszczadzkiej prowadzącej w wysokie Bieszczady powstało muzeum młynarstwa oraz kawiarnia i hotel. Na terenie omawianego obszaru zlokalizowana była także rafineria „Fanto”, która zajmowała kilkadziesiąt hektarów powierzchni.

Zdjęcie 19. Mapa hybrydowa obszaru IV.

Źródło: zasoby własne BARR Sp. z o. o.

Na obszarze nazwanym jako Osiedle Fabryczne zasoby mieszkaniowe posiadają dwie spółdzielnie, tj. Spółdzielnia Mieszkaniowa Pionierska oraz Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Nasz Dom”.

Tabela 69. Zasoby mieszkaniowe LWSM Nasz Dom w Obszarze IV.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	Dworcowa 2	2 055,94	8 283,00	36	108
RAZEM		2 055,94	8 283,00	36	108

Źródło: Lokatorsko – Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa Nasz Dom.

Tabela 70. Zasoby mieszkaniowe SM Pionierska w Obszarze IV.

Lp.	Nazwa ulicy	Powierzchnia użytkowa	Kubatura (m2)	Liczba lokali	Liczba osób
1.	29 Listopada 51	1 894,14	10 097,00	47	105
RAZEM		1 894,14	10 097,00	47	105

Źródło: Spółdzielnia Mieszkaniowa Pionierska.

Ponadto w Obszarze IV działają trzy Wspólnoty Mieszkaniowe, tj.: Wspólnota Mieszkaniowa Fabryczna 29, Wspólnota Mieszkaniowa Dworcowa 4 oraz Wspólnota Mieszkaniowa Dworcowa 6.

Tabela 71. Tereny zieleni IV obszaru.

Źródło: Program Ochrony Środowiska 2004 -2015

Lp.	Rodzaj	powierzchnia
1.	zieleńce (8 obiektów)	-----
2.	zieleń uliczna	-----
3.	tereny zieleni osiedlowej	0,17 ha
4.	żywoploty nieformowane i formowane	0,04 ha

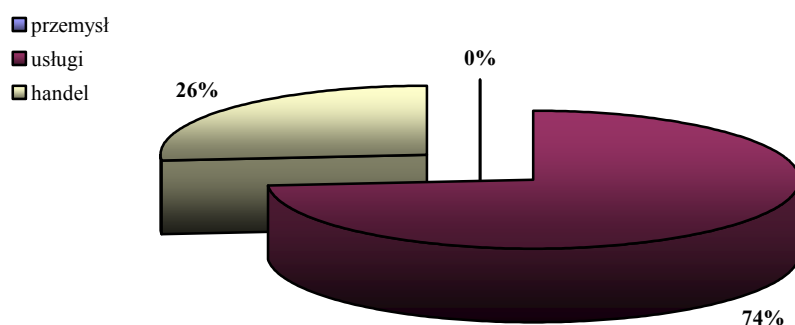
W obrębie obszaru Osiedla Fabrycznego funkcjonuje ogółem 34 podmioty gospodarcze.

Tabela 72. Liczba podmiotów gospodarczych w obszarze IV rewitalizacji.

Lp.	Sektor działania	Liczba
	sektor publiczny państwowy	0
	sektor publiczny samorządowy	0
	sektor prywatny krajowy	34
	sektor prywatny zagraniczny	0
	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem	34

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Znaczna ich część, bo aż 74%(25 podmiotów), działa w branży usługowej. Pozostałe 26% (9 podmiotów) to firmy zajmujące się handlem. Nie występują w tym obszarze firmy z branży przemysłowej.

Wykres 57. Struktura podstawowych branż gospodarki IV obszaru rewitalizacji.

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2008r.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowy podział podmiotów gospodarczych obszaru IV z uwzględnieniem branż.

Tabela 73. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru IV. Stan za 2009 r.

Wyszczególnienie	Ilość
Handel	9
Usługi w zakresie transportu	1
Rzemiosła budowlane	2
Usługi w zakresie leśnictwa	-
Gastronomia	4
Rzemiosła drzewne	1
Pozostałe branże usług niematerialnych	-
Usługi w zakresie ochrony zdrowia	1
Usługi w zakresie budownictwa	4
Usługi w zakresie kultury fizycznej, turystycznej i wypoczynkowej	-
Rzemiosła w zakresie środków transportu	1
Pozostałe rzemiosła przemysłowe	-
Produkcja	-
Rzemiosła odzieżowe	-
Rzemiosła spożywcze	-
Rzemiosła w zakresie materiałów budowlanych	-
Usługi w zakresie rozrywki	1
Rzemiosła elektrotechniczne i elektroniczne	-
Rzemiosła w zakresie ochrony zdrowia	-
Usługi komunalne materialne	-
Usługi przemysłowe	-
Usługi różne	1
Usługi w zakresie oświaty i wychowania	-
Usługi w zakresie turystyki i wypoczynku	3

Rzemiosła metalowe	-
Usługi materialne	-
Usługi w zakresie środków transportu	1
Usługi w zakresie łączności	-
Rzemiosła skórzanе	-
Instalatorstwo	-
Pozostałe rzemiosła nieprzemysłowe	-
Rzemiosła artystyczne i rękodzieło	1
Usługi noclegowe	4
Usługi pozostałej gałęzi produkcji materialnej	-
Usługi sprzętem mechanicznym	-
Usługi w branży komputerowej	-
Usługi w zakresie rolnictwa	-

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych, Ewidencja działalności gospodarczej, stan za 2009r.

Ze względu na dość ograniczony charakter historyczny danego obszaru (kopalnictwo) nie znajduje się tutaj zbyt wiele zabytków. Poniższa tabela zawiera wykaz oraz szczegółowy opis tych, które się zachowały do dziś.

Tabela 74. Wybrane obiekty kulturowe – miasto Ustrzyki Dolne.

Lp.	Obiekty kulturowe	Podstawowe dane historyczne
	Młyn parowy	Zbudowany ok. 1910 r. W okresie międzywojennym własność firmy „Lignum” braci Hauserów. Funkcjonuje do dziś prowadzony przez pp. K. i S. Krupniaków.
	Ochronka i dom zakonny Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny (rzymskokatolicka)	Powstała pod koniec lat dwudziestych. Zniszczona pod koniec wojny. Na jej fundamentach zbudowano nowy dom.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ustrzyki Dolne – Studium historyczne.

Ponadto na Obszarze IV znajdują się domy mieszkalne, będące zabytkami architektonicznymi. Poniższa tabela zawiera ich szczegółowy wykaz oraz lokalizację.

Tabela 75. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar IV rewitalizacji (stan na 2008 r.).

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr	Nr i data wpisu do rejestru
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	8	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	9	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	10	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	14	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	17	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	18	
	Ustrzyki Dolne	Dom	Fabryczna	20	A-112/88
	Ustrzyki Dolne	Dom	29 Listopada	12	
	Ustrzyki Dolne	Dom	29 Listopada	14	
	Ustrzyki Dolne	Dom	29 Listopada	36	

Źródło: Gminna ewidencja zabytków, stan na 2009r.

3.2. Identyfikacja problemów występujących na obszarach kryzysowych.

Na skutek procesu globalizacji gospodarki oraz zmian rynkowych w Polsce w szczególnie trudnej sytuacji znalazły się przede wszystkim te miasteczka, które utraciły siłę napędową w postaci dominujących na danym obszarze zakładów. W przypadku Ustrzyk Dolnych byt ekonomiczny miasta opierał się przez długi okres na przemyśle drzewnym. Likwidacja Kombinatoru drzewnego zatrudniającego ponad tysiąc osób w skali małego miasteczka miała bezpośredni wpływ nie tylko na sektor, którego dotyczył proces restrukturyzacji.

Z założenia, do rewitalizacji wskazuje się obszary, na których nasilają się różnego rodzaju problemy. Miasto jest jednak w dużym stopniu układem naczyń połączonych, dlatego nie można w nim ściśle wyodrębnić miejsc, w których jest źle i innych, w których jest dobrze. Geneza problemów niejednokrotnie bywa skutkiem procesów zachodzących na znacznie szerszą skalę, wykraczającą poza poziom miasta. Zgodnie jednak z definicją rewitalizacji zakres interwencji na wyznaczonych obszarach został opracowany tak aby poprzez nadanie nowych funkcji osiągnąć rezultaty, które umożliwią poprawę jakości życia w całym mieście

Na podstawie przeprowadzonych analiz, dotyczących obecnej sytuacji miasta, wyznaczono obszary zdegradowane, które charakteryzują się problemami natury społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

W poniższej tabeli zawarto zestawienie ogólnej powierzchni obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.

Tabela 76. Powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.

Wyszczególnienie	Ilość ha	Procentowy udział w powierzchni miasta
Powierzchnia miasta	1 678,00	100,00%
Powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji	67,86	4,04%
- w tym obszary mieszkalnictwa	45,70	2,72%
- w tym obszary zdegradowane	22,16	1,32%

Źródło: zasoby własne na podstawie danych z UMiG Ustrzyki Dolne.

Tabela 77. Procentowy udział powierzchni obszarów rewitalizowanych w ogólnej powierzchni miasta.

Wyszczególnienie	Ilość ha	Procentowy udział w powierzchni miasta obszarów przeznaczonych do rewitalizacji
Powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji	67,86	100,00%
Obszary mieszkalnictwa	45,70	67,34%
Obszary zdegradowane	22,16	32,66%

Źródło: zasoby własne na podstawie danych z UMiG Ustrzyki Dolne.

3.2.a. Obszar I – Osiedle PCK.

Obszar I – Osiedle PCK rewitalizacji cechuje:

- niedostosowanie kwalifikacji mieszkańców obszaru do zmieniającego się rynku pracy
- wysoki poziom migracji/emigracji społecznej
- niski stopień integracji wewnętrznej oraz poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania wynikający z napływowego zasiedlenia obszaru
- słabo wykorzystane oraz nie w pełni wyeksponowane zasoby naturalne
- niewystarczające działania w zakresie efektywniejszego wykorzystania przestrzeni
- istotny udział w strukturze użytkowania terenów niezagospodarowanych, które porastają samosiewy oraz gatunki roślin trawiastych
- niski standard zagospodarowania terenu
- brak izolacji zieleni od głównych ciągów komunikacyjnych
- uciążliwość komunikacyjna – parkowanie w miejscach utrudniających poruszanie się pieszych
- zły stan techniczny lub brak nawierzchni dróg, chodników
- brak wydzielenia oraz jednoznacznego przyporządkowania charakteru stref użytkowych (np. plac zabaw, strefy zieleni, miejsca wypoczynku, obszar handlu, place parkingowe)
- brak podstawowej infrastruktury miejskiej (bank, apteka, przychodnia) koniecznych dla terenów gęsto zaludnionych (osiedle)
- zły stan techniczny oraz nieestetyczny wygląd większości budynków mieszkalnych
- mała ilość i bardzo niski standard jakości oraz bezpieczeństwa miejsc przeznaczonych do zabawy dla dzieci i młodzieży

Rozwiązanie zdiagnozowanych na obszarze I problemów przyczyni się do poprawy funkcjonowania miasta, także w sferze gospodarczej i społecznej.

Zdjęcie 20. Osiedle PCK – obszary problemowe (niezagospodarowane tereny).

Zdjęcie 21. Osiedle PCK – obszary problemowe (zły stan dróg).

Zdjęcie 22. Osiedle PCK – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).

Zdjęcie 23. Osiedle PCK – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).

Po przeanalizowaniu wytycznych Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych zwrócił się do szeregu instytucji z prośbą o udostępnienie niezbędnych do przeprowadzenia analizy danych.

Wskaźniki dla Obszaru I – Osiedle PCK:

Obszar spełnia kryteria umożliwiające umożliwić dofinansowanie planowanych na nim inwestycji z zakresu mieszkalnictwa. Siła nasilenia ubóstwa i wykluczenia społecznego umożliwia wskazanie tego zagadnienia jako problem dominujący na Obszarze I.

W^M - wskaźnik dla miasta

W^O - wskaźnik dla obszaru interwencji

X - siła nasilenia problemu

$$W^M - W^O = X$$

Tabela 78. Siła nasilenia problemów dla obszaru I.

Obszar problemowy	wskaźnik dla obszaru objętego LPR	wskaźnik dla miasta UD (M)	$W^M - W^O$
Poziom ubóstwa i wykluczenia	139,39	135,2	4,19
Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	86,67%	84,98%	1,69
Stopa długotrwałego bezrobocia	9,23	9,15	0,08

Źródło: opracowanie własne

Poziom ubóstwa i wykluczenia.

Na analizowanym obszarze wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tysiąc osób wynosi **139,39** wobec **135,21** dla całego miasta.

Tabela 79. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru I.

	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w 2006 roku	Liczba ludności w 2006 roku	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy na 1 tys. mieszkańców obszaru
Obszar I	574	4 118	139,39
Miasto Ustrzyki Dolne	1 280	9 467	135,21

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

W obrębie Obszaru I wskaźnik wartości zasobu mieszkaniowego wynosi **86,67%** wobec **84,98%** dla miasta.

Tabela 80. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar I.

	Liczba budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989	Liczba budynków mieszkalnych ogółem w roku 2002	% udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002
Obszar I	39	45	86,67%
Miasto Ustrzyki Dolne	662	779	84,98%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Stopa długotrwałego bezrobocia.

Stopa długotrwałego bezrobocia na Obszarze I wynosi **9,23**, wobec **9,15** dla Ustrzyk Dolnych.

Tabela 81. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym obszaru I.

	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 12 m-cy i dłużej w 2006 roku	Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2006 roku	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
Obszar I	260	2 816	9,23%
Miasto Ustrzyki Dolne	593	6 474	9,15%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 82. Wykaz wskaźników dla obszaru I.

Lp.	Wskaźnik (W) dla I OBSZARU	Wskaźnik dla obszaru objętego LPR	Wartość w stosunku do wskaźnika referencyjnego	Czy wskaźnik został spełniony	Wskaźnik dla miasta UD (M)
1.	Poziom ubóstwa i wykluczenia	139,39	W < 83	TAK	135,2
2.	Stopa długotrwałego bezrobocia	9,23	W < 5,8	TAK	9,15
3.	Poziom przestępczości	10,20	W < 19,7	NIE	58,41
4.	Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	7,41	W > 6,7	NIE	11,07
5.	Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	86,67%	W > 83,8	TAK	84,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych.

Planowany zakres prac związanych z rewitalizacją Obszaru I powinien obejmować:

- budowa kompleksu rekreacyjno - sportowego
- odnowa budynków
- poprawa ciągów komunikacyjnych
- przebudowa dróg

- wykonanie nawierzchni dróg i chodników
- remonty schodów
- rozbudowa placów zabaw
- rozbudowa monitoringu
- powołanie straży miejskiej
- utworzenie szlaków spacerowych i tras i rowerowych

3.2.b. Obszar II - Śródmieście.

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej Obszaru Śródmieście pozwala na zidentyfikowanie najważniejszych objawów stanu kryzysowego:

- niski poziom przedsiębiorczości a co za tym idzie brak czynników wzrostu
- niekorzystne tendencje demograficzne
- wzrastający udział starszych bezrobotnych, o zdezaktualizowanych kwalifikacjach, którzy mają małe szanse na znalezienie pracy
- nieestetyczne otoczenie oraz wygląd budynków
- przestarzała infrastruktura techniczna budynków
- niezagospodarowane powierzchnie budynków (strychy)
- niedostosowanie terenów wewnątrz osiedli do bieżących potrzeb komunikacyjnych
- zły stan nawierzchni dróg i chodników
- niedostateczne oświetlenie uliczne
- chaos w zagospodarowaniu przestrzeni międzyblokowych
- brak wyeksponowania wartości obszaru
- niski standard zagospodarowania terenu – brak wkomponowanych elementów małej architektury i zły stan zieleni, dezintegracja przestrzenna

Teren ten ze względu na intensywne nawarstwienie problemów o charakterze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Zdjęcie 24. Śródmieście – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).

Zdjęcie 25. Śródmieście – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).

Zdjęcie 26. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).

Zdjęcie 27. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan dróg, chodników).

Zdjęcie 28. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).

Wskaźniki dla Obszaru II – Śródmieście:

Obszar spełnia kryteria umożliwiające umożliwić dofinansowanie planowanych na nim inwestycji z zakresu mieszkalnictwa. Siła nasilenia ubóstwa i wykluczenia społecznego umożliwia wskazanie tego zagadnienia jako problem dominujący na Obszarze II.

W^M - wskaźnik dla miasta

W^O - wskaźnik dla obszaru interwencji

X - siła nasilenia problemu

$$W^M - W^O = X$$

Tabela 83. Siła nasilenia problemów dla obszaru II.

Obszar problemowy	wskaźnik dla obszaru objętego LPR	wskaźnik dla miasta UD (M)	$W^M - W^O$
Poziom ubóstwa i wykluczenia	183,43	135,2	48,23
Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	100,00%	84,98%	15,02
Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	6,23	11,07	4,84

Źródło: opracowanie własne

Poziom ubóstwa i wykluczenia.

Na analizowanym obszarze wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tysiąc osób wynosi **183,43** wobec **135,20** dla całego miasta.

Tabela 84. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru II.

	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w 2006 roku	Liczba ludności w 2006 roku	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy na 1 tys. mieszkańców obszaru
Obszar II	259	1 412	183,43
Miasto Ustrzyki Dolne	1 280	9 467	135,21

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

W obrębie Obszaru II wskaźnik wartości zasobu mieszkaniowego wynosi **100,00%** wobec **84,98%** dla miasta.

Tabela 85. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar II.

	Liczba budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989	Liczba budynków mieszkalnych ogółem w roku 2002	% udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002
Obszar II	52	52	100,00%
Miasto Ustrzyki Dolne	662	779	84,98%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

W obrębie Obszaru II wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej wynosi **6,23** wobec **11,07** dla miasta.

Tabela 86. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej dla obszaru II.

	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba ludności w 2006 roku	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców obszaru
Obszar II	88	1 412	6,23
Miasto Ustrzyki Dolne	1 048	9 467	11,07

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 87. Wykaz wskaźników dla obszaru II.

Lp.	Wskaźnik (W) dla II OBSZARU	Wskaźnik dla obszaru objętego LPR	Wartość w stosunku do wskaźnika referencyjnego	czy wskaźnik został spełniony	wskaźnik dla miasta UD (M)
1.	Poziom ubóstwa i wykluczenia	183,43	W > 83	TAK	135,2
2.	Stopa długotrwałego bezrobocia	7,87	W > 5,8	TAK	9,15
3.	Poziom przestępczości	14,87	W < 19,7	NIE	58,41
4.	Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	6,23	W < 6,7	TAK	11,07
5.	Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	100,00%	W > 83,8	TAK	84,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych.

Planowany zakres prac związanych z rewitalizacją Obszaru II powinien obejmować:

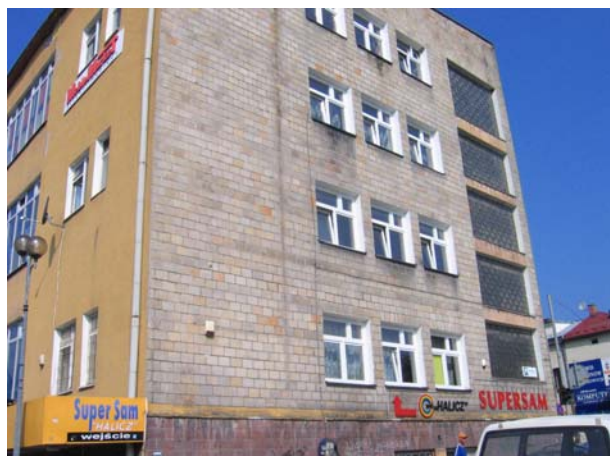
- odnowa budynków
- poprawa ciągów komunikacyjnych
- wykonanie nawierzchni dróg i chodników
- remonty schodów
- powołanie straży miejskiej
- adaptacja strychów na cele mieszkaniowe
- przebudowa dróg
- place zabaw

3.2.c. Obszar III - Rynek.

Poniżej przedstawiono wybrane, zdiagnozowane problemy dotyczące analizowanego Obszaru.

- brak rozwiązań architektonicznych eksponujących wartość Ustrzyckiego Rynku
- niewystarczające działania w zakresie efektywniejszego wykorzystania przestrzeni
- niewykorzystany bądź niewłaściwie wykorzystywany potencjał handlowo-usługowy obszaru (centrum)
- zlokalizowany w centralnej części miasta mało estetyczny, o niskim zapleczu technicznym plac handlowy
- niewystarczający monitoring centralnej części miasta sprzyjający rozwojowi zjawisk patologicznych i przestępczych
- niewystarczająca ilość obiektów gastronomicznych, handlowych, hotelowych
- niski standard zaplecza kulturalno – sportowo - rekreacyjnego
- niski standard zagospodarowania terenu
- uciążliwość komunikacyjna – parkowanie w miejscach utrudniających poruszanie się pieszych
- zły stan nawierzchni dróg i chodników
- zły stan techniczny oraz nieestetyczny wygląd i otoczenie większości budynków
- niewystarczające zaplecze informacyjno- turystyczne
- mała widoczność i niska estetyka punktów handlowo-informacyjnych umożliwiających promocję oraz jednoznaczną identyfikację regionu (regionalne pamiątki, foldery, publikacje oraz widokówki)
- niedostateczne oświetlenie uliczne
- wysokie wskaźniki poziomu przestępczości

Zdjęcie 29. Rynek – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).

Zdjęcie 30. Rynek – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).

Zdjęcie 31. Rynek – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).

Zdjęcie 32. Rynek – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).

Zdjęcie 33. Rynek – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd budynków).

Zdjęcie 34. Rynek – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd otoczenia).

Wskaźniki dla Obszaru III – Rynek:

Z uwagi na fakt, że w przypadku obszaru III znacząca większość zlokalizowanych tam obiektów nie zawiera funkcji mieszkalnych, a tym samym nie dotyczy bezpośrednio problemów związanych z mieszkalnictwem – zgodnie z art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006, rewitalizacja zabudowy mieszkaniowej nie będzie w długofalowej perspektywie istotnym czynnikiem całego procesu rewitalizacji.

Poniżej zestawiono dane obrazujące siłę nasilenia wybranych zagadnień problemowych dla Obszaru III.

W^M - wskaźnik dla miasta

W^O - wskaźnik dla obszaru interwencji

X - siła nasilenia problemu

$W^M - W^O = X$

Tabela 88. Siła nasilenia problemów dla obszaru III.

Obszar problemowy	wskaźnik dla obszaru objętego LPR	wskaźnik dla miasta UD (M)	$W^M - W^O$
Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	96,51%	84,98%	11,53
Stopa długotrwałego bezrobocia	9,18	9,15	0,03

Źródło: opracowanie własne

W obrębie Obszaru III wskaźnik wartości zasobu mieszkaniowego wynosi **96,51%** wobec **84,98%** dla miasta.

Tabela 89. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar III.

	Liczba budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989	Liczba budynków mieszkalnych ogółem w roku 2002	% udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002
Obszar III	83	86	<u>96,51%</u>
Miasto Ustrzyki Dolne	662	779	84,98%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Stopa długotrwałego bezrobocia.

Stopa długotrwałego bezrobocia na Obszarze III wynosi **9,18** wobec **9,15** dla Ustrzyk Dolnych.

Tabela 90. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym obszaru III.

	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 12 m-cy i dłużej w 2006 roku	Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2006 roku	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
Obszar III	18	196	9,18%
Miasto Ustrzyki Dolne	593	6 474	9,15%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 91. Wykaz wskaźników dla obszaru III.

Lp.	Wskaźnik (W) dla III OBSZARU	Wskaźnik dla obszaru objętego LPR	Wartość w stosunku do wskaźnika referencyjnego	Czy wskaźnik został spełniony	Wskaźnik dla miasta UD (M)
1.	Poziom ubóstwa i wykluczenia	132,40	W > 83	TAK	135,2
2.	Stopa długotrwalego bezrobocia	9,18	W > 5,8	TAK	9,15
3.	Poziom przestępczości	55,75	W > 19,7	TAK	58,41
4.	Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	66,20	W > 6,7	NIE	11,07
5.	Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	96,51%	W > 83,8	TAK	84,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych.

Planowany zakres prac związanych z rewitalizacją Obszaru III powinien obejmować:

- odnowa budynków
- poprawa ciągów komunikacyjnych
- rozbudowa placów zabaw
- rozbudowa monitoringu
- powołanie straży miejskiej
- przebudowa dróg
- wykonanie nawierzchni dróg i chodników
- remonty schodów
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- budowa hali sportowej
- zmiana funkcji budynków mieszkalnych (reorganizacja pod kątem rozwijania działalności gospodarczych i społecznych)
- poprawa funkcjonalności miejsc targowych
- reorganizacja rynku zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania – sprzedaż działek i nieruchomości zmiana przestrzeni architektonicznej

- zmiana funkcji pomieszczeń gospodarczych (piwnice) - reorganizacja pod kątem rozwoju działalności restauratorska
- nadanie identyfikacji oraz funkcji kulturalno - rozrywkowych (np. organizacja imprez, wystaw, festynów)

3.2.d. Obszar IV – Osiedle Fabryczne.

Obszar IV cechuje występowanie wielu negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Ze względu na brak funduszy umożliwiających właściwą adaptację opisywanych terenów pozostają one nieużytkowane, co skutkuje postępującą degradacją.

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej na Obszarze IV rewitalizacji pozwala na zidentyfikowanie najważniejszych objawów stanu kryzysowego:

- wysoki poziom bezrobocia
- bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości
- bardzo wysoki wskaźnik ubóstwa i wykluczenia społecznego
- zły stan techniczny oraz estetyka obiektów użyteczności publicznej (przedszkole, policja)
- niewykorzystany bądź niewłaściwie wykorzystywany potencjał handlowo-usługowy obszaru (lokalizacja przy drogach wyjazdowych w kierunku przejścia granicznego w Krościenku oraz w kierunku Bieszczadów wysokich)
- chaos oraz niski standard zagospodarowania terenu
- dezintegracja przestrzenna
- brak wyeksponowania wartości obszaru
- brak izolacji zieleni od głównych ciągów komunikacyjnych
- obecność nieczynnych kubaturowych obiektów przemysłowych
- postępujący proces dewastacji i degradacji ww obiektów
- zły stan techniczny lub brak nawierzchni dróg, chodników
- zły stan techniczny i niska estetyka budynku przychodni oraz przedszkola

Zdjęcie 35. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan techniczny budynków wielorodzinnych).

Zdjęcie 36. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).

Zdjęcie 37. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan techniczny nieestetyczny wygląd).

Zdjęcie 38. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).

Zdjęcie 39. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd, zły stan techniczny).

Zdjęcie 40. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd, zły stan techniczny).

Wskaźniki dla Obszaru IV – Fabryczna:

Obszar spełnia kryteria umożliwiające umożliwić dofinansowanie planowanych na nim inwestycji z zakresu mieszkalnictwa. Siła nasilenia ubóstwa i wykluczenia społecznego umożliwia wskazanie tego zagadnienia jako problem dominujący na Obszarze IV.

W^M - wskaźnik dla miasta

W^O - wskaźnik dla obszaru interwencji

X - siła nasilenia problemu

$$W^M - W^O = X$$

Tabela 92. Siła nasilenia problemów dla obszaru IV.

Obszar problemowy	wskaźnik dla obszaru objętego LPR	wskaźnik dla miasta UD (M)	$W^M - W^O$
Poziom ubóstwa i wykluczenia	184,32	135,2	49,12
Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	100,00%	84,98%	15,02
Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	3,50	11,07	7,57

Źródło: opracowanie własne

Poziom ubóstwa i wykluczenia.

W obrębie Obszaru IV wskaźnik poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego wynosi **184,32** wobec **135,21** dla miasta.

Tabela 93. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru IV.

	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej w 2006 roku	Liczba ludności w 2006 roku	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy na 1 tys. mieszkańców obszaru
Obszar IV	174	944	184,32
Miasto Ustrzyki Dolne	1 280	9 467	135,21

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

W obrębie Obszaru IV wskaźnik wartości zasobu mieszkaniowego wynosi **100,00%** wobec **84,98%** dla miasta.

Tabela 94. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar IV.

	Liczba budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989	Liczba budynków mieszkalnych ogółem w roku 2002	% udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002
Obszar IV	60	60	100,00%
Miasto Ustrzyki Dolne	662	779	84,98%

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.

W obrębie Obszaru IV wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej wynosi **3,50** wobec **11,07** dla miasta.

Tabela 95. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej dla obszaru IV.

	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba ludności w 2006 roku	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców obszaru
Obszar IV	33	944	3,50
Miasto Ustrzyki Dolne	1 048	9 467	11,07

Źródło: Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych.

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 96. Wykaz wskaźników dla obszaru IV.

Lp.	Wskaźnik (W) dla IV Obszaru	Wskaźnik dla obszaru objętego LPR	Wartość w stosunku do wskaźnika referencyjnego	Czy wskaźnik został spełniony	Wskaźnik dla miasta UD (M)
1.	Poziom ubóstwa i wykluczenia	184,32	W > 83	TAK	135,2
2.	Stopa długotrwałego bezrobocia	10,84	W > 5,8	TAK	9,15
3.	Poziom przestępczości	29,66	W > 19,7	TAK	58,41
4.	Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	3,50	W < 6,7	TAK	11,07
5.	Poziom wartości zasobu mieszkaniowego	100,00%	W < 83,8	TAK	84,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych.

Planowany zakres prac związanych z rewitalizacją Obszaru IV powinien obejmować:

- odnowa budynków
- poprawa ciągów komunikacyjnych
- rozbudowa monitoringu
- powołanie straży miejskiej
- przebudowa dróg
- wykonanie nawierzchni dróg i chodników
- remonty schodów
- adaptacja na cele mieszkaniowe niewykorzystanych budynków kubaturowych
- adaptacja budynku użyteczności publicznej na cele przedszkolne

3.3. Uzasadnienie delimitacji granic obszarów kryzysowych.

Zgodnie z pismem PI.I.AC.0743/6-31/09 z dnia 25.01.2010 r. w ramach pierwotnie wyznaczonych granic rewitalizacji wyodrębniono cztery obszary o szczególnym nasileniu zagadnień o charakterze negatywnym. Trzy z powyższych z uwagi na koncentrację problemów oraz ogólne uwarunkowania przestrzenno - społeczno- gospodarcze zostały zakwalifikowane jako obszary mieszkalnictwa. Wdrożenie sugestii zawartych w piśmie, w tym przede wszystkim wyłączenie osiedli budownictwa jednorodzinnego skutkowało brakiem spójności przestrzennej tychże obszarów.

Po zmianie koniunktury opisywane obszary utraciły swoje znaczenie, pierwotny charakter i pozostawały nie w pełni wykorzystane. Infrastruktura techniczna znajdująca się na tych terenach, aczkolwiek rozwinięta, wymaga znacznych nakładów na modernizację.

Zapisy Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, w zakresie rewitalizacji miast (działanie 7.1) oraz rewitalizacji obszarów zdegradowanych (działanie 7.2), wspierane mogą być jedynie takie projekty, które uwzględnione zostaną w lokalnym programie rewitalizacji. Obszar, na którym należy podjąć działania rewitalizacyjne powinien być wyodrębniony w oparciu o kryteria, o których mowa w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zgodnie z przytoczonym powyżej rozporządzeniem samorząd lokalny podczas wyznaczania obszarów wymagających rewitalizacji powinien kierować się następującymi kryteriami:

- a. wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia,
- b. wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, c. niekorzystnymi trendami demograficznymi,
- d. niskim poziomem wykształcenia, wyraźnym deficytem kwalifikacji i wysokim wskaźnikiem przerywania kształcenia,
- e. wysokim poziomem przestępczości i wykroczeń,
- f. szczególnie wysokim stopniem degradacji środowiska
- g. niskim wskaźnikiem prowadzenia działalności gospodarczej,
- h. wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- i. porównywalnie niskim poziomem wartości zasobu mieszkaniowego,
- j. niskim poziomem wydajności energetycznej budynków.

Dodatkowo zastrzeżono, że inwestycje w zakresie mieszkalnictwa mogą być realizowane

wyłącznie na wyznaczonych (wyodrębnionych) obszarach wsparcia spełniających co najmniej trzy z pięciu kryteriów przedstawionych w wytycznych.

Dane do obliczeń pochodzą:

- liczba ludności – Urząd Miasta Ustrzyki Dolne (dane za 2006 r.)
- liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (dane za 2006 r.),
- liczba długotrwale bezrobotnych – z Powiatowego Urzędu Pracy w Ustrzykach Dolnych (dane za 2006 r.),
- liczba przestępstw na 1 tys. ludności – z Komendy Powiatowej Policji w Ustrzykach Dolnych (dane za 2006 r.),
- liczba budynków mieszkalnych, w tym wybudowanych przed rokiem 1989 r. – z Urzędu Miasta Ustrzyki Dolne (dane za 2002 r.).

Wartości wskaźników dla poszczególnych kryteriów wskazują na rzeczywiste występowanie negatywnych zjawisk na analizowanych obszarach.

IV. Streszczenie nietechniczne oceny oddziaływania programu na środowisko.

Zgodnie z pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie RDOS-18-WOOS-7048-2-49/09/is odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla aktualizacji „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne na lata 2007-2015”.

Przewidziane do wykonania działania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne, zamierzają do powstrzymania procesu degradacji wyznaczonych obszarów Ustrzyk Dolnych i zapewnienia im możliwości systematycznego rozwoju. Ze względu na umiejscowienie wymienionych w Programie zamierzeń, w zdecydowanej przewadze na terenach zurbanizowanych, przewiduje się brak możliwych oddziaływań na formy ochrony przyrody wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 151 z 2009r., poz. 12220). Przewiduje się również, że jeżeli w trakcie wykonywania prac wystąpi oddziaływanie na środowisko, to będzie ono miało jedynie charakter lokalny, krótkotrwały oraz odwracalny, a jego ustąpienie zakłada się w momencie zakończenia wykonywanych prac.

Stwierdzono również, że realizacja zapisów programu nie spowoduje oddziaływań o charakterze transgranicznym. Powyższe wynika zarówno z faktu znacznej odległości rewitalizowanych terenów od granicy państwa, jak również z uwagi na charakter przewidywanych możliwych oddziaływań zawężonych do przestrzeni, w granicach której wykonywane będą prace.

V. Plan finansowy realizacji rewitalizacji. Źródła finansowania lokalnego programu rewitalizacji.

Przyjęto założenie, iż realizowane zadania współfinansowane będą głównie ze środków Unii Europejskiej oraz ze środków krajowych, z których możliwe jest uzyskanie dotacji, umorzeń lub preferencyjnego finansowania.

Przewidywanymi źródłami finansowania zadań będą:

- 1) środki własne budżetu miasta,
- 2) środki pochodzące z dotacji celowych Ministerstw,
- 3) środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, włączając w szczególności działania 7.1; 7.2; 7.3 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego,
- 4) środki z innych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego,
- 5) środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- 6) preferencyjne kredyty i pożyczki,
- 7) inne środki finansowe, włączając środki osób fizycznych.

Źródłami finansowania pozostałych zadań będą:

- 1) budżety Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 2) środki finansowe Fundacji wspierających rozwój obszarów wiejskich i małych miast,
- 3) budżety właścicieli nieruchomości.

Finansowanie inwestycji Urzędu Miasta może być wspierane instrumentem finansowym jakim jest inicjatywa JESSICA, która ma na celu wsparcie inwestycji zmierzających do zrównoważonego rozwoju miast poprzez udzielanie korzystnych kredytów i poręczeń. W przypadku gdy beneficjentem będzie podmiot inny niż Urząd Miasta (np. inicjatywa prywatna) instrumentem finansowym wspierającym inwestycje jest inicjatywa JEREMIE. Maksymalny poziom współfinansowania projektów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO wynosi 85% kosztów kwalifikowanych, podatek VAT od robót budowlanych uznaje się za koszt kwalifikowany do współfinansowania. RPO województwa podkarpackiego w obecnym kształcie nie wskazuje górnej kwoty – limitu dofinansowania pojedynczego projektu w ramach programu rewitalizacji.

Planowane do realizacji projekty dla Obszaru I – Osiedle PCK:

W obszarze I rewitalizacji zaplanowano realizację następujących projektów, mających na celu rozwiązanie problemów sfery gospodarczej, przestrzennej oraz społecznej.

Tabela 97. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru I.

Lp.	Nazwa Programu	Obszar realizacji	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady (w PLN)	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar I LPR	<p>"Aktywizacja Obszaru I LPR Miasta Ustrzyki Dolne poprzez budowę kompleksu rekreacyjno - sportowego i podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej"</p> <p>Działania (Lider):</p> <p>Budowa kompleksu rekreacyjno – sportowego przy MKP (budowa wielofunkcyjnych boisk, kortów tenisowych, placu zabaw).</p> <p>Budowa ciągu komunikacyjnego łączącego kompleks rekreacyjno – sportowy z ulicami międzyosiedlowymi (chodnik, droga, parking).</p> <p>Działania (Partner):</p> <p>Odnowa 13 budynków: likwidacja stropodachów przez budowę dachów dwuspadowych 13 budynków, wymiana okien i stolarki drzwiowej, ul. J. III Sobieskiego, Batorego, Piastowska, Jagiellońska, PCK.</p>	<p>Uatrakcyjnienie oferty turystyczno – rekreacyjnej (warunki do rozwoju gospodarczego). Stworzenie nowych miejsc pracy. Stworzenie możliwości rozwoju umiejętności i pasji sportowych – zapobieganie powstawaniu patologii. Popularyzacja aktywnych form wypoczynku. Wzrost bezpieczeństwa i standardów życia mieszkańców. Poprawa stanu technicznego budynków i zmiana ich wyglądu, zmniejszenie kosztów eksploatacji, ocieplenie mieszkań, poprawa życia mieszkańców ostatnich pięter.</p>	2007 - 2013	12 049 401,13 (w tym koszty kwalifikowane 11 410 620,86)	Gmina Ustrzyki Dolne LWSM Drzewiarz Ustrzyki Dolne	<p>środki budżetu Gminy – 498 138,27 PLN</p> <p>środki LWSM Drzewiarz – 3 133 093,98 PLN</p> <p>środki RPO WP – 8 418 168,88 PLN</p>

2	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.		"Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Gombrowicza 40" Działania: Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych - przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.	Poprawa i remont poszycia dachowego. Utworzenie nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta. Poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku.	2011 - 2013	350 000,00	WM Gombrowicza 40	środki WM Gombrowicza 40 - 52 500 PLN środki RPO WP - 297 500 PLN
3	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar I/ Obszar II/ Obszar IV LPR	"Odnowa części wspólnych oraz zabudowa dachów wielospadowych w budynkach znajdujących się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej Pionierska wraz z zagospodarowaniem przyległych przestrzeni publicznych" Działania:	Termomodernizacja budynków pozwoli na ograniczenie zużycia energii cieplnej o co najmniej 20%, co zmniejszy koszty utrzymania mieszkań, a	2007 - 2013	2 365 823,90	SM "Pionierska" Ustrzyki Dolne	środki SM "Pionierska" - 709 747,19 PLN środki RPO WP - 1 656 076,71 PLN

			<p>Termomodernizacja budynków przy ulicy Gombrowicza i Łukasiewicza. Budowa przyłącza ciepłociągu PEC Ustrzyki Dolne. Odwodnienie budynków przy ulicy Pionierska i 29 Listopada. Rozbudowa placów zabaw. Zabudowa stropodachów dachami wielospadowymi.</p>	<p>pośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji CO2 oraz poprawi wygląd zewnętrzny modernizowanych budynków. Zabudowa dachami wielospadowymi spowoduje poprawę funkcjonalności, poprawi komfort cieplny dla mieszkań znajdujących się na najwyższych kondygnacjach. Rozbudowa placów zabaw dla dzieci poprawi bezpieczeństwo dzieci w czasie korzystania z urządzeń. Rozbudowa monitoringu poprawi stan bezpieczeństwa ludzi i mienia na osiedlach Spółdzielni.</p>					
--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne.

Planowane do realizacji projekty dla Obszaru II – Śródmieście:

W obszarze II rewitalizacji zaplanowano realizację następujących projektów, mających na celu rozwiązanie problemów sfery gospodarczej, przestrzennej oraz społecznej.

Tabela 98. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru II.

Lp.	Nazwa działania	Obszar realizacji	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Poprawa warunków społeczno – ekonomicznych mieszkańców ulicy Ogrodowej 1 i 3 w Ustrzykach Dolnych poprzez termomodernizację budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego” Działania: Odnowa budynków wielorodzinnych zgodnie z projektem budowlanym i audytem energetycznym. Wymiana okien na kłatkach schodowych oraz w piwnicach, Izolacja fundamentów. Ocieplenie stropodachów.	Zabezpieczenie budynku przed niszczeniem, zmniejszenie kosztów eksploatacji, w tym ciepłej oaz estetyczny wygląd.	2009 - 2013	905 156,25	LWSM Drzewiarz Ustrzyki Dolne	środki LWSM Drzewiarz – 274 129,88 zł środki RPO WP – 631 026,37 zł
2	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego ul. Słoneczna 3” Działania: Termomodernizacja budynku, przebudowa dachu, wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej.	Zabezpieczenie budynku przed niszczeniem, zmniejszenie kosztów eksploatacji, w tym ciepłej oaz estetyczny wygląd.	2009 - 2013	500 000,00	WM ul. Słoneczna 3, Ustrzyki Dolne	środki WM ul. Słoneczna 3 – 75 000 zł środki RPO WP – 425 000 zł
3	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa i termomodernizacja części wspólnych wielorodzinnego budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Plac Chopina 9 w Ustrzykach Dolnych w latach 2011 - 2013”	Poprawa stanu technicznego i estetycznego budynku. Oszczędność energii ciepłej w wyniku	2011 - 2013	300 000,00	WM Plac Chopina 9 Ustrzyki Dolne	środki WM Plac Chopina 9 – 45 000 zł środki RPO WP – 255 000 zł

			Działania: Odnowa elewacji i docieplenie budynków, przebudowa i odnowienie nawierzchni parkingu i ciągów komunikacyjnych wokół bloku.	termomodernizacji bloku. Poprawa funkcjonalności w ruchu wewnątrzosiedlowy m. Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców bloku.				
4	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Termomodernizacja budynku LWSM Nasz Dom przy ulicy Pionierskiej 13” Działania: A. Izolacja ścian budynku zgodnie z opracowanym audytem energetycznym w trybie ustawy z dnia 21.11.2008 B. Modernizacja instalacji CO polegająca na płukaniu chemicznym instalacji. Regulacja mechaniczna instalacji CO - dostosowanie instalacji do zmniejszonego zapotrzebowania na ciepło. C. Ocieplenie stropu poddasza matami z wełny mineralnej o grubości 18 cm.	Zmniejszenie zużycia energii cieplnej. Poprawa estetyki budynków. Poprawa warunków życiowych mieszkańców.	2010 - 2013	725 000,00	LWSM "Nasz Dom" Ustrzyki Dolne	środki LWSM "Nasz Dom" – 108 750 zł środki RPO WP – 616 250 zł
5	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 1” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont	2011 - 2013	440 000,00	WM Chopina 1	środki WM Chopina 1 - 66 000 zł środki RPO WP - 374 00 zł

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA USTRZYKI DOLNE

				poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.				
6	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 1” Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 1	środki WM Chopina 1 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł
7	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 2” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.	2011 - 2013	400 000,00	WM Chopina 2	środki WM Chopina 2 - 60 000 zł środki RPO WP - 340 000 zł

8	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 2”	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 2	środki WM Chopina 2 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł
			Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.				
9	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 3” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.	2011 - 2013	440 000,00	WM Chopina 3	środki WM Chopina 3 - 66 000 zł środki RPO WP - 374 000 zł
10	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 3”	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 3	środki WM Chopina 3 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł
			Działania:	mieszkalnych:				

			Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.				
11	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 4” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.	2011 - 2013	440 000,00	WM Chopina 4	środki WM Chopina 4 - 66 000 zł środki RPO WP - 374 000 zł
12	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 4” Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 4	środki WM Chopina 4 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA USTRZYKI DOLNE

			mieszkaniowe.	nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.				
13	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 5” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.	2011 - 2013	400 000,00	WM Chopina 5	środki WM Chopina 5 - 60 000 zł środki RPO WP - 340 000 zł
14	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 5” Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 5	środki WM Chopina 5 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł
15	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 6” Działania:	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i	2011 - 2013	440 000,00	WM Chopina 6	środki WM Chopina 6 - 66 000 zł środki RPO WP - 374 000 zł

	7.		Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budynku.				
16	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 6” Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 6	środki WM Chopina 6 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł
17	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 7” Działania: Modernizacja części wspólnych. Odnowa, remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, poprawa jakości życia mieszkańców.	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i	2011 - 2013	440 000,00	WM Chopina 7	środki WM Chopina 7 - 66 000 zł środki RPO WP - 374 000 zł

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA USTRZYKI DOLNE

				odwodnienie budynków. Przebudowa kominów, remont poszycia dachu. Zmniejszeniu kosztów wytworzenia energii cieplnej, poprawa estetyki budyku.				
18	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar II LPR	„Adaptacja strychów na cele mieszkalne w budynkach Wspólnoty Mieszkaniowej Chopina 7” Działania: Przebudowa strychów, remont poszycia dachowego, utworzenie kolejnej kondygnacji budynku, doprowadzenie mediów, wydzielenie i utworzenie pomieszczeń na cele mieszkaniowe.	Modernizacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych: przebudowa strychów na cele mieszkalne. Adaptacja do nowych funkcji przyczyniająca się do tworzenia nowych zasobów mieszkaniowych WM i Miasta.	2011 - 2013	600 000,00	WM Chopina 7	środki WM Chopina 7 - 90 000 zł środki RPO WP - 510 000 zł

Źródło: opracowanie własne.

Planowane do realizacji projekty dla Obszaru III – Rynek:

W obszarze III rewitalizacji zaplanowano realizację następujących projektów, mających na celu rozwiązanie problemów sfery gospodarczej, przestrzennej oraz społecznej.

Tabela 99. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru III.

Lp.	Nazwa Programu	Obszar realizacji	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady (w PLN)	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 5.	Obszar III	„Budowa hali sportowej w Ustrzykach Dolnych szansą na równy dostęp do infrastruktury sportowej uczniów z terenów gmin bieszczadzkich” Działania: Budowa hali sportowej z zapleczem sanitarno-szatniowym, zakup wyposażenia sportowego, zagospodarowanie terenu wokół hali tj.: budowa chodników oraz odwodnienia budynku.	Poprawa jakości i dostępności usług w zakresie sportowo-rekreacyjnym dla społeczności lokalnej i turystów, a przede wszystkim uczniów i wychowanków. Stworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy poprzez uatrakcyjnienie oferty turystyczno-rekreacyjnej. Podniesienie jakości zajęć sportowych -popularyzacja aktywnych form wypoczynku.	2009 - 2011	10 457 535,26 (w tym kwalifikowane 10 290 205,82)	Gmina Ustrzyki Dolne	środki budżetu Gminy – 7 267 571,46 PLN środki RPO WP - 3 189 963,80 PLN

2	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 2	Obszar II / Obszar III LPR	„Poprawa funkcjonalności komunikacyjnej na terenach rekreacyjno-inwestycyjnych w Ustrzykach Dolnych – etap II” Działania: Przebudowa dróg gminnych na terenie miasta Ustrzyki Dolne. Przebudowa chodników, remont i wymiana nawierzchni.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu. Ograniczenie czasu trwania podróży. Usprawnienie ruchu samochodowego.	2007 – 2009	3 900 869,20 (w tym koszty kwalifikowane 2 530 227,70)	Gmina Ustrzyki Dolne	środki budżetu Gminy – 1 882 732,58 PLN środki RPO WP – 1 518 136,62 PLN środki Budżetu Państwa – 500 000,00 PLN
3	Fundusze Norweskie, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Obszar II / Obszar III LPR	Redukcja zanieczyszczeń powietrza – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Ustrzyki Dolne Działania: Docieplenie ścian budynków, docieplenie stropów, wymiana stolarki okiennej oraz modernizacja C.O.	Podniesienie estetyki budynków. Zmniejszenie nakładów na ogrzewanie. Redukcja emisji zanieczyszczeń.	10.2007-09.2009	2 821 761,69	Gmina Ustrzyki Dolne	środki budżetu Gminy – 497 834,05 PLN środki NFOŚiGW – 2 323 927,64 PLN
4	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 2	Obszar III / Obszar IV LPR	Poprawa funkcjonalności komunikacyjnej na terenach rekreacyjno-inwestycyjnych w Ustrzykach Dolnych - etap III Działania: Remont nawierzchni i przebudowa dróg. Remont i przebudowa chodników. Przebudowa placu dworcowego. Remont kładki nad torami.	Poprawa funkcjonalności terenu. Zwiększenie estetyki poprzez remont kładki. Wzrost bezpieczeństwa pieszych.	I-XII 2012	3 031 392,68	Gmina Ustrzyki Dolne	środki budżetu Gminy – 1 060 987,44 PLN środki RPO WP – 1 970 405,24 PLN

Źródło: opracowanie własne.

Planowane do realizacji projekty dla Obszaru IV – Osiedle Fabryczne:

W obszarze IV rewitalizacji zaplanowano realizację następujących projektów, mających na celu rozwiązanie problemów sfery gospodarczej, przestrzennej oraz społecznej.

Tabela 100. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru IV.

Lp.	Nazwa Programu	Obszar realizacji	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady (w PLN)	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar IV	„Termomodernizacja budynku LWSM Nasz Dom przy ulicy Dworcowej 2” Działania: A. Izolacja ścian budynku zgodnie z opracowanym audytem energetycznym w trybie ustawy z dnia 21.11.2008 B. Modernizacja instalacji CO polegająca na płukaniu chemicznym instalacji. Regulacja mechaniczna instalacji CO - dostosowanie instalacji do zmniejszonego zapotrzebowania na ciepło. C. Ocieplenie stropu poddasza matami z wełny mineralnej o grubości 18 cm.	Zmniejszenie zużycia energii cieplnej. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.	2010 - 2013	374 000,00	LWSM "Nasz Dom" Ustrzyki Dolne	środki LWSM "Nasz Dom" – 56 100 PLN środki RPO WP – 317 900 PLN
2	RPO WP 2007-2013, oś priorytetowa 7.	Obszar IV LPR	„Odnowa budynku mieszkalnego, wykonanie instalacji solarnej do podgrzewania ciepłej wody użytkowej Wspólnoty Mieszkaniowej Fabryczna 29” Działania:	Poprawa stanu technicznego budynku poprzez remont i modernizację instalacji komunalnej (wodno - kanalizacyjnej,	2011 - 2013	600 000,00	WM Fabryczna 29	środki WM Fabryczna 29 - 90 000 PLN środki RPO WP - 510 000 PLN

			Remont i poprawa estetyki budynku, zmniejszenie kosztów eksploatacji i kosztów wytworzenia energii CO/CW. Podniesienie jakości życia mieszkańców, modernizacja instalacji ciepłowniczej.	elektrycznej, ciepłowniczej). Docieplenie i odwodnienie budynków. Remont kominów, remont poszycia dachu. Podniesienie efektywności energetycznej budynku poprzez odnawialne źródła zasilania CO/CW. Poprawa estetyki budynku.				
3	Fundusze UE	Obszar IV LPR	„Wspieranie systemu edukacji gminie Ustrzyki Dolne poprzez adaptację budynku użyteczności publicznej na cele przedszkolne. Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa budynku byłego ZOZ na Przedszkole” Działania: Przebudowa i remont pomieszczeń, klatki schodowej. Nowe elewacje. Remont dachu i kominów. Nowe instalacje wewnętrzne (C.O., C.W.U., kanalizacja). Zewnętrzna kanalizacja sanitarna. Drogi, place i chodniki. Ogrodzenie i zieleń. Kotłownia gazowo – olejowa. Technologia kuchni. Wyposażenie.	Poprawa warunków lokalowych. Wzrost bezpieczeństwa wychowanków. Zmniejszenie zużycia energii cieplnej.	2007 – VIII. 2010	2 822 873,90	Gmina Ustrzyki Dolne	SPADEK – 651 601,29 PLN środki z budżetu Państwa(Kuratorium Oświaty) - 379 849,69 PLN środki budżetu Gminy - 1 791 422,92 PLN

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 101. Planowane źródła finansowania projektów.

Nr	Obszar działań	Środki własne	Planowana wysokość dotacji	Inne źródła	Wartość / działania łącznie
1.	I Obszar rewitalizacji – Osiedle PCK				
		4 466 012,00	10 185 387,28	-	14 651 399,28
2.	II Obszar rewitalizacji – Śródmieście				
		1 577 838,89	8 044 124,07	-	9 621 962,96
3.	III Obszar rewitalizacji – Rynek				
		10 709 125,53	6 678 505,66	2 823 927,64	20 211 558,83
4.	IV Obszar rewitalizacji – Osiedle Fabryczne				
		1 937 522,92	827 900,00	1 031 450,98	3 796 873,90
Łącznie		18 690 499,34	25 735 917,01	3 855 378,62	48 281 794,97

Źródło: opracowanie własne.

Łączna wartość zaplanowanych działań oszacowana została na kwotę **48 281 794,97 zł**. Udział własny beneficjentów programu określono na poziomie **18 690 499,34 zł** co stanowi 38,71% wartości wszystkich zaplanowanych działań. Planuje się pozyskanie dotacji w wysokości **25 735 917,01 zł**, co stanowi 53,30% wartości zaplanowanych działań. Udział innych źródeł finansowania oszacowano na poziomie **3 855 378,62 zł** (7,99%).

VI. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem.

LPR obejmuje szereg projektów i działań inwestycyjnych o bardzo zróżnicowanym charakterze. W ramach przyjętych obszarów wyznaczonych w granicach miasta Ustrzyki Dolne, wyodrębniono projekty i zadania, których realizacja wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy, zarówno wyznaczonych obszarów, jak i całego miasta.

W każdym ze wskazanych projektów jednostką nadrzędną, koordynującą postęp prac oraz realizację założonych celów, będzie w imieniu burmistrza miasta, pełnomocnik ds. Rewitalizacji wraz z powołanym Zespołem Zadaniowym jako ciałem wspomagającym o charakterze doradczym.

Ze względów organizacyjnych, Pełnomocnikowi ds. Rewitalizacji podlega bezpośrednio zespół osób odpowiedzialnych za gromadzenie projektów i bezpośredni kontakt z projektodawcami w obszarach gospodarczym, społecznym oraz przestrzennym, nadzór nad merytoryczną stroną opracowania wniosków o uzyskanie współfinansowania ze środków unijnych.

Taki sposób prowadzenia rewitalizacji przyniesie korzystne efekty ze względu na elastyczne możliwości zrealizowania złożenia Programu Rewitalizacji.

Różnorodne działania i projekty sprawiają iż właściwy organ miasta Ustrzyki Dolne podejmował będzie decyzję odnośnie sposobu realizacji poszczególnych zadań i projektów, w szczególności – sposobu wyłaniania operatora rewitalizacji.

Wykorzystywane przy tym będą jedne z następujących możliwości:

- oddelegowanie w celu realizacji projektu lub jego części (działania), istniejącego wydziału w strukturze Urzędu Miasta, poprzez powierzenie realizacji planowanych działań,
- wspólną realizację zadania przez miasto z podmiotem zewnętrznym w formule podmiotów występujących wspólnie, szczególnie w przypadku gdy miasto jest partnerem pasywnym i użycza (wydierżawia) organizacji pozarządowej nieruchomości komunalną, wnioski zaś pisane są przez stronę zewnętrzną, zarówno w odniesieniu do działań „miękkich”, społecznych, finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, jak i działań infrastrukturalnych współfinansowanych z EFRR; udziałem własnym w projekcie są środki i praca beneficjenta zewnętrznego, miasto zaś z racji ograniczeń w okresie dzierżawy (nie dłużej niż 3 lata) oraz obowiązku wskazania we wniosku trwałości projektu wynoszącej minimum 5 lat po zakończeniu inwestycji, nie może ograniczyć się tylko do umowy użyczenia (dzierżawy), ale musi zaistnieć w przedsięwzięciu jako partner,

- powołanie w celu realizacji projektu lub jego części (zadania) operatora rewitalizacji miasta Ustrzyki Dolne w formie spółki celowej (o 100% kapitale komunalnym bądź w formule partnerstwa publiczno-prywatnego),
- powołanie jednostki organizacyjnej podległej Urzędowi Miasta w celu realizacji projektu lub jego części (zadania),
- powierzenie realizacji poszczególnych projektów bądź zadań podmiotowi zewnętrznemu (lub kilku podmiotom zewnętrznym), w tym także – instytucjom pozarządowym lub firmom prywatnym, realizacji zadań (w tym przypadku można przewidywać realizację przez właścicieli na własnym terenie np.: wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie).

VII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

1. System monitoringu programu rewitalizacji.

Prawidłowe wykonywanie przez aparat zarządzający funkcji planowania, organizowania i motywowania nie zapewni realizacji misji bez funkcji kontroli. Stanowi ją zbiór czynności kontrolnych polegających na porównaniu stanów rzeczywistych z danymi, orzekaniu o ich odchyleniach i formułowaniu zaleceń minimalizujących te odchylenia.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami programu.

Monitorowanie jest procesem ciągłym przebiegającym równolegle do całego okresu wdrażania programu. Jego głównym celem jest identyfikacja ewentualnych nieprawidłowości oraz korygowanie ich w możliwie najbardziej efektywny sposób. Monitorowanie obejmuje swoim standardowym formatem funkcjonowanie całego programu (monitorowanie finansowe, monitorowanie rzeczowe). Metodologia prowadzenia działań monitorujących jest standardowa, zazwyczaj opiera się na sprawozdaniach, wizytach na miejscu realizacji projektów oraz działalności komitetów monitorujących (w przypadku Ustrzyk Dolnych będzie to Zespół Zadaniowy ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji).

Monitoring i ocena „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne” polegać będzie na dokonywaniu okresowej oceny stopnia realizacji działań zapisanych w dokumencie strategicznym i wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy miasta. Do monitoringu i oceny (ewaluacji) programu rewitalizacji właściwy będzie Urząd Miasta w Ustrzykach Dolnych z Zespołem Zadaniowym ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostanie rozwiązany problem dezaktualizacji założeń programu wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących deformować zasadność podejmowanych w ramach Programu Rewitalizacji działań. Prócz modyfikacji działań strategicznych w trakcie ich realizacji istnieje możliwość tworzenia dodatkowych zadań, które będą wpisywać się w wyznaczone cele Programu Rewitalizacji. W ten sposób Program może się rozbudowywać wraz z rozwojem gospodarczym i społecznym miasta.

Funkcje oceny rozpatrywane będą w trzech aspektach odnoszących się do trzech stanów procesów realizowanych w praktyce:

- ocena poprzedzająca realizację procesu, nazywana oceną prospektywną, polega na sprawdzeniu poprawności ustalenia struktury operacyjnej procesu wykonawczego i struktury organizacyjnej, w której proces ten ma być realizowany,
- ocena bieżąca, sprawowana w czasie realizacji procesu, polega na śledzeniu przebiegu procesu realizowanego w podsystemie wykonawczym, z punktu widzenia jego zgodności z założoną strukturą operacyjną oraz sprawdzaniu zgodności osiąganych rezultatów pod względem ilościowym, jakościowym i czasowym z celami zdekomponowanymi na zadania
- przeprowadzona po zakończeniu działania objętego programem ocena retrospektywna, polega na konfrontacji osiągniętych rezultatów z założonymi celami. Stanowi ona podstawę oceny sprawności funkcjonowania organizacji oraz trafności przyjętych wzorców działań. Odgrywa ona również dużą rolę w przygotowaniu organizacji do przyszłych działań, przewidywanych do realizacji w przyszłych okresach planistycznych, przez proces samouczenia się organizacji i doskonalenia w ten sposób procesów planowania i organizowania w przyszłości.

Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami. Do monitorowania oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągane wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

System monitorowania i kontroli realizacji strategicznych programów realizacyjnych powinien być skierowany na:

- analizę postępów w realizacji programu,
- kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań,
- jakość wykonanych zadań,
- stopień osiągnięcia wskaźników założonych w programie.

Monitorowanie będzie polegało na systematycznym zbieraniu, raportowaniu i interpretacji danych opisujących postęp i efekty realizowanego projektu. Będzie ono również obejmowało roczne i końcowe sprawozdania z realizacji projektu i przedkładanie ich Instytucji Pośredniczącej (Urzędowi Wojewódzkiemu).

Celem systemu komunikacji społecznej realizowanego w ramach programu rewitalizacji miasta będzie uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Komunikacja społeczna zapewnić ma partnerom programu:

- dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzić ich do wyrażania własnych opinii,
- pobudzić do przedstawiania własnych projektów, które mogłyby być współfinansowane z EFRR bądź EFS,

- nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a burmistrzem miasta bądź Pełnomocnikiem ds. Rewitalizacji niezbędne do uwzględnienia projektów zgłaszanych przez beneficjentów zewnętrznych w stosunku do miasta w LPR.

Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Na system komunikacji społecznej składają się:

- 1) osoby inicjujące proces komunikowania się – burmistrz miasta i Pełnomocnik ds. Rewitalizacji oraz członkowie Zespołu Zadaniowego,
- 2) osoby odbierające informacje – przede wszystkim partnerzy indywidualni i zbiorowi, a także pozostali partnerzy,
- 3) określone informacje:
 - wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze, wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji LPR,
 - wiadomości informujące partnerów o bieżącej realizacji LPR,
 - wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji,
 - pytania związane z aktualizacją priorytetów lokalnej społeczności w odniesieniu do rodzaju działań przestrzenno-środowiskowych, gospodarczych i społecznych jakie powinny być podejmowane bądź wspierane przez miasto w ramach rewitalizacji,
- 4) określony sposób komunikowania się:
 - środki komunikacji społecznej bezpośredniej w szczególności: sesje warsztatowe Zespołu Zadaniowego oraz Zespołu Doradczego, sondaże i badania społeczne przedstawicieli lokalnej społeczności, spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw, spotkania burmistrza miasta z mieszkańcami samorządów dzielnic, przesyłki pocztowe, poczta elektroniczna, rozmowy telefoniczne,
 - środki komunikacji społecznej pośredniej, w szczególności: relacje z dziennikarzami prasy, radia, telewizji (informacja prasowa, konferencja, wywiady), ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa (stałe, cykliczne i okazjonalne), strona internetowa Urzędu Miasta oraz informacje przekazywane na strony internetowe niezależnych portali miejskich, strony internetowe jednostek organizacyjnych gminy.

System komunikacji społecznej wykorzystywać może:

- dokumentacje (uchwały rady, zarządzenia i decyzje burmistrza, ustalenia Zespołu Zadaniowego),
- wywiad społeczny (bieżące informacje o sytuacji), badania sondażowe: wywiad kwestionariuszowy, wywiad telefoniczny, ankieta wypełniona przez respondenta (określenie grupy badawczej, jej liczebności i struktury; wybranie osób do przeprowadzenia badania; wybranie metody badania; samo poinformowanie mieszkańców o zamiarze badania, aby znali potrzebę i celowość badania).

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

2. Sposoby oceny programu rewitalizacji.

Ocena programu rewitalizacji prowadzona będzie za pośrednictwem wdrożonego w tym celu systemu okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji, na który składać się będą uzupełniające się elementy:

1. Pełnomocnik ds. Rewitalizacji oraz Zespół Zadaniowy, którzy współtworzyli Lokalny Program Rewitalizacji będą współpracowali nad monitorowaniem jej realizacji oraz aktualizacją,
2. Partnerzy zewnętrzni:
 - a) Partnerzy indywidualni i zbiorowi (ludność):
 - mieszkańcy rewaloryzowanych i modernizowanych budynków,
 - najemcy mieszkań komunalnych,
 - właściciele nieruchomości,
 - b) Mieszkańcy miasta (ogół),
 - c) Przedsiębiorcy,
 - d) Partnerzy (organizacje) społeczno- gospodarcze,
 - e) Partnerzy (podmioty) instytucjonalni:
 - Spółdzielnie mieszkaniowe,
 - Starostwo Powiatowe,
 - Powiatowy Urząd Pracy,
 - Powiatowa oraz Miejska Komenda Policji.
3. Określone informacje - przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań w określonym przedziale czasu zbierane i analizowane przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji wraz z Zespołem Zadaniowym,
4. Określony sposób - analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników, podczas spotkań zespołu Zadaniowego - nie rzadziej niż raz w kwartale.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Osiągnięcie kompleksowych efektów rewitalizacji będzie możliwe dzięki współpracy sektora publicznego z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Mimo, że już obecnie współpraca ta przebiega dobrze, nadal przewiduje się jej pogłębianie. Dotychczas podejmowana jest współpraca między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi w zakresie tzw. działań „miękkich” tj. między innymi ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia, prac interwencyjnych (współpraca Powiatowego Urzędu Pracy, starostwa powiatowego i podmiotów prywatnych). Projekty te nie są wpisane do programu rewitalizacji, ale znacząco wpływają na powodzenie działań rewitalizacyjnych.

4. Public Relations programu rewitalizacji.

Promocja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne będzie się znajdować w gestii pracownika ds. promocji w Urzędzie Miasta Ustrzyki Dolne.

Realizacja zadań zawartych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne” wymaga akceptacji społecznej. Nie ulega wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od reakcji społeczności lokalnej na proponowane działania.

W związku z tym public relations programu rewitalizacji powinien w przystępny sposób prezentować:

- przyczyny podjęcia działań,
- spodziewane wskaźniki osiągnięć: produkty, rezultaty, oddziaływania,
- zalety wybranych wariantów działania.

Należy zaznaczyć, że public relations to nie są jedynie kontakty z prasą i mediami. W grę wchodzi również sposób wprowadzania projektów, spotkania z grupami, których projekty dotyczą, minimalizacja ewentualnych negatywnych efektów planowanych działań.

W rezultacie utrzymane powinno zostać zainteresowanie realizacją działań (kontrola społeczna), a w jego konsekwencji - ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między beneficjentami końcowymi programu, a odbiorcami poszczególnych projektów oraz polepszenie społecznego stosunku do działań i ukształtowanie mechanizmów poparcia społecznego dla programu rewitalizacji.

Public relations to także ważny instrument informacji o sukcesach programu rewitalizacji i jego wpływie na podniesienie standardów zamieszkania dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz rozwój miasta Ustrzyki Dolne. Informowanie ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za ewentualne, tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

W związku z powyższym, zarządzający programem rewitalizacji zapewnią:

- powszechny dostęp do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich zainteresowanych na terenie miasta,
- czytelną informację o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- bieżące informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie miasta,
- współpracę z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych, poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,

- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Celem działań związanych z promocją programu jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w ramach programu, a także instytucji mogących być partnerami w realizacji inwestycji. Grupami tymi są:

- Beneficjenci projektów/mieszkańcy miasta,
- Środowisko przedsiębiorców,
- Organizacje pozarządowe,
- Partnerzy społeczni.

W ramach promocji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustrzyki Dolne podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta Ustrzyki Dolne założeń programu,
- Wydanie biuletynu informacyjnego dla beneficjentów (poświęconego wybranym projektom),
- Organizacji spotkań z potencjalnymi partnerami społeczno - gospodarczymi,
- Umieszczenie billboardów (tablic reklamowych) w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, informujących o zakresie realizowanych projektów,
- Umieszczenie stałej tablicy informacyjnej w miejscach powszechnie dostępnych, celem pozostawienia trwałej informacji o wsparciu inwestycji ze środków unijnych,
- Publikacji w prasie (w przypadku wybranych projektów).

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Promocje działań realizowanych w ramach Programu będzie prowadzić Urząd Miasta i Gminy w Ustrzykach Dolnych, zgodnie z dyrektywą Komisji Europejskiej Nr 1159/2000 z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych”. Wszystkie materiały informacyjne i promocyjne będą wskazywały, jakie są główne cele przekazywania środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Spis wykresów:

Wykres 1. Odpady wytworzone w ciągu roku ogółem.....	14
Wykres 2. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu – miasto Ustrzyki Dolne.	14
Wykres 3. Emisja zanieczyszczeń gazowych w latach 2000- 2007 dwutlenek węgla – miasto Ustrzyki Dolne.....	15
Wykres 4. Struktura użytków rolnych na terenie gminy Ustrzyki Dolne.....	16
Wykres 5. Struktura użytkowania gruntów na terenie miasta Ustrzyki Dolne.	17
Wykres 6. Struktura powierzchni gruntów wg form własności.....	17
Wykres 7. Liczba budynków będących własnością gminy Ustrzyki Dolne.	18
Wykres 8. Liczba mieszkań zlokalizowanych w mieście Ustrzyki Dolne.....	18
Wykres 9. Powierzchnia użytkowa (m ²) mieszkań w mieście Ustrzyki Dolne.....	19
Wykres 10. Liczba budynków Wspólnot mieszkaniowych w mieście Ustrzyki Dolne.	19
Wykres 11. Powierzchnia użytkowa (m ²) w budynkach Wspólnot mieszkaniowych.	20
Wykres 12. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych.	21
Wykres 13. Dodatki mieszkaniowe – poziom wydatków na terenie miasta Ustrzyki Dolne. .	21
Wykres 14. Odsetek ogółu mieszkańców gminy Ustrzyki Dolne korzystających z podstawowej infrastruktury technicznej.	24
Wykres 15. Drogi w mieście oraz gminie Ustrzyki Dolne.	27
Wykres 16. Struktura podstawowych branż gospodarki Ustrzyk Dolnych.....	35
Wykres 17. Liczba podmiotów sektora MŚP.	36
Wykres 18. Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004.-2008.	38
Wykres 19. Liczba podmiotów gospodarczych w województwie w latach 1998-2008.	39
Wykres 20. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004 – 2008.....	39
Wykres 21. Liczba ludności w mieście Ustrzyki Dolne.....	43
Wykres 22. Prognoza liczby ludności dla powiatu bieszczadzkiego.	44
Wykres 23. Prognoza ludności dla powiatu bieszczadzkiego z podziałem na płeć.	44
Wykres 24. Przyrost naturalny w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2004-2006.....	45
Wykres 25. Przyrost naturalny wg płci w latach 2004-2006.	45
Wykres 26. Liczba zawieranych małżeństw w Ustrzykach Dolnych w latach 1999-2008.	46
Wykres 27. Średni wiek rodzenia.	46
Wykres 28. Prognoza współczynnika dzietności ogólnej.....	47
Wykres 29. Udział ludności z uwzględnieniem wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego – miasto Ustrzyki Dolne.	47
Wykres 30. Liczba mieszkańców miasta będących w wieku produkcyjnym (z podziałem na płeć).	48
Wykres 31. Liczba mieszkańców miasta będących w wieku poprodukcyjnym (z podziałem na płeć).	48
Wykres 32. Trwanie życia w latach – prognoza dla Polski.	49
Wykres 33. Poziom wykształcenia mieszkańców Ustrzyk Dolnych.	49
Wykres 34. Liczba dzieci/uczniów w szkołach – gmina Ustrzyki Dolne.	50
Wykres 35. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym.	50
Wykres 36. Saldo migracji zagranicznych – w mieście Ustrzyki Dolne.....	51
Wykres 37. Saldo migracji zagranicznych z podziałem na płeć – w mieście Ustrzyki Dolne. .	51
Wykres 38. Liczba osób bezrobotnych w mieście Ustrzyki Dolne w latach 2005-2008.	54
Wykres 39. Liczba osób bezrobotnych z podziałem na płeć – w mieście Ustrzyki Dolne.	54
Wykres 40. Liczba osób z prawem oraz bez prawa do zasiłku – miasto Ustrzyki Dolne.	55
Wykres 41. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie miasta.....	56
Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy z podziałem na wiek.	56
Wykres 43. Intensywność występowania problemów społecznych – w mieście Ustrzyki Dolne.	57
Wykres 44. Liczba przestępstw odnotowanych na terenie – województwa w okresie 2002-2008.....	59
Wykres 45. Liczba przestępstw w mieście ogółem.	60

Wykres 46. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich – na terenie miasta Ustrzyki Dolne.....	60
Wykres 47. Struktura przestępstw popełnianych – na terenie miasta Ustrzyki Dolne.	61
Wykres 48. Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich – w mieście Ustrzyki Dolne.....	62
Wykres 49. Udział procentowy respondentów w poszczególnych miejscowościach.....	84
Wykres 50. Udział procentowy respondentów ze względu na wiek.	84
Wykres 51. Udział procentowy respondentów ze względu na wykształcenie.....	85
Wykres 52. Udział procentowy respondentów ze względu na miejsce pracy.....	86
Wykres 53. Udział procentowy respondentów ze względu na wykonywany zawód.	87
Wykres 54. Struktura podstawowych branż podmiotów gospodarczych – Obszar I.	124
Wykres 55. Struktura podstawowych branż gospodarki II obszaru rewitalizacji.....	130
Wykres 56. Struktura podstawowych branż gospodarki Ustrzyk Dolnych.....	138
Wykres 57. Struktura podstawowych branż gospodarki IV obszaru rewitalizacji.	146

Spis tabel:

Tabela 1. Wykaz najważniejszych stanowisk archeologicznych – miasto Ustrzyki Dolne.....	10
Tabela 2. Wykaz najważniejszych stanowisk archeologicznych – Gmina Ustrzyki Dolne (z wylęczeniem miasta).....	10
Tabela 3. Powierzchnia miasta i gminy Ustrzyki Dolne.	16
Tabela 4. Liczba mieszkańców ogółu mieszkańców korzystających z podstawowej infrastruktury technicznej.	23
Tabela 5. Długość wodociągów w mieście Ustrzyki Dolne.....	23
Tabela 6. Sieć kanalizacyjna miasta Ustrzyki Dolne.	24
Tabela 7. Surowce wtórne zebrane selektywnie.	26
Tabela 8. Surowce wtórne przekazane do odzysku i recyklingu.	26
Tabela 9. Łączna ilość odpadów zebrana 2008 roku.....	26
Tabela 10. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych miasta Ustrzyki Dolne.....	27
Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Ustrzyki Dolne.....	35
Tabela 12. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż. Stan na dzień 30.07.2009r.....	36
Tabela 13. Dynamika zmian w liczbie podmiotów gospodarczych w mieście w latach 2004 – 2008.....	38
Tabela 14. Wskaźniki modułu gminnego dla miasta Ustrzyki Dolne.	43
Tabela 15. Emigranci przebywający za granicą – gmina Ustrzyki Dolne.	52
Tabela 16. Powód trudnej sytuacji życiowej klientów MGOPS (dane %).	58
Tabela 17. Osoby niepełnosprawne w mieście w wieku 15 lat i więcej.	58
Tabela 18. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwie domowym.	64
Tabela 19. Posiadający własne źródła utrzymania – miasto Ustrzyki Dolne.....	64
Tabela 20. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Ustrzyki Dolne.....	66
Tabela 21. Uczniowskie Kluby Sportowe - wpisane do ewidencji.	74
Tabela 22. Kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej.....	75
Tabela 23. Kluby sportowe.....	75
Tabela 24. Osoby według deklarowanego miejsca zamieszkania oraz według płci.....	83
Tabela 25. Charakterystyka uczestników badań ze względu na wiek.	84
Tabela 26. Charakterystyka respondentów według deklarowanego wykształcenia.	85
Tabela 27. Charakterystyka respondentów ze względu na deklarowane miejsce pracy.	86
Tabela 28. Charakterystyka respondentów ze względu na wykonywany zawód.	87
Tabela 29. Dane dotyczące ilości osób w gospodarstwie domowym respondentów.....	88
Tabela 30. Sytuacja mieszkaniowa przebadanych osób.	88
Tabela 31. Najbardziej zadbane według badanych rejony miasta Ustrzyki Dolne.	90
Tabela 32. Ogólna opinia mieszkańców miasta i gminy Ustrzyki Dolne na temat atrakcyjności miejscowości, którą zamieszkują.....	90
Tabela 33. Najczęściej sygnalizowane i dostrzegane przez respondentów problemy w mieście i gminie Ustrzyki Dolne.	91
Tabela 34. Najniebezpieczniejsze miejsca na terenie Miasta wg ankietowanych.	92
Tabela 35. Najbardziej zaniedbane obszary wymagające szybkiej interwencji w poszczególnych obszarach miasta.	93
Tabela 36. Najczęstsze propozycje i pomysły rewitalizacyjne obszarów uznanych za najbardziej zaniedbane (wg częstości wymieniania).	93
Tabela 37. Sprawy dotyczące obszaru społecznego: życia kulturalnego, chęć uczestnictwa w kursach, szkoleniach, chęć pogłębiania wiedzy np. nauki języków itd.....	94
Tabela 38. Analiza SWOT.....	100
Tabela 40: Dynamika liczby mieszkańców w Ustrzykach Dolnych w latach 1955 -1986.	114
Tabela 41: Rozwój budownictwa mieszkaniowego w Ustrzykach Dolnych w latach 1960 -1985.	114
Tabela 42. Liczba ludności na poszczególnych obszarach rewitalizacji.....	116
Tabela 43. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru I.....	117
Tabela 44. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i I obszaru rewitalizacji.	118
Tabela 45. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Drzewiarz”.....	121

Tabela 46. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Pionierska”.....	121
Tabela 47. Charakterystyka obiektu – Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”.....	123
Tabela 48. Tereny zieleni I obszaru.....	124
Tabela 49. Liczba podmiotów gospodarczych w I obszarze rewitalizacji.....	124
Tabela 50. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru I.....	125
Tabela 51. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru II.....	126
Tabela 52. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i II obszaru rewitalizacji.....	127
Tabela 53. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Pionierska”.....	129
Tabela 54. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Drzewiarz”.....	129
Tabela 55. Informacja na temat lokali mieszkalnych należących do Spółdzielni mieszkaniowej „Nasz Dom”.....	130
Tabela 56. Tereny zieleni II obszaru.....	130
Tabela 57. Liczba podmiotów gospodarczych w II obszarze rewitalizacji.....	131
Tabela 58. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru II. Stan za 2009 r.....	131
Tabela 59. Wybrane obiekty kulturowe – obszar II rewitalizacji (stan na 2008 r.).....	132
Tabela 60. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar II rewitalizacji (stan na 2008 r.).....	132
Tabela 61. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych obszaru III.....	133
Tabela 62. Powierzchnia miasta Ustrzyki Dolne i obszaru III.....	133
Tabela 63. Tereny zieleni III obszaru.....	134
Tabela 64. Liczba podmiotów gospodarczych w obszarze III rewitalizacji.....	138
Tabela 65. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru III. Stan za 2009 r.....	138
Tabela 66. Wybrane obiekty kulturowe – Obszar III – Rynek.....	139
Tabela 67. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar III rewitalizacji (stan na 2008 r.).....	141
Tabela 68. Wykaz dróg publicznych oraz niepublicznych IV obszaru.....	143
Tabela 69. Powierzchnia miasta i gminy Ustrzyki Dolne.....	143
Tabela 70. Zasoby mieszkaniowe LWSM Nasz Dom w Obszarze IV.....	144
Tabela 71. Zasoby mieszkaniowe SM Pionierska w Obszarze IV.....	145
Tabela 72. Tereny zieleni IV obszaru.....	145
Tabela 73. Liczba podmiotów gospodarczych w obszarze IV rewitalizacji.....	145
Tabela 74. Podział podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem branż obszaru IV. Stan za 2009 r.....	146
Tabela 75. Wybrane obiekty kulturowe – miasto Ustrzyki Dolne.....	147
Tabela 76. Wykaz zabytkowych obiektów architektonicznych – obszar IV rewitalizacji (stan na 2008 r.).....	147
Tabela 77. Powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.....	148
Tabela 78. Procentowy udział powierzchni obszarów rewitalizowanych w ogólnej powierzchni miasta.....	148
Tabela 79. Siła nasilenia problemów dla obszaru I.....	151
Tabela 80. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru I.....	151
Tabela 81. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar I.....	152
Tabela 82. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym obszaru I.....	152
Tabela 83. Wykaz wskaźników dla obszaru I.....	152
Tabela 84. Siła nasilenia problemów dla obszaru II.....	156
Tabela 85. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru II.....	156
Tabela 86. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar II.....	156
Tabela 87. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej dla obszaru II.....	157
Tabela 88. Wykaz wskaźników dla obszaru II.....	157
Tabela 89. Siła nasilenia problemów dla obszaru III.....	160

Tabela 90. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar III.	160
Tabela 91. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym obszaru III.	161
Tabela 92. Wykaz wskaźników dla obszaru III.	161
Tabela 93. Siła nasilenia problemów dla obszaru IV.	165
Tabela 94. Liczba osób korzystających z zasiłków na 1 tys. mieszkańców obszaru IV.	165
Tabela 95. Procentowy udział budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem '89 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w roku 2002 – obszar IV.	166
Tabela 96. Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej dla obszaru IV.	166
Tabela 97. Wykaz wskaźników dla obszaru IV.	166
Tabela 98. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru I.	172
Tabela 99. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru II.	175
Tabela 100. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru III.	183
Tabela 101. Planowane do realizacji projekty dla Obszaru IV.	185
Tabela 102. Planowane źródła finansowania projektów.	187

Spis rysunków:

Rysunek 1. Drzewo problemów – obszar przestrzenny miasta.	31
Rysunek 2. Drzewo celów – obszar przestrzenny miasta.	32
Rysunek 3. Drzewo problemów – obszar gospodarczy miasta.....	41
Rysunek 4. Drzewo celów – obszar gospodarczy miasta.	42
Rysunek 5. Drzewo problemów – obszar społeczny /oświata, kultura, bezpieczeństwo.....	78
Rysunek 6. Drzewo celów – obszar społeczny/oświata, kultura, bezpieczeństwo.	79
Rysunek 7. Drzewo problemów – obszar społeczny /sport, rekreacja.	80
Rysunek 8. Drzewo celów – obszar społeczny /sport, rekreacja.	81

Spis map:

Mapa 1. Granice obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.....	115
Mapa 2. Mapa I Obszaru.....	117
Mapa 3. Mapa II Obszaru.	126
Mapa 4. Mapa III Obszaru.	133
Mapa 5. Mapa IV Obszaru.....	143

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1. Mapa hybrydowa Ustrzyk Dolnych z zaznaczonymi obszarami przeznaczonymi do rewitalizacji.	116
Zdjęcie 2. Mapa hybrydowa I obszaru.	118
Zdjęcie 3. Zdjęcie Obszaru I – Orlik - w tle pola uprawne późniejsza lokalizacja osiedla bloków zakładowych.	119
Zdjęcie 4. Zdjęcie Obszaru I – Basen odkryty - w tle pola uprawne późniejsza lokalizacja osiedla bloków zakładowych.	119
Zdjęcie 5 Zdjęcie Obszaru I – Osiedle PCK.	120
Zdjęcie 6. Budowa Międzyszkolnej Krytej Pływalni „Delfin”.	122
Zdjęcie 7. Międzyszkolna Kryta Pływalnia „Delfin”.	123
Zdjęcie 8. Mapa hybrydowa II Obszaru.	127
Zdjęcie 9. Ulica Pionierska rok 1972 – Obszar II.	128
Zdjęcie 10. Zdjęcie Obszaru II (2010 r.).	128
Zdjęcie 11. Siedziba SM Pionierska.	129
Zdjęcie 12. Mapa hybrydowa III obszaru.	134
Zdjęcie 13. Rynek dawniej (lata '70 XX wieku) ...	135
Zdjęcie 14. ... i Rynek dziś (2010 r.).	135
Zdjęcie 15. Stacja kolejowa – dawniej (ok. 1920 roku).	136
Zdjęcie 16. Stacja kolejowa – dziś (rok 2010).	136
Zdjęcie 17. Zniszczona Synagoga w 1915 roku.	137
Zdjęcie 18. Aktualne zdjęcie Synagogi – Biblioteki (2010 r.)	137
Zdjęcie 19. Mapa hybrydowa obszaru IV.	144
Zdjęcie 20. Osiedle PCK – obszary problemowe (niezagospodarowane tereny).	150
Zdjęcie 21. Osiedle PCK – obszary problemowe (zły stan dróg).	150
Zdjęcie 22. Osiedle PCK – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).	150
Zdjęcie 23. Osiedle PCK – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).	150
Zdjęcie 24. Śródmieście – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).	154
Zdjęcie 25. Śródmieście – obszary problemowe (brak miejsc parkingowych).	154
Zdjęcie 26. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).	155
Zdjęcie 27. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan dróg, chodników).	155
Zdjęcie 28. Śródmieście – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).	155
Zdjęcie 29. Rynek – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).	159
Zdjęcie 30. Rynek – obszary problemowe (zły stan techniczny i nieestetyczny wygląd budynków).	159
Zdjęcie 31. Rynek – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).	159
Zdjęcie 32. Rynek – obszary problemowe (zły stan ciągów komunikacyjnych).	159
Zdjęcie 33. Rynek – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd budynków).	159
Zdjęcie 34. Rynek – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd otoczenia).	159
Zdjęcie 35. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe zły stan techniczny budynków wielorodzinnych).	164
Zdjęcie 36. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).	164
Zdjęcie 37. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan techniczny nieestetyczny wygląd).	164
Zdjęcie 38. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (zły stan dróg i chodników).	164
Zdjęcie 39. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd, zły.	164
Zdjęcie 40. Osiedle Fabryczne – obszary problemowe (nieestetyczny wygląd, zły.	164